

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПИРОТУ

Пиротски крај у документима Историјског архива у Пироту

Штампање ове књиге омогућило је
Министарство културе и информисања Републике Србије

Предраг М. Видановић

АРХИВСКО ОГЛЕДАЛО ПРОШЛОСТИ

Пирот, 2019.

Импресум:

Предраг М. Видановић
АРХИВСКО ОГЛЕДАЛО ПРОШЛОСТИ

Издавач
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПИРОТУ

За издавача
ИВАНА КОСТАДИНОВИЋ

Рецензенти
СЛОБОДАНКА ЦВЕТКОВИЋ
ДАВОР ЛАЗАРЕВИЋ

Лектор и коректор
ИВАНА КОСТАДИНОВИЋ

Технички уредник и компјутерска обрада
ИВАН ЦОЛИЋ

Штампа
ЗЛАТОГРАФ

Тираж 300 примерака

Садржај

- 6 Рецензије
- 9 Увод
- 10 Пирот са Сарлаха
- 15 Хиландарско писмо
- 21 Ратна времена
- 37 Управа и јавне службе
- 53 Просветне установе
- 71 Здравствене и социјалне установе
- 85 Установе културе
- 119 Привреда и банкарство
- 143 Спортски живот
- 151 Политичке организације и сталешка удружења
- 161 Културно-уметничка и хуманитарна друштва и удружења
- 167 Верске установе и организације
- 173 Нишавски кеј
- 179 Завојска катастрофа
- 185 Још и ово
- 198 Попис илустрација
- 202 Фусноте

Рецензије

Након читања рукописа који нам је доставио Предраг М. Видановић један од очигледних утисака јесте да је реч о модерном, ефектном и пријемчиво упакованом доживљају онога што је аутор назвао Архивско огледало прошлости. Већ из првих импресија се може препознати сензибилитет аутора за укусе савременог читаоца чији су фокуси интересовања све мање усмерени на оно што подразумева класична историографија. У ери када је однос према тексту дужем од неколико редова готово искључив, када су императив кратке форме и визуелне сензације, а баратање чињеницама које воде разумевању прочитаног врло анемично, рукопис колеге Видановића добија тражени смисао. Држећи се све време узуса историјске науке, аутор је њен појавни облик у виду свог рукописа учинио релаксираним од онога што просечног конзумента таквог штива најчешће оптерећује. Презентујући резултате истраживања Предраг М. Видановић као да нас води кроз својеврсни галеријски простор у коме су изложене тематски подељене фото-документарне поставке. Истичући изворе првог реда као свој медијум за конекцију са вешто изабраним секвенцама локалне прошлости, аутор нам даје могућност да те парчиће историјске реалности доживимо у најдиректнијем могућем смислу као појаве саме за себе, али и као део много већег историјског мозаика који се пред читаоцем указује по склапању корица будуће књиге. Скоро очигледна намера аутора да не намеће, не сугерише и не закључује тежиште просуђивања о садржају рукописа помера на страну читаоца. У том смислу се колега Видановић поставља много више као приређивач изворне архивске грађе него као њен аналитичар и савремени тумач. Са друге стране темперамент врсног познаваоца архивских фондова и локалне историје је учинио да одабир извора и концепција њиховог презентовања не склизну ка историјском забавнику

већ да имају смисао који историјска наука подразумева. Може се рећи да је рукопис Архивско огледало прошлости на неки начин сажетак, али и визуелно врло допадљива допуна Водича кроз архивску грађу коју он, као службено информативно средство Историјског архива у Пироту, није имао. Радећи на приређивању поменутог водича аутор је стекао најбољи увид у фондове и збирке установе у којој ради тако да је сада нама отворио могућност да у њих завиримо и сусретнемо се са документима и фотографијама очи у очи.

Велика вредност материјала који је колега Видановић приредио јесте његова широка употребна вредност. Оно што је очигледно, јесте да није реч о штиву резервисаном само за историчаре, иако ће њима највише користити, већ говоримо о будућој публикацији која ће бити занимљива читаоцима свих образовних нивоа, свих узраста и афинитета. Као ризница сећања забележених објективима из прошлог века ова публикација ће сигурно наћи своје место у сувенирницама или поклон пакетима намењених онима који би да на најбољи могући начин доживе дух старе пиротске вароши. Та димензија рукописа посебно долази до изражaja захваљујући напредним дизајнерским и графичким решењима што додатно привлачи пажњу читаоца и задржава његов поглед на свакој његовог страници много дуже него што би се очекивало.

На крају, одајемо признање аутору на идеји да на овако савремен и смеран начин презентује стајне тачке новије локалне историје и омогући поглед на њих, како је сам рекао, кроз архивско огледало, а издавачу најтоплије препоручујемо да штампањем публикације омогући широј публици да у њој ужива.

Давор Лазаревић, историчар

У Пироту, октобра 2019.

Yвремену када први атрибут уз реч живот постаје брзина, када једини синоним уз реч човек постаје брига за будућност, постоје људи којима се време мери уназад, а први синоним уз живот за њих је прошлост. Ти људи стрпљиво, годинама идеџенијама, више од једног века, делују да сачувају прошлост и на време гледају из перспективе протеклог. Будућност посматрају искључиво као продукт онога што севећ десило или седешава. Људи који обасјавају прошлост, а у садашњости мисле на будућност. Архивисти.

Од доношења првог Закона о државној архиви 1898. и оснивања Архива Србије две године касније, архивисти неуморно, независно од државног, друштвеног и политичког система, увек су на истом задатку. Њихов задатак јесте брига о нашој прошлости о ономе што је сачувано, али и о нашој будућности јер трагови које стварамо данас морају бити видљиви генерацијама које долазе после нас. Они чувају документа о појединцима и друштву у целини, са свим његовим различитостима, његовим манама, квалитетима, предностима и недостацима. Уз Државну архиву, данас Архив Србије, и Државну архиву у Новом Саду, после Другог светског рата оснивају се регионални архиви у свим већим градовима тадашње Народне републике Србије у оквиру ФНР Југославије. Један од архива који се оснива, додуше нешто касније од већине, 1956. године, је и Државна архива Среза Пирот. Од тада, уз бројне трансформације у складу са друштвеним променама, али по делатности непромењен, до данас Историјски архив у Пироту неуморно чува прошлост Пиротског округа. У својим депоима, он данас чува 319 архивска фондова и 6 збирки.

Као круна рада једног архива, почетком 2019. године из штампе је изашао Водич Историјског архива Пирот, као најважније обавештајно средство једне архивске установе. Из неуморног и огромног рада и труда на

изради Водича, произашла је ова идеја о приказивању историје пиротског краја кроз једну овакву публикацију. Пред нама је књига аутора Предрага М. Видановића, архивиста Историјског архива Пирот, која се може читати двослојно. Са једне стране говори о бурној и богатој историји пиротског краја, а са друге стране говори о богатству и разноврсности архивске грађе која се чува у Историјском архиву у Пироту. Аутор, иначе један од најзаслужнијих за израду Водича Историјског архива, на сличовит, занимљив и широкој публици пријемчив начин, успео је на релативно мало страна (204 укупно) да постигне овако сложен задатак. Из мноштва занимљиве архивске грађе која се чува у пиротском архиву, колега Видановић је успео да изабере оне примерке докумената који ће причати причу сами по себи својом садржином, али бити и добра основа за „причање приче“ о најбитнијим моментима историје града Пирота и његове околине. Концепцијом и распоредом (слично распореду у Водичу) представио је најрепрезентативније установе и организације Пиротског краја кроз његову историју.

Због тога, као архивиста, али и као историчар, најтоплије препоручујем издавачу - Историјском архиву у Пироту, књигу Предрага М. Видановића за објављивање, а будућим читаоцима за читање.

Слободанка Џветковић,
дип. историчар-виши архивиста
Историјски архив Пожаревац

УВОД

Историјски архив као институција, можда више науке, него ли културе, свакако је ризница чињеница кроз коју се сазнаје прошлост. Чињенице су, свакако, меморија и идентитет како сваког појединца, тако и друштва у целини. Да би се то памћење сачувало у извornом облику и да је потпуно, задатак је целокупног друштва. Када друштво у целини разуме значај своје личне меморије, спознаће своју прошлост, а тиме ће разумети садашњост и моћи ће да одреди смернице за будућност. Задатак Архива је да прикупи, чува, заштити и обради писану колективну меморију и омогући њену употребу. Архивисти, чувари истине, имају задатак да вредновањем архивске грађе, сачувају прошлост свога народа у њеном историјском контексту. На тај начин Архив, не само да је релевантан историјски извор, већ и чувари незамењивих правних докумената јавних служби и грађана који су их створили. Чувати архивску грађу у било ком облику са циљем да се посведочи одређени догађај, поступци и процеси људи представљају најсветији задатак једне друштвене заједнице. Архивска грађа, као носилац колективне меморије, најбоље је сведочанство о постојању људи у одређеном временском периоду, на одређеном простору. Из тог разлога овом приликом представљамо адекватна документа која ће нас водити кроз догађаје и институције пиротског округа. Како је Архив место где се истражује истина и овом приликом нуди смернице, али и лавиринт чињеница који само истрајним заједничким радом, регистратура, архивиста и на крају корисника може да открије живот нашег пиротског краја.

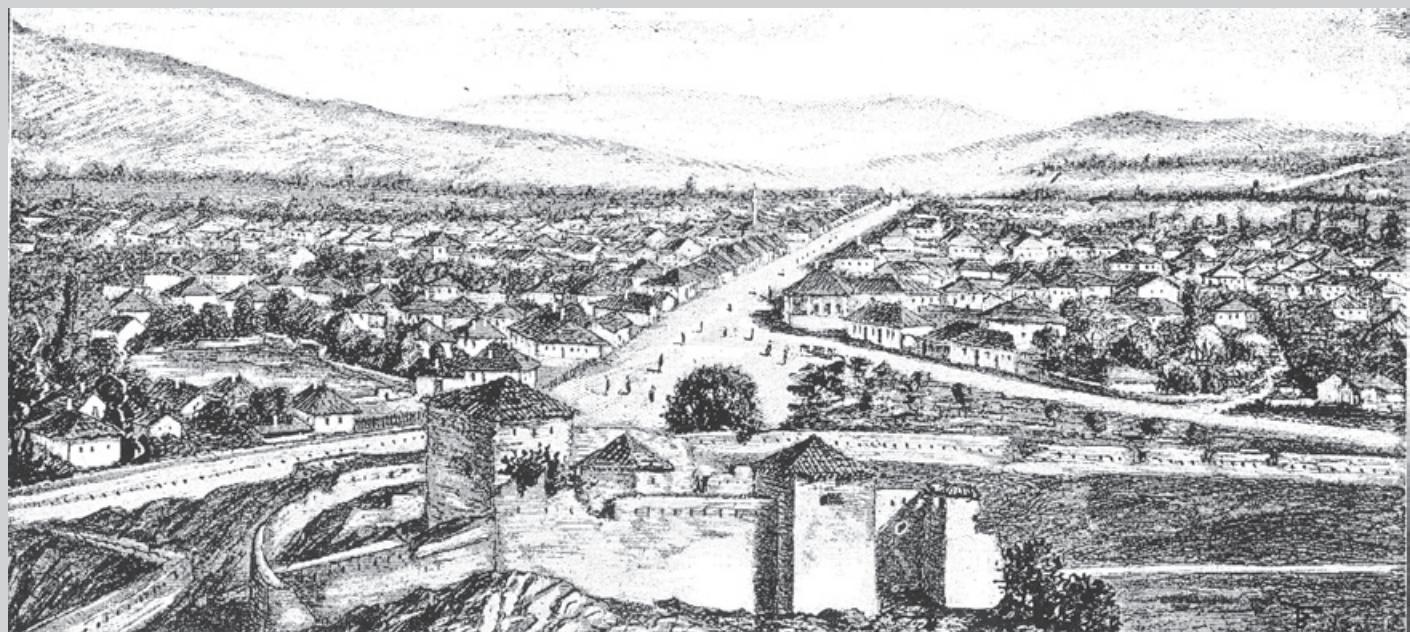
Позивам вас да заједно пођемо кроз ову шетњу догађаја и институција нашег краја, на овај пут, нажалост, пун рупа и недостатака, али ипак носталгичан, каткад крвав, али и динамичан, инспиративан, па и романтичан, и свакако истинит.

Захваљујем се Министарству културе и информисања Републике Србије што је подржао пројекат за штампање ове књиге. Посебно се захваљујем издавачу Историјском архиву у Пироту и директорки Ивани Костадиновић, иначе стрпљивом и стручном лектору и коректору. Захваљујем се колегама у Архиву, али и свим претходним радницима наше установе који су нам сачували и ово истине за нас. Неизмерно се захваљујем рецензентима Слободанки Џетковић, вишем архивисти Историјког архива у Пожаревцу, искреном, неуморном и истрајном борцу и мом саборцу за очување истине, колеги и пријатељу Давору Лазаревићу, професору историје и саборцу у истраживању и приказивању истине. Захваљујем се Ивану Цолићу на инспиративном и ефикасном раду приликом обликовања ове књиге, и Злати Илић на професионалности.

5. септембар 2019.

Предраг М. Видановић, архивиста

1. Пирот са Сарлаха

1/1. Пирот, 1887.

1. ПИРОТ СА САРЛАХА

1. Пирот са Сарлаха

1/2. Пирот, почетком 20. века

1/3. Пирот, педесетих година 20. века

1. Пирот са Сарлаха

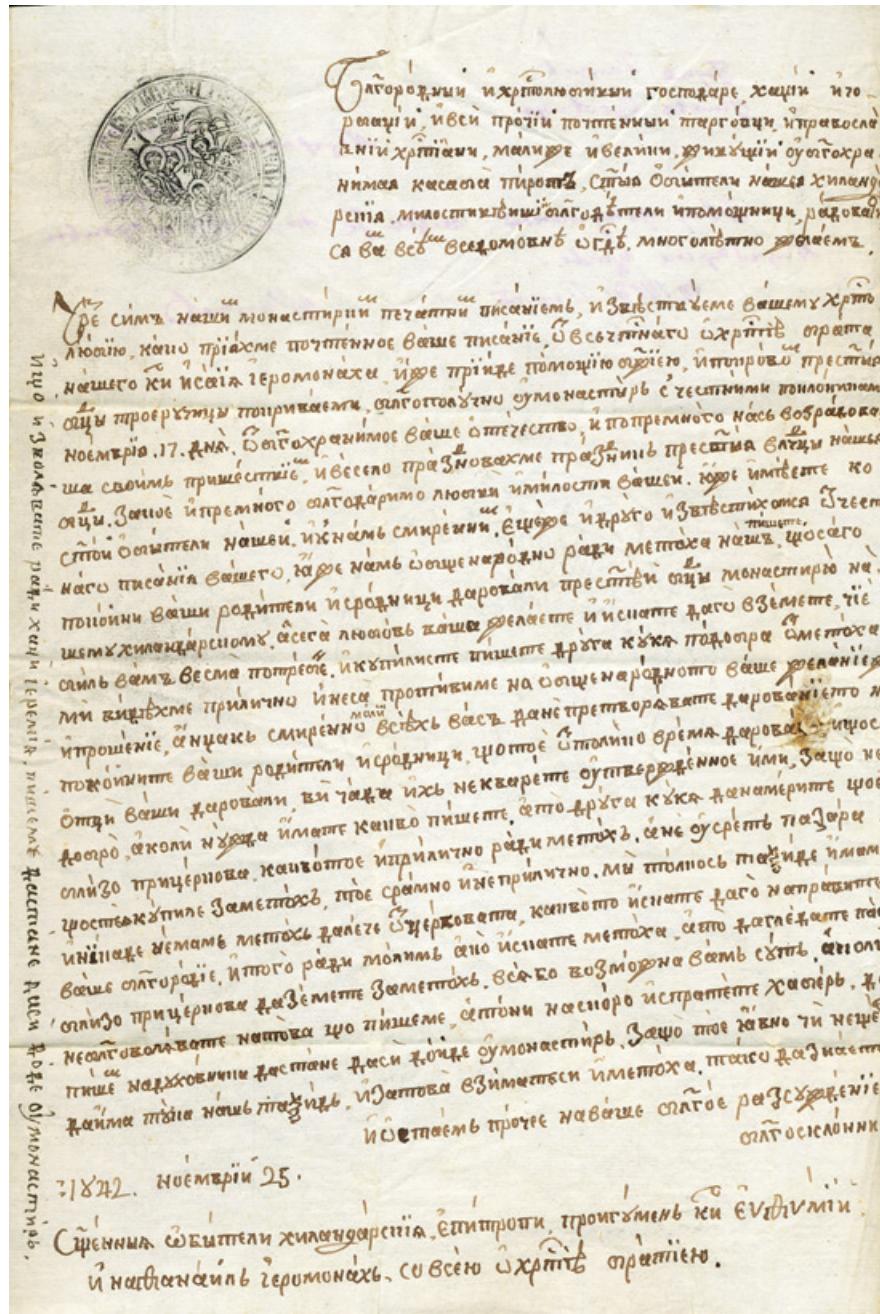
1/4. Пирот,
осамдесетих
година 20. века

1/5. Пирот,
деведесетих
година 20. века

2. ХИЛАНДАРСКО ПИСМО

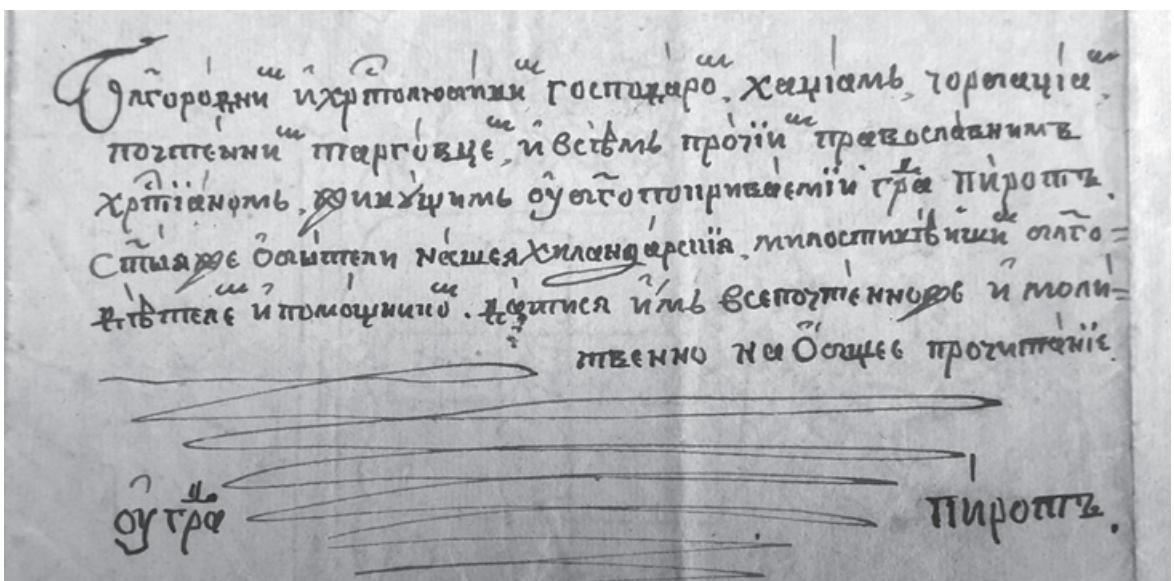

2/1. Хиландарско
письмо, 1842.

ХИЛАНДАРСКО ПИСМО

ХИЛАНДАРСКО ПИСМО ПИРОГАНЦИМА датирано 25. новембра 1842. године, написано је на хартији тако да захвата једну страницу полуtabака, а друга половина служи као омот писма пресавијен као коверат и запечаћен црвеним воском. На омоту је дугачка адреса слична уводном обраћању у самом писму с додатком „на обштеје прочитаније – у град Пирот“. Садржина се односи на убеђивање грађана Пирота да се врати одузети метох близу Старе цркве. Претпоставља се да је метох одузет за школу. Рукопис је читак, иако оскудева у интерпункцији и употребљавају се скраћенице. Слова су штампана ћирилица, а језик црквенословенски са примесама рускословенског. Употребљавају се турцизми и грцизми. Стил писма је по угледу на црквене списе замршен, високопаран, али само на почетку. Када се ради о повређеним интересима манастира, прелази у прекор и претње.

ГОРЕ
2/2. Печат хиландарског писма

2/3. Адреса хиландарског писма

Превод Писма

Племенита и христољубива госпodo, хације и чорбације и сви остали, поштовани трговци и православни хришћани, мали и велики, који живите у богочуваној касаби Пироту — најмилосрднији и доброчинитељи и помоћници наше свете обители Хиландарске — желимо вам свима да се радујете у Господу по свим домовима много година.

Овде овим нашим манастирским печаћеним писмом извештавамо Ваше христољубије да смо примили Ваше поштовано писмо од нашега свечасног брата у Христу господина Исаја јеромонаха, који срећно стиже у манастир уз помоћ Божју и штићен покровом пресвете Богородице Тројеручице с часним поклоницима новембра 17. дана из богочуване Ваше отаџбине. Много нас обрадоваše својим доласком. И весело празновасмо славу пресвете владичице наше Богородице, за што и вама много захваљујемо љубави и милости вашој коју имате према нашој светој обители и нама смернима. Још се обавестисмо из вашег часног писма, што нам пишете у име народа због нашег метоха кога су покојни ваши родитељи и сродници даривали пресветој Богородици, манастиру нашем Хиландарском. А сада, ваша љубави, желите и тражите да га узмете, јер вам је био веома потребан. И купили сте — пишете — другу кућу бољу од метоха. Ми смо разумели и не противимо се вашој општенародној жељи и молби, али вас све смирено молимо да не преиначавате дар ваших покојних родитеља и сродника који је одавно дат, и што су ваши очеви даривали, ви, деца њихова, не кварате оно што су они утврдили, јер није добро. Ако пак имате потребу као што пишете, онда нађите другу кућу близу цркве, што и приличи за метох, а не усред пијаце како сте купили за метох. То је срамно и неприлично! Ми толико таксида имамо и никде немамо метох далеко од цркве, као што Ваша милост хоћете да направите.

Стога Вас молимо, ако желите метох, да гледате опет близу цркве да узмете за метох — јер Вама је све могућио! Ако пак не пристанете на ово што пишемо, а ви нас што скорије известите, да пишемо духовнику да се врати у манастир, јер види се да нећете да имате тамо наш таксид, зато и узимате метох. Тако да знате! А што желите у вези с хаци-Јеремијом, пишемо му да се врати у манастир.

Остажемо и даље благонаклони према вашем благом расуђивању Епитропи свете обители Хиландарске — проигуман господин Евтимији Натанаил јеромонах са свом у Христу браћом.

(на полеђини писма)

Печат

Адреса: Племенитој и христољубивој господи, хацијама, чорбацијама, поштованим трговцима и свим осталим православним хришћанима који живе у богочуваном граду Пироту — милостивим доброчинитељима и помоћницима свете наше обители Хиландарске — предати с уважавањем и молбом на јавно читање.

У град Пирот.

ПИСМО МАНАСТИРА ХИЛАНДАРА ПИРОТУ ИЗ 1842. ГОДИНЕ

Пре више од 150 година, за време Турака, десио се овај догађај који описује ово писмо.

У Пироту као и свуда у Турској у то време - развија се занатство, трговина, ствара се буржоазија више ситна него крупна, а релативна стабилност царства омогућује и неке видове културе код потчињених народа. Као елита сматрали су се угледни грађани: трговци, чорбације (газде) и ације (поклоници светогорским манастирима и ретко ко и Христовом гробу).

Крајем године 1842, за празник Успење Пресвете Богородице, које Хиландар слави 21. новембра (по Јулијанском календару), крене једна група поклонника из Пирота за Свету Гору, у Хиландар. Групу је водио господин Исаија, вероватно калуђер хиландарски са седиштем у Пироту, где је Хиландар имао метох - зграду за одседање свог представника, духовника.

У неким крајевима метох је било имање, посед (Метохија), а овде само дом близу Пазарске цркве уз митрополитски дом. Представник који је био сакупљач прилога за манастир, тзв. таксид или порезија, допириносили су манастиру богатство које је додавано приходима од земље и зграда метоха. Светогорски манастири су одувек били богати и раскошно изграђени јер су даривани и од властодржаца православних земаља, па чак и од турских моћника. Зато су ти манастири могли да приме мноштво поклоника особито долазећих за важне празнике. Та ходочашћа су у ствари била туризам онога времена, с тим што поклоници дају добровољне прилоге а нису обавезни да плате храну и преноћиште за до десетак дана боравка. И тако наши поклоници за 5 - 6 дана стигоше до Атоса, најпре Тринским путем (од Суковског моста преко Планинице), па преко Перника,

Дупнице, Цумала и Сереза. Успут се могло наћи кириција (превозници) који превозе путнике и ханове који их прихватају на ноћење и храну, па уз доста напора и издатака стизало се у атоски покој.

„Много нас обрадоваše својим доласком“ - пише проигуман Јевтимије који је и епитроп, тј. старешина манастира заједно са Натанаилом, јеромонахом (калуђер који има свештеничко звање) о доласку пиротских поклоника који су стигли 17. новембра. Прославили су дан храма Успење Богородично 21. XI по старом календару, данас 13 дана каснијег датума, (4.XII, а тада је било 12 дана касније). Та сезона је прохладна али за пут пријатнија него време жеге или мраза. Писмо се пише 25. XI=8. XII, вероватно пред повратак пиротчана (боравак у Хиландару 8 дана) који ће пре светог Николе доћи у Пирот, пре мразева и снегова, јер тек од Св. Николе „с белом брадом“ почиње права зима. На Атосу је и нема, наравно, ал се мора натраг „у отчество“.

Љубазни калуђери с грчком учтивошћу и лукавством су добро угостили госте из „најиздашије“ касабе, али су послали љутито писмо у Пирот. Ово због тога што су добили из Пирота званично писмо црквених старешина које обавештава да је хиландарски метох - дом, одузет за друге потребе, вероватно школске, јер се школа с почеткам од 1815. године сад увећала те нема довољно простора. Ту зграду су даривали пиротчани Хиландару („отци ваши и сродници“) - пише управник манастира - „а ви, чада их, не кварите... То је срамно и неприлично!“

Али срџба ништа не доприноси. Мудри калуђери се предају, доброј вољи вашој, а вама је све могуће!“ (ласкање). - Купите нам другу кућу близу цркве за метох; а не, како сте урадили - код пијаце. Ми имамо у многим

градовима таксиде (скупљаче милостиње) и сви метоси су близу цркве. Изгледа да ви не желите тамо да има таксид. „И за това взимате си метоха. Така да Знаете!“

Објашњење: У то време постојала је Пазарска црква, обновљена 1832. године. Тијабарска је подигнута 1870. Код Тијабарске пијаце, на углу Крупаћке и Бериловачке капије био је „метох“, показао ми чича Ђорђија око 1970. гд. Вероватно је то био новокупљени метох Хиландарски.

Епитроп (старешина ман.) Евтимије с чланом управе јеромонахом Натанаилом у писму се час љуте, час поздрављају, чак прете да ће повући свог „амбасадора“ - таксида, духовника, јер „ви не желите тамо да има таксид“. А то би значило да се укину ове поклоничко-туристичке везе. То би била већа штета за манастир, те калуђери на крају све окрећу на помирење: „И остаем на ваше благое разсужденије...“

Значај овог писма за нас је не само као доказ веза с манастиром Хиландаром као старим српским светилиштем, него и као слика ондашњег јавног живота и хобија нове грађанске класе - хацилуци. Хација је виши вид просвећеног грађанина, са хацилуком расте његов углед у завичају.

За пиротчане Хиландар није био национални српски манастир, него средиште културе оног времена. Он је одавно био изгубио српски карактер. По слободном говору којим се у писму служе кад пређу у срцу бука калуђери су били македоно-бугари или шопи, несрби. Хиландар и Атос су географски ближи Струмској магистрали него Вардарској те далеко од Србије примили интернационални карактер. По броју чланова „обитељи“ више је у њему било бугарица него срба. Ту је и Паисиј Хиландарски написао Историју славеноболгарску 1762. гд.

Може да се каже да је Хиландарски манастир - као и други манастири - играо улогу духовног иницијатора за националноослободилачку свест балканских поробљених народа у турском периоду. Турци нису никада укинули аутономију Атоских манастира. Чак су и неки веледостојници турске царевине поклањали имања овим манстирима (случај Хиландара).

Ово писмо су поклоници донели у Пирот на „општо прочитаније“ ваљда у цркви, пред народом, да би

Хиландар добио „метох близу цркове“. Ваљда је сигурније чувати у њему скупљена добра често у натури, кад је близу цркве. Има изгледа да је ипак остварена само одлука „градске владе“ - црквене управе, а односи с Хиландаром свакако нису се пореметили. Лукави калуђери се вешто прилагодили.

Да ли је писмо прочитано и како су народ и управа реаговали, ми не знајмо. Писмо је стављено у архиву Митрополије при цркви у Пазару. Вероватно је 1941. гд пренесено од Бугара и конак - црквени дом код Тијабарске („саборне“) цркве, где су Бугари организовали архијерејско намесништво чији је прота био трачанин Евстатије Икономов. Архива је бачена у подрум, бар оне хартије које су сматране неважним (вероватно и „Тефтер Митрополије из 19.в). Ја сам 1943. гд био писар код секретара намесништва и тражећи чисту хартију у подруму, нађићем на ово писмо и као стварину склоним у кући. Прошле зиме дао сам копије са мојим преводом Музеју и Архиву Пирота.

Новембар 1996, Пирот

Гојко Ранчић,
Учитељ у пензији
рођен 1921. у Дојчинци

3. РАТНА ВРЕМЕНА

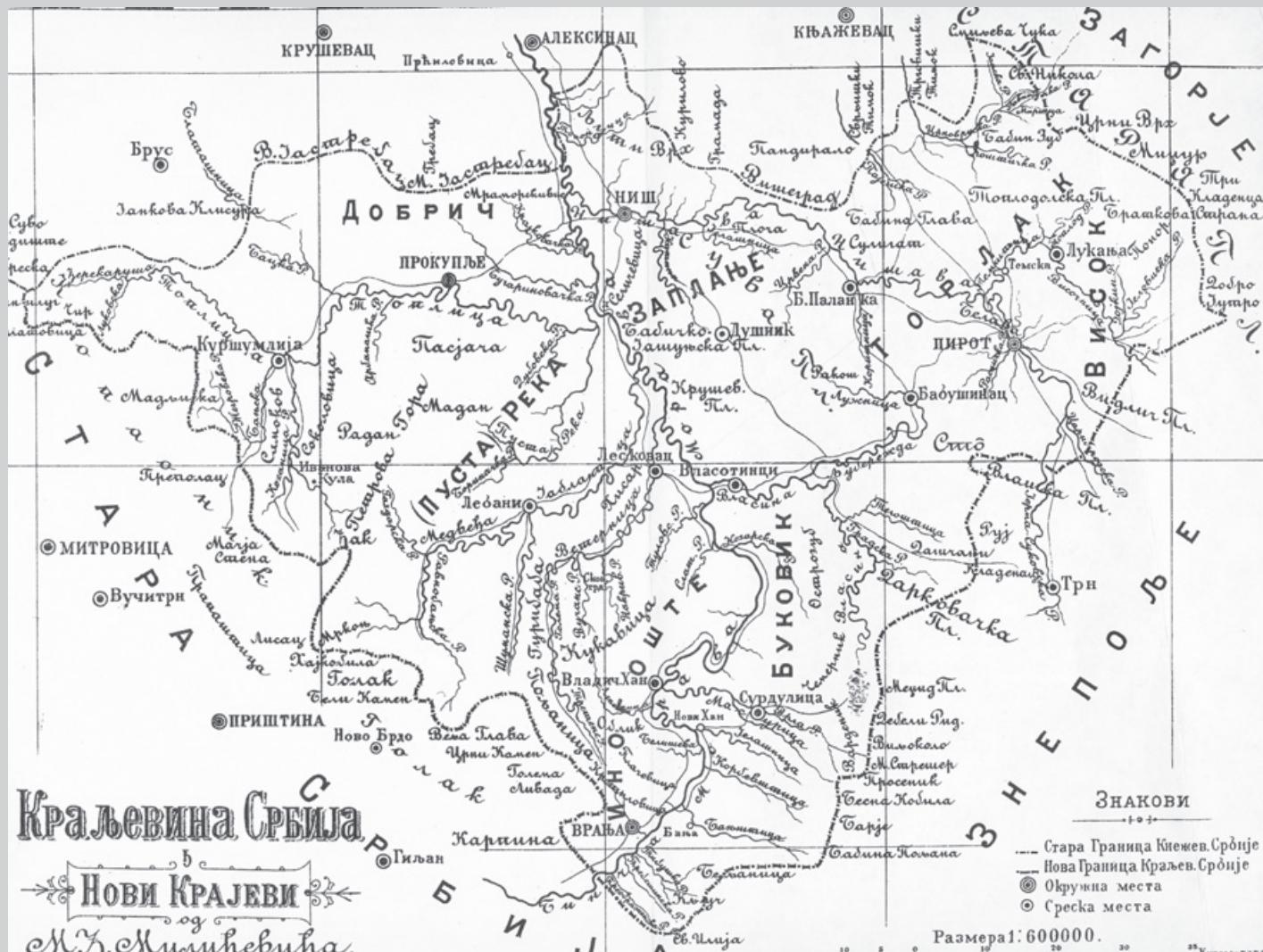
ОСЛОБОЂЕЊЕ ПИРОТА ОД ТУРАКА

СРПСКО БУГАРСКИ РАТ 1885. ГОДИНЕ

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

3/1. Карта нових крајева Србије, 1877.

ОСЛОБОЂЕЊЕ ПИРОТА ОД ТУРАКА

Главне операције српске војске, Моравски, Шумадијски и Тимочки корпус у Другом српско-турском рату почеле су 14. децембра 1877. године и трајале су више од месец дана. Моравски корпус наступао је ка југу ради блокаде Ниша, а Тимочки и Шумадијски према истоку ради напада на Белу Паланку и Пирот. Српске трупе ушле су у Белу Паланку после жестоке борбе 24. децембра, одушевљено дочекане од тамошњег становништва. После ослобођења Беле Паланке, Руска врховна команда тражила је да српска војска наступа према Софији. У жељи да што пре дође у везу са руском војском која се после пада Плевне кретала према Софији, српска Врховна команда форсирала је напад на Пирот.

На десној обали Нишаве били су утврђени турски положаји око села Нишор и Сопот, а на левој обали положаји пред градом на оштрому брду Будин Дел које је избачен према селу Станичењу. Турска утврђења протезала су се на линији Будин Дел – Станичење, Кардашица – Велики и Мали Суводол – Блато. На Сарлаху Турци су се јако утврдили за непосредну одбрану града. Пирот је бранило 16 батаљона турске војске.

Пуковник Љубомир Ивановић извршио је распоред трупа за наступање према Пироту. Концентрација српске војске за напад на Пирот завршена је 25. децембра у следећем распореду: а) Левокрилна колона – четири батаљона Крагујевачке бригаде, један ескадрон коњице, брдска батерија и шеста тешка батерија под

командом пуковника Светозара Хаџића – добила је задатак да нападне турско лево крило б) Средину ударне снаге сачињавали су три Рудничка и Први крагујевачки батаљон и трећа тешка пиротска дивизија под командом мајора Радомира Путника, са задатком да нападну турску војску на Нишору в) Левокрилна колона састављена од два батаљона Београдске бригаде, под командом потпуковника Јована Поповића, добила је задатак да дејствује на леви турски блок г) У позадини, на Равњу, остављена је дванаеста тимочка батерија са задатком да дејствује на леви турски блок, и на крајњем десном крилу, Кумановском вису – Прва батерија Крагујевачке бригаде с једном тешком батеријом Другог Шумадијског пукова и његове артиљерије на Будин Дел. У селу Темска, у резерви, остављен је један батаљон Београдске бригаде.

Напад на турску војску испред Пирота започео је 24. децембра у 12 часова на левом крилу. Нападу је претходила јака артиљеријска припрема са висова изнад села Сопота. На нишорском положају Турци су имали јака утврђења. Уочивши збуњеност на турској страни после снажне артиљеријске ватре дуж турских шанчева, дата је наредба српској војсци за јуриш. У 14 часова и 30 минута, капетан Милутин Каравановић, командант Грочанској батаљону, прешао је с батаљоном поток и наставио дејство ка Нишору у леви турски блок. У јеку најжешће борбе када су се Турци спремали на предају, јер више нису могли држати положаје, у том за њих опасном часу, стигла им је помоћ из Пирота у

јачини седам батаљона. Њихово лево крило је ојачало, а напредовање Београђана заустављено, развила се жестока борба у којој је, на челу свог Грочанског батаљона, испред Нишора, храбро погинуо Милутин Каравић, пешадијски капетан, који је својим примером увек храбрио борце и јуришао на челу колоне. Милутин Каравић сахрањен је у Темачком манастиру. Тога дана битка није завршена. И једна и друга војска остале су на својим положајима.

Борбена заповест генерала Белимарковића за 27. децембар гласила је да се изврши концентрични напад на десној и левој обали Нишаве и да се ослободи Пирот.

Борба је почела нападом десног крила код Суводола и Блата, а лево са северне стране Пирота, код Будиног Дела, Нишора, Сопота и Станичења. На свим овим тачкама Турци су потиснути истог дана после подне. Сутра дан 28. децембра борба је продужена изнад самог Пирота и убрзо је завршена поразом Турака. У подне тога дана биле су наше трупе већ у Пироту. Турци су приликом повлачења потпалили барутни магацин и та снажна експлозија означила је крај петовековне турске владавине Пиротом. А приликом напуштања Пирота упали су и варош.

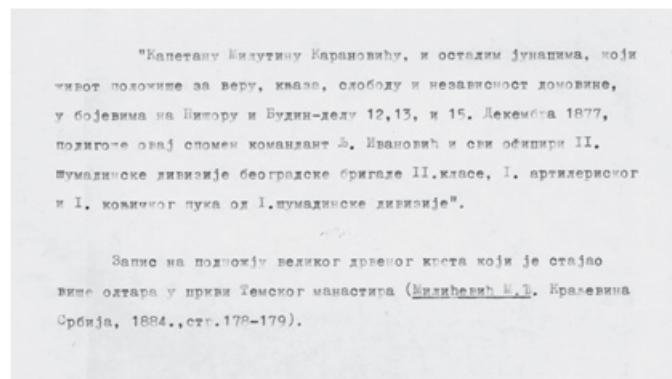
У бици за Пирот погинуло је 110, а рањено 583 војника и официра, доста добровољаца од којих су неки из пиротског краја. Заробљено је преко 200 турских војника, међу којима и Хасан-Алил-бег командант турског гарнизона.

Својом војничком способношћу у ослобођењу Пирота одликовао се тада млади потпоручник Степа Степановић, који је за исказану храброст и војничко умеће одливан руским Орденом Св. Станислава трећег степена са мачевима и пантљиком.¹

У службеном извештају о ослобођењу Пирота од 28. децембра стајало је: „Наша храбра војска освојила је данас после дводневне борбе утврђени и јако брањени Пирот. Она је ушла у 11 сахата у варош где је дочекана одушевљеним народом.“

„Српске новине“ објавиле су најпре један кратак телеграм упућен истог дана када је Пирот био ослобођен од Турака. Знатно дужи телеграм, упућен је

из Алексинаца, по заповести начелника штаба српске војске генерала К.С. Протића 17. децембра 1877. године у 11 часова и 55 минута, министру спољних послова, војном министру, корпусном команданту Алимпићу у Јешници. Објављен је у „Српским новинама“ 20. децембра 1877. године, у рубрици „Вести са бојног поља“.

3/2. Запис на положају великог крста који је стајао више олтара у цркви Темском манастиру, 1884.

*За српској роду, дом, слободу,
дао си живот свој, зато ће
дugo у српском роду живеји
стомен твој.*

*Ти честиј беше
међ браћом својом,
диван јуначе, врли Србине,
на то показа и смрђу својом,
јуначке Груже јуначки сине!*

Стихови Ђуре Јакшића који су уписаны на споменик капетану Каравићу

ТЕЛЕГРАМ

Г. министру спољних послова
Г. министру војном - Београд
Корпусном команданту Алимићу - Лешница

После дводневне борбе, наша је војска јуче, 16.ов.м. освојила и заузела Пирот. Борба је почета 15.ов.мес. Десно крило наших колона напало је непријатеља код Суводола и Блата, а лево са северне стране Пирота, код Будима Дела, Нишора, Сопота и Станичана. На свима овим тачкама Турци су потиснути истог дана после подне.

Сутра дан, 16.ов.мес., борба је продужена изнад самога Пирота, и брзо је свршена поразом Турака. У подне тога дана, биле су наше трупе већ у Пироту.

Наши губици нису велики према постигнутим успесима. Међу погинулима је и капетан Караповић, храбри наш официр познат из прошлога рата при одбрани Шуматовца; међу рањенима је и артиљеријски поручник Живко Јовановић.

Многи лешеви турских војника који покривају боишта, доказ су знатнијих турских губитака; но и ови још нису тачно испитани.

Заробљеника до синоћ било је: Хасан Алиј бег, кајмакан пиrotски, и нешто преко 50 војника. Наше трупе и даље гоне Турке који су се разбегли, и непрестано их хватају и у Пирот доводе.

Од непријатеља је овом приликом задобивено: 23 топа, преко 1000 пушака, много пушчане муниције (и ако су Турци барутни магацин у граду потпалили), доста чадора и ранаца.

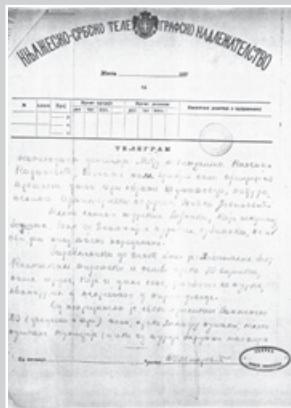
Турци су при напуштању Пирота упалили варош, коју сад неки део наше војске гаси.

Његова Светлост Господар и Књаз благоволио је изјавити нашој храброј војсци своју захвалност на јуначком њеном држању и у знак ове, одликовао је општег команданта трупа које у овим бојевима учествоваху, ћенерала Бели-Марковића, таковским крстом о врату.

По заповести начел.штаба
Генерал К. С. Протић

Од штације _____ примио

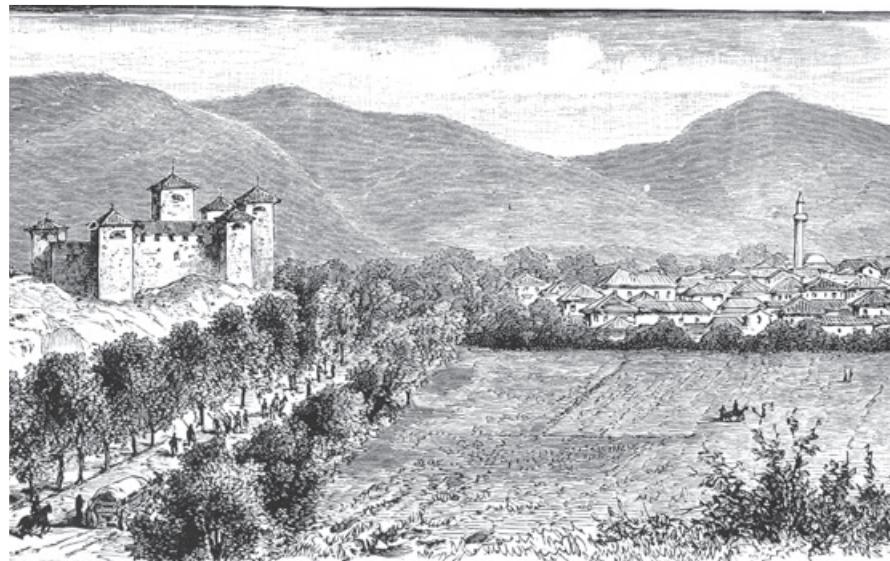
Т. С. Митровић

3. Рајна времена

3/4. Ослобођење
Пирота,
16. децембар 1877.

3/5. Пирот. 18. век

СРПСКО-БУГАРСКИ РАТ 1885. ГОДИНЕ

Бугарски народ и његово политичко руководство остварили су 1885. године своје национално уједињење, Кнежевине Бугарске и Источне Румелије. Српски краљ Милан устао је против овог уједињења, у име балканских равнотеже и борбе против замишљене опасности за српство. У том тренутку, политичко и војно руководство које је окупљено око краља Милана није изражавало и интересе и вољу народа, који нису хтели никакве сукобе са својим источним суседом. Поред тога што није имао вољу народа нити пристанак већине политичких странака, краљ Милан се определио за рат против Бугарске.¹

Предвиђен као оперативна база, Пирот је и пре рата, а нарочито након избијања српско-бугарског рата постао логирште највећег дела српске војске мобилисане за сукоб са Бугарима. У Пирот су дошли Врховни штаб и врховни командант српске војске, краљ Милан Обреновић.²

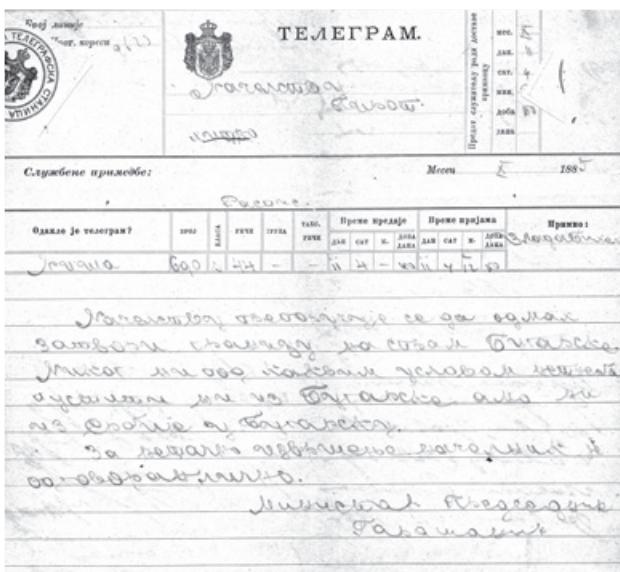
Кључна битка у рату, у којој је српска војска доживела пораз, одиграла се код Сливнице 17-19. новембра 1885. године. И у српској и у бугарској историографији одржала се оцена да је краљ Милан био покретач овог рата и да је за пораз српске војске на Сливници главна одговорност падала на њега, што он није ни порицао да је желео рат и да је он изгубљен његовом крвицом. Војне операције су лоше вођене, војска је ратовала застарелим наоружањем и опремом и оскудевала у муницији. Бугарски напад био је назадржив за српску војску и они 27. новембра заузимају Пирот. Сутрадан, 28. новембра на

притисак аустроугарског посланика у Београду, Бугари су прихватили захтев за тренутну обуставу ратних операција. За месец дана, колико су били у Пироту, бугарска страна је покушала да Пирот на овај или онај начин задржи под својом влашћу, под контролом војске, као територијални ратни добитак или као гаранцију за исплату ратних репарација. У том циљу, два дана након уласка бугарске војске у варош, по Пироту су облешћене објаве о успостави бугарске цивилне власти. Код једног дела пироћанаца ова кампања је дочекана као спасење од седмогодишње српске окупације. Дочек бугарског кнеза Александра Батенберга који је кроз Тијабару ношен на рукама представљао је Бугарима знак да су у Пирот дошли као ослободиоци, а не као окупатори. Томе свакако иде у прилог и чињеница да су Пироћани потписивали две адресе упућене бугарском кнезу са молбом да Пироћанце и житеље околних села, као верне поданике, прими под своју власт. Завођење ванредног стања и преког суда у Пиротском округу након повратка српске власти очигледно је било пре свега узроковано адресама.³

Паралелно са представом ослобођења поробљених Бугара, одвијало се терорисање житеља Пирота и његове околине. Пљачкања, паљења, силовања сељанки и робљење сељака обележили су наступање бугарске војске преко српске територије. Недисциплинована војска вршила је по селима паљевине кућа, појата, покућства и имања, било општинских било приватних. Велике размере насиља и готово организована пљачка били су

последица изостанка војничке дисциплине у бугарској војсци и невољности официра, који су и сами учествовали у силовањима и пљачки, да казне изгрешнике.

По одлуци међународне комисије за примирје између Србије и Бугарске, 27. децембра 1885. године бугарска војска напустила је српску територију. Истог дана, краљ Милан донео је указ о увођењу ванредног стања у Округу пиротском и успостављању преког суда за округ. За изванредног комесара, због потреба ванредних мера, именован је жандармеријски мајор Светозар Мајданенић. Комесар Мајданенић није имао пуно разумевања за прилике у којима су се Пирот и његова околина налазили после одласка бугарске војске, већ је по сваку цену настојао да што пре заведе редовно стање, без обзира на објективне околности. Преки суд, као и ванредно стање у Пиротском округу укинути су краљевим указом 22. јуна 1887. године.⁴

3/6. Телеграм председника
Владе Милутина Гарашанина са
препоруком да се затвори граница
према Бугарској, 11. октобар 1885.

3/7. Уверење
Суда Општине
пиротске г.
Тодору Поповићу
да је у његовој
кући боравио
Књаз Милан, а
након његовог
одласка и уласка
Бугара у Пирот,
његова је кућа
опљачкана,
7. јануар 1886.

Наша ю Народъ Величайшаго Края,
у Которому писалъ я въ 1855-го, изволилъ
Но грамотъ оказатьъ Дѣлу ученыхъ. Съ тѣмъ
же Канцеляриею Богословскаго училища уѣхалъ
въ Могилевъ Бѣлоруссіи, Гомельскіе въ то же время
зубы въ то время подѣбѣніемъ Кара въ конопляхъ,
и въ землю сѣялъ. Я вспомнилъ Свѣтлана,
котору. У него растя. Свѣтлана бѣла и увеселія,
рѣбенокъ былъ Кироянъ какъ Ламаціиціи архіи,
и вѣдь въ Кироянъ Величайшаго Вѣдика у него
быть свѣтъ. Но Кироянъ, что бы не уединяться Свѣтлана
Нѣтъ: много писалъ, писалъ въ Гомельской обл.
западъ ученыхъ было и въ забываніе, «хотѣ
быть спасенъ въ 1855-го Финляндіи.»

Ученые оба изложили основные теории
эл. т. Соковничу ясен Керле утверждение его
о яз. языке употребления наименований.

3/8.

Списак преким
судом осуђених
пироћанаца,
25. децембар
1885.

Caucasian

Осужени Пиренеанца приведен судом за ограбление у 1885 год. 24 Декабря.

Бр.	Име и прозимче а зантица	Статус	Колич. дузе
1	Јован Анђеловић Пет	Пиротша	2 дузе
2	Стојан Јевтовић		3
3	Леона Попић		4
4	Ворђе Јовановић		4
5	Алекса Радишић		5
6	Крста Ђурић		2
7	Атанасија Чупрић	Гашући сор:	4
8	Јован Чупрић џенови	Пиротша	3
9	Јосиф Кукаш		3
10	Милосав Јаковљевић		4
11	Јосиф Манојловић		5

3/9. Ђуро Хорватовић, пуковник,
командант Тимочког кора са својим штабом

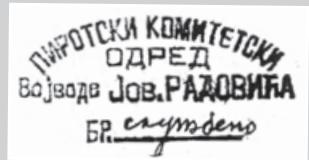
Koranganay Nunabde Bojide
Tenebay typu Xorkarobity.
Nun.

Архивски центар
Пирот

Макобекова Касима 2. мак.
назарбина.

Макробиан
на Маркена.
На холме, вблизи деревни, на северо-востоке
от деревни Тимп Макробиан, холм имеет
небольшую высоту и покрыт лесом.
Виден издалека.
Была вчера
всего
один раз.

3/10. Књаз Милан Обреновић одликује ћенерала Ђуру Хорватића Таковским крстом I степена са мачевима, 14. март 1886.

3/11. Печат Пиротског комитетског одреда

ГОРЕ ДЕСНО

3/12. Релације о борбама 2. батаљона 3. пешадијског пукка, 1916.

ГОРЕ ЛЕВО

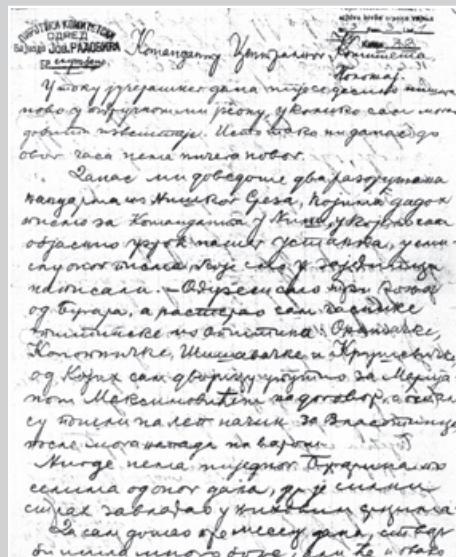
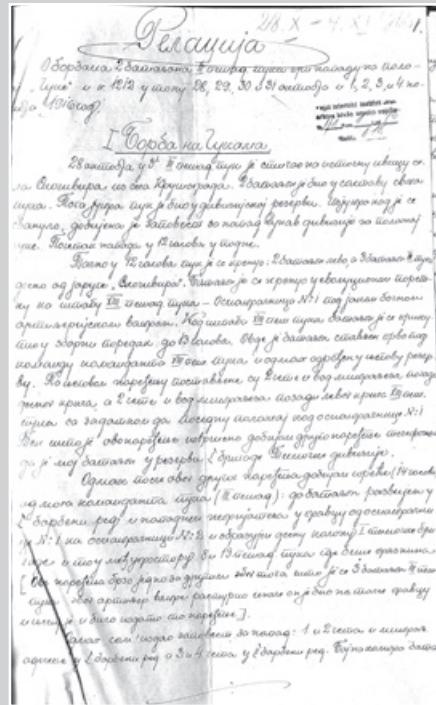
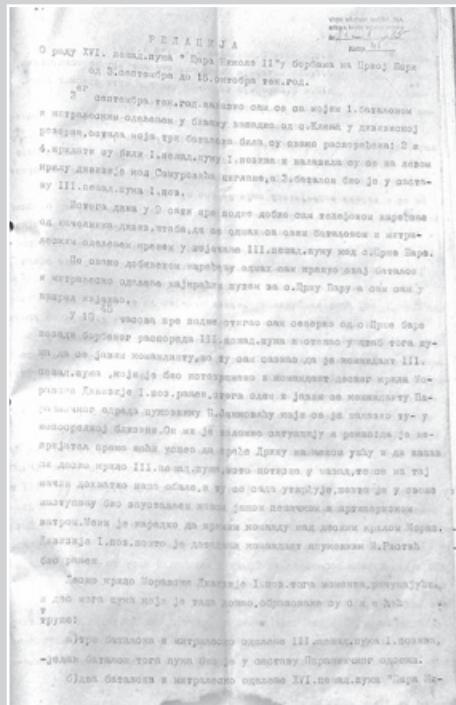
3/13. Релације о раду 16. пешадијског пукка, 1916.

ДОЛЕ ДЕСНО

3/14. Наредба Пиротског пуковског војног округа за упис регрутa, 1916.

ДОЛЕ ЛЕВО

3/15. Извештај Јована Радовића, 1917.

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

Заповеди № 35

№ Пиротско кадено бројење априлско
19. јул 1916. г. Пирот

Доброволјаш, се се вејаш от турскишије
штетнији предмети. Оставаша ги уједно поседујаш
има право предавателство на начата пра-
знина брачне.

2. Године румп-това је представителство
на земљите твоје арије, када то амнистоваша се
запада на начата брачна.

Начата брачна и остана грађанската
брака амнистовирајаша је. Временом на начата
чарда.

Негочитаниште на спиритуелство на брачном
сивиле и на грађанските властима брачна
негочитане и сивиле на начата брачна.

Заповеди:

1. Године представителство на бра-
чните сивиле начата брачна брака, када то
запада отв. вејаша се смешаве на брака и
негочитане и сивиле начата.

2. Румп, начина деси се Румп, деси се паки
често се обиде начата брачна брака, када се
запада се начинаније запада се смешаве на
брака и сивиле начата.

3. Догодиште и заведите да дешава сивиле
това најчешче, када се запада се смешаве начата
сврхашаше на остатија глашавши да неће обра-
зуети, пошто ће, пошто ће, пошто ће западајаш
да смешаве.

4. Сврхашаше да дешавиши изједначеније
ко начини се смешаве најчешче. При којим

3/16.
Наредба
Пиротског војног
командантства,
1916.

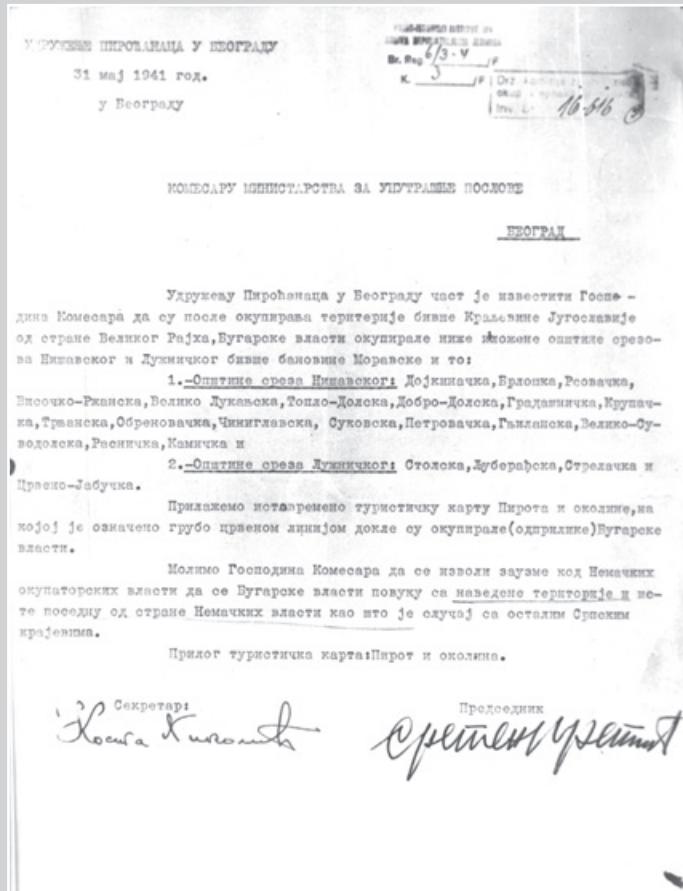
Први светски рат вођен је на неколико фронтова, а пиротски крај захватио је приступањем Бугарске Централним силама 1915. године. Пре напада Бугарске, Трећи пешадијски пук у коме су били мобилисани Пироћанци, учествовао је у Џерској бици, у Бици на Дрини, као и Колубарској бици. Први ратни окршај у пиротском крају, пошто је Бугарска у ноћи између 13. и 14. октобра 1915. године прешла у напад дуж целе српско-бугарске границе, одиграо се на Драгановом врху, на Дреновој глави где је и забележена једина победа на том делу фронта. Међутим, ова победа није била довољна те је српска војска морала да се повлачи ка Нишу, а бугарска воејска је окупирала пиротски крај. Окупацију пиротског краја од стране Бугарске у Првом светском рату карактерише општа бугаризација српског становништва. Терор окупатора створио је огромно незадовољство у народу, који је кулуминирао Топличким устанком 1917. године у коме је Пиротски комитетски одред предвођен командантом Јованом Радовићем имао запажену улогу.

Пирот је ослобођен 13. октобра 1918. године уласком ескадрона француске војске, који су сачињавали Сенегалци, из правца Нове Мале.

СЛИКА ГОРЕ
3/17. Војници
1. Софијске
дивизије, 1915.

3/18. Битка на
Дреновој Глави, 1915.

3/19. Удружење Пироћанаца у Београду моле да се територије
пиротског округа која је под бугарску окупацију изузме и
поседне од стране Немачких власти, 31. мај 1941.

3/20. Весник Христо Ботев, 1. октобар 1943.

НАРЕДНА СТРАНА 3/21. Пропусница, аусвајс, Ивошевић Мана, 1944.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

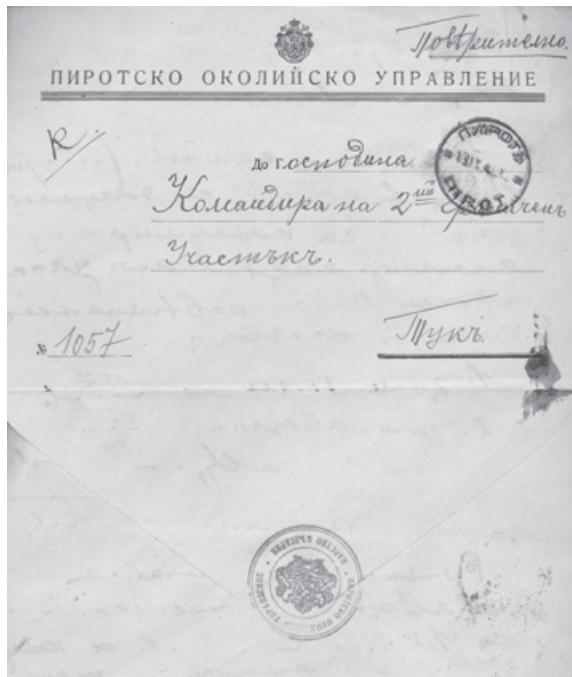
Немачке трупе су 8. априла 1941. године запоселе Пирот, да би га након десет дана препустиле Бугарима. Бугарска војска је и у овом рату, као и у претходном, Великом рату, спроводила бугаризацију српског становништва. По селима су постављани кметови који су били факултетски образовани. Политички и просветни кадар доводили су из Бугарске, мада нису избегавали ни прилику да за кметске намеснике поставе своје симпатизере који су пристали на сарадњу са њима. Читав крај нагло је био снабдевен потребним намирницама, започети су неки комунални радови на улепшавању града, док су бугарски учитељи по селима држали говоре о бољем животу који је дошао. Грађани града Пирота уз подршку Удружења пироћанаца у Београду, маја месеца 1941. године упутили су петицију, потписану од стране неколико десетина грађана Комунарства за унутрашње послове, у којој су тражили од ондашњих власти у Србији да се Пирот као српски град врати у састав Србије. Изгледало је као да постоји добра воља Бугара да се становништву учини оно што му годи. Међутим, у првом прогласу који су Бугари упутили становништву овога краја, апеловали су на становништво да прихвати бугарску власт као своју наглашавајући да су заправо ослобођени од српског ропства. Напротив, проглас је имао врло негативан одјек код становништва. Током бугаризације становништва окупационе власти су имале извесног система и поступност у раду, али све то није уродило плодом. Увидевши да њихова политичка демагогија на придобијању становништва не даје жељене резултате, Бугари су све чешће откривали

право лице окупатора. Када нису помогла убеђивања и поткупљивања, приступило се административним мерама да се становништво бугаризује. Снабдевање је убрзо било ограничено и заведена је строга контрола важнијих артикала. Војне и полицијске снаге почеле су да крстаре градом и да интезивно сакупљају податке о људима који су пре рата показивали симпатије према Комунистичкој партији. Буграску окупацију у Пироту свакако је обележило истребљивање Јевреја 1943. године. Оружани отпор окупатору најпре је пружила тзв. Цацићева група, чији су припадници након хапшења и јавно стрељани код Тијабарског гробља.¹ Упркос тешким околностима, отпор окупатору пружају и припадници Народноослободилачког покрета, као и припадници Југословенске војске у отаџбини. Током рата у Пиротском крају није било озбиљнијих сукоба четника и партизана. Пиротски крај ослобођен је септембра 1944. године.²

3/22.

Меморандум
Пиротског
околиског
управления

Bekanntmachung

Die Feldkommandantur 809 in Nisch gibt bekannt:
Wegen unerlaubten Waffenbesitzes sind vom deut-
schen Kriegsgericht zum Tode verurteilt worden:

Ruža Dimitriewitsch aus Zlot und der
Räuber Dragoslav Djuritsch aus Velike
Bonjince.

Die Urteile sind am 2 Oktober 1941 vollstreckt
worden. Djuritsch wurde öffentlich in Nisch
gehängt.

Banschaftsverwaltung Nisch II Nr. 10158, 3-X-1941.

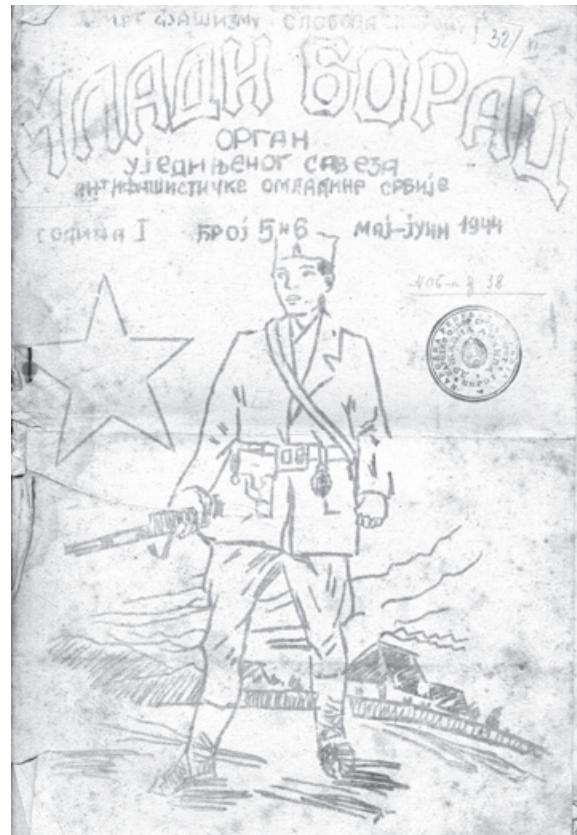
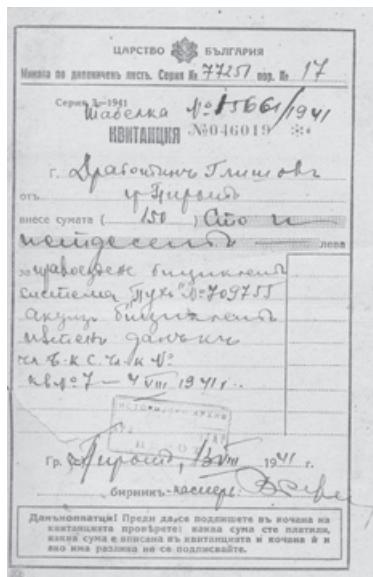
Објава

Фелдкомандантура 809 у Нишу објављује:
Због недозвољеног државног оружја, осу-
ђени су од немачког ратног суда на смрт:

Ружа Димитријевић из Злата и
Разбојник Драгослав Ђурић из
Велике Бонинце

Пресуда је извршена 2 октобра 1941. г.
Ђурић у Нишу јавно обешен.

Из Банске управе Моравске балканске у Нишу 3 октобра
1941. године II бр. 10158.

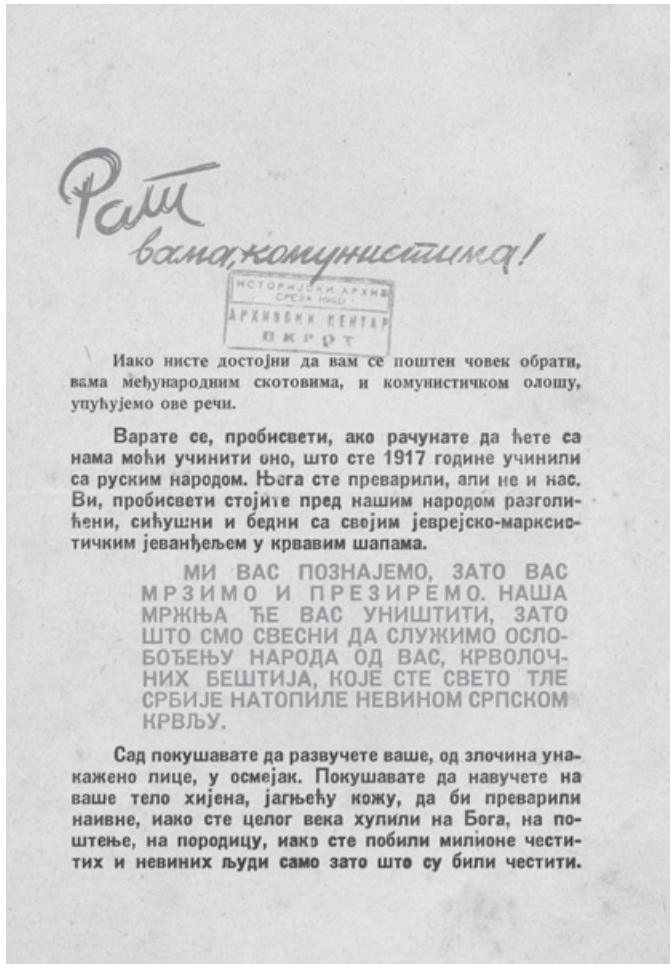

3/25. Млади Борац, лист Уједињеног савеза
антифашистичке омладине Србије, 1944.

ДОЛЕ ЛЕВО

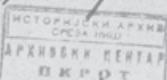
3/23. Објава фелкомандантуре 809 у Нишу, 13. август 1941.

3/24. Квитица за управљање бициклом, 13. август 1941.

3/26. Пропагандни плакат против комуниста

*Рати
вама комунистима!*

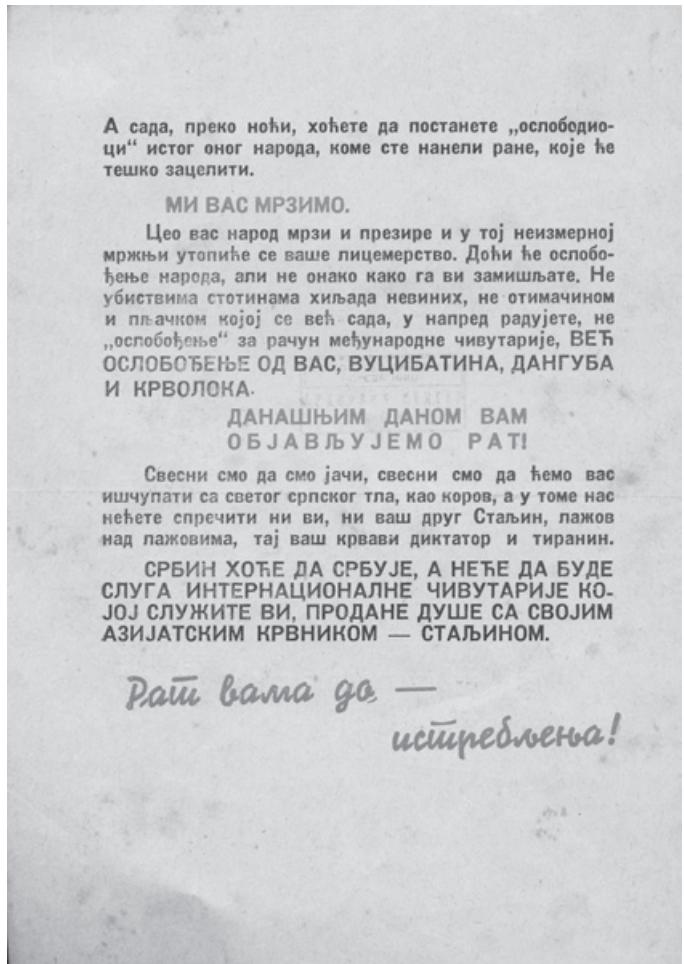

Иако нисте достојни да вам се поштен човек обрати, вами међународним скотовима, и комунистичком олошу, упуњујемо ове речи.

Варате се, пробисвети, ако рачунате да ћете са нама моћи учинити оно, што сте 1917 године учинили са руским народом. Њага сте преварили, али не и нас. Ви, пробисвети стојите пред нашим народом разголићени, сићушни и бедни са својим јеврејско-марксистичким јеванђељем у крвавим шапама.

МИ ВАС ПОЗНАЈЕМО, ЗАТО ВАС МРЗИМО И ПРЕЗИРЕМО. НАША МРЖЊА ЏЕ ВАС УНИШТИТИ, ЗАТО ШТО СМО СВЕСНИ ДА СЛУЖИМО ОСЛОБОЂЕЊУ НАРОДА ОД ВАС, КРВОЛОЧНИХ БЕШТИЈА, КОЈЕ СТЕ СВЕТО ТЛЕ СРБИЈЕ НАТОПИЛЕ НЕВИННОМ СРПСКОМ КРВЉУ.

Сад покушавате да развучете ваше, од злочина унажено лице, у осмејак. Покушавате да навучете на ваше тело хијена, јагњећу кожу, да би преварили наивне, иако сте целог века хулили на Бога, на поштење, на породицу, иако сте побили милионе честитих и невиних људи само зато што су били честити.

А сада, преко ноћи, хоћете да постанете „ослободиоци“ истог оног народа, коме сте нанели ране, које ће тешко зацелити.

МИ ВАС МРЗИМО.

Цео вас народ мрзи и презире и у тој неизмерној мржњи утопиће се ваше лицемерство. Доћи ће ослобођење народа, али не онако како га ви замишљате. Не убиствима стотинама хиљада невиних, не отимачином и плачком којој се већ сада, у напред радујете, не „ослобођење“ за рачун међународне чивутарије, ВЕЋ ОСЛОБОЂЕЊЕ ОД ВАС, ВУЦИБАТИНА, ДАНГУБА И КРВЛОКА.

ДАНАШЊИМ ДАНОМ ВАМ
ОБЈАВЉУЈЕМО РАТ!

Свесни смо да смо јачи, свесни смо да ћемо вас ишчупати са светог српског тла, као коров, а у томе нас нећете спречити ни ви, ни ваш друг Сталбин, пажов над пажовима, тај ваш крвави диктатор и тиранин.

СРБИН ХОЋЕ ДА СРБУЈЕ, А НЕЋЕ ДА БУДЕ СЛУГА ИНТЕРНАЦИОНАЛНЕ ЧИВУТАРИЈЕ КОЈОЈ СЛУЖИТЕ ВИ, ПРОДАНЕ ДУШЕ СА СВОЈИМ АЗИЈАТСКИМ КРВНИКОМ — СТАЉИНОМ.

*Рати вама да —
истиребљења!*

3/27.
Печат
Пиротске
пореске
управе

3/28.
Кръщеница
Бугарске
егзархије,
14. февруари
1944.

3/30.
Акције
Пиротске
сконтове
банке а.д.
мај 1943.

3/29. Сведочанство Основне
школе Св. Кирило и Методие у
Пироту, 21. јун 1942.

4. УПРАВА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

ПЕРИОД ДО 1941

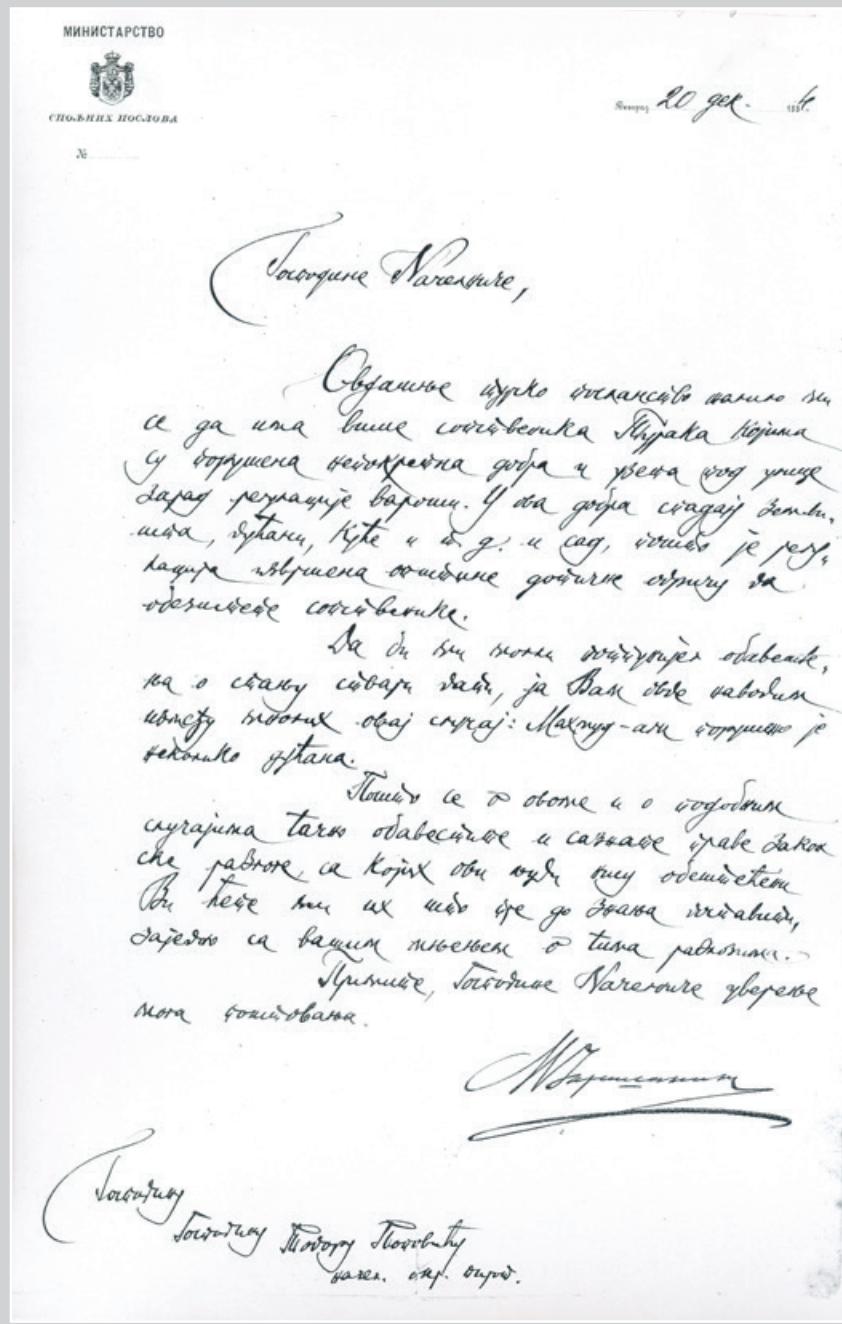
ПЕРИОД ОД 1944

ТАПИЈА

Суд општине, Чардаклија
Закона о издавању тапија, издаје по молби гавед-
ном протоколу за тапије под бр. 48.

Основну штампу „Доситија“
Чардаклија, у Чардаклији

ПЕРИОД ДО 1941. ГОДИНЕ

Начелство Округа пиротског¹ формирано је 1878. године Законом од 14. маја када су ослобођени предели подељени на округе и срезове.

Други српско-турски рат почeo је 13. децембра 1877. године, а завршио сe 5. фебруара 1878. године ослобођењем јужних крајева и формирањем четири нова округа у чији је састав ушла и територија нишавског краја. Ослобођењем нових крајева успостављала се и српска власт, па је закључењем примирја требало извршити и нову административно-територијалну поделу, односно извршити обележавање територијалних подручја округа, а и срезова и општина у њима.

Окрузи и срезови су успостављени 14. маја 1878. године Законом о привременом управном подељењу и снабдевању са властима ослобођених предела. Читава територија је подељена на шест округа: Нишки, Куршумлијски, Лесковачки, Врањски, Пиротски и Кулски са 21 срезом. Сваком округу и срезу прописан је одређени број службеника: полицијских, финансијских и судских (начелници, благајници, судије, писари и практиканти).

Рат између Србије и Турске (и Русије и Турске) окончан је дефинитивно Берлинским уговором између великих сила 13. јула 1878. године. Тим уговором Србији је призната државна независност и нове границе успостављене припајањем крајева који су ослобођени у току рата од стране српске војске. Одлуком Берлинског конгреса, Џаривод, Трн и Брезник припојени су Бугарској. На основу одлука Берлинског уговора, Народна скупштина Србије донела је 29. децембра 1878.

године други Закон о подели присаједињеног земљишта на округе и срезове. Извршена је нова подела, сада на четири округа – Нишки, Топлички, Врањски и Пиротски и петнаест срезова. Пиротски округ је обухватао четири среза: Нишавски, Лужнички, Височки и Белопаланачки. Према овој подели обухватао је 193 насеља у четири среза подељена на 56 општина. Височки срез укинут је 22. јануара 1887. године и припојен је Нишавском срезу.

Први закони о уређењу округа, срезова и општина донети су после Устава од 1838. године и нима су уставобранитељи увели у живот уређење локалне управе из тог устава. Први закон остаје веома дуго у примени – од 1839. до 1890. године и од 1894. до 1905. године. Окружни и срески начелници били су полицијско-управни органи и истовремено председници округа и среза. Окружни начелник прима и извршава наредбе свих министарстава (Централне управе), а непосредно је подређен министарству унутрашњих дела, које га и поставља на дужност. Једино су финансијски послови, које обавља благајник (казначај) били под надзором министарства финансија.

Окружна начелства имала су обавезу да на својој надлежној територији обезбеде на основу закона, прописа и захтева централне власти, а преко својих органа власти и нижих инстанци државне власти (среских начелстава) нормално функционисање државне и управне власти, да се стара о одржавању путева, хутија, војске, полиције, о разрезу и сакупљању пореза, развоју и унапређењу школства и здравства, трговине

4. Управа и јавне службе

и занатства, као и другим пословима од интереса за државу.

Према Закону о уређењу округа и срезова, од 1. јула 1890. године државне власти су биле окружни и срески начелник, а самоуправне власти – окружне и среске скупштине и окружни одбор. Начелнике је постављао краљ, на предлог министра унутрашњих дела. Поред полицијских послова (старања о одржавању реда и опште сигурности), окружни начелник се старао о извршавању закона и „мотрио да ли самоуправне власти у округу, срезу и општини раде у границама закона“. Он издаје наредбе и упутства срескому начелнику и прима извештаје од њега. Председава окружном скупштином, са правом да обустави од извршења сваку њену одлуку „која би била противна Уставу или ком позитивном закону“. Има и право да кажњава самоуправне чиновнике. Окружна скупштина је бирана посредно и јавним гласањем. Значај окружне скупштине био је мали, јер је права власт био окружни начелник.

Нови Закон о уређењу округа и срезова донет је 18. марта 1905. године. Окрузи су одређени као „поглавито политичке и надзорне административне јединице“. Као државне власти у округу и срезу постоје и даље окружни начелник, а као самоуправне власти – окружна скупштина, окружни одбор и окружни деловођа. Посланици за окружну скупштину бирају се у срезу на сваких 1.500 пореских глава.

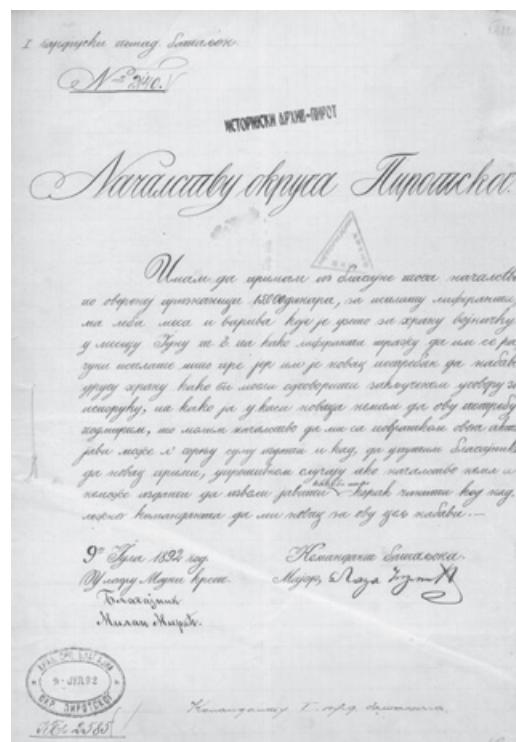
Градско поглаварство Пирот након Првог светског рата, 1918. године, радило је као Суд општине пиротске са седиштем у Пироту. Општински суд је прва и непосредна власт у општини и чине га председник, два кмета и деловођа. Општински суд има ове власти: полицијску, самоуправну, управну и извршну и судску власт.

Законом о општинама из 1933. године мења назив у Општина пиротска, а само годину дана касније 1934. године извршена је промена назива у Градско поглаварство, а градске општине су самоуправна тела и правна лица по јавном и приватном праву. Органи градске општине су градско веће и председник градске општине. Председник и две трећине градских већника бирају се општим, једнаким, непосредним и јавним

гласањем. Једну трећину градских већника поставља бан. Делокруг града обухвата све послове који се тичу непосредно градске заједнице, а односе се на економски, културни и социјални напредак у граду. Укинуто је окупацијом Пирота од стране бугарске власти 1941. године.

4/2. Меморандум
Начелства округа
пиротског

4/3. Командант
Првог гардијског
пешадијског
батаљона тражи од
Начелства округа
пиротског 15 000
динара да исплати
лиферанте од којих
је узео храну за
војнике, 9. јул 1892.

4/4. Тодор Поповић, начелник округа пиротског од 1884-1886.

ДЕСНО

4/5. Писмо Тодору Поповићу, благородни Пироћани, 1886.

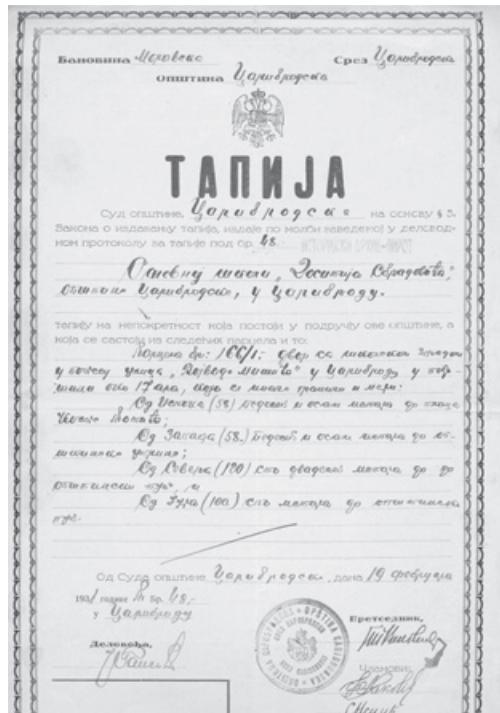
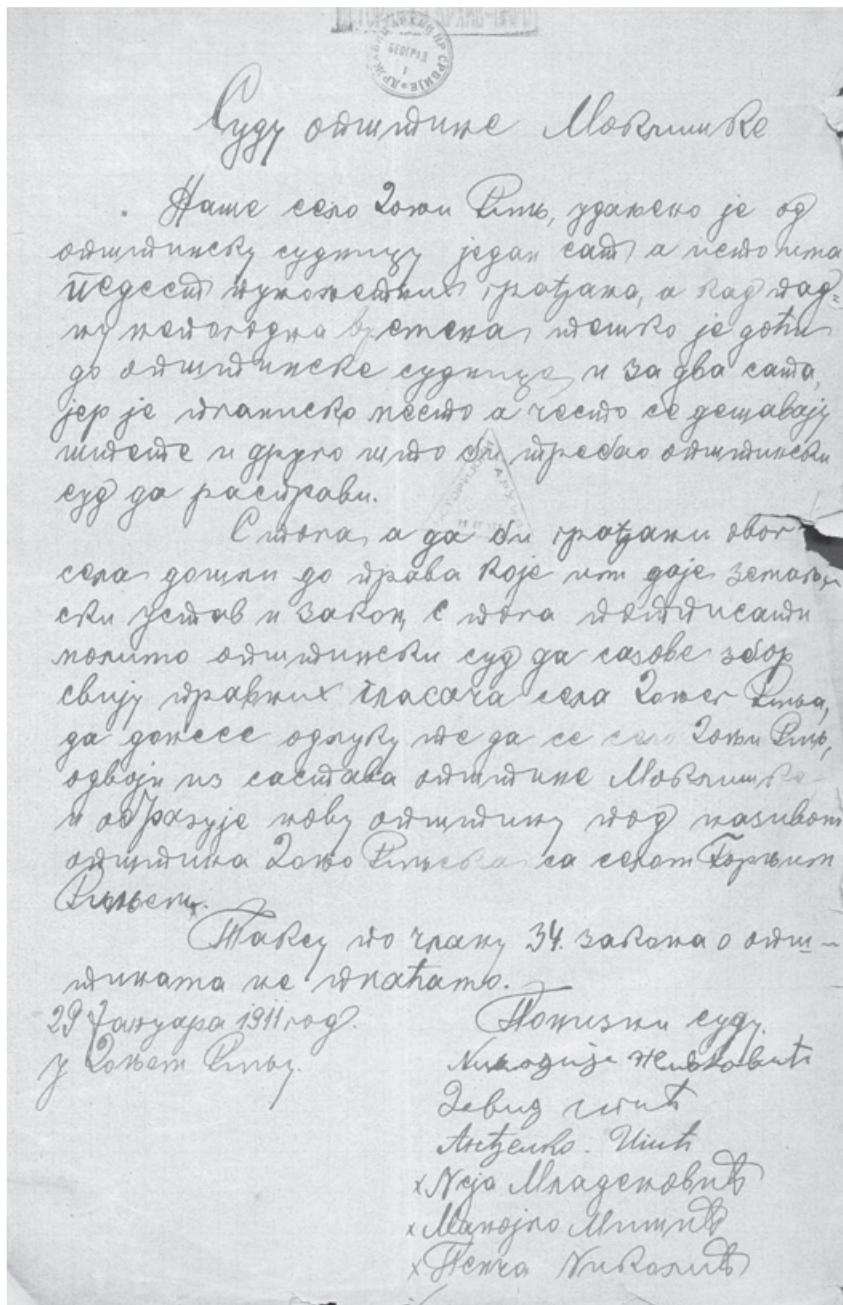
Господину Погору Поповићу
секретару министарства привреде,
бивши Начелнику
округа Пиротског.

Високо поштовани Господине,

Твоји благодарни Пиротани
шчу ти овај мали обичај као
видов знак своје дубоке благодари-
ности из обичног уверца и уде-
на, што си за време њега увогоди-
ше старешинства у оквиру округу
ешкао и оставио место име, засве-
ћа, слоге и судбии и што ће ког
извојих Пиротана вегита успоменади.

У то име извоји Пиротани киму: до-
живи Него-Величанство бискуп
Кристијан Ј. Кравића На-
шалија и архијереј-наставник
Александар, и извој доди
Начелнику.

На увечи 1886. год. Твоји благодарни
Пиротани

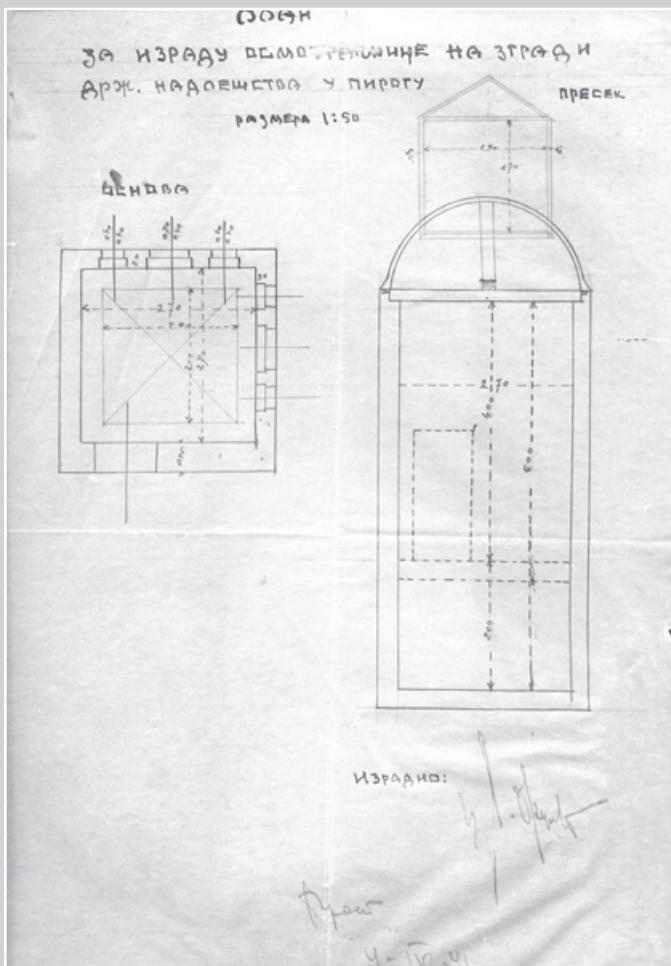

4/7. Суд општине Чачић бродске издаје
тапију на непокретност Основној школи
„Доситеј Обрадовић“, 19. фебруар 1931.

4/6. Захтев становника
села Доњи Рин за
одвајање из општине
Моклишке,
29. јануар 1911.

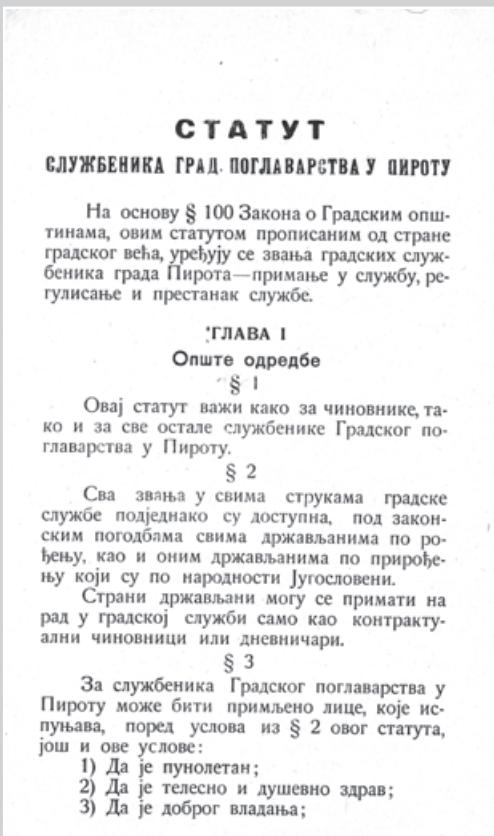
Суду окружног Кумонске
ИСТОРИЧКИ АРХИВ
САНКТ-ПЕТЕРБУРГ
АРАДСКИЙ ЦЕНТР
БИБЛИОТЕКА
ПОДІЛКА
Номер 1154. 22 м. м. састављен
је објекту зграде и најављено је да за неу нова
нова најава о решењу сагада 948.00 динара којимо
му је под запасним за овуј суму пакова
објекта, а када се ће извештавају оради исплате
са обом паковом и паковом од 9. Априла доја
и под предупредитељом су издане пакове у суми
од 3198 динара а то је већ и укупна загодишња
и дојада која под уговором је извештавана
од овогаје суме 1000 динара које заједно
заштитују податку су 4198 динара.
24 Новембра 1905 год
Кумон.
Надзорни инспектор
С. О. Шадринский

4/8. Предрачун за израду варошког водовода, 24. новембар 1905.

4/9. План за израду осматрачнице на згради државног надлежтва у Пироту, 3. април 1944.

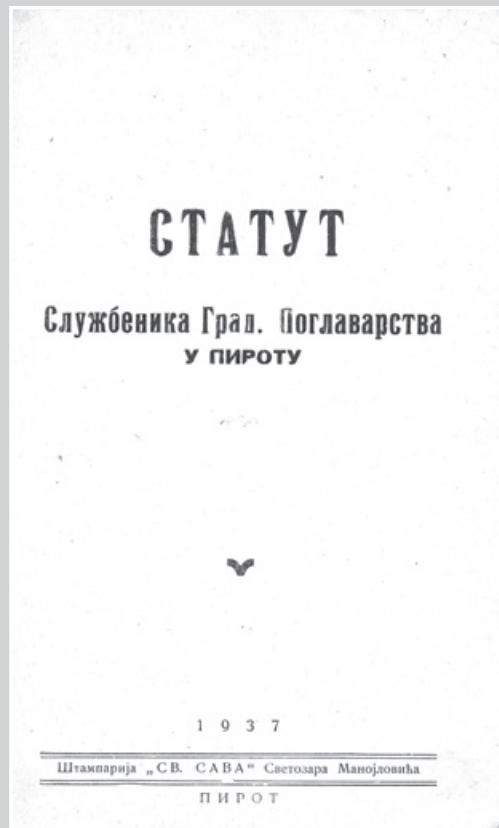
4. Управа и јавне службе

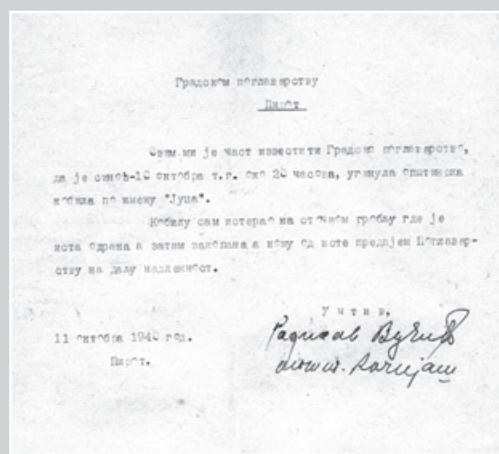
4/10.
Статут
Службеника
Градског
Поглаварства
у Пироту,
1937.

4/12. Печат градског
поглаварства у Пироту

4/11.
Прва страна
статута, 1937.

4/13.
Обавештење да је
угинула општинска
кобила Јуца, 11.
октобар 1940.

ПЕРИОД ОД 1941. ГОДИНЕ

Први облици нове народне власти, прве клице будућих органа народне власти, почели су тајно да се стварају у многим селима Пиротског, Лужничког, Белопаланачког и Димитровградског среза, већ крајем 1941. године. Покретач и организатор стварања тих првих облика нове народне власти била је Комунистичка партија Југославије. Повољнији услови за стварање народноослободилачких одбора као привремених органа народне власти, који поред политичке активности за Народноослободилачки покрет, попримају и акције које имају обележја функција народне власти, настају тек у 1944. години.

Окружни народни одбор Пирот¹ формиран је априла 1944. године као Окружни народноослободилачки одбор, са седиштем на ослобођеној територији Црне Траве. По ослобођењу Пирота, септембра 1944. године, седиште је пребачено у Пирот. Одбор је обухватао Нишавски, Царибродски, Лужнички и Белопаланачки срез и постаје стални орган власти. Одбор је имао председника, секретара и потпредседника и организован је у седам одсека, управни, просветни, привредни, обнову, народно здравље, везу са војском и одсек фонда. Одбор је био надређени орган свим одборима (градским и среским) на својој територији који су основаны до октобра 1944. године.

Од 1946. године Окружни народноослободилачки одбор мења назив у Окружни народни одбор Пирот. Овим Законом одређени су основни принципи организације рада свих степена народних одбора, нарочито у области планирања, пољопривреде, индустрије, трговине, просвете, финансирања, социјалног старања и здравља. Округ

обухвата подручје више срезова који сачињавају једну природну и економску целину.

Окружни народни одбори, као административно територијалне јединице, укинути су и од 30. априла 1947. године, престали су са радом.

Народни одбори среза² формирани су одмах после ослобођења дела земље 1944. године, када почиње и систематска изградња народних одбora који су настали у току рата као органи ослободилачке борбе. Завршетком рата претворили су се у органе народне власти. Срески народни одбори бринули су о ширим интересима својих подручја и координисали рад месних одбora, а изнад њих стајали су окружни народни одбори. Територија Народне Републике Србије била је подељена на округе, окрузи на срезове, а ови на подручја месних народних одбora. На основу Општег закона о народним одборима из 1946, срески народноослободилачки одбори мењају назив у Срески народни одбор, а на основу истоименог закона из 1952. године мењају назив у Народни одбор среза.

Ослобођењем ових територија 1944. године успостављена су четири среза: Белопаланачки са седиштем у Белој Паланци, Царибродски, односно Димитровградски са седиштем у Димитровграду, Лужнички са седиштем у Бабушници и Нишавски односно Пиротски са седиштем у Пироту. Године 1955. укинути су Белопаланачки срез који је припојен Срезу Ниш, и Димитровградски и Лужнички који су припојени Пиротском срезу. На делу ове територије остаје само Пиротски срез до 1959. године када је и он припојен Срезу Ниш.

Скупштина Социјалистичке Републике Србије крајем 1966. године донела је одлуку о проглашењу Уставног закона о укидању срезова у Социјалистичкој Републици Србији.

Крајем септембра 1944. године, престанком ратних операција, за врло кратко време формирани су народноослободилачки одбори³, месни, општински и градски народноослободилачки одбори у Пироту. Народноослободилачки одбори ујединили су у себи функције законодавне и извршне власти на територији појединог села, општине и града. Имали су своје извршне органе: председника, два потпредседника, секретара и одређен број чланова.

Народноослободилачки одбори прерастају у народне одборе од 25. маја 1946. године, а сви, осим Градског народног одбора Пирот, постају месни народни одбори⁴. Поред тога што су и даље представљали органе државне власти на надлежној територији, уједно су представљали и представничке органе власти. На основу Устава Федеративне Народне Републике Југославије из 1946. године, 25. маја исте године донет је Општи закон о народним одборима којим је утврђено да су месни народни одбори органи државне власти локалног значаја и да су представнички органи, изабрани на основу општег и једнаког изборног права. Овим законом народноослободилачки одбори села и мањих градова мењају назив у Месни народни одбор. Месни народни одбори већих места имају свој извршни одбор који сачињавају председник, секретари и два или више одборника, а мања села, или више села, организована у месни народни одбор, нису имала извршни одбор већ функције овог извршног органа врше председник и секретар. За оба ова типа месних народних одбора заједничко је да немају одсеке, већ свим пословима непосредно руководе председник и секретар, а остали одборници, руководе пословима у појединим гранама државне управе, врше надзор над радом установа, предузећа и обављају послове из надлежности одбора.

Задатак месног народног одбора ја да оствари пољопривредни план, да се стара о материјално-културном подизању места, да руководи комуналним задацима, да се

стара о унапређењу заната и месне индустрије, као и да посредује у правилној размени добара између града и села. Закон из 1952. године укинуо је Месне народне одборе, а њихове послове преузима народни одбор општине.

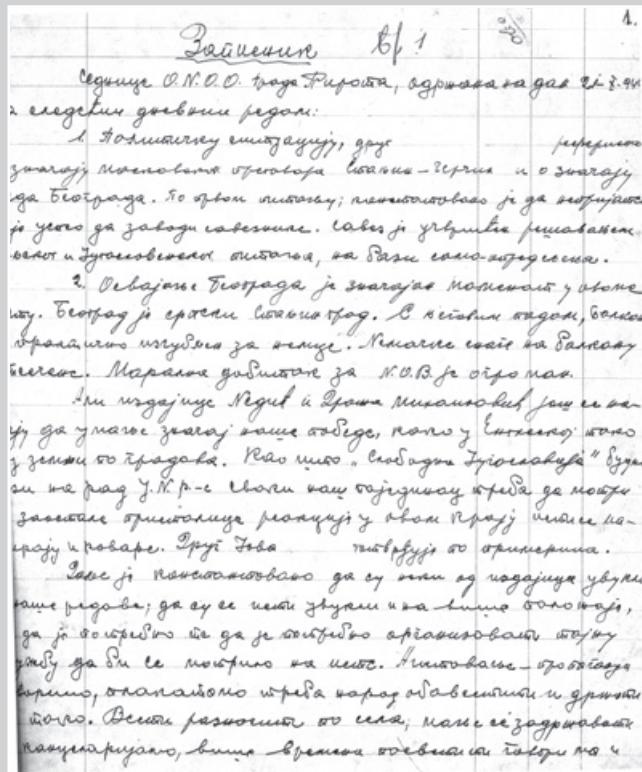
Увођењем Комуналног система и Општим законом о народним одборима од 1. априла 1952. године унете су крупне промене у уређење локалних власти. Народни одбори су дефинисани као „основница власти радног народа“ и као „локални органи државне власти, који су такође, и „органи народног самоуправљања у општинама, срезовима и градовима“. Овим законом се укидају месни народни одбори, а њихову територију и надлежност преузимају општински народни одбори.

Доношењем Устава СР Србије из 1963. године, народни одбори општина мењају назив у Скупштине општине.

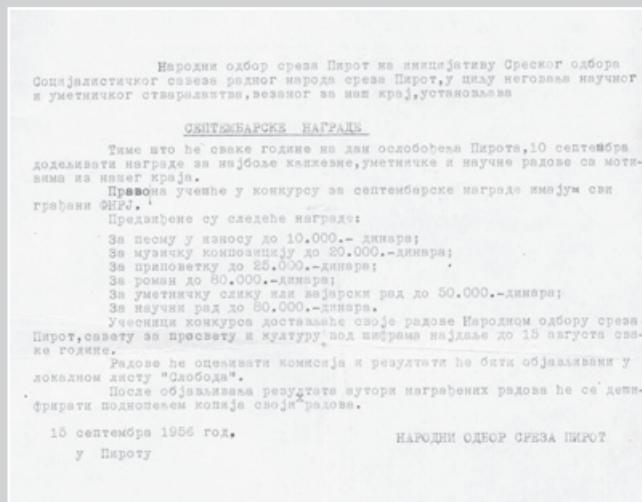
Скупштине општине⁵ су највиши орган власти и орган друштвеног самоуправљања. У општини се утврђују основна питања од значаја за политички, привредни и културни живот и друштвени развој и доносе прописи и друга акта. У њима се обезбеђују материјални и други услови за живот и рад људи и развитак производних снага, усмерује и усклађује развој привреде и друштвених служби, утврђују и распоређују средства за потребе општине, стварају услови за задовољење материјалних, социјалних, културних и других потреба грађана. Скупштине општина су своја права и дужности утврђивале статутом које су доносиле самостално, а чије одредбе су морале да произилазе из Устава Савезне Републике Србије и да буду у складу са њим.

Надлежност скупштине општине била је да доноси статут, одлуке, друштвени план и буџет и одобравање општинског завршног рачуна, доноси урбанистички план, оснива општинске фондове, радне и друге организације, расписује референдуме и изборе и друго. Поједине послове из делокруга скупштине обављају сталне комисије: мандатно-имунитетска, кадровска, за друштвени надзор, за народну одбрану, за бирачке спискове, за одлковања и друге. Поред ових, скупштина је могла формирати и друге комисије.

Од 9. марта 2016. године Пирот добија статус града и није више општина, већ Град Пирот.

4/14. Записник са седнице Окружног народноослободилачког одбора града Пирота, 21. октобар 1944.

4/15. Народни одбор среза Пирот установљава Септембарску награду која ће се додељивати на дан ослобођења Пирота, 10. септембра, за најбоље књижевне, уметничке и научне радове, 15. септембар 1956.

4. Управа и јавне службе

NARODNI ODBOR SREZA
belopalanackog
Ex. 678
2. oktobra 1952 god.
Bela Palanica.

Na osnovu člana 169 stav 3 Zakona o narodnim odborima sre-
zova i Upustva o organizaciji administracije Narodnih odbora srežova, Narodni
odbor sreza belopalanackog u Beloj Palanici na svojoj sednici održanoj 10 septem-
bra 1952 god. doneo je sledeću:

O D L U K U

O organizaciji administracije Narodnog odbora sreza belopala-
načkog u Beloj Palanici:

a) Da se pri Narodnom odboru sreza belopalanackog adminis-
tracija uskladi po DRUGOJ SREDI kao srednje razvijeni srez;

b) Pri narodnom odboru sreza belopalanackog ustanovljavaju-
se sekretarijati i to: Sekretarijat narodnog odbora, Sekretarijat za privredu
i komunalne poslove i Sekretarijat za Unutrašnje poslove.

1) U sastavu sekretarijata Narodnog odbora sreza ulaze: otsek
za prosvetu i narodnu kulturu i otsek za narodno zdravlje i socijalnu politiku.

2) U sastavu sekretarijata za privredu i komunalne poslove
ulazi otsek za komunalne poslove i uprava za prihode i budžet.

3) U sastavu sekretarijata za unutrašnje poslove ulaze služ-
be prema upistvu Ministarstva unutrašnjih poslova.

U organizaciji administracije Narodnog odbora sreza usta-
novljavaju se sledeće službe i radna mesta:

I. SEKRETARIJAT NARODNOG ODBORA SREZA

a) Opštite upravni otsek

Službe:	
Sekretar NO Sreza.....	1 radno mesto
Pravna.....	1 " "
Organizaciono-inspekcijska.....	1 " "
Izveštajna.....	1 " "
Budžetska.....	1 " "
Radunovodstvena.....	1 " "
Kancelarijska (admin.aktiv. i daktilografska).....	2 " "
Statistička.....	2 " "

Svega: 12 radnih mesta.

b) Otsek za prosvetu, nauku i kulturu

Seg otseka (upravni službenik).....	1 radno mesto
Inspekcija.....	1 " "

Seg otseka (upravni službenik).....	1 radno mesto
Sanitarni in specator.....	1 " "
Poredovanje rada - in specotor rada.....	1 " "
Socijalna zaštita.....	2 " "

Svega: 5 radnih mesta.

II. Sekretarijat za unutrašnje poslove

Službe:	
Upravno politički	
Kriminalistika	
Administrativno-komunačna	
Isvršenje kazni	
Isvršenje	
Komplikacija	

Broj radnih mesta Sekretarijata za unutrašnje poslove propisuju
Ministarstvo unutrašnjih poslova RSE.

III. SEKRETARIJAT ZA PRIVREDU I KOMUNALNE POSLOVE
Nađelnički sekretarijata i radno mesto
a) Ekonomski planski sektor
Referenti:
Nacionalni događaj.....
Tržiste i životni standard..... 1 radno mesto
Kreditni bilans..... 1 " "

Svega: 3 radna mesta.

b) Upravno pravni sektor

službe:	
Upravno pravni referent.....	1 radno mesto
Referent poljoprivrede.....	1 " "
Referent šumarstva.....	1 " "
Referent veterinarstva.....	1 " "
Inspekcija (priv. i trgovinska).....	2 " "
Uprava Prilodi.....	4 " "
Investicijske izgradnje.....	1 " "
Finansijska kontrola (revizija).....	2 " "

Svega: 13 radnih mesta.

v) Sektor za komunalne poslove

Službe:	
Seg otseka - upravni službenik.....	1 radno mesto
Komunalni poslovi i gradjev.inspekcioni.....	1 " "
Lutevi.....	1 " "
Stambeni poslovi.....	1 " "

Svega: 4 radnih mesta.

Prem toče u administraciji Narodnog odbora sreza belopalanackog
ustanovljavaju se 39-trideset i jedan radnih mesta.

IV POMOĆNA SLUŽBA

Za pogodne službenike ustanovljavaju se 3 -tri radna mesta.

UKUPNO sa poslovnim i ostalim službenicima u Narodnom odboru sreza
belopalanackog ustanovljavaju se 41-trideset i jedno radno mesto.

Tačnost prepisa overovati:

Pretečnik
narodnog odbora sreza,

Romačić

4/16. Одлука о организацији администрације Народног одбора Среза белопаланачког у Белој Паланци, 2. октобар 1952.

На основу члана 7 став 3 Статута закона о уређењу општина и срезова и члана 46 тачка 1 Закона о народним одборима општина, Народни одбор општине БАБУШНИЦА, на својој седници од 28 јула 1956 године, доноси је

СТАТУТ ОПШТИНЕ БАБУШНИЦА

I.-Општина БАБУШНИЦА

Члан 1

Општина БАБУШНИЦА је основна подјелачка територијална организација самоуправљања радног најда и основна друштвено-економска заједница становништва на подручју општине.

Општина БАБУШНИЦА је у саставу Среза Пирот.

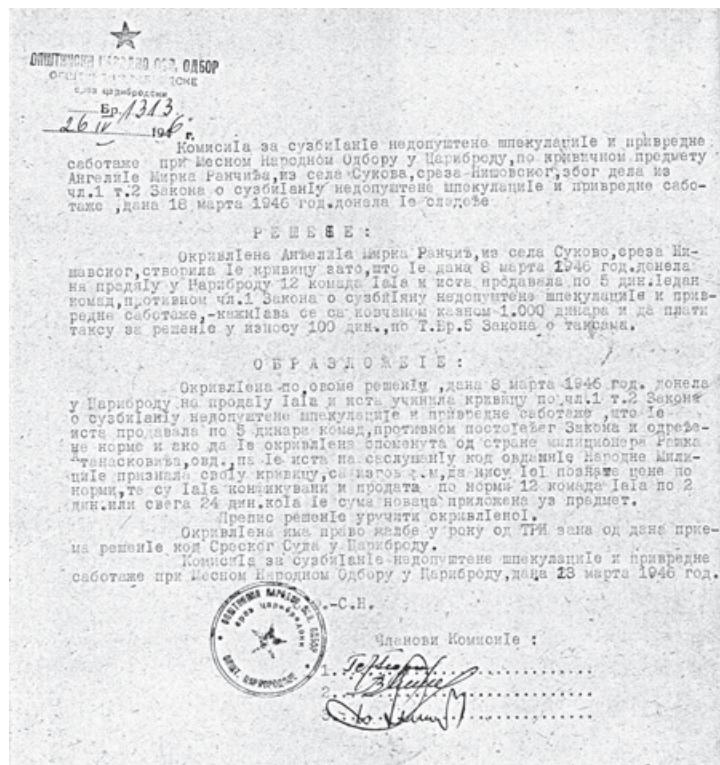
Члан 2

Подручје општине БАБУШНИЦА обухвата:

Насељена места	Катастарске општине
1) Александровец	1) Александровец
2) Бабушница	2) Бабушница
3) Братићевец	3) Братићевец
4) Богдановец	4) Богдановец
5) Ваза	5) Ваза
6) Војница	6) Војница
7) Велики	7) Велики
8) Горчићи	8) Горчићи
9) Горње Крањко	9) Горње Крањко
10) Горњи Стрижевец	10) Горњи Стрижевец
11) Драгинец	11) Драгинец
12) Дучевци	12) Дучевци
13) Доње Крањко	13) Доње Крањко
14) Доњи Стрижевец	14) Доњи Стрижевец
15) Јазор	15) Јазор
16) Јемболовци	16) Јемболовци
17) Калуђерово	17) Калуђерово
18) Кајевац	18) Кајевац
19) Јасуловци	19) Јасуловци
20) Проваленик	20) Проваленик
21) Равник	21) Равник
22) Ресник	22) Ресник
23) Радојевец	23) Радојевец
24) Стрелец	24) Стрелец

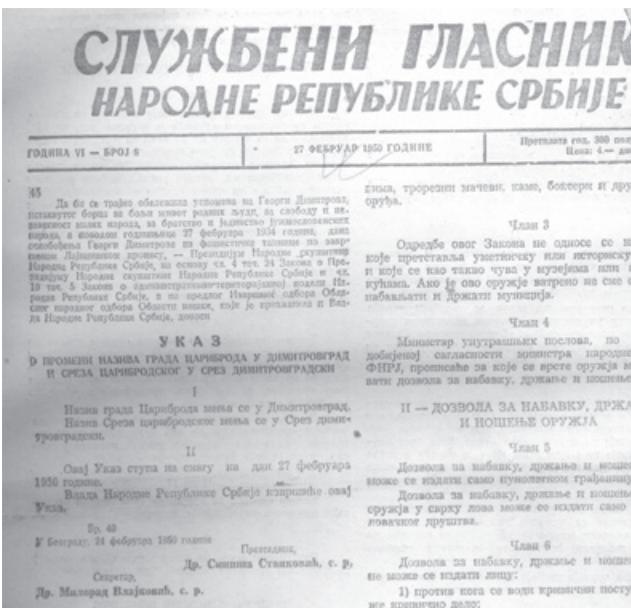
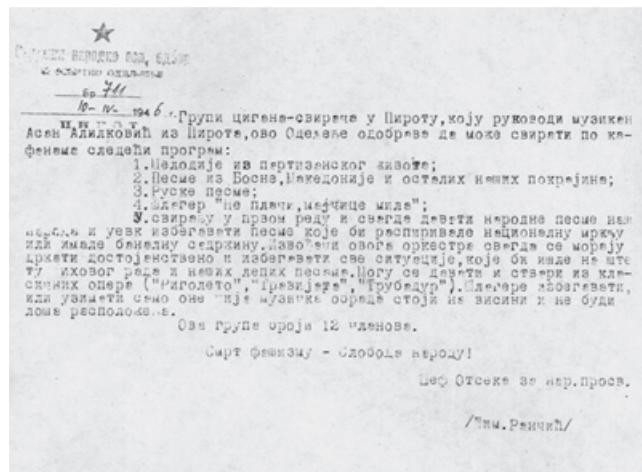
*/

4/17. Прва страна Статута општине
Бабушница, 28. јул 1956.

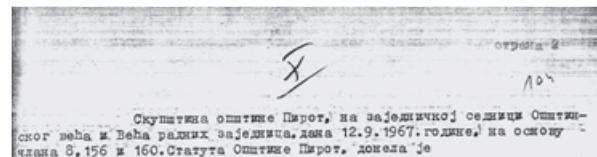
4/18. Комисија за судбинаје недопуштене
шпекулације и привредне саботаже при Месном
народном одбору у Цариброду, 26. април 1946.

4. Управа и јавне службе

4/20. Указ о промени назива града Цариброд у Димитровград и Среза царибродског у Срез Димитровград, 27. фебруар 1950.

4/19. Општински народноослободилачки одбор Пирот, одобрава групи свирача програм који може да свира по кафанама, 10. април 1946.

ОДЛУКУ
о награди "ОСМИ СЕПТЕМБАР".

Члан 1.
Установљава се награда "Осми септембар" (у даљем тексту награда) је посебно друштвено признање и подстакај на изузетно залагаје и постигнуле значајне резултате у области привреде и осталих друштвених делатности на територији Општине Пирот.
Награда се додељује сваке године поводом осмог септембра, дана ослобођења града Пирота.

Члан 2.
Награда се додељује појединцима, групама, радним и другим организацијама.

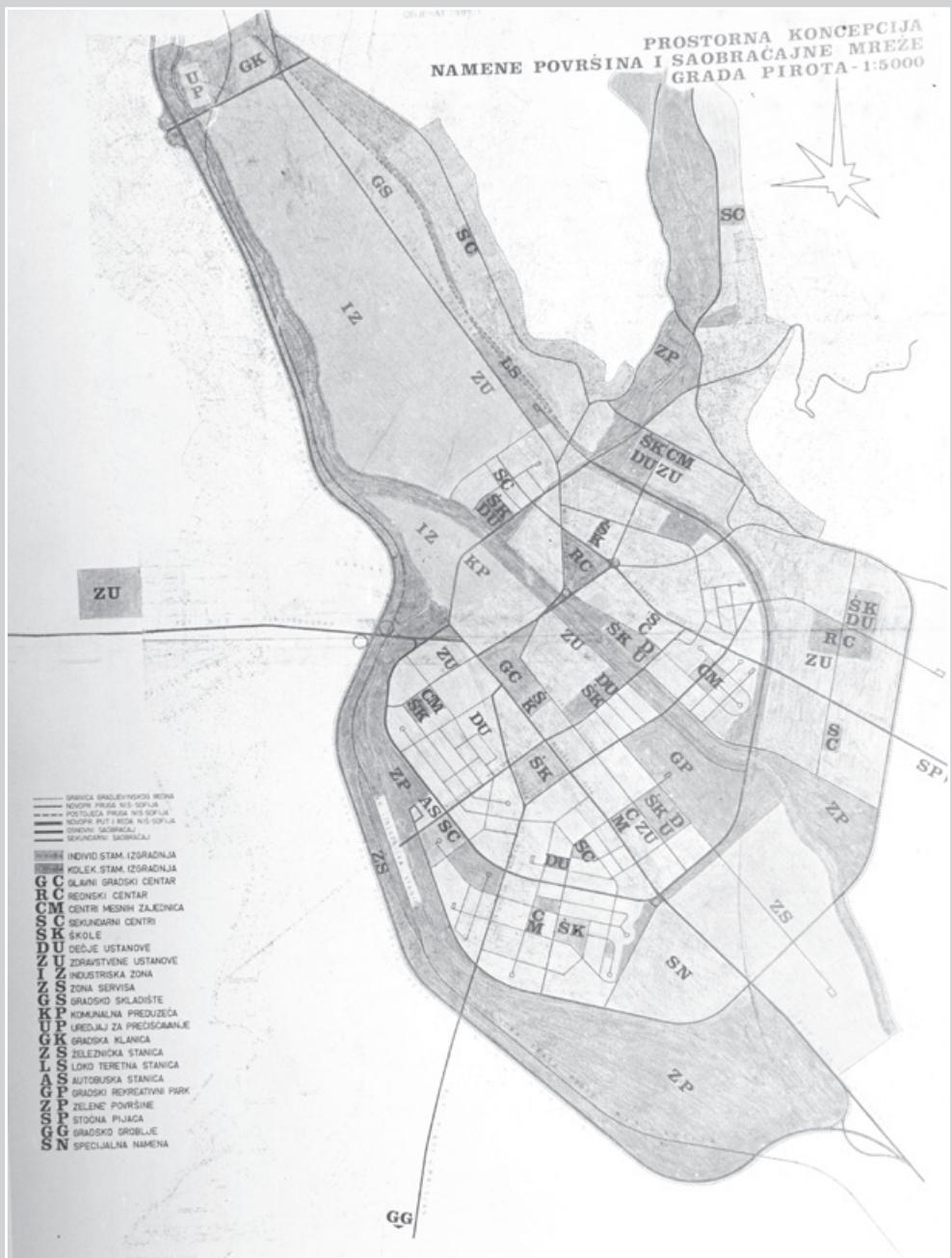
Награде могу бити коначне, у виду плакете и похвале.
Број и врста награда као и износ коначних награда утврђује сваке године Комисија за додељивање награде "Осми септембар".

Члан 3.
О додељивању награда одлучује Комисија која је о својој одлуци усвојила Општинску скупштину, по праху, на свечаној седници поводом прославе дана ослобођења града Пирота.

Члан 4.
Комисија има председника и 10 чланова које именује Општинска скупштина из редова одборника и грађана. Комисија се именује за годину дана и нико од чланова не може бити бирајући пута узастопно.

Члан 5.
Односно савет за општу управу Општине општине да, у року од месец дана од дана ступања на снагу ове Одлуке, донесе Правозаконик о поступку за додељивање награда.

4/21. Скупштина општине Пирот доноси одлуку о успостављању награде Осми септембар, 12. септембар 1967.

4/22.

Урбанистички
програм за град
Пирот, 1970.

4. Јурада и јавне службе

ДЕЛА ПАЛАНКА

№.

Безадеши од начела Устава Социјалистичке Републике Србије и Устава Социјалистичке Републике Југославије и Устава Социјалистичким друштвом односима заснованим на самоуправљању људи и односима међу људима као симболима и разногранним производицама и ствараоцима који рад служију људовлаштву највише личних и једнокодних потреба; братски и јединствени даје вредност, једнотврдих интереса различног кла- и сопствености, стварајући заједнички музим историјске и културне вредности у архитектонско-експонатским и памћеним олонима; места Општине као самогране и основне друштвено-политичке заједнице засноване на власти и самоуправљању различите класе и синх различних људи.

Општина је у саставу Социјалистичке Републике Србије. Територија општине је утврђена законом и обухвата градско насеље Бела Паланку и насељена места, односно катастарске општине и током.

Члан 2.

Општина је у саставу Социјалистичке Републике Србије.

Територија општине је утврђена законом и обухвата градско насеље Бела Паланку и насељена места, односно катастарске општине и током.

СТАТУТ ОПШТИНЕ БЕЛА ПАЛАНКА

Д е с и р в и

Гла в а ћ I ОПШТИНА БЕЛА ПАЛАНКА

Члан I.

Општина Бела Паланка (у даљем тексту: Општина) је самоуправна и основна друштвено-политичка заједница, заснована на власти и самоуправљању различите класе и синх различних људи.

У Општини радију кући и грађани стварају и побеђују усlove за свој живот и рад, усмеравају друштвени развој, остварују и ускладију своје интересе, изразавајују заједничке потребе, остварују власт и управљају другим друштвеним пословима.

У Општини се остварују фунционе власти и правни институцији, али и пословни, осим они који се према Уставу остварују у ширим друштвено-политичким заједницама.

У остваривању својих заједничких интереса, права и дужности у Општини, радију људи и гра-

ђани олакшују организованы у основне организације удружењог рада, месне заједнице, интересне заједнице и друге основне самоуправне организације и заједнице, друге облике самоуправног удружења и друштвено-политичке организације, самоуправним споразумима и друштвеним договорима и путем легитимације и делегате у Скупштини општине и другим организацијама самоуправе.

Катастарска општина:

Бела Паланка — варош	Бела Паланка-ван вароши
Бобин Кад I	Бобин Кад II
Бежеште	Бежеште
Букоровиц	Букоровиц — Дола
Витановиц	Витановиц
Вета	Вета
Врандево	Врандево
Вртуџаница	Вртуџаница
Градините	Градините I
	Градините II
Глоговац	Глоговац
Горња Глама	Горња Глама
Горња Коритница	Горња Коритница
Горња Рибница	Горња Рибница
Димитрово	Димитрово
Долина Глама	Долина Глама
Дона Коритница	Дона Коритница
Дона Рибница	Дона Рибница
Село Долин	Долин
Насеље Долац	Долац
Аракчиено	Аракчиено
Кмење	Кмење
Којаја	Којаја
Кременица	Кременица
Клустра	Клустра
Космовиц	Космовиц
Крупац	Крупац
Мирковиц	Мирковиц
Мокашите	Мокашите
Мокра	Мокра
Ново Село	Ново Село
Даничиће	Даничиће
Лесковик	Лесковик
Лубатовица	Лубатовица

4/23. Прва страна
Статута Општине Бела
Паланка, 5. март 1974.

ОПШТИНА ПИРОТ

1.

На основу члана 191 став 1 Устава Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 98/06), члана 20 став 1 тачка 14а Закона о територијалној организацији Републике Србије („Сл. гласник РС“ бр. 129/07...18/16) и члана 32 став 1 тачка 1 Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“ бр. 129/07),
Скупштина општине Пирот, на седници одржаној 16.05.2016. године, донела је

СТАТУТ ГРАДА ПИРОТА

ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим статутом, у складу са законом, уређују се права и дужности Града Пирота (у даљем тексту: Град), начин, услови и облици њиховог остваривања, број одборника Скупштине града, организација и рад органа и служби, начин учешћа грађана у управљању и одлучивању о пословима из надлежности Града, оснивање и рад месне заједнице и других облика месне самоуправе, као и друга питања од значаја за Град.

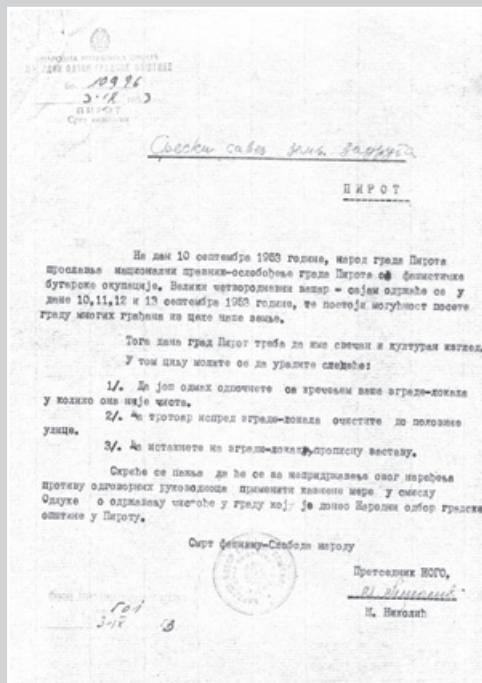
Члан 2

Град је територијална јединица у којој грађани остварују право на локалну самоуправу у складу са Уставом, законом и овим статутом.

Грађани учествују у остваривању локалне самоуправе путем грађанске иницијативе, збора грађана, референдума, других облика учешћа грађана у обављању послова Града и преко својих одборника у Скупштини града, у складу са Уставом, законом и овим статутом.

Члан 3

Територија Града утврђена је Законом о територијалној организацији Републике Србије, а чине је насељена места, односно подручја катастарских општина које улазе у њен састав, и то:

4/25. Обавештење да ће
се на дан 10. септембра
1953. године прослављати
ослобођење града
Пирота и одржаће се
четврородневни вашар,
3. септембар 1953.

5. ПРОСВЕТНЕ УСТАНОВЕ

ЗАБАВИШТЕ
ШКОЛСТВО

7) Архив Југославије, акт бр. 31229 од 15. новембра 1933. године.

Прва генерација деце Забавишта у Пироту 1926. године са Катарином Пешић као забавиљком

5/1. Прва генерација деце
Забавишта у Пироту са
Катарином Пешић, 1926.

Забавиште на Пазару са забавиљом Кајком
Преда Митић из 1935. године

5/2. Забавиште на Пазару
са забавиљом Кајком
Преда Митић, 1935.

5/3. Забавиште
у Тијабари, 1940.

ДЕЧИЈИ ВРТИЋ “ЧИКА ЈОВА ЗМАЈ“

5/4. Катарина Пешић, учитељица, била је прва забавиља у Забавишту, 1926.

У Пироту је 26. марта 1926. године отворено одељење забавишта. За прву учитељицу, забавиљу постављена је Катарина Пешић. Забавиште се налазило у згради окружног суда. У забавиште је уписано 58 деце и то: мушких 32, женских 26. Катарину Пешић од 1. децембра 1929. године заменила је Преда Катица, стручна забавиља, познатија у Пироту под именом Кајка, али и синоним љубави и бриге за децу. Почев од 1927. године Забавиште је радило у саставу Учитељске школе у Пироту и у наредном периоду мењало је свој подстанарски пут од зграде Женске подружине, Основне школе Вук Карадић. У међувремену од 1927. године отвара се забавиште и у Тијабари у саставу Основне школе.

После Другог светског рата, Основне школе су почеле да раде 10.јануара 1945.године, а забавиште на Пазару 13. априла 1945. године, а у Тијабари обнавља свој рад 1946. и даље у саставу основних школа. Године 1954. Свих 5 васпитних група Забавишта у Тијабари и на Пазару се издвајају у јединствену самосталну предшколску установу. Нова установа је добила име Дечији вртић „Чика Јова Змај“, који и данас носи. За првог управника Вртића именована је дугогодишња забавиља Кајка Митић која ће на овој дужности остати све до одласка у пензију, 1961. године.

У циљу побољшања просторних услова рада, у периоду од 1967. до 1978. године подижу се 4 нова савремена објекта намењена деци предшколског узраста. Паралелно са развојем Вртића ишло је и стручно усавршавање његових радника.

5/5. Забавиште, 1959.

5/6. Са популарним Бранком Коцицом у Градићу, мај 1980.

5/7. Колектив Дечијег вртића „Чика Јова Змај“ у Пироту, 1980.

5/8. Изградња забавишта „Лане“, 1972.

5/9. Отварање забавишта „Лане“, 8. септембра 1973.

5/10. Отварање забавишта „Невен“, 29. новембар 1978.

5/11.
Забавиште
„Првомајски цвет“

5/12.
Приредба деце
предшколског
возраста, 1980.

ШКОЛСТВО

У Пиротском округу до ослобођења од Турака радило је, са краћим или дужим прекидима, око 50 основних школа. Турске власти најчешће нису ометале рад српских школа, али их нису ни помагале. Унутрашње уређење и правила понашања у школама зависили су од учитеља, али и од надлежног свештеника. Задатак школе био је да поред религијског утицаја шири и писменост у народу. Ондашња писменост састојала се, у првом реду, у оспособљавању за читање црквених, а касније и других књига, па тек онда писање, певање и рачунање.

Школе су биле приватног, црквено-школског карактера и значаја и без икаквог наставног плана и програма. Учитељи су најчешће предавали буквар, часловиц (зборник молитава који у недостатку буквара служи као књига за учење писмености, псалтир (Збирка побожних песама), апостол (књига светог писма које су написали апостоли), октоих (осмогласник, књига у којој су песме за вечерњу, јутарњу и литургију за сваки седмични дан раздељене на осам гласова).

Основне школе, одмах након ослобођења од Турака, постојале су у вароши Пироту, али и у селима Крупац, Извор, Сопот, Градашница, Темска, Станичење, Брезник, Трин и Клисура. Пиротска мушка школа имала је четири разреда, као и Женска основна школа. Поред тих, постојала је и средња школа са два разреда. У лужничком срезу није било ниједне јавне школе.

До краја 1878. године припремане су за рад школе у Пироту, две мушки основе школе, једна код нове, а друга код старе цркве и једна женска школа у улици Галата,

затим у селима: Костур, Расница, Петровац, Стрижевац, Суково, Суводол, Драгинац, Стрелац, Темска, Сопот, Станичење, Крупац, Извор, Градашница. Међутим, због последица рата све планиране основне школе нису могле да почну са радом. Те прве године радиле су само основне школе у Пироту, мушки основна школа са пет одељења и женска основна школа са једним одељењем; у Белој Паланци, мушки и женски основни школа са по једним одељењем; и у селима: Костуру, Крупцу, Темској, Сопоту, Петровцу и Драгинцу.

Од 22. новембра 1878. године у Пироту почиње са радом Трговинско-занатлијска школа са свега 11 ћака. Већ следеће године трансформисана је уiju гимназију и звала се Пиротска гимназија реалка.

Првих година после ослобођења, подељене школе са више одељења и наставника, постојале су само у Пироту и Белој Паланци. Касније су почела да се формирају по два одељења и у сеоским основним школама.

До ослобођења од Турака школске зграде су, по правилу, биле лоциране поред цркава. Таква пракса делимично је настављена и после ослобођења. За рад школа у пиротском округу најчешће су коришћене приватне, црквене и општинске зграде, без довољно учионичног простора.

Уласком пиротског округа у састав Кнежевине Србије школски систем се знатно поправља, али никако довољно да надокнади огроман образовни заостатак становништва. То нам показује и податак да и након Првог светског рата школска мрежа није била довољно

развијена. Од укупно 82 села у нишавском срезу, само 37 су имала посебне школе. Многа села са довољним бројем дорасле деце за школу нису имала посебну школу већ су била припојена некој од школских општина. Так непосредно пре Другог светског рата највећи број села у Срезу нишавском имао је самосталну школу или одвојено одељење неке школе.¹

Писменост становништва представља један од показатеља културне развијености и модерности одређене средине. Према попису из 1931. године од укупног броја становништва изнад 11 година у Срезу нишавском, 61,9 одсто је било неписмено. У суседним срезовима пиротског округа проценат неписмених био је: царибродски 40,0 лужнички 67,3 и белопаланачки 67,9 одсто. Недовољан број основних школа и учитеља, као и патријархална схватања ранијих генерација о потреби школовања, нарочито женске деце, допринели су овом високом степену неписмених. Увећање школске мреже, од 37 на 56 школа значило је напредак, као и број изграђених школских зграда, само до краја 1933. године 29 нових школа.

Недовољан број учитеља превазиђен је на тај начин што је 14. октобра 1920. године основано Педагошко одељење при Гимназији у Пироту, које прераста у Учитељску школу 1925. године.

Значајну улогу у просвећивању жена и побољшању њиховог положаја у Србији крајем 19. века и у првој половини 20. века одиграло је Женско друштво, основано 1875. године. Трудећи се да, пре свега сиромашним девојчицама омогуће да стекну знање довољно да им омогући економску независност и сигурност, отвориле су 1879. године Раденичку школу. Оснивањем подружине у Пироту 1904. и 1910. године у Белој Паланци, Женско друштво је започело свој племенити циљ и у овим срединама отварањем Женских занатских школа.²

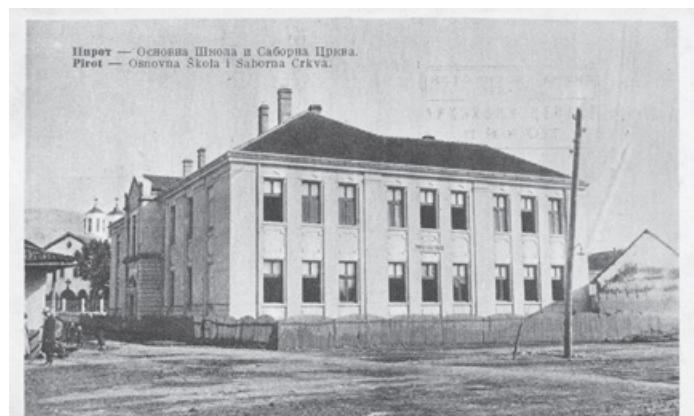
Непосредно после ослобођења пиротског краја у Другом светском рату, организован је рад основних школа, а упоредо са радом школа почела је и свеобухватна, масовна акција на описмењавању.

Вишедеценијски циљ да се деци дорасло за школу обезбеди осмогодишње основно образовање остварен је

у другој половини XX века и у пиротском округу. Поред нових седмогодишњих (прогимназија) и осмогодишњих основних школа, први пут су у пиротском крају основане и друге школе за основно образовање: Основна школа са посебним потребама „Младост“, Школа за опште образовање радника, Школа за основно образовање одраслих при Радничком универзитету у Пироту.

Стара зграда Основне школе на Пазару (1887)

Пирот — Основна Школа и Саборна Црква.
Pirot — Osnovna Škola i Saborna Crkva.

Милан М. Обреновић, IV.
во чинутој доноји и вочија најога
Књаз Српски

Најогна Скупштина решава је и да
свој одобрио и одобравати:

"Ради очварава и издржавања иниција
и вишних школа у ослобођеним пределима
на Грађије и у оаште на просветне жеље,
савава се министру просвете и црквено-
х гене на расходовите сума приведа
за просветне жеље у 240.000 динара па-
релких, која се наради у спавном буџету
шундога и расхода ослобођених предела
за 1878. од 12. јуна иже године."

Нашим министром просвете и црквено-
х гене и финансије, некој оба решаве
изврше.

М. М. Обреновић

У Крагујевцу,
14. јуна, 1878.

ГОРЕ ЛЕВО

5/13. Стара зграда Основне
школе на Пазару, 1887.

ДОЛЕ ЛЕВО

5/14. Зграда Основне школе „Свети
Сава“ у Пироту, разгледница из периода
између два светска рата

ДЕСНО

5/15. Књаз Милан Обреновић потписује
одобрење ради отварања и издржавања
нижих и виших школа у ослобођеним
пределима Србије, 14. јул 1878.

Министар просвете
и црквено-х гене,
М. Обреновић.

Министар финансије,
Л. Ђорђевић.

Top. 1.

С Заклетва)

Ја, Александар Соривоје ступајући у частевничку службу, заимљене се свештеницима Богом, да ћу Краљу Краљевине Југославије Александру I Карађорђевићу бити веран, да ћу се Устава саввесно придржавати, да ћу заједнице и заједници народна власти бити посебан, да ћу своје издаваше дужности ревностно и често времена, и да ћу се доказати свега овог што је ме склоне се мојом службом. Тако ми Господ Бог поштовао.

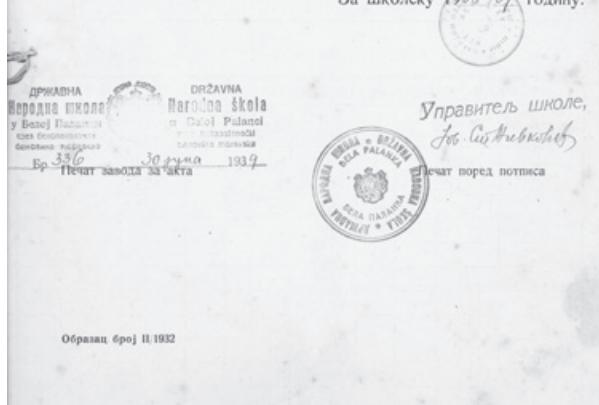
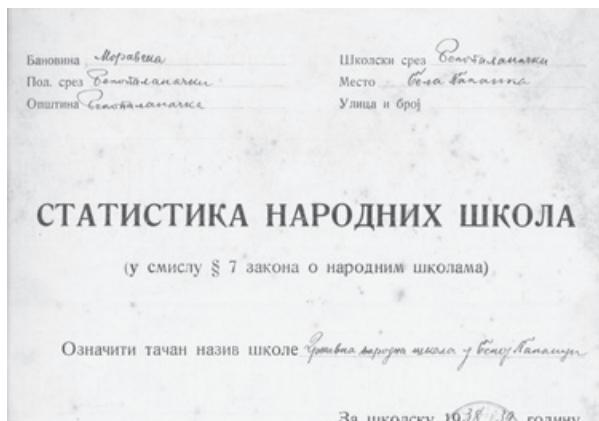
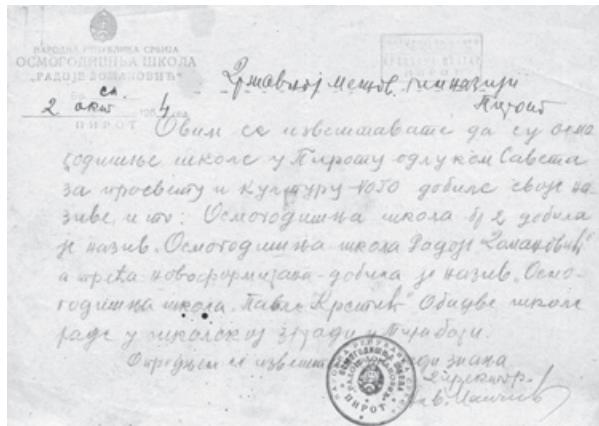
Изјавни заклетву то одреднича Ј. Грачевић
Кркве.
20. јуна, 1930. г.
Симиринска

Легат Соривојевићи,
Рад. пратежнико
Симиринске

Морав. школе
Зворник Драгињет

5/16. Заклетва приликом ступања у наставничку службу, 20. јун 1930.

На основу чл. 4 и 30 Ознате закона о управљању школама
и Одлука I/6 тач. 1 прилога I/B Закона о надлежности народних одбора оп-
штина и срезова, у вези чл. 46 тач. 20 Закона о народним одборима општина,
на предлог Савете за школство, Народни одбор општине у Пироту, на својој
седници од 27.VII.1957 године, донесе:

РЕШЕЊЕ
О СПАЈАЊУ ШКОЛА ОПШТЕГ ОБРАЗОВАЊА НА ПОДРУЧЈУ
НАРОДНОГ ОДБОРА ОПШТИНЕ ПИРОТ

I

По прописима овог решења спајају се школе опште образовања
на подручју Народног одбора општине Пирот.

II

Осмогодишња школа „Радоје Домановић“ у Пироту и Осмогодишња
школа „Павле Крстић“ у Пироту спајају се у Осмогодишњу школу под називом
„Павле Крстић“, са седиштем у Пироту.
У састав ове школе, као централне Осмогодишње школе, њена
физички одвојена одељења налазе се основне школе у Бериловцу, Градашници
и Извору.

III

Централна Осмогодишња школа под називом „Павле Крстић“ у Пи-
роту и у њеном саставу физички одвојена одељења у Бериловцу, Градашници
и Извору имају заједнички буџет, заједничку управу, а претседници школских
и одбора физички одвојених одељења основних школа у Бериловцу, Градашници
и Извору чланови су централног школског одбора матичне Осмогодишње школе.

IV

На начин прописан у тачима 1, 2 и 3 овог решења извршиће се
спајање Великанијске учитељске школе и Осмогодишње школе „Бук Небаџић“ у
једну Осмогодишњу школу под називом Осмогодишња школа „Бук Небаџић“ у
чији састав, као централне матичне Осмогодишње школе, улазе као физички
одвојена одељења основне школе у Гњилану и Польској Јави.

V

У састав Осмогодишње школе у Расиници улазе основне школе у
Барје Чифлику, Костуру и Блату.

VI

У састав Осмогодишње школе у Великој Љукави улазе основне
школе у Малој Љукави, и Гостиши.

VII

Укидају се Основне школе у Малој Љукави и Басари,
у местима из претходног става формирају се амбулантне школе.
За рад у амбулантним школама на основу конкурса Савете за
школство овог Одбора постапају једни учитељи који ће радићи 5 месеци
у амбулантној школи у Малој Љукави и 5 месеци у Басари.

VIII

Расходи по предрачунима прихода и расхода спојених Осмогоди-

шти

ГОРЕ ЛЕВО

5/17. Обавештење да је Осмогодишња школа број 2 у Пироту
подељена на Осмогодишњу школу „Радоје Домановић“ и
Основну школу „Павле Крстић“, 2. октобар 1954.

ДОЛЕ ЛЕВО

5/18. Статистика народних школа, документ Среског
школског надзорника, 30. јун 1939.

ДЕСНО

5/19. Решење о спајању Осмогодишњих школа
„Радоје Домановић“ и „Павле Крстић“ у Пироту, 27. јул 1957.

P R E D L O G R E Š E N J A

O OSNIVANJU OSNOVNE ŠKOLE "RADOJE DOMANOVIĆ" U PIROTU

Narodni odbor opštine Pirot na posebnim sednicama Opštinskog veća i Veća proizvodjača, održane dana 30.juna 1961. godine, a na osnovu člana 45. Opštег zakona o narodnim odborima i čl. 58. čl. 61. i 62. Zakona o osnovnoj školi ("Službeni glasnik NRS" br.30/59), doneo je

R E Š E N J E

1. Osniva se Osnovna Škola u Pirotu.
Škola će nositi ime: Osnovna Škola "Radoje Domanović" u Pirotu.
2. Škola će imati 22 odjeljenja od I do VIII razreda, i to: 18 odjeljenja u Pirotu, 2 odjeljenja u Poljskoj Ržani i 2 odjeljenja u Držini.
3. Područje Osnovne Škole obuhvata: novo naselje Senjak, ulicu Maršala Tita od Kasarne do Gimnazije, ulice: Momčila Milutinovića, Milovana Manića, Kraljevića Marka, Tanajška Rajića, Dimitrovgradske, Ćika Jove Zmajja, Senjsku, Aleksandra Rankovića, deo ulice Hajduka Veljka i Vojskovo Putnika, i to strane sa neparnim brojevima. Zatim ulice: Save Kovačevića, dositejevu, Sabačku i Trg Slobode, kao i sela Poljska Ržana i Držina.
4. Sredstva za rad škole u 1961. godini izdvojiće se iz sredstava Osnovne Škole "Vuk Karadžić" u Pirotu, a u visini predviđenim članom 4. Odluke o utvrđivanju kategorija škola i drugih obrazovno-vaspitnih ustanova broj 02-4149/1-61 Narodnog odbora opštine Pirot.
5. Savet za prosvetu NOO Pirot svojim rešenjem staviće raspodloženje potreban kader Osnovnoj Školi "Radoje Domanović" u Pirotu u redove nastavnog i drugog osoblja Osnovne Škole "Vuk Karadžić" u Pirotu.
6. Škola će početi sa radom 1. septembra 1961. godine.

Rešenje stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Sreza Niš".

NARODNI ODBOR OPŠTINE PIROT

Br. 03-2-
1961.god.
PIROT
Srez Niš

PREDSEDNIK NOO PIROT
Branimir Čirić

5/23. Предлог решења о оснивању Основне школе „Радоје Домановић“ у Пироту, 30. јун 1961.

Narodni odbor opštine Pirot, na posebnim sednicama Opštinskog veća i Veća proizvodjača, od 30.juna 1961.godine, na osnovu člana 45. Opštег zakona o narodnim odborima opština i člana 58, 61. i 62.Zakona o osnovnoj školi /"Sl.Glasnik NRS" br.30/59/, doneo je

R E Š E N J E

1. Osniva se Osnovna Škola u Pirotu.
Škola će nositi ime: OSNOVNA ŠKOLA "8. SEPTEMBAR" u Pirotu.
 2. Škola će imati 22 odjeljenja od I do VIII razreda, i to: 18 odjeljenja u Pirotu, 2 odjeljenja u Poljskoj Ržani i dva odjeljenja u Držini.
 3. Područje Osnovne Škole obuhvata: novo naselje "Senjak", ulicu Maršala Tita od Kasarne do Gimnazije, ulice: Momčila Milutinovića, Milovana Manića, Kraljevića Marka, Tanajška Rajića, Dimitrovgradske, Ćika Jove Zmajja, Senjsku, Aleksandra Rankovića, deo ulice Hajduka Veljka i Vojskovo Putnika i to strane sa neparnim brojevima. Zatim ulice: Save Kovačevića, dositejevu, Sabačku i Trg Slobode, kao i sela Boljaku Ržanu i Držinu.
 4. Sredstva za rad škole u 1961. godini izdvojiće se iz sredstava Osnovne Škole "Vuk Karadžić" u Pirotu, a u visini predviđenim članom 4. Odluke o utvrđivanju kategorija škola i drugih obrazovno-vaspitnih ustanova broj 02-4149/1-61 Narodnog odbora opštine Pirot.
 5. Savet za prosvetu Narodnog odbora opštine Pirot svojim rešenjem staviće na raspoređenje potreban kader Osnovnoj Školi "8. septembar" u Pirotu iz redova nastavnog i drugog osoblja Osnovne Škole "Vuk Karadžić" u Pirotu i "Osnovne škole "Save Kovačevića" u Pirotu".
 6. Škola će početi sa radom 1. septembra 1961. godine.
- Rešenjem stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Sreza Niš".

NARODNI ODBOR OPŠTINE PIROT

Br.02-9672/1-61.
30.juni 1961.god.
Pirot

5/24. На истој седници донето је решење о оснивању Основне школе под називом „8. септембар“, 30. јун 1961.

5/25. Зграда Основне школе „8. септембар“

Na osnovu člana 38.Zakona o specijalnim školama / Sl.glasnik SRS br.22/65. i člana 126.i 160.Statuta Opštine Pirot,Skupština opštine Pirot,na zajedničkoj sednici Opštinskog veća i Veća radnih zajednica,dana 26.novembra 1971.godine,donela je

R E Š E N J E
O OSNIVANJU SPECIJALNE OSNOVNE ŠKOLE U PIROTU

I

Osniva se specijalna osnovna škola za mentalno zaostalu /debilnu/ decu kao samostalna i samoupravna radna organizacija,čija je delatnost od posebnog društvenog interesa.

Naziv Škole je: Specijalna osnovna škola u Pirotu / u daljem tekstu: Škola/.

Sedište Škole je u Pirotu.

Škola ima odvojeno kombinovano odeljenje u Gostuši.

Škola može u saglasnosti sa Skupštinom opštine u Dimitrovgradu odnosno Babušnici otvoriti odvojena odjeljenja u Dimitrovgradu i Babušnici.

II

Delatnost Škole je da mentalno zaostaloj deci/debilnoj/ obezbedi sticanje osnovnog obrazovanja i vaspitanja.

III

U Školu se upisuju deca određenih kategorija koja do kraja kalendarske godine navršavaju 7 godina života,kao i starija deca koje zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga nisu mogla biti na vreme upisana u Školu.

Školovanje u Školi je obavezno za decu i u mladinsku ometuenu u psihofizičkom razvitku sa područja Opštine Pirot. Ovom obavezom obuhvaćena su deca koja stanuju u sedištu Škole odnosno odvojenog odjeljenja i u naseljima udaljenim do 4 km.a za ostalu decu ukoliko se obezbedi internatski smještaj.

Škola može da primi psihički zaostalu decu i sa područja druge opštine ukoliko na području te opštine nema takve Škole.

Nastava u Školi se organizuje po razredima i traje osam godina.

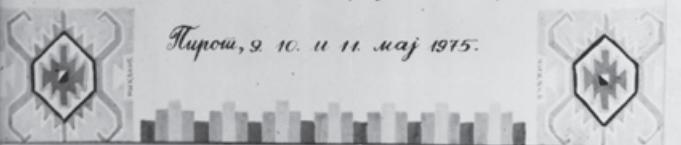
5/27. Решење Скупштине општине Пирот о оснивању Специјалне основне школе, 26. новембар 1971.

5/26. Откривање бисте Вуку Караџићу

Учесници 13. Сусрета основних школа народа и народности СР Србије :
Основна школа „Мача Пијаде“ из Јагодине,
Основна школа „Народни хероји“ из Чанчавира,
Основна школа „Лаја Лисенкот“ из Александроваца,
Основна школа „Петар Кузијак“ из Румске Крушице,
Основна школа „Шојела Рисар“ из Крушевца,
Основна школа „Млади Капука“ из Ђаковице,
Основна школа „Станислава Радовановић-Чанче“ из Новог Бечеја,
Основна школа „Матија Губец“ из Табанкута,
Основна школа „К. Новелић“ из Призрена,
Основна школа „Млада академија“ из Колашине,
Основна школа „Мача Пијаде“ из Уздине,
Основна школа „Вук Караџић“ из Пирота.

Гост Сусрета :
Основна школа „Живорад Охридски“ из Зрењанина.

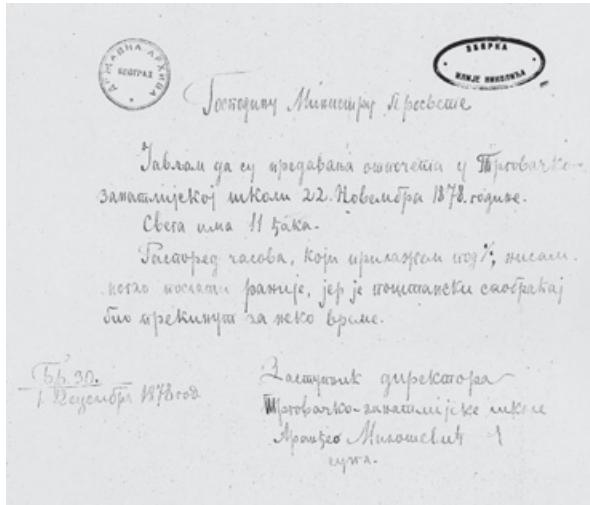

5/31. Учесници 13-тих Сусрета основних школа народа и народности СР Србије, мај 1975.

ГОРЕ ЛЕВО, **5/28.** Асфалтирање школског дворишта Основне школе „Вук Караџић“ у Пироту, 1974.

СРЕДИНА ЛЕВО, **5/29.** Школско двориште Основне школе „Вук Караџић“, 1975.

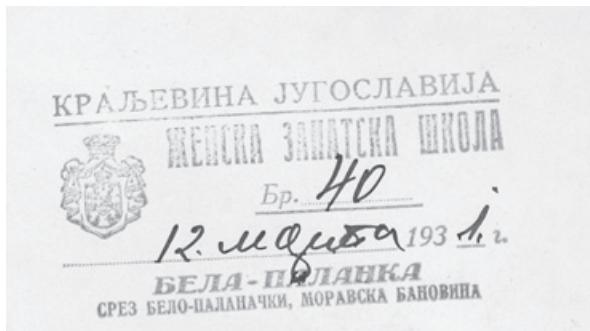
ДОЛЕ ЛЕВО, **5/30.** Зграда Основне школе у Темској, друга половина 20. века

5/32.

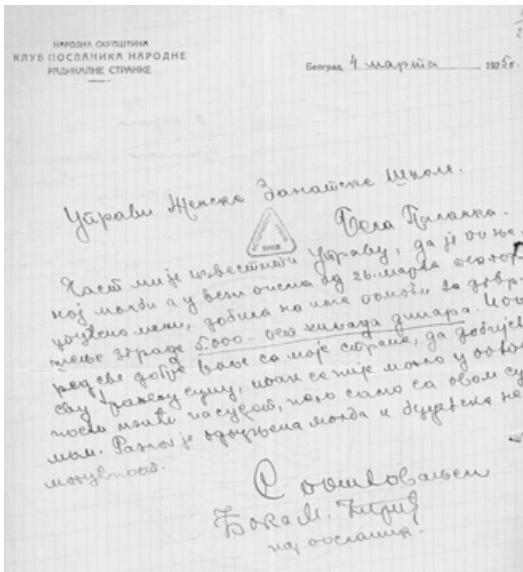
5/34.

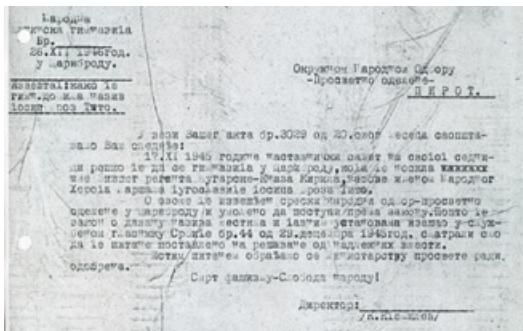
5/35

5/33

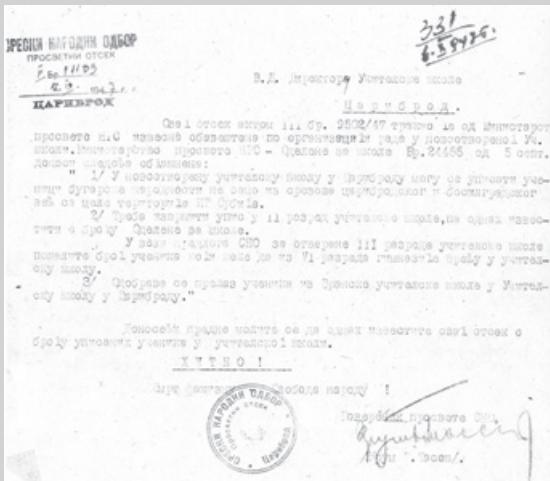

5/36.

5/37.

5/38

5/39

5/42

Knjepotna opština Bela Palanka, na sednici Opštinskog veda i Veda rednog sajednicu, odredom dana 26.12.1996. godine, a na osnovu čl. 146., 159., 160., 141. i 143. Zakona o srednjem obrazovanju "Klaster učenja" br. 11/94., u vezi sa čl. 112. i 113. o nastavnom "Učenje i list B5" br. 11/94., i čl. 111. i 112. statuta opštine Bela Palanka, "Sl.list mreža niz br.11/94.", donosi je

M E S E N J E
O POSTUPNOM UKLJUČIVANJU EKONOMIJE ŠKOLE "THOMAS MIRULT-VOĆ"
U BEOGRADU

1. ročni TURNOV SVE ŠKOLA Ekonomski škola "Ivanecki školić-Fuk"
u Beloj Palanci, Uzvraćena rešenjem tiv. areza sis br. 556/1 od
19. aprila 1956.godine;

2. Ekonomski škola u Beloj Palanci prestaje sa upisom
novih učenika u prvi razred za školsku 1960/61 godinu;

3. Ekonomski škola u Beloj Palanci prestaje sa radom dana
31. avgusta 1971.godine;

4. Zapošljivim radnicima škole prestaje rad u školi po
određenima opštini akata škole;

5. Skupština opštine Bela Palanka obrašuje likvidacionu
komisiju i odlučuje o prenosu osnovnih i drugih sredstava, kao i o
previma i obaveštenju škole;

6. Dosadašnji direktor škole vršiće svoje poslove do
31. avgusta 1971.godine;

7. O sprovođenju ovog rešenja starade se Savet za obra-
zovanje i kulturu u Beloj Palanci;

8. Ovo rešenje objaviti u "Slatiborskom glasniku za Srbiju";

9. Rešenjem investitiv: Ekonomski školu, savet za obrazo-
vanje i kulturu i Opštinsku zajednicu obrazovanja u Beloj Palanci.

Ovo rešenje je konacno i upravnog postupka.

STUPITINA OPŠTINA BELA PALANKA, Br. 24-579/2, dana 28.12.1967.

PREDSTAVNIK BO
Tomislav Ivanatović, s.r.

Tačnost propisa ovpisa:

SEKRETAR SO
Raško Petrović
Raško

5/40

5/41

Летальниe у полису илustrацiя.

5. Просветне установе

Savet za Školstvo Narodnog odbora Sreza Rivot u rivotu, na svojoj sednici od 26 aprila 1956 godine, na osnovu čl.65 tbač.2 i čl.64 tbač.3 Zakona o narodnim odborima srezova, čl.31 Opštег zakona o upravljanju škola- ma i čl.8 Uredbe o stručnim školama, u vesi priloge II čl.6.6 Zakona o nadležnosti narodnih odbora opština i srezova/čl.11 art.54/65/ predlaže Srezeni veđu i Vuđu prouvodjaju, Narodnog odbora Sreza Rivot, da u smislu čl.57 Zakona o narodnim odborima srezeni donese sljedeće

K E S K E N J E

Odavni se Srednja ekonomička škola u Rivotu se poštakom reda od 1. septembra 1956 godine.

U školskoj 1956/57 godini izvršni se upis 70 učenika za prvi razred/dva odjeljenja/ konkursem.

Potrebne školske prostorije, inventar i učila Drugo više međovite gimnazije u Rivotu preuzeo je ovaj Škola od druge više međovite gimnazije, hemijski kabinet, kabinet za preduvjetnu obuku i salu za telesno vaspitanje koristide zajedno sa Prvom više međovitom gimnazijom u Rivotu.

Osobale potrebe za normalan rad ove škole obezbediće se budžetom Narodnog odbora Sreza Rivot.

Budžet Drugo više međovite gimnazije u Rivotu, po njenom prestanku reda, od 1. septembra 1956 godine, stavljaće se na korišćenje izvršnog Škole ekonomičkoj školi u Rivotu.

O B R A Z L O Č E N J E

U Školskoj mreži Sreza Rivot, preoverlajuju Škole za opštne obrazovanja. Međutim, sa razvitkom privrede u našem Srezenu oseća se velika potreba za srednjim stručnim kadrom, a narobito se srednjim ekonomičkim Školom. Ova potreba osećaje se kod narodnih odbora opština, zemljoposediških zadruga i privrednih preduzeća u Srezi. Ovo je razlog što postojjedi Kadarnema potreba stručne kvalifikacije.

Samu u zadržanom sektoru nedostaje oko 300 dok opštinske i preduzdima Sreza trube oko 100 stručnjaka sa srednjom ekonomičnom Školom.

Kada se srednjim ekonomičnim Školom neophodno je po-reban privrednom sektoru za rukovodiće preduzeća, knjigovodje, likvidatore, kalkulante, komercijalistice, kontrole, itd. Srednje ekonomičke škole preme normativu Saveta za prosvetu i kulturu RS-a u pogledu stručnog kadra, pre-distorija, kabinetara, inventara i budžetskih sredstava su obvezljeni.

Na osnovu napred izloženog vidi se opravdanošć osnivanja Srednje ekonomičke škole u Rivotu, te Savet za Školstvo Narodnog odbora Sreza Rivot, predlaže da se donese rešenje kao u dispozitivu.

N a o l n i k
Bekretarijata za prosvetu i kulturu,
Savet za Školstvo Narodnog odbora Sreza Rivot
Taj. Čardam
MDOm ŠMŠVINSKI

5/43.

Среско веће Народног сabora среза Пирот, на својој седnici od 28. децембра 1955 године, на основу чл.61 Закона о народним сaborima среоза к чл.4 Гимназији закон о упраљавњу школама, по писмениту Савета за школство је односи:

Р Е Д А Ц Ј

Da se отвори гимназија у Димитровграду подела на осмогодишњу школу и вишу гимназију, са наставом на бугарском језику.

Обе школе радије у новој школској згради у Димитровграду.

Буџетом Народног сabora среза Пирот обезбеђује се среостав за вишу гимназију, а буџетом Народног сabora општине Димитровград за осмогодишњу школу.

Рад напредних почионичних школа почева 1. септембра 1956.

Решавају извештати Народни сabor општине у Димитровграду, директора почионичке гимназије у Димитровграду и Савета за школство НОС-а Пирот.

О б р а з л о ж е ј е

Новела потпуније гимназију у Димитровграду користи као нуклеус постепене развојног школског система у свим земљама као јединствено обезврзано осмогодишње школство.

Реформа школства предвиђа три врсте школе и то: обvezne школе, средње и стручне школе и факултете. Према томе нема више опреклана за постојање потпуне гимназије. У потпуности гимназији у Димитровграду настава се по свим изложеним по врса наставна плана и програми, те се није имало јединство школског програма, а пре свега тога школа је имала велики број ученика са осмимајест одељења од којих десет никих и осам других одељена са 541 учеником и 31 наставником. Све је то имало утицај да се није могло имати правилни утицај у свим на унапређењу наставе.

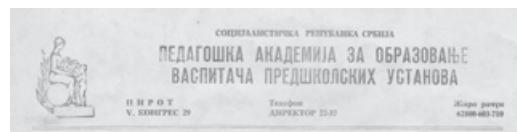
Обе школе су радиле у истој школској згради у Димитровграду, понеко има веома простор за извођење наставе.

Одвојених рок за школске почео је 1. септембра 1956. године, тј. почетком школске 1956/57. године.

Народни сabor среза Пирот.

Број 4037
28. децембар 1955. год.
Пратосланик/Иво Среža,
/Будимир Ђорђевић/
Одјељење за школство и спорту

5/44.

5/46. Меморандум Педагошке академије за образовање васпитача предшколских установа.

5/45. Зграда Техничке школе у Пироту, друга половина 20. века

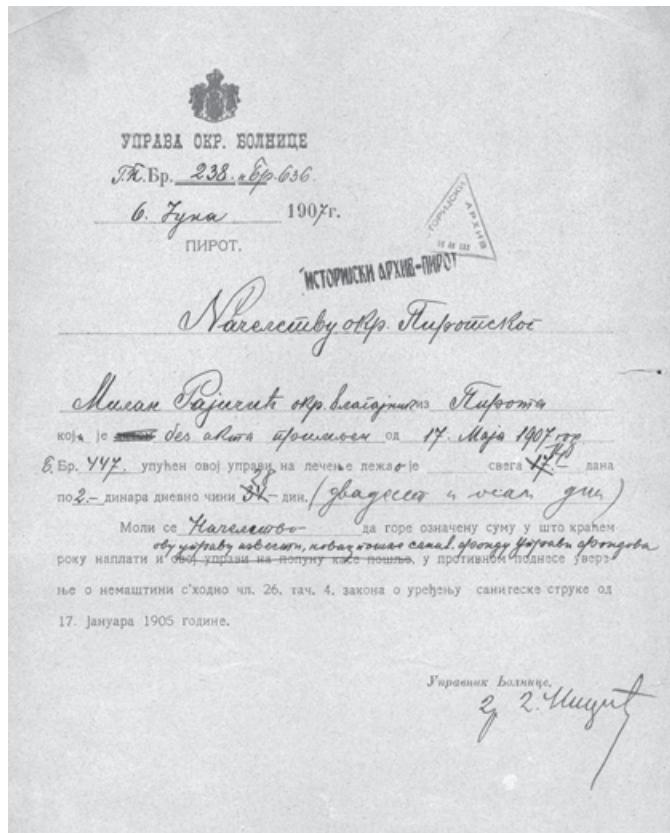
6. ЗДРАВСТВЕНЕ И СОЦИЈАЛНЕ УСТАНОВЕ

ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

СОЦИЈАЛНЕ УСТАНОВЕ

6. Здравствене и социјалне установе

6/1. Допис Окружне болнице упућен Начелнику округа пиротског, 6. јун 1907.

Списак

Чиновника и службеника Бановске болнице у Пироту
којима је извршена обешава очекујући лично рада
за 1931. годину и то:

№	Примарни назив и име	Званични	Обешавање		Примарни
			Чин	Чин	
1	Др Петар Јаворовић	дј. доктор	4395 -	82.50	82.50
2	Др Ненад Ђурчић	в.д. чинбар	2496 -	41.50	41.50
3	Др Ђорђина Ћурчић	дјакор	1773 -	41.50	41.50
4	Димитрије Јанковић	дјакон	1292 -	17.30	17.30
5	Јарлука Ђорђевић	дјакон	1762 -	23.80	23.80
6	Иван Јорђевић	дјакон	1608.80	20 -	20 -
7	Симеон Јанчић	саговор	995 -	21.25	21.25
8	Симеон Ђурђић	-	1.035 -	16.25	16.25
9	Димитрије Јорђић	-	16.05 -	14.75	14.75
10	Петар Јовановић	-	1.185 -	14.75	14.75
11	Петар Јовановић	-	1.575 -	13.25	13.25
12	Петар Ђорђевић	б. кујвар	1305 -	14.75	14.75
Свега 12 лица:			321.55	321.55	
Члановица: При сваком појединачном један = 55%					
БАНОВИНСКА КОМИСИЈА ОПРАВДАВАЊА БАНОВСКА БОЛНИЦА ПИРОТ 1931. 23/7					
<i>Д. Јаворовић</i>					

6/2. Списак чиновника и службеника Бановске болнице у Пироту, 23. јул 1931.

ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

Здравствени центар Пирот¹ основан је на основу санитарног закона 1881. године као Окружна болница са седиштем у Пироту. Болница је почела да ради у јулу месецу те године и од тада је непрекидно радила, укључујући и четири рата. Тридесетих година XX века поред Окружне болнице Пирот има и Војну болницу. Непосредно после Другог светског рата почела је да ради Окружна пиротска болница са хируршким, гинеколошким, интерним и заразним одељењем. Интегрисањем неких самосталних здравствених установа: Болнице, Дома здравља, Апотеке, сеоских амбуланти, Хигијенског завода, Антитуберкулозног диспанзера и других 1965. године почeo је са радом Медицински центар Пирот. Савремени болничко-поликлинички објекат у који се смештају Општа болница и Дом здравља саграђен је 1984. године. Под називом Здравствени центар ради од 1990. године и пружа превентивну, стационарну, специјалистичко-консултативну и дијагностично-терапеутску заштиту за Округ пиротски. Центар чине Општа болница и Дом здравља. Одељења Опште болнице су: Хирургија, Интензивна медицина, Гинекологија и Акушерство, Општа медицина, Анестезиологија и Интезивна нега, Физикална медицина и рехабилитација, Неурологија, Ортопедија и Радиологија, као и Алерголошко-имунолошка амбуланта. Дом здравља је носилац примарне здравствене заштите у општини Пирот. У оквиру Дома здравља су службе: Дечија здравствена заштита, Општа медицина, Физикална медицина и

рехабилитација, Служба кућне неге, Патронажна служба, Стоматолошка служба, Хитна служба, Антитуберкулозни диспанзер, као и Медицинско-биохемијска лабораторија и Диспанзер за жене. Здравствени центар Пирот подељен је 1. јула 2011. године, од када самостално функционишу Општа болница, чији је оснивач Република Србија, и Дом здравља, чији је оснивач Скупштина Општине Пирот.

Дом здравља у Белој Паланци² формиран је решењем из 1958. године о спајању Здравствене станице, Општинске болнице и Дечијег диспанзера у нову здравствену установу Дом народног здравља са седиштем у Белој Паланци. Формирањем Дома народног здравља у Белој Паланци обједињена је у том тренутку целокупна здравствена делатност на подручју општине Бела Паланка, осим апотекарске. Новоформирана здравствена установа имала је следеће организационе јединице: општу праксу, зубно-лекарску праксу, болничко одељење, дечији диспанзер, приручни лабораторијум и административно-финансијску и економско-техничку службу. Задатак и делокруг Дома народног здравља био је да организује и спроводи здравствену заштиту грађана на подручју општине Бела Паланка. На основу архивске грађе не може да се утврди када је тачно промењен назив у Дом здравља, али од почетка седамдесетих година двадесетог века користи ово име. Дом здравља је 1979. године добио адекватан, наменски грађен простор за постојеће службе Дома народног здравља, али и за развој и отварање нових служби. У

6. Здравствене и социјалне установе

складу са Планом мреже здравствених установа из 1997. године дошло је до припајања Градске апотеке Дому здравља. Овим је извршено обједињавање свих облика здравствених делатности на подручју општине. Данас Дом здравља пружа превентивне, дијагностичке, тераписке и рехабилитационе здравствене услуге из следећих области здравствене заштите, односно специјалности: здравствено васпитање, општа медицина, здравствена заштита жена, здравствена заштита деце, поливалентна патронажа, стоматолошка здравствена заштита, лабораторијска дијагностика, рендген дијагностика, кућно лечење и здравствена нега, хитна медицинска помоћ, хигијенско-епидемиолошка заштита, пнеумофизиолошка заштита, медицина рада, физикална медицина и рехабилитација, интерна медицина, медицинско снабдевање (апотека).

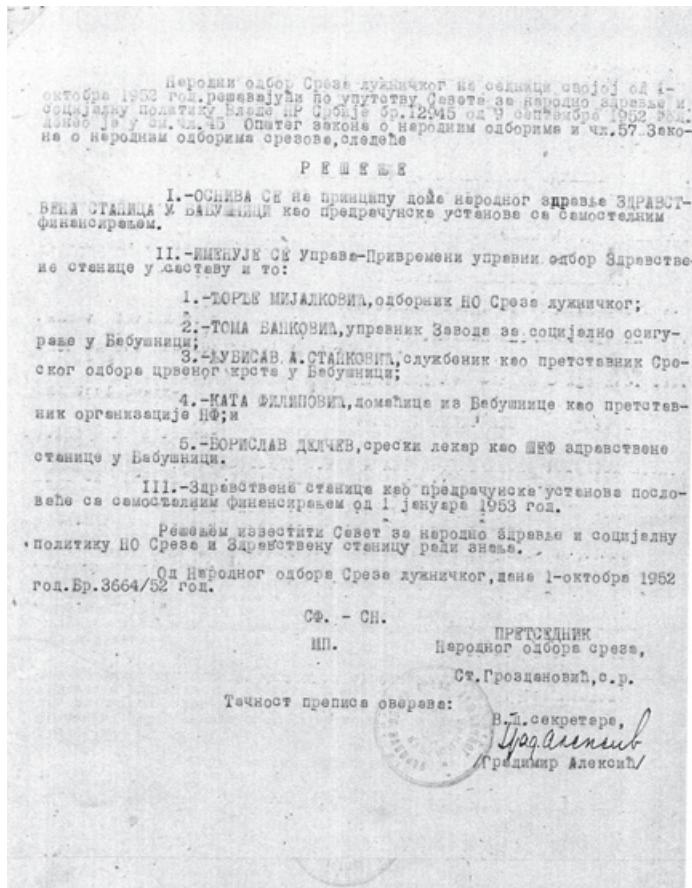
6/4. Оглас апотеке „Код Српског граба“ у Пироту власника Урошта Волића, 1952.

ДОЛЕ ДЕСНО

6/5. Решење о оснивању Здравствене станице у Бабушници, 1. октобар 1952.

6/3. Меморандум апотеке „Св. Никола“ у Пироту власнику Карла Скацела

ГОРЕ

6/6-7 Зграда старе болнице у Пироту

ДОЛЕ ЛЕВО

6/8. Зграда некадашњег Хигијенског завода, данас Службе хитне помоћи

ДОЛЕ ДЕСНО

6/9. Зграда здравствене станице у Пазару

6. Здравствене и социјалне установе

На основу члена 46 Закона о неродним одбојцима спомене, чл. 25 Устава Београда и чл. 123 предређено на највећем општинским и српским народним одборима и нахијама организација "СДЛ-ист ФРЈ" број 52/57) који је чл. 2 став 1 и чл. 11, а чл. 49 Чланове уредбе о усавршавању самосталних споменика ("СДЛ-ист ФРЈ" број 51/53), у уговору са Привредном организацијом и раду Јединог дипломата ("СДЛ-гаскоњи РЕО" број 7/58), - Народни одбор општине Вели Поповић, из поседених седиштава одлука спомеником већа и већа произвођача споменика донео 27. и 28. јануара 1958 година, донео је

Р Е П Е В Б В
О ОДАЈУЋУ ЗЕРАВСТВЕНУ СТАНЦИЈЕ, ОПШТИНСКОЕ ВОЈНИЦЕ И ЛЕЧЕЋЕ ПРОДАЈА-
ЗЕРА У НОВУ ЗЕРАВСТВЕНУ УСТАНОВУ - ДОМ НАРОДНОГ ЗЕРАВА У
БЕЛОМ ПЛАЗИНИ.

I - Графају се и престављају са радом Задржавене станице у Београду основана решењем РСС-е Велике Паневеније бр. 6703 од 14 маја 1957 године, и Четвртанска јединица у Београду основана решењем РСС-е Велике Паневеније бр. 6702 од 14 маја 1957 године, као установе са самосталним финансирањем, у дјелу новоформирану установу под називом ЈСК НАРОДНОГ ЗАВЛАДАРА У БЕОГРАДУ, као заједничку установу са самосталним финансирањем, у дјелу инспекције у Београду Паневенија, као скупштице установе, а организацијом у почетку време заједничкој службеној установи у склопу објекта број 1 дома народног агрегата у Београду Гренчи.

II - Седмите овој Доме народног здравља је у Београду Паланци и обухвата подручје општине Велика Паланка, с тим што је овај Дом лажем да пруже медицински помоћ и лицима се покорачају осталим општинама укоко да се то буде указана потреба и све лица за помоћ скрећена.

III - У своем саставу поменута Јом народног здравља им спасеће организационе јединице!

- доме јединице:

 1. ординацију опште прваке,
 2. ординацију здраво-лекарске прваке,
 3. холиничко одељење,
 4. дечји лисцинар,
 5. приручни петимоторијум,
 6. административно-финансиску и економско-техничку јединицу.

IV - Задатак и целиокруг рада овог Дома народног здравља је да организује и спроводи здравствену заштиту грађана не своме посечиву.

V - Основна средстава и ситан инвентар, које је поседована до сада Здравствене станице у Белој Паланци и Чупричка болница у Белој Паланци, преузимај Лом народног здравља у Белој Паланци са свим привремим и обавезним.

Финансираше нек Дејџер диспанизера у Београду Панчићи вратио се преко овог Дома народног одржава путем посветног предучбуна пушта, за који је био склопљено средство у Кунету Народног одбора општине Кале Петровац, као смиренце.

оптимне веће Јапанци, које осниваче.
VI - Помоћ најавног здравља у већој Јапанци управља
управни одбор као колективним оргама, који се состоји од 9 чланова,
а имајући га на годину дане Европски одбор система Већа Јапанци - у
смислу члане 2 Греде о управљању здравственим установама ("С.п.
МРПД" пр.ЗД/2 Греда).

6/10. Решење о спајању Здравствене станице, општинске болнице и дечијег диспанзера у Дом народног здравља у Белој Паланци, 27. и 28. децембар 1958.

На основу чл.20.2 реда о ограниченијим заснова за
сопственост уредио је УДРСИДИО бр.12/550. Служба склопљена Средњим
договором о сопствености износише у Пироту од 20. маја 1957. године којим сла-
штеви:

I) ОДБРАВА СЕ НАРОДНИ ОДБОР САНДУКИ У Пироту (Савету за народно здравље и социјалну пензију), суме од изнаде 200.000-десетостотин хиљада динара, за адимитирајући зграде за здравствену станицу у Тија Бару у Пироту, као сандаље за здравствене и унапредељене службе.

II) ОДБРАВА СЕ САНДУКИ ПОДСУДА ПРИЈЕДВИДУЈУЋИМ ДОКУМЕНТИМА, суме од изнаде 100.000-десетостотин хиљада динара, за изградњу нове зграде за здравствену станицу у Пироту.

III) Рачунодност овог дела издаваје премоштавајући суме на склопирајући рачун Савета који поступаје слично у Пироту.

Образование

Скупината српских земаља је Савезјано остварује у Бироту, узимајући у обзор најстакнутији просторија у дому народног здравља у Бироту, где се омладине, здравствене службе, осавременице, ако се ситуација, као и потреба, сматра да ће им помоћи у остваривању праве квалитетне медицине која ће бити доступна свим салома од 22 марта 1975. године. Ако се Салмука не се у форми паралелног здравства на седници од 22 марта 1975. године, али и укапајући задовољавајуће извршне сараднике од 200.000... земаља, застављају га у Тију Раду у Бироту. Уколико ће се спровести здравствена стварност

Бастујући по овој Скупштини, а пошто је уз сарадњу са Саветом за народно здравље и соц.заштиту њоме у Пироту проширењем поглавија у свим србима, Задеса је доносио решење о преносу ове суме на рачун њоме у Пироту (Савета за народно здравље и соц.заштиту) као инвеститора ових радова, као у диспозицији.

Престала сума после електричке згреде употребљиће се за изградњу нове зграде за водар-станцију у Пироту, која ће изградити отпочети у 1957 год.

Смрт фашизму-Слобода народу!
Доставяно:
1)Совету в народ. управление и соц.
затитулу СМЧТУ. Пироту
2)Рачиновствуству џуга Задара и
ВД. директора земова,
Панчево

Na osnovu Elane 54 stav 3 Zakona o apotekama /"Sl. glavništvo RSF" br.30/34/ u vezi Elana 82 stava 1 Uredbe o osnivanju pravne jedinice i redovnom rasporedu radova u kabinetu Republike neodređenosti opštih i specijalnih arhivaca, odnosno i arhivima unosa /"Sl. list RSF" br.52/37/, Napredni edder optične Pirota, na poslovni međunarodni sajam knjiga, 4. februara 1953. godine, dones je

**O OSNOVAMA PRIPAJANJA APOTEKE U TEINICU
APOTECI "KARLO SKAGEL" U PIROTU**

I
od 20. do 25. Održavajuće su edukate upravnih osoba i radnika kolektiva Apoteke "Karla Skocel" u Pirotu i Narodne apoteke u Temenini o prigaji apoteke u Temeškoj Apoteci "Karla Skocel" u Virotu.

III
Apoteke su zadane da zadrže primopredajni bilance.

III
O izvođenju ovog reda je staraće se Odjeljenje za društive

službe Narodnog odbrana opštine Pirot.

Ovo rešenje objaviti u službenom listu Sremske Niške opštine.

MANOUE OMBR SPÖTNE PIROT

Digitized by srujanika@gmail.com

Br.02-9608/1-61.
30. June 1961.godine
21.00 E

A circular library stamp from the University of Michigan Library. The outer ring contains the text "UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY" and the inner circle contains "ANN ARBOR, MICHIGAN".

6/12. Решење о припајању апотеке у Темској, аптеци „Карло Скацел“ у Пироту, 30. јун 1961.

6/13. Зграда Дечијег диспанзера у Пироту

6/14. Изградња нове болнице у Пироту, 1980.

1033

Predmet : Podaci o domu učenika u privredi
u Pirotu

U vezi Vašeg akta br. 198 od 30-VIII-1949 god. dostavljamo
Vam sledeći izveštaj o domu učenika u privredi u Pirotu :

1/ naziv doma i njegovo središte - Dom učenika u privredi -Pirot
2/ ko izdržava dom ? - Dom se izdržava od doprinosu učenika, po-
moći preduzeća i dotacija GNO u Pirotu
3/ koliki je kapacitet doma ? - Kapacitet doma je 40. Sada u domu ima uče-
nika 37. Može da se smesti još 3 učenika.
4/ kakve su zgrade u kojima je smješten dom ?

5/ ima li dom vaspitača ? - Dom nema vaspitača, a to je velika šteta.
Dosadašnji uslovi života učenika pokaza-
li su da je neophodno postaviti jednog va-
spitača. Teškoće su i u tome što nisu obezbe-
đena finans. sredstva za vaspitača.
6/ kakve su materijalne prilike doma ? - Materijalne prilike doma su vrlo
kritične. Dom nema novčanih sredstava za
svoje izdržavanje. Prihodi koje dobija kao
doprinos od učenika i preduzeća do punog
iznosa normiranih troškova /do 1.300/ din
nisu dovoljni za izdržavanje doma zato što
dom plaća od tih prihoda i plate osoblja,
a dotaciju od GNO dobili smo samo 50 hilj.
din. mesto 192 hiljade. Dom neće biti u mo-
gućnosti da učenicima napravi odelo, veš,
da isplati ogrev i zimnicu.
7/ Tabelarni pregled brojnog sta-
nja učenika i zdravstvenog stanja - Priložen je uz ovaj predmet.

Smrt i životu --- Sloboda narodu !

Upravnik doma,
Ivanović Petar /

САРДИНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ДОМ УЧЕНИКА У ПРИВРЕДИ
Бр. 1033
3-IX 1949 год
ПИРОТ

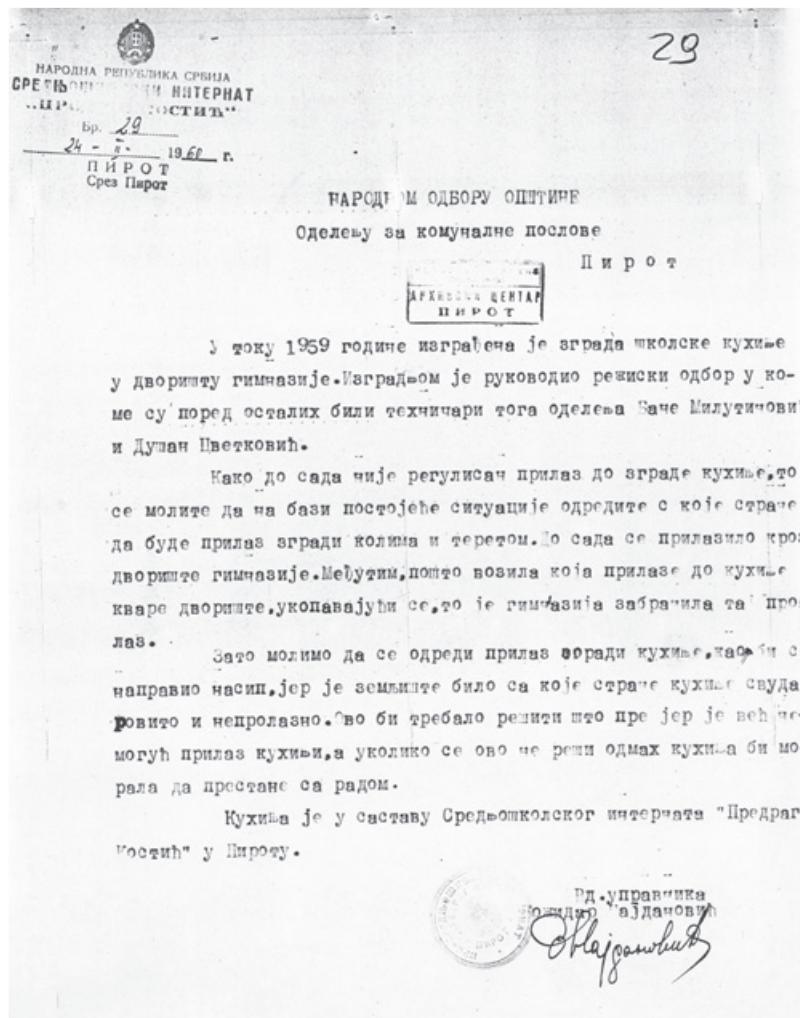
6/15. Подаци о Дому
ученика у привреди у
Пироту, 3. септембар 1949.

СОЦИЈАЛНЕ УСТАНОВЕ

Дом ученика у привреди¹ формиран је октобра 1946. године са седиштем у Пироту. Дом се издржава од доприноса ученика, помоћи предузећа и донације Градског народног одбора Пирот. Капацитет дома је до 40 ученика. Зграда није одговарала својој намени. Имала је 11 спаваћих соба, три собе за рад, једну болесничку собу и једну канцеларију. Кухиња и трпезарија су биле у рђавом стању. Дом се 1949. године иселио из зграде у ул. Саве Ковачевић бр. 53 у зграду у истој улици бр. 56. Дом је престао са радом 1953. године и уступљен је Женској стручној школи.

Средњошколски интернат „Предраг Костић“² формиран је 15. августа 1945. године од стране Окружног народног одбора са седиштем у Пироту. У почетку дом је примао пролазећу децу, која су се враћала из Бугарске. Служио је за смештај деце ратне сирочади од предшколског узраста до средњошколца. Зграда је била својина Женске занатске подружине у улици Пети конгрес бр.1 (данас Ђирила и Методија). Особље је било малобројно: управник, благајник-економ, куварица-помоћница, редар, болничарка и вешарка. Кухиња није одговарала великим броју деце и налазила се у Основној школи „Вук Каракић“, а због недостатка вешарнице, веш се прао у дворишту. У лето 1946. године уз Дом је подигнута још једна мања зграда у коју су смештене канцеларија, вешарница, кухиња и домаћичка соба. Дом је могао да прими до сто штићеника. Под овим називом радио је до 1952. године када мења име у Дом ученика гимназије. Решењем Народног одбора Градске општине од 9.

фебруара 1953. године извршен је пренос Дома ученика гимназије из надлежности Владе Народне Републике Србије у надлежност Народног одбора Градске општине Пирот, Савет за народно здравље и социјалну политику. Капацитет дома је до 45 ученика. Народни одбор општине на седници од 26. фебруара 1957. године доноси решење да се назив установе Дом ученика гимназије мења у назив Дом за децу и омладину. Овај дом укинут је као установа са самосталним финансирањем и његов рад престао је 31. децембра 1959. године. Основна и обртна средства овог Дома преносе се на Општину Пирот. На истој седници основан је Средњошколски интернат „Предраг Костић“, као социјално-васпитна установа са самосталним финансирањем, у коме су првенствено смештена деца из Дома за децу и омладину, као и други ученици који су због школовања везани за Пирот. Интернату је уступљена на управљање и коришћење сва имовина и инвентар Дома. Средњошколски интернат је социјално-васпитна установа чији је задатак да омогући и олакша школовање ученицима у Пироту, обезбеђује им смештај, исхрану и услове за правилно васпитање. Интернатом управља Управни одбор и Педагошко веће као колективни и друштвени орган управљања и управник. У току 1959. године изграђена је школска кухиња у дворишту Гимназије која је у саставу Интерната. Капацитет Интерната је био 60 ученика средњих школа, а кухиња је обезбеђивала исхрану за 150 ученика и руководила млечним кухињама код основних школа. Средњошколски интернат као самостална установа укида се и престаје са радом 1. октобра 1960. године.

6/16. Изградња школске кухиње у дворишту гимназије, 24. фебруар 1960.

ПРИЈАВА

За регистрацију и упис у регистар СРЕДЊОШКОЛСКИ
ИНТЕРНАТ "ПРЕДРАГ КОСТИЋ" У ПИРОТУ са самосталним финансирањем

1 Назив органа који је основао установу као и број и датум роштва	Народни одбор општине Пирот бр. 1804/1 од 30. Јула 1959. г.
2 Наименовање државног органа надлежног за послове и задатаке установе.	Секретаријат за прометну и културну РС Општине Пирот
3 Назив и седиште установе, као и седиште њених органа	Средњошколски интернат "Предраг Костић" Пирот
4 Назначење органа управљања установе (индивидујски или колективни) и име старешине установе	Колективни управни одбор од 9 чланова Рајдановић Божидар В.д. управника
5 Делокруг и задатак установе	Прима и смешта ученике у Ингерманату, ствара се с асписацију и школовању ученика, ствара се о вадраственом стажу ученика.
6 Вредност основних средстава	
7 Име и назив службеника овлашћених за потписивање и заступање установе као и границе овлашћења.	Рајдановић Божидар В.д. Управник

СВИРДА

— В.д. Управника
/Рајдановић Божидар/
.....

6/17. Пријава за регистрацију и упис у регистар
Средњошколски интернат „Предраг Костић“ у Пироту

Пародна Република Србија

Народни одбор Градске општине

бр. 10367

26.VII.1955 год.

Пирот

Среја Никавски

Такса ос 150 дин

м.п.

Дом ученика гимназије № Сосијална установа Пирот
Пирот под њој је пријаву за регистрацију. Још азове са самосталним финансирањем са седиштем у Пироту ул. В Конгрес која је заведена под бр. 0367 од 1955 године. Ремељем РОТО у Пироту бр. 6590 од 6.VI.1955 год.

Пошто је у смислу Редеље Министарства финансија НРЈ Бр. 17077 од 31.VII.1950. год. подеље сва потребна документа, права прихода гробу Пироту, чл. 12 основне редбе о установама са самосталним финансирањем, доноси следеће:

РЕШЕЊЕ

Да се региструје Дом ученика гимназије - социјална установа са самосталним финансирањем Пирот и уведе у регистар установа у регистарској списку број 1 на страни 1 бр. 6

Состава именује дајући ову пријаву гимназије.
Селимаје установе и подручје рада исте је Пирот ул. В Конгрес
Предмет пословања, односно главна делатност: Сосијална установа
за забриљавање школске деце у васпитном поглавду и тд.
Износ основних средстава установе динара 896.000
Износ буџет-средстава установе динара 5.261.087
Пословних организација нема у Пироту
Лине овлашћено да потписиваје установе управник Николај Милош

у границама овлашћења.
Сосијална установа са самосталним финансирањем
Ремеље ово доставити: Средском Јавном тужиоштву у Пироту, подно-
сију пријаве и огласити га, о трошку стране, у Службеном листу Пиродне Р
Републике.

Такса по Т.Бр. 1 и 7-Закона о таксама наплаћена и повишене.

Ремељено дана 26.VII.1955. год. Управа прихода РОТО у Пироту
Ремељено дана 26.VII.1955. год. Управа прихода РОТО у Пироту
Ремељено дана 26.VII.1955. год. Управа прихода РОТО у Пироту
Ремељено дана 26.VII.1955. год. Управа прихода РОТО у Пироту

6/18. Решење о регистрацији

„Дома ученика гимназије“, 28. јул 1955.

Рапортирано 10.бр. органа општине-такса
дес. 97. дес. бр. 27.11.6457
28.VII.1955. г. Редеље
Пирот Станојевић с.р.

М.П. Шеф управе прихода
потпис нечитљив

6. Здравствене и социјалне установе

На основу чл. 46 тач. 20 Закона о народним одборима општих у вези чл. 9 Закона о социјалним установама и чл. 4 Одлуке извршног већа НРС о називима и класификацији социјалних установа, Народни одбор општине ма смојој седници од 26.II.1957 године, донео је sledeće

РЕШЕЊЕ

I.
Назив установе "Дома ученика гимназије" у Пироту мења се
у назив:
"ДОМ ЗА ДЕЦУ И ОМЛАДИНУ" са седиштем у Пироту.

II.

Промена назива установе из тач. I овог решења регистрована ће се код највишег органа.

III.

Примерком решења известити Одељење за народно здравље и социјалну заштиту НОО.

Од Народног одбора општине Пирот.

Број 4344
26-5-1957 г.
Пирот

Претседник НОО,
М. Николић, с.р.

Да је пропис већем органу да твари и савремени:

Декретар НОО,
Мисим.
(Александар Ристић)

Народни одбор општине Пирот, на посебна седница општинског већа и Уреда прокламија на основу Сл.44 тада 13. Закона о народним одборима општинама /"Sl. Гласник НРС" бр. 29/52/, Сл.23 ст.6 Закона о највишим општинским и општичким народним одборима и апаратима органа /"Sl. Гласник НРС" бр. 1/53/, Сл.12 Закона о социјалним установама /"Sl. Гласник НРС" бр. 24/52/ и Сл.10 Основне уредбе о установама на основателним финансирањем /"Sl. Гласник НРС" бр. 51/53/, дата 30. јула 1959. године, донес је следеће

РЕШЕЊЕ ОДБОРА ОПШТИНЕ ПИРОТ

О ПРЕСТАКУ НАДА КАО УСТАНОВЕ СА ОСНОВАНИМ ФИНАНСИРАЊЕМ
И ПРИПАЈАЊУ ШКОЛСКЕ КУХИЊЕ И ПИРОТУ СРЕДЊОШКОЛСКОМ
ИНТЕРНАТУ У ПИРОТУ

I

Престоје на радиону као установа на основателним финансирањем Школске кухиње у Пироту и припјаја се средњошколски интернат у Пироту

II

Сва прва и очувана, основна и сирова средстава и инвентар Школске кухиње у Пироту предузеде средњошколски интернат у Пироту.

III

Припјајен је Школске кухиње у Пироту средњошколски интернат у Пироту извршиле су састављајући приспособљеног близина.

IV

За извршење решења стараје се Савет за промет НОО-Пирот

НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ ПИРОТ
бр. 7805/1-59
30. јул 1959. год.
Пирот

9/а - 016
12-5-1959
Мисим

6/19. Решење о промени назива Дома ученика гимназије у Дом за децу и омладину, 26. фебруар 1957.

6/20. Припајање школске кухиње Средњошколском интернату, 30. јул 1959.

Odeljenje za opštlu upravu i unutrašnje poslove Narodnog odbora opštine Pirot, na osnovu člana 12 stav 1 Uredbe o prestanku preduzeća i rednji /"Sl.list FNRJ" br.151/53/ člana 17 Pravilnika o registraciji ustanova sa samostalnim finansiranjem /"Sl.list FNRJ" br.27/55/ i člana 201 stav 1 Zakona o opštrem upravnem postupku, pozahtevu likvidatora Srednješkolskog internata "Predrag Kostić" u Pirotu, doneo je

R E S E N J E

ODGOVRAVA SE upis u register ustanova sa samostalnim finansiranjem Narodnog odbora opštine Pirot promene te se u zvezci I registarski list 4 na rednom broju 25 kod Srednješkolskog internata "Predrag Kostić" u Pirotu opisuje redovna likvidacija Srednješkolskog internata "Predrag Kostić" u Pirotu.

Za likvidatora Internata određen je Bošnjaković Petar koji je jednovremeno ovlašćeno lice za potpisivanje internata u redovnoj likvidaciji.

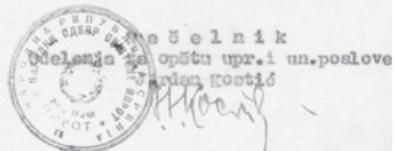
O b r a z l o Z e n j e

Rešenjem Narodnog odbora opštine Pirot br.02-10044/1 od 1 oktobra 1960 godine ukinut je Srednješkolski internat kao ustanova - samostalna ustanova. Šavet za prosvetu Narodnog odbora opštine Pirot odredio je likvidacionu komisiju a ista je odredila za likvidatora Bošnjaković Petra, službenika Narodnog odbora opštine Pirot.

Likvidator je podneo prijavu za upis promene u register ustanove sa samostalnim finansiranjem pri Opštini Pirot. Iz podnate prijeve ustanovljeno je da je navedena ustanova ispunjava uslove za prestank a kako je prema Uredbi o prestanku preduzeća i rednji predviđeno da se prestank i određivanje likvidacije upisuje u register to je rešeno kao u dispositivu.

Taksa za ovo rešenje nije naplaćena u smislu člana 21 Zakona o administrativnim takšama.

Br.02-20053/1-60
3 novembar 1960 god.
Pirot

6/21. Решење о упису у регистар ликвидације Средњошколског интерната "Предраг Костић" у Пироту, 3. новембар 1960.

7/1-2. Галерија
„Чедомир Крстић“
у Пироту

7. УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ

Галерија

Дом Културе

Историјски архив

КУД ПБ Павле

Музеј Понишавља

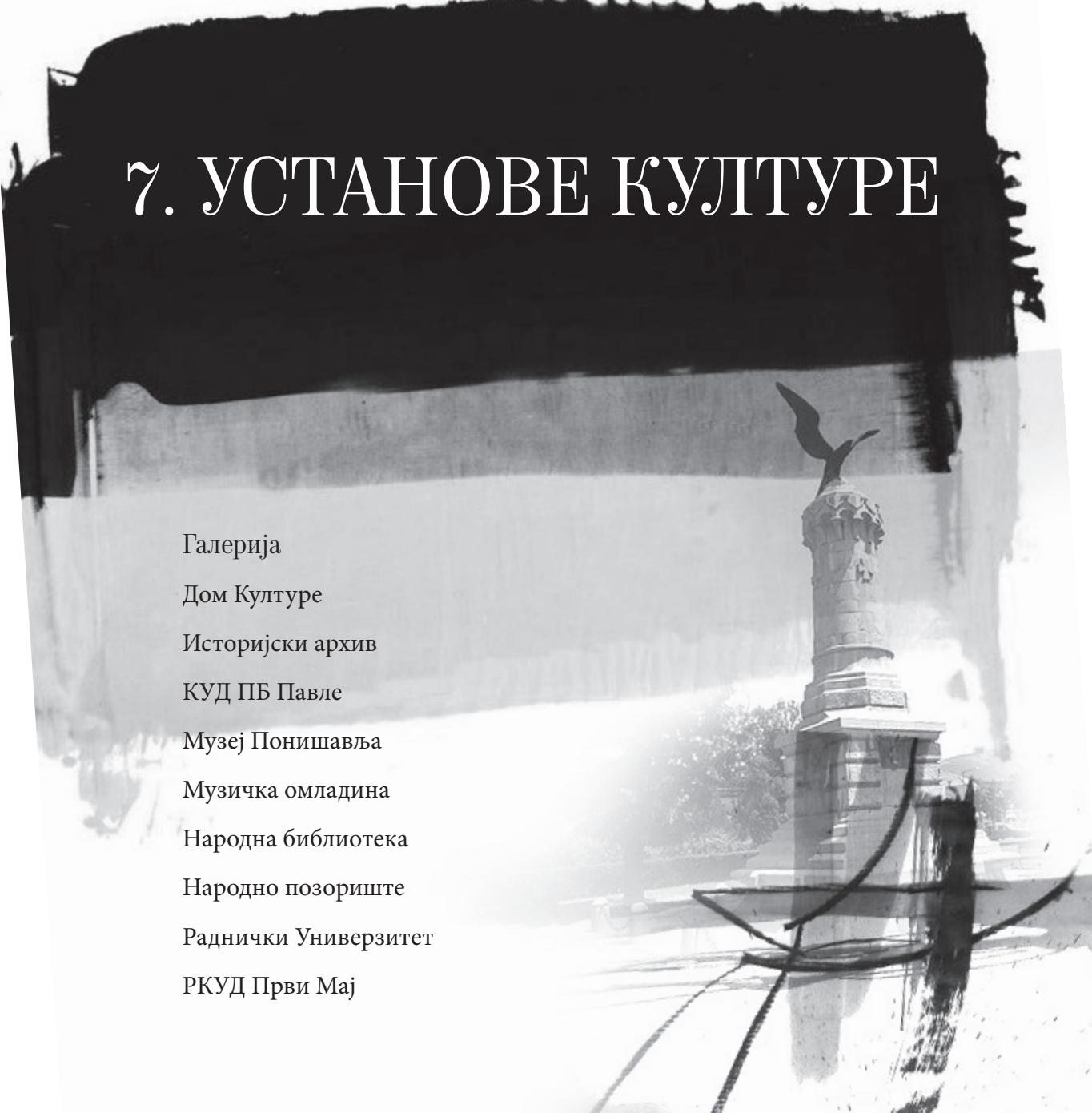
Музичка омладина

Народна библиотека

Народно позориште

Раднички Универзитет

РКУД Први Мај

7. Устапове күннүүрө

7/3.

7/4.

Галерија

Галерија Чедомир Крстић¹, отворена је 7. септембра 1981. године под називом Галерија Центра за културу (Галерија Дома културе и Галерија Музеја Понишавља). Од 26. маја 1993. године ради као самостална установа културе под називом Галерија „Пирот“ која је имала ликовну, завичајну и продајну галерију. Од 29. јануара 1999. године носи назив Галерија „Чедомир Крстић“ по имену познатог српског сликара и професора Универзитета уметности у Београду, рођеног у Пироту. Галерија има изложбени простор, депо, канцеларију и документаторско одељење. Годишње организује око 25 изложби слика српских и страних уметника.

7/5.

7/6.

Дом културе

7/9.

Дом културе Пирот¹ основан је 1. јула 1986. године са седиштем у Пироту, на иницијативу Скупштине општине Пирот и Скупштине Заједнице културе као и радника Центра за културу. Интеграцијом Радничког универзитета у Пироту 1. јануара 1988. године са Домом културе проширује се делатност установе. Бави се културно-уметничким делатностима, организовањем разних курсева, школа за обуку радника и имао је вечерњу школу. У редовне активности спадају: концерти класичне и популарне музике, рад фолклорног ансамбла и народног оркестра, приказивање филмова у биоскопима, семинари, курсеви, школе, промоције, издавачка делатност, логистичка подршка програмима других организација и појединача. Располаже објектом од 2000 м², великом позоришно-биоскопском салом капацитета 380 гледалаца, салама за пробе играчких и музичких секција, Медија центром, тонским студијом и кафеом. Дом културе је највећа установа тог типа на територији Града Пирота.

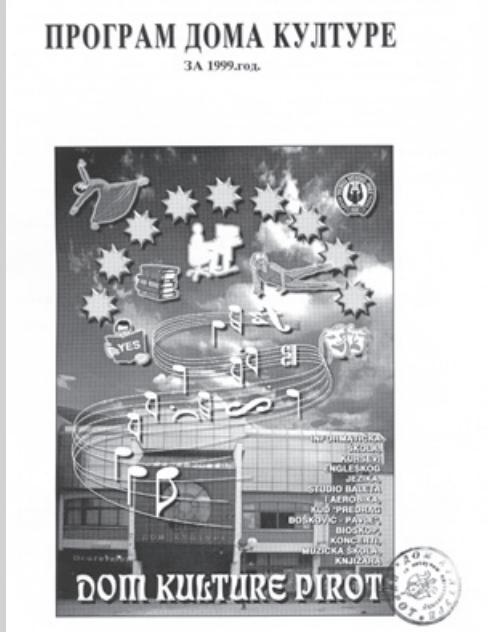
ДОМ КУЛТУРЕ ПИРОТ

7/11

7/10. Изградња
Дома културе у Пироту

ЛЕВО

7/12. Насловна страна програма рада Дома Културе за 1999. годину

7/13. Насловна страна билтена Лемека

7/15. Представа у Тврђави у оквиру Лемека

Историјски архив

Историјски архив у Пироту¹ основан је 14. новембра 1956. године на предлог Народног одбора Среза Пирот о оснивању Државне архиве Среза Пирот. Непуне четири године касније, 13. маја 1960. одлуком Савета Историјског архива у Нишу, Државна архива Среза Пирот приступа Историјском архиву у Нишу, као Архивски центар, који касније, постаје Архивско одељење.

Услед финансијских несугласица са Архивским одељењима у Прокупљу и Пироту, матични Историјски архив у Нишу донео је одлуку 1988. године да се иста изузму и препусте оснивачима.

На референдуму је усвојен самоуправни споразум о удрживању Архивског одељења Пирот и Музеја Понишавља Пирот.

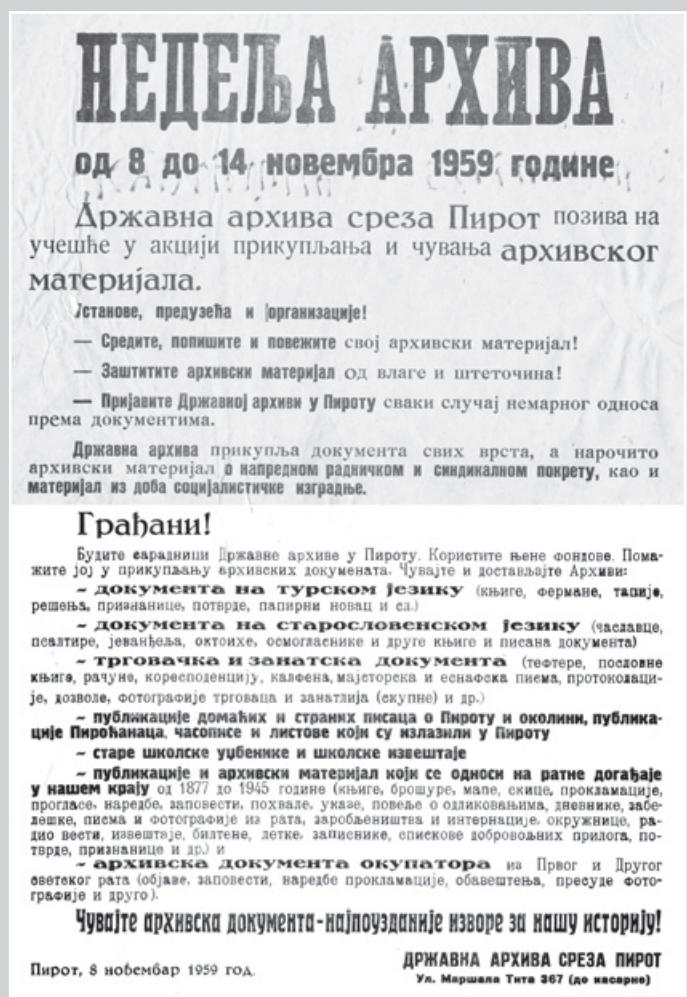
Архив послује у оквиру Музеја све док није закључено да је за Архив, првенствено за заштиту архивске грађе, најбоље да добије статус самосталне и независне установе. У том циљу, Скупштина општине Пирот на седници од 9. јула 1993, Скупштина општине Димитровград 8. септембра 1993. и Скупштина општине Бабушница 30. децембра 1993. донеле су одлуку о оснивању Историјског архива у Пироту за општине Пирот, Димитровград и Бабушница.

7/16. Зграда Историјског архива у Пироту

7/17. Депо Архива

7/18. Пропагандни плакат поводом одржавања Недеља архива, новембар 1959.

ПРИКУПЉАЈТЕ И ЧУВАЈТЕ ИСТОРИЈСКА ДОКУМЕНТА

Борбе наше народе за ослобођење од завојевача, револуционарна народноослободилачка борба и социјалистичка изградња, оставили су многоbrojne писане доказе својих делатности.

Предузећа, установе, масовне друштвено-политичке организације и поједици! Чувате и штитите архивске фондove предајући их надлежним органима на чување и заштиту. Сваки документ представља извор преко којега се проучава наша економска, политичка и културна историја.

У данима „НЕДЕЉА АРХИВА“ од 6-13 новембра о. г. појачајмо напоре на отварању историјских докумената и архивских фондова. Не дозволимо да историјске документације и архивске збирке пропадају по влажним подрумима, неизаштићеним таванима, сандуцима, цвјовима и слично. Сваки документ представља културни споменик којега треба штитити и неговати да не би пропао.

У данима „НЕДЕЉА АРХИВА“ Историјски архив Среза-Ниш у Нишу и Архивски центри у Пироту и Приокупљу позивају све имаџе историјских докумената а архивских фондова да исте понуде на откуп, поклон и преузимање.

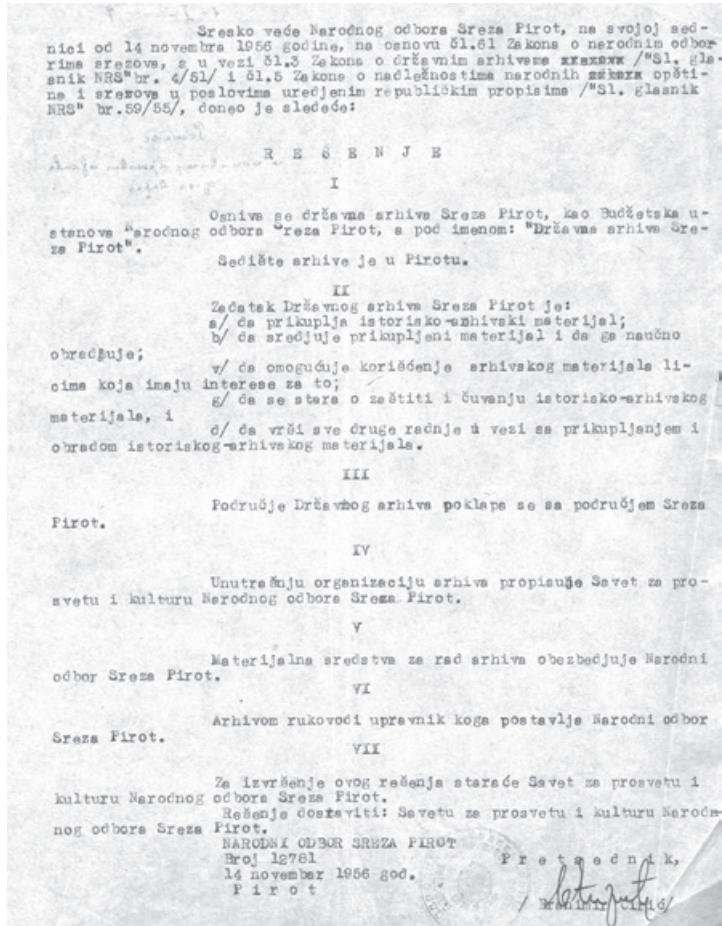
Нека сваки грађани свесрдно помогне акцију на прикупљању и заштити важних историјских докумената, и то првенствено у своме крају. Чувате писане изворе који говоре о нашој прошlostи, о херојској народноослободилачкој борби и о данашњој социјалистичкој и комуналној изградњи.

Учитељи и наставници по селима међим местима! Будите чувари историјске грађе. У данима „НЕДЕЉА АРХИВА“ посетите стваре ратнике, породице народних хероја и учеснике Народне револуције како би од њих примили на чување и предали архивима значајна докумената истакнутих људи и бораца.

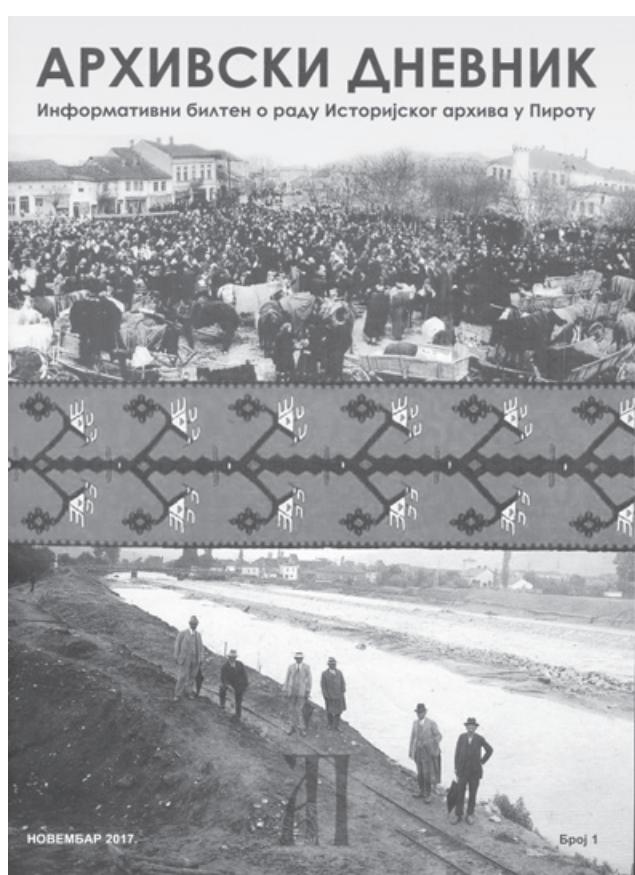
ИСТОРИЈСКА ДОКУМЕНТА ОТКУПЉУЈУ, ПРИМАЈУ НА ПОКЛОН И ПРЕУЗИМАЈУ НА ЧУВАЊЕ:

Историјски Архив Среза-Ниш
Архивски центар-Пирот
Архивски центар-Прокупље

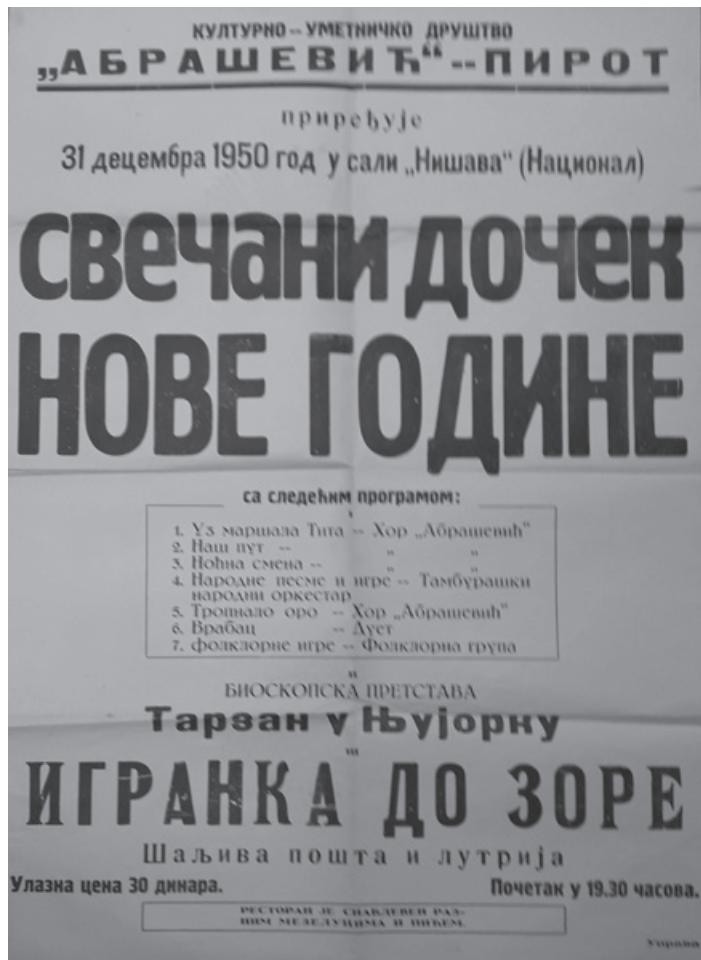
7/19. Пропагандни плакат поводом одржавања Недеља архива, новембар 1960.

7/20. Решење Народног одбора Среза Пирот о оснивању Државне архиве Среза Пирот, 14. новембар 1956.

7/21. Насловна страна првог броја информативног билтена о раду Архива, новембар 2017.

7/22. Пропагандни плакат поводом дочека
Нове године, децембар 1950.

Списак одржаних приредби у 1949. години
из Годишњака „Бранка“

№	Време приредбе	где је давана	уочује
1	Филмчија	Пирот	4-І-1949
2	- II -	-	3-ІІ-1949
3	- II -	-	4-ІІ-1949
4	Приредба	(П) - Нештински 023 - Добра слобод	4-ІІ-1949
5	- II -	-	5-ІІ-1949
6	Баладија у сали 30. год. 16.07	Пирот	23-ІІ- - II -
7	На фасади 1. маја	- II -	1-ІІ-1949
8	Концерт	- II -	30-ІІ-1949
9	Концерт	-	1-ІІІ-1949
10	Баладија у сали 7. јула	Пирот	6-ІІІ-1949
11	Приредба на рат 7. јула	С. Пиротовац	7-ІІІ-1949
12	Концерт	Чаршија	14-ІІІ-1949
13	Приредба	С. Олесковић 693	14-ІІІ-1949
14	Концерт	Чаршија	14-ІІІ-1949
15	господарска парфумер архитектура у сали 30. суботички зборник из Пирота	Кнезићевача	18-ІІ-1949
16	концерт на рат рије крајос	Пирот	25-ІІ- - II -
17	Академија у сали 7. новембра	Пирот	6-ІІ- - II -
18	Баладија у фасади Пирот у сали 2. фебруара	Пирот	28-ІІ- - II -
19	Баладија у сали 29. новембра	Пирот	28-ІІ- - II -
20	Баладија у фасади 1. маја	Пирот	28-ІІ- - II -
21	Учешће орача на академији 28-III-1949	Пирот	28-ІІ- - II -
22	Званични нове године	Пирот	31-III- - II -

7/23. Списак одржаних приредби у 1949. години

КУД „Предраг Бошковић Павле“

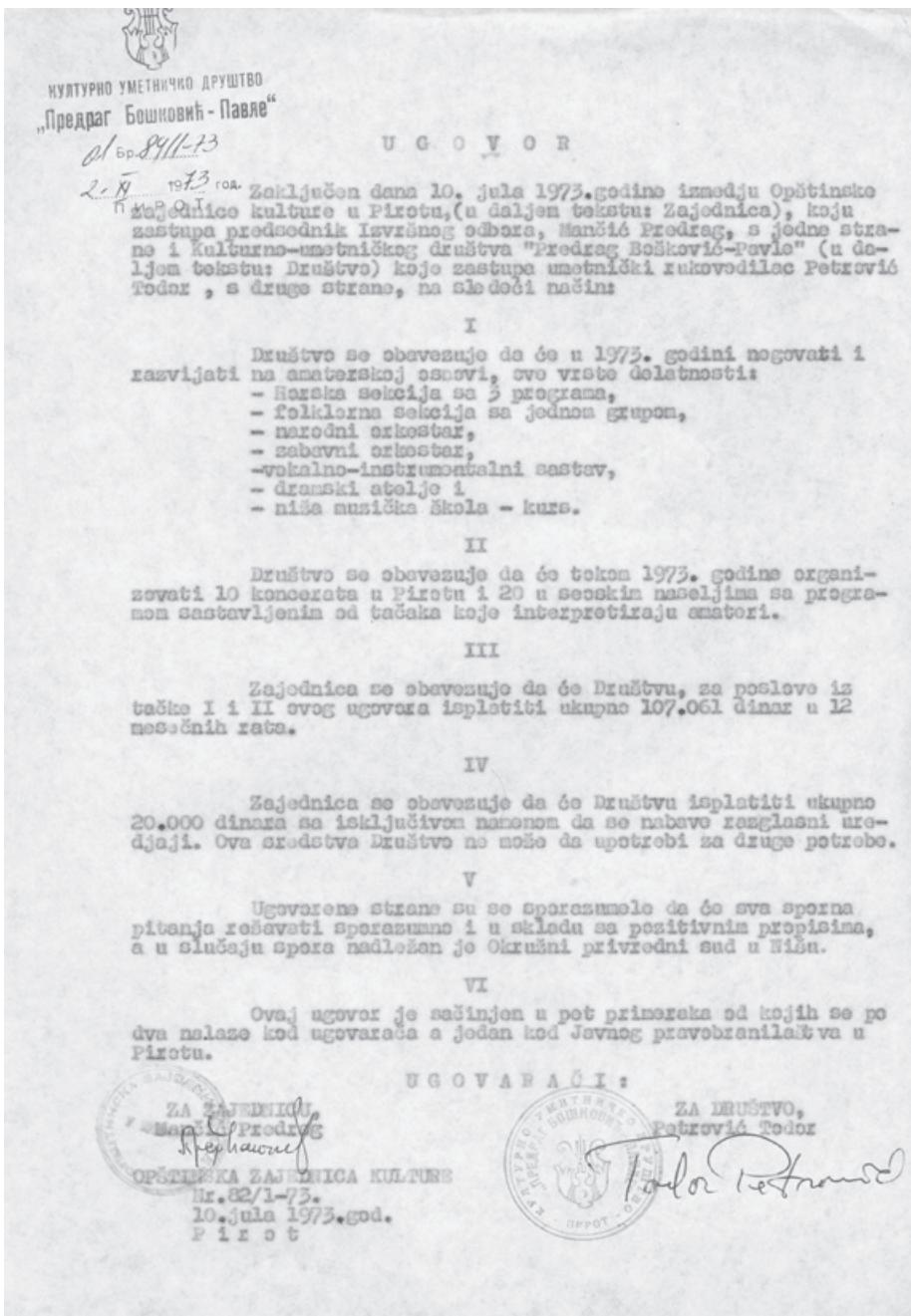
Културно-уметничко друштво „Предраг Бошковић Павле“¹ основано је као Културно-уметничко друштво „Абрашевић“ 25. априла 1908. године, са седиштем у Пироту. Основали су га радници и занатлије из Пирота. Између два светска рата поред хора, формиране су дилетантско-драмска и музичка група, па су приређиване забаве и позоришне представе. Друштво мења име 1931. године у Културно-уметничко друштво „Бранко Радичевић“ и као такво дочекује Други светски рат. Након ослобођења, под старим именом „Абрашевић“, обнавља свој рад најпре само хор. Под именом Просветно друштво „Абрашевић“, од 29. септембра 1946. године делује у оквиру Месног синдикалног већа. Поново су формиране музичка и дилетантска група, фолклорна и рецитаторска секција. Половином 1951. године мења име у Културно-уметничко друштво „Предраг Бошковић Павле“ као једино градско друштво које чува и негује традицију певања, свирања, игара, говора, ношњи и обичаја. Од 1981. године добија просторије у згради Дома културе. При Друштву је радио и истурено одељење Ниже музичке школе, као и вокалне групе „Пироћанке“ и „Пироћанци“.

7/24. Чланска карта Културно-уметничког друштва „Абрашевић“ Пирот

7/25.

7/26. Уговор између
Општинске заједнице
културе у Пироту и КУД-а,
2. новембар 1973.

Kulturno umetničko društvo
"PREDRAG BOŠKOVIĆ - PAVLE"
Ol Broj 45 / 1 - 77.
11.3.1977.godine
PIROT

BEOGRADSKA BANKA, OSNOVNA BANKA,
PIROT

Ove godine,pored ostalih manifestacija i akcija,
Kulturno umetničko društvo "Predrag Bošković-Pavle" iz Pirotu trebalo
bi da učestvuje i da bude nosilac nekoliko manifestacija i akcija,a to
su:

- "SUSRET S GRADOM"
- "GRAD U KROHU"
- "IZVJAJNO DLOVO",za predškolske i školske ustanove
- "ZAIGRAJNO ZAŽDRO",za srednjoškolsku omladinu i
generacije ljudi do 1945.godine

7/27. Манифестације и акције у
којима учествује КУД, 11. март 1977.

MLADOST
MIR
PRIJATELJSTVO

JUGEND
FRIEDE
FREUNDSCHAFT

CENTAR JUGOSLAVENA MÜNCHEN e.V.
U SURADNJI SA KULTURNIM REFERATOM I SAVJETOM STRANACA
GRADA MÜNCHENA

ORGANIZUJE PROSLAVU

DANA MLADOSTI u

DEUTSCHE MUSEUMU

petak, 25. maj 1984 godine sa početkom u 20.00 sati

Učestvuju:

DJEČIJI BALET INGEBORG JUNGHANNS · FOLKLORNE GRUPE

HUSNIJA REDŽEPOVA, humorista JOSIP PEJAKOVIĆ
KUD „PREDRAG BOŠKOVIĆ-PAVLE“ iz Pirot

Dragi zemljaci, poštovani prijatelji!
Već u samom nazivu ovogodišnje proslave želimo doprinjeti tome da temeljna ideja Dana mladosti ostane
vjечно živa, jer je zajednička svim ljudima, svim narodima i svim državama:

MLADOST je budućnost sveta i naša zajednička briga stvaranje humanijih prostora za mlađe.

Ideja MIR nam je zajednička i ona je postala ne samo nastojanje i zelja nego i imperativ vremena u kojem
živimo.

PRIJATELJSTVO znači stotine i hiljade malih i velikih mostava koje treba uporno graditi među pojedin-
cima, narodima i državama, kako bi se neprestano razvijali uvjeti za učvršćenje mira.

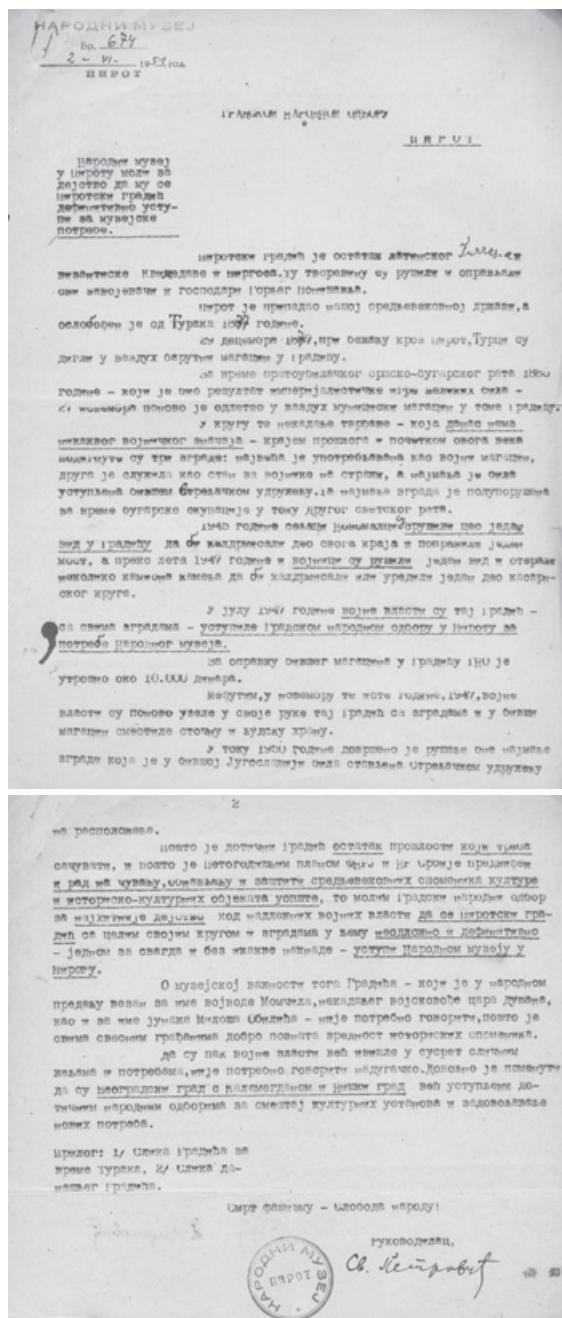
Najsrdačnije vas pozivamo na proslavu Dana mladosti, da svojim prisustvom uveličate naš praznik mla-
dosti i prijateljstva i da doživite bogatstvo našeg humora, pjesme i igre.

Ulaznice po cijeni od DM 10.- i DM 5.- (djeca do 14 godina starosti), možete nabaviti u svim klubovima
Jugoslavena i predstavnistima jugoslavenskih banaka u Münchenu.

Informacije možete dobiti u Centru Jugoslavena, Schwanthalerstr. 80, svakog dana od 18 do 21 časova.
Telefon 53 59 00.

7/28. Пропагандни плакат о учешћу КУД-а на Дан
младости у Минхену, 25. мај 1984.

7. Установе културе

УГОВОР О КУПОВИНИ И ПРОДАЈИ

вадајући дана 21. јула 1953. године између Народног одбора градске општине у Пироту која заступа претседник Милосав Николић, као купувача с јединицом и Александар Христић, инхиџера из Београда која заступа по чуомоћству бившег оправданца Срећкој суда у Пироту бр. 2004/63 од 5 маја 1953. године, Владислава Кристаља, смаженице Срећкој суда у Пироту, као продавца са друге стране на следећим начинима:

Уговорач инж. Александар Христић из Београда преко свога чуомоћника Владислава Кристаља из Пирота који је данас Народном одбору градске општине у Пироту плашио са купом у вредносја бр. 43 у Пироту стога гдје Пирот у крају и гравијама и гравијама.

Са истока до Дуне Јарковића у дну пљевља: I прелом 6,75-мест метара и седамдесет и пет сантиметара и II прелом 10-мест метара; и до Воје Деспотовића из Пирота из Пирота 12,45-деветнаест метара и четиридесет и пет сантиметара.

Бај запада до улице Привремене Јорданове/Борисове/ у нест. Пределом: I прелом 5,20-пет метара и двадесет сантиметара; II прелом /агреда/ 8,95-осам метара и деведесет и пет сантиметара; III прелом /агреда/ 4,55-четиридесет сантиметара и седамдесет и пет сантиметара; IV прелом 3,20-три метара и двадесет сантиметара; V прелом 4,50-четири метара и пет сантиметара; VI прелом 29,50-деветнаест девет метара и осамдесет сантиметара и до Црквите Јоване из Пирота 5,30-пет метара и тридесет сантиметара.

Са севера до Дунава Николић из Пирота у четврти пљевљу: I прелом 9,75-девет метара и седамдесет и пет сантиметара; II прелом 2,15-два метара и петнаест сантиметара; III прелом 2,90-три метара и деведесет сантиметара и IV прелом 12,30-деветнаест метара и тридесет сантиметара - што укупно износи 29,30-деветнаест девет метара и осамдесет сантиметара, и до Црквите Јоване из Пирота 5,30-пет метара и тридесет сантиметара.

Са југа до председника Александра Христића инхиџера из Београда у три прелома: I прелом 2,80-осам метара и двадесет сантиметара; II прелом 4,50-четиридесет сантиметара и већији; III прелом 15,50-петнаест метара и педесет сантиметара, и до Црквите Јоване из Пирота у три прелома: I прелом 4,50-четири метара и педесет сантиметара; II прелом 3-три и III прелом 4-четири метара што укупно износи 35,50-тридесет пет метара и педесет сантиметара.

Купопродајна цена објекта је утвђена на суму у износу од 500.000.-
шестстотине хиљаде динара коју је уговорио Народни одбор градске општине
у Пироту исплатити уговорачу Александру Христићу инхиџеру из Београда у ре-
ку од 8. дана по потписивању овог уговора.

Ову купопродају оба уговорица закључују са беја никаквог терета, без
права на откуп и раскид уговора по било којем основу па и по основу онога
које преко подлоге.

Народни одбор градске општине у Пироту задужује право да се на основу
овог уговора може ублажити код највећег суда у уговорача инж. Александра
Христића из београда право слушајности пропаса кроз капију.

За ову купопродају даје је потпуно одобрење Савезни инсти-
тут за заштиту споменика културе у акту бр. 1313 од 1. јула 1953. године и Зе-
мља у већини и научно проучавање споменика културе у акту бр. 405 од 27.
маја 1953. године као и народни одбор градске општине у Пироту на својој
седници од под бр.

7/30. Уговор о купопродаји плаца са кућом
између Народног одбора градске општине и
Александра Христића, 21. јул 1953.

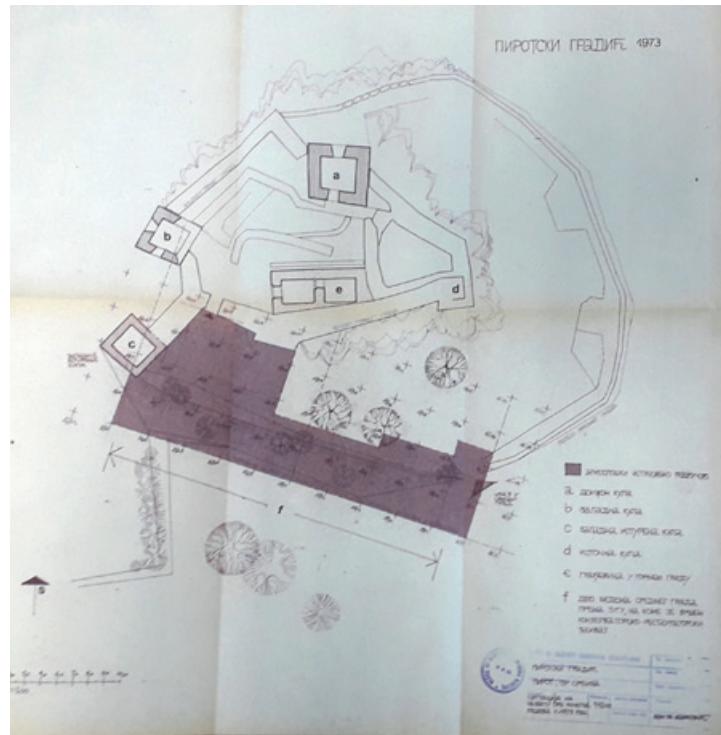
7/29. Молба Народног музеја Градском
народном одбору да му се пиротски градић
уступи за музејске потребе, 2. април 1951.

Музей Понишавља

Музеј Понишавља основан је после ослобођења Пирота у Другом светском рату, оснивањем Музејског друштва 1946. године. Наредне 1947. године формиран је Акциони одбор за отварање музеја у Пироту који прикупља предмете путем поклона. Већ у јулу исте године Акциони одбор упућује Градском народном одбору молбу да се Пиротски грађи уступи Музеју.¹ Просторије за смештај музејских предмета биле су у кафани „Абисинија“, у локалу Јордана Минчића, у магацину у Грађићу и на другим местима у граду. Садашњу зграду музеја, Конак Малог Ристе, музеј је од општинских власти добио 1956. године, када је формирано седам одељења: Ћилимарско, етнографско, грнчарско, археолошко, историјско, одељење културне делатности Пироћанаца и одељење НОБ. Од јануара 1966. године носи назив Етнографски музеј, а од 1973. године Музеј Понишавља.²

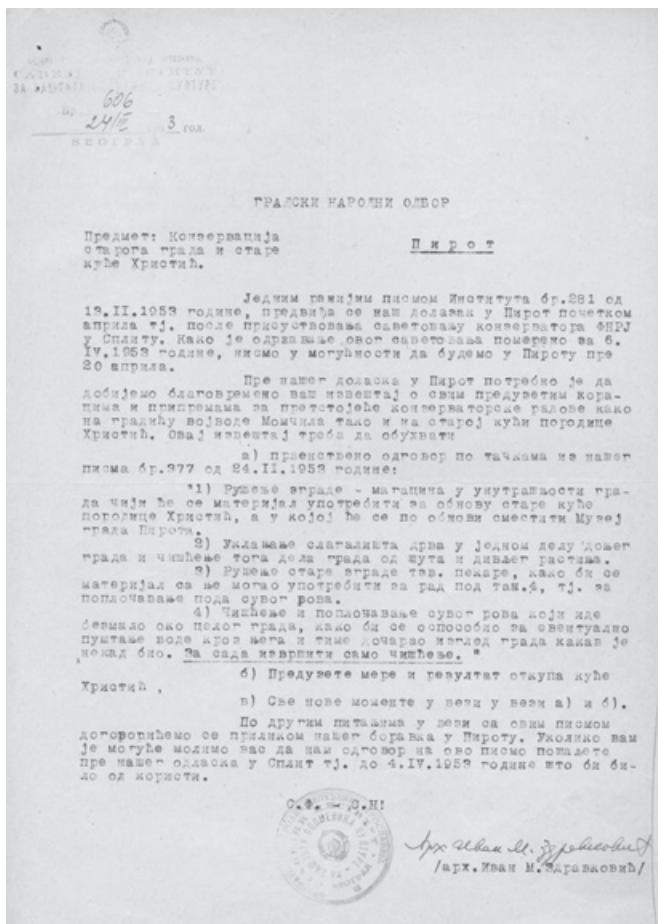

7/31.

7/32. Завод за заштиту споменика културе Ниш,
археолошки радови у пиротском грађићу, 1973.

7. Установе културе

7/33. Документ Градског народног одбора о потреби конзервације градића и старе куће Христића, 24. март 1953.

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ И НАУЧНО ПРОУЧАВАЊЕ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НРС, у смислу чл. 1, 2 и 27 Закона о заштити споменика културе и природних реткости (Сл. гласник НРС бр. 54/IV) доноси следеће

Решење:

ПИРОТСКА ТВРЂАВА (Мемчилов град), на левој страни пута који води из Нишица самим улазу у варош Пирот-стада се под заштиту државе заједно са непосредним околним и сусрим објектима у њој.

Заштићени споменик не може се преправљати, рестаурирати, дозиђивати ни рушити, а забрањена је сада градња и ма накнадна промена облика терена у његовој непосредној околини без претходне дозволе Завода.

Сопственици и друга физичка и правна лица која, поступајуши противно чл. 5 Закона проузрокују на заштићеним споменику неки штету, дужни су са own трошку, према упутствима Завода, вратити заштићеним споменику у природно стање или накнадни штету.

Решење доставити Граској саветници, Српском суду у Пироту да у смислу чл. 27 ст. 5 Закона о заштити споменика културе НРС спроведе ЗАБЕЛЕЖЕНУ покретања поступка до крајом јануара када ће заштиту забележити и Српском народном одбору (Савету за просвету и културу) среза искавањског.

Образложење:

Грађена из три дела/највишим са очуваним доколом-кулом, низим са двема кулима према западу и обимним бедемом са унутрашњим ровом за воду, Пиротска тврђава представља лено очувани споменик наше војне архитектуре из XIV века. Да би се очувао и заштитио од даљег преклада разнотина је као у археологији.

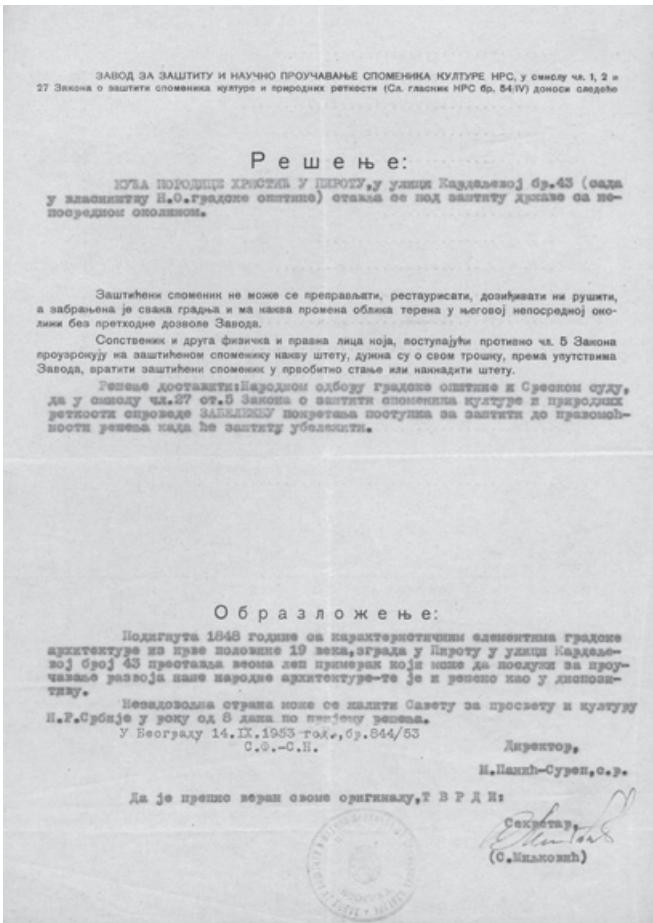
Незадовољна страна може се жалити Савету за просвету и културу НРС у року од 6 дана по изјаву решења, у Београду, 16. II. 1953. г. Бр. 115/53. С.П.-С.Н.

Директор,
М. Пакић-Сурук, с.р.

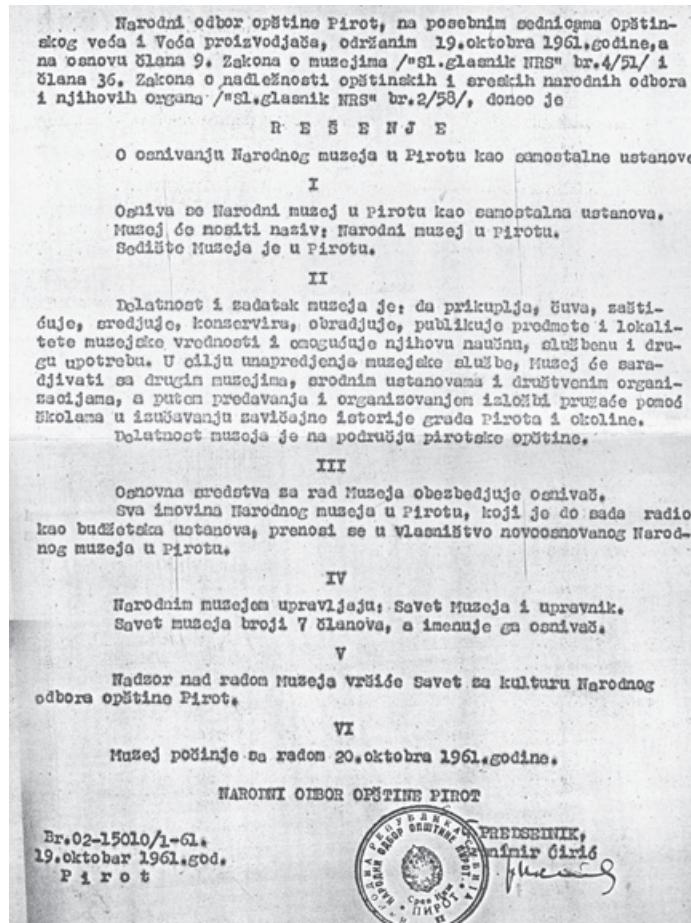
Да је пренес веома оригиналну, Т В Р Д И:

Секретар,
/Михаил
(С.И.Илаковић)

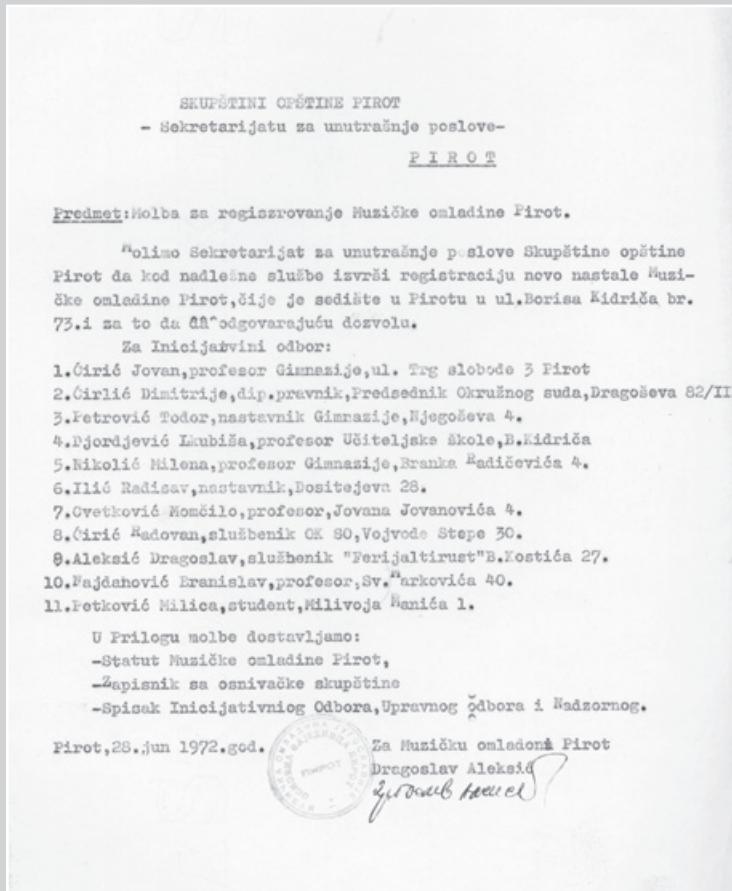
7/34. Решење којим се пиротска тврђава ставља под заштиту државе, 16. фебруар 1953.

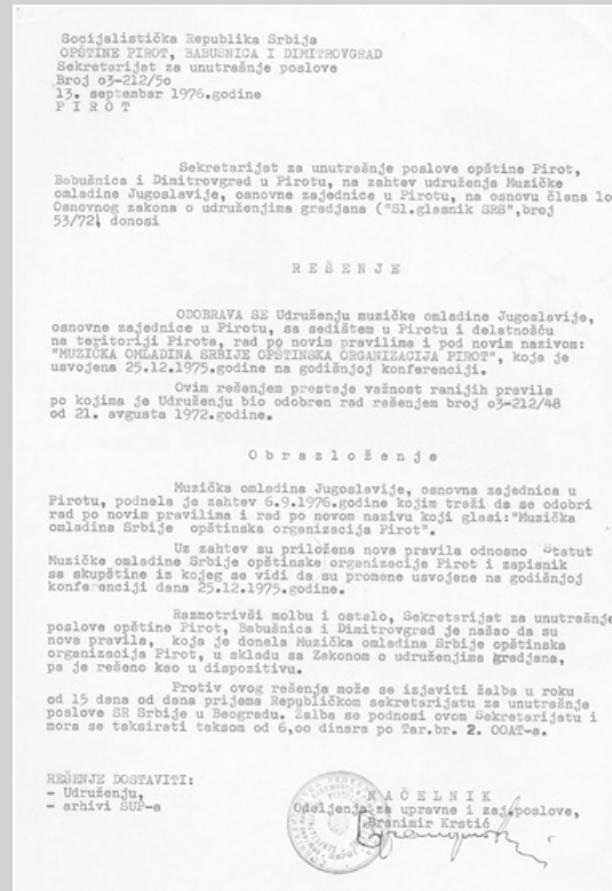
7/35. Решење којим се кућа породице Христић у Пироту ставља под заштиту државе, 14. септембар 1953.

7/36. Решење Народног одбора општине Пирот о оснивању Народног музеја у Пироту као самосталне установе, 19. октобар 1961.

7/37. Молба за регистрање Музичке омладине Пирот, 28. јун 1972.

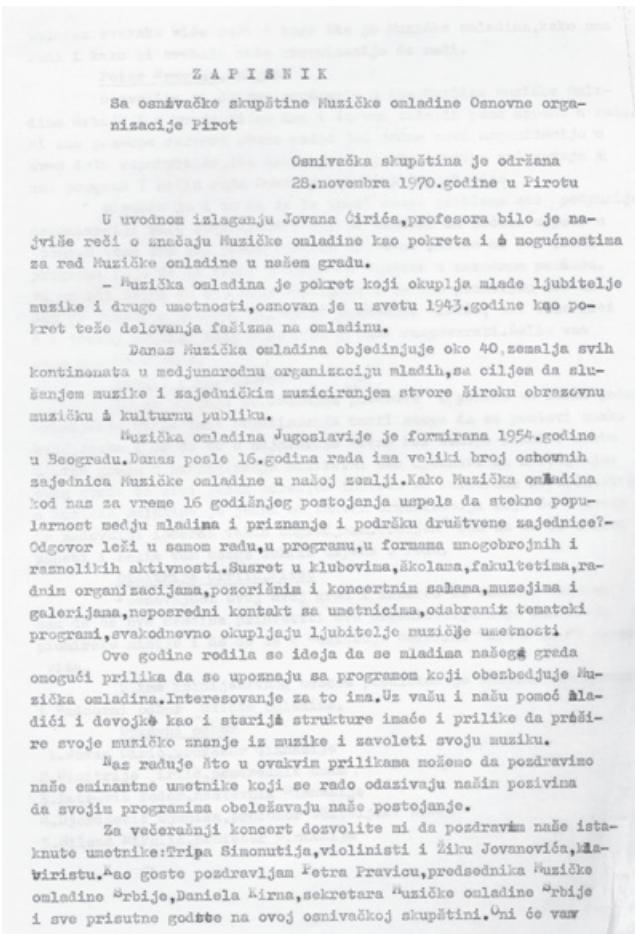

7/38. Решење о одобрењу новог назива Музичка омладина Србије општинска организација Пирот, 13. септембар 1976.

Музичка омладина Пирота

Музичка омладина Пирота¹ основана је октобра 1970. године као удружење са седиштем у Пироту. Удружење је радио под окриљем Општинске конференције Савеза омладине Пирота као део Музичке омладине Србије. Основни циљ био је ширење музичке културе код деце и омладине. Организован је велики број концерата у Пироту и околини. После првих успешних година, активност слаби и 1982. године потпуно се укида.

7/39. Записник са оснивачке скупштине Музичке омладине, 28. новембар 1970.

7. Установе културе

MUZICKA OMЛАДИНА
Br. el-24
18.maja 1977.god.
P I R O T

- U vezi vaseg dopisa br.241/1,ed 12.V 1977.
destavljame podatke samo za sezonu 1976/77.,poseće ranijih godina
nije bilo samostalnih programa.
- 1976.godina
1. VEČE UZ GITARU-večernji koncert Vladimira Stamenovića iz Pirota
9.VI 1976.
 2. VEČE UZ GITARU-koncert povodom osničackog sastanka osnevne
15.X organizacije MO Os "8.septembar"
 3. KLUB PRIJATELJA MUZIKE-kamerni ansambl iz Pirota
28.IX 1976. -večernji koncert
 4. MUZICKO-POETSKO VEČE -izvedači iz Pirota
10.XI 1976. -večernji program u kome su učestvovali:
- Dragana Živković,recitator,učenica Os "8.septembar"
- Vlastimir Vidanović,recitator,sluzbenik SDM,
- Borde Putić,vojnik-recitator,gitaru,
- Zoran Bešević,vojnik-kontrabas i
- Dubravko Jelacić,vojnik-klavir.
 5. NISKI SIMFONIJSKI ORKESTAR + Niš
10.XII 1976. - koncert za vojнике i starašine Garnizona JNA
- SLAVKOVIC**
- 1977.
- naznadeni programi će biti realizovani u junu,septembru i
oktobru mesecu.
1. VEČE VUKICE ANTIC - izvorne i stare gradske pesme pirotskeg
kraja, u obradi Srećivoja Peđevića,prefesera
PMU u Beogradu
 2. Koncert KLUBA PRIJATELJA MUZIKE -sa novim programom - koncert
povodom Dana Osvobodenja Pirota.
 3. Nekoliko nastupa folklorne sekocije iz sela Cerova
 4. MUZICKO-POETSKO VEČE - sa izvedačima iz JNA
- Nadamo se da će evi podatci moći da se koriste.
Drugarski pozdrav,

PREDSEDNIK
Milica Petković

04-47

БЕОГРАДСКА ФИЛХАРМОНИЈА
L'ORCHESTRE PHILHARMONIQUE DE BELGRADE

БЕОГРАД STUDENTSKI TRG 11 - ТЕЛ: 065-519, 605-744
Телеграф: FILHARMONIA - БЕОГРАД

7/15

Beograd, 26.IX. 1977.

Poštovana drugarice Petković,

U vezi našeg razgovora potvrđujemo gostovanje
Beogradske filharmonije u Pirotu 20.X 1977. sa početkom
20 časova sa sledećim programom:

L.v.Betoven: Simfonija,br.5
K.Baranović: "Titov nasipred",za bas i orkestar
B.Gajid: Družbe Tito sokolovo krilo,za bas i orkestar
K.M.Weber: Poziv na igru

Dirigent: STANKO ŠEPIĆ

Solisti : DRAGAN LAKOVIĆ,bas

Drago nam je da ovaj koncert pada u vreme proslave
dvostručnih jubileja druga Tita i godišnjice Mužičke omadije
ne Pirota, pa isti tako možete i proglašiti.

Kao što sam Vas zasobilila draga Milica budite ljubazni pa
nam rezervišite za taj dan/20.X/ u hotelu 28/2 i 6/1
soba. Ja bih Vas zasobilila da mi kalete i cene kako bih
članovima kolektiva mogla reći koliko plaćaju.

Ukoliko treba ja ću posle vaše rezervacije baciti telegram
kako bi se obezbedili oko smeštaja.

Kamion sa stvarima stidiće toga dana oko 17 časova,pa
Vas molim da obezbedite 2 čoveka koji bi pomogli našim radnicima
oko istovare i utovara instrumenata.

Ansambel će stidiće ranije i biće u hotelu,tako da ću Vas
ja potražiti možda već ujutro u kancelariji.

Molimo Vas javite mi sve oko ovih stvari.

Do skorog vidjenja i sa snađenim pozdravima

Šef propagande
Miroslava Lazarević
Njegova moćnost

7/40. Подаци о активностима Музичке
омладине, 1976-1977.

7/41. Потврда гостовања Београдске
филхармоније у Пироту, 26. септембар 1977.

7/45. Градска библиотека, 1951

ДЕСНО

7/46. Читаоница Градске библиотеке, 1951.

7/47- 48. Читаоница библиотеке данас

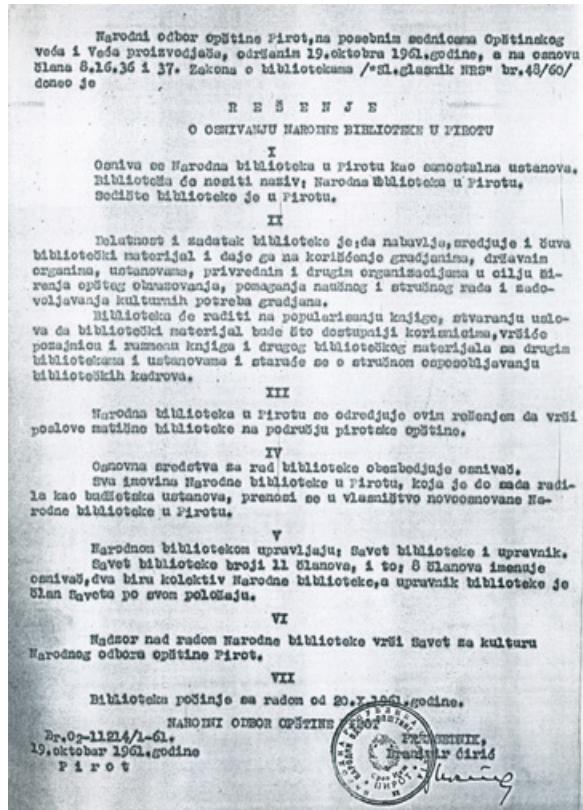
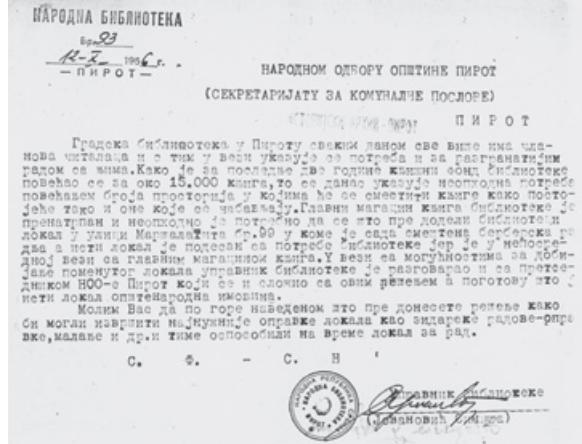

Народна библиотека

Народна библиотека у Пироту¹ основана је 14. јануара 1909. године као Јавна библиотека у Пироту. За време балканских и Првог светског рата рад библиотеке је обустављен, а књижни фонд јавно спаљиван од стране бугарских окупатора. Последица овог вандалског чина огледа се у томе да библиотека није радила до краја Другог светског рата. Библиотека обнавља свој рад 17. маја 1947. године као Градска књижница са читаоницом. Народна библиотека у Пироту добија овај назив 19. октобра 1961. године. Делатност и задатак библиотеке је да набавља, сређује и чува библиотечки материјал и даје га на коришћење грађанима, државним органима, установама, привредним и другим организацијама у циљу ширења општег образовања, помагања научног и стручног рада и задовољавања културних потреба грађана. Народна библиотека врши послове матичне библиотеке на подручју пиротске општине.

7/49. Допис Градске библиотеке Народном одбору општине Пирот о потреби за проширењем библиотечких просторија, 12. октобар 1956.

7/50. Решење Народног одбора општине Пирот о оснивању Народне библиотеке у Пироту као самосталне установе, 19. октобар 1961.

И ародни одбор сматрише Пирот на посебним седницама Спратног већа и Већа прокламовао од 7 септембра 1951. године, а на основу чланка 7 став 1 Снагог закона о новозваничима (Сл.пут СНПЈ бр.16/56) и чланка 65 Закона о најављености симпатичких и српских народних одбора и народних органа (Сл.пут СНПЈ бр.52/57), даје јо

P R I M E R

I. THEORETICAL

СОФИЈА СР Народно позориште у Пироту.
Позориште је самостална установа, организована на начинима
друштвених упутишта.
Позориште не посити назив Народно позориште у Пироту.
Седиште позориште је у Пироту.

11

Позорните има својство првиот лице.
Позорните има свој физиономски израз.

111

Лелатност и задачата вооружата је да прикрипа и даје посредниче представу у граду и селата у којима постоје основни услови за приказување посредничких представа, да нуди стручну помош драмски сдруженија како и другите организацији на територији откако на припрему посредничких представа, да организира гостотврдство квалитетнијих посредничких група со стране и да својски раком развија лубав према посредничкој мистици и књижевном делешта.

三

Основна средстава за рад позоришта обезбедејује оснивач.
Инвеститор Гавриловић је остало имовине Аматерског позоришта
у Бироту пренесео са парничарског подима у позориште.

2

Позорните има статут којми се ближе утврдује организација и под позорниците.

STATUT ZONEI SUDUL FRUMOSIERE

VI

Позорките управа позоришни савет, управни одбор и управ-
нице.

Позоришни савет искренјује осликач и то од две трећине чланова које бира из реда гравера и једне трећине чланова на реда позоришног колективна које предлаже сам колектив.

Управник позоришта је члан Савета по подацима у

Членски савета имају се на дес године.

VII

Упражните позориште постава скици.

viii

Надзор над рядом позориста време Савет за културу Народ-
ног сабора спашине Бирот.

ix

IX
Повечиното на изборите са извършени във всички градове и селища на Република. Повечиното на изборите са извършени във всички градове и селища на Република. Повечиното на изборите са извършени във всички градове и селища на Република.

Бр. 02-12047/1-61.
7 сентября 1961 года.
Пинот

Сборы в отдельных случаях
имеются при выдаче кредитов и залогов.

7/51. Решење Народног одбора општине Пирот о оснивању Народног позоришта у Пироту као самосталне установе, 7. септембар 1961.

Народно Позориште

Народно Позориште¹ основано је октобра 1944. године као Окружна дилетантска група. Представе су даване у Занатлијском дому, популарном „Еснафу“ преуређеном за потребе позоришта. Група је 1945. године прерасла у Окружно народно позориште, а 1. септембра 1949. године преименовано је у Градско позориште и добија статус професионалног позоришта. Од 1. септембра 1956. године носи назив Народно позориште Пирот, али му је годину дана касније враћен аматерски статус, да би поново постало професионално 9. септембра 1961. године. Изградњом комплекса зграда Дома Армије и Дома културе, 1981. године позориште у њима добија своје просторије.

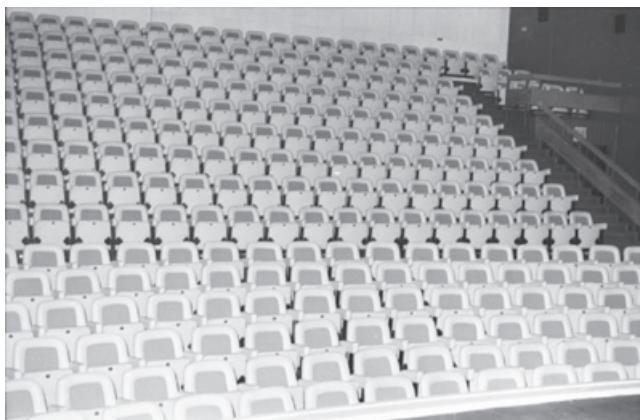

7/52. Позоришна представа у згради Еснафа

7/53. Припрема представе у згради Еснафа

7. Установе културе

7/54.

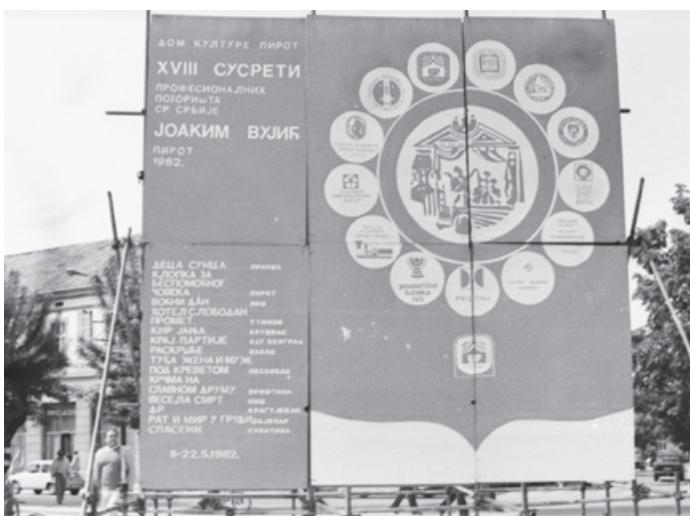
7/55.

7/56.

7/57.

7/58.

НАРЕДНА СТРАНА

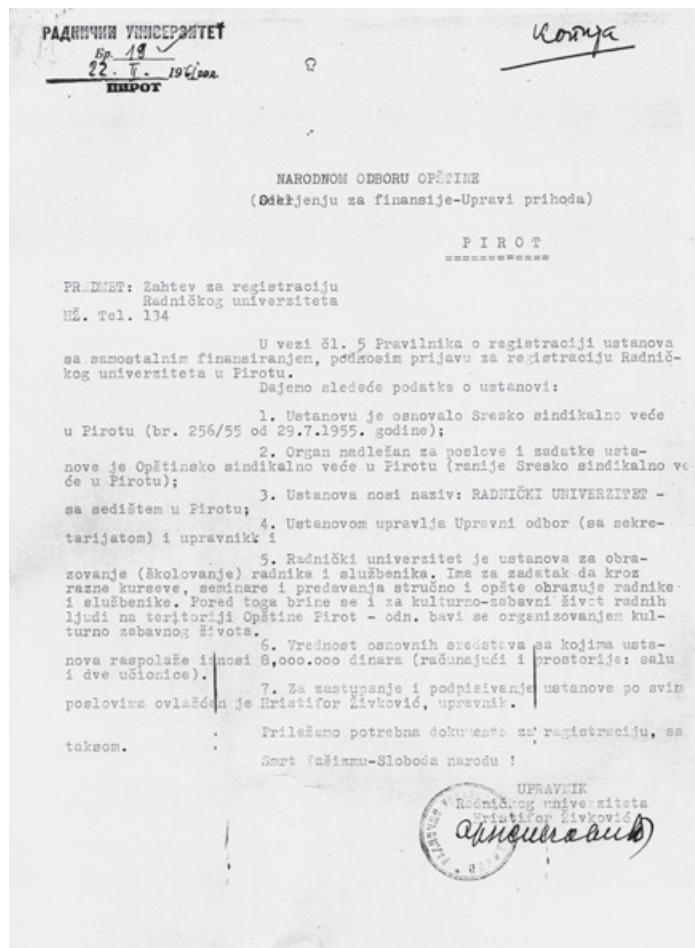
7/59. Захтев за регистрацију
Радничког универзитета,
22. фебруар 1961.

Раднички универзитет

Раднички универзитет у Пироту¹ основало је Среско синдикално веће 29. јула 1955. године са седиштем у Пироту. Надлежни орган за послове и задатке установе је након укидања Среског синдикалног већа, Општинско синдикално веће у Пироту. Установом је управљао Управни одбор са секретаријатом и управником. Универзитет је деловао као установа за свестрано, трајно образовање, васпитање и културно уздијање радних људи и грађана.

Пролазећи кроз неколико интеграционих процеса постаје установа из области образовања, културе и народне одbrane. Универзитету се у априлу 1961. припаја Народни универзитет у Пироту, затим децембра 1962. Центар за ванармијско војно васпитање народа „Предраг Бошковић Павле“. Радна заједница Радничког универзитета на седници 20. септембра 1966. донела је решење о оснивању одељења за основно образовање одраслих (основна школа), које је почело са наставом 1. октобра 1966. године. Припајањем Културно-пропагандног центра августа 1967. извршена је допуна делатности која је садржала, између остalog, и организовање филмских представа у селима. Предузеће за приказивање филмова „Нишава“ интегрисано је са Радничким универзитетом, децембра 1969. године. Универзитет је ширио своју делатност тако да је 1973. године прерастао у самосталну и самоуправну радну организацију, основану као установу за образовање, васпитање и подизање културног нивоа радних људи и грађана.

Установа обавља делатност кроз организационе јединице тј. Катедре за опште и стручно образовање,

Катедре за општенародну одбрану и цивилну заштиту, Катедре за марксистичко образовање и Биоскоп град-село. Акцијом „Сусрети села“, која је покренута у јесен 1972. године на иницијативу Општинске заједнице културе, а чије је спровођење поверило Радничком универзитету, давала је значајан допринос културно-забавном животу села.

7. Установе кукуље

Skupština opštine Pirot, na sajedniškoj sednici
Opštinskog veća i Veda radnih zajednica, dana 25. avgusta
1967. godine, a na osnovu člana 52 Osnovnog zakona o ustanova-
ma (Sl. list SFRJ br.5/65) i člana 156. i 160. Statuta Opštine Pirot, donela je

R E Š E N J E

DAJE SE saglasnost na odluku Kulturno-propagandnog
centra u Pirotu broj 38/2 od 23. avgusta 1967. godine i odluku
Radničkog univerziteta u Pirotu broj 01-227/1-67 od 24. avgusta
1967. godine, o pripajanju Kulturno-propagandnog centra Radnič-
kom univerzitetu.

Rešenje dostaviti navedenim ustanovama.

SKUPŠTINA OPŠTINE PIROT

Br.02-8157/2-67
25.avgust 1967.g.

PREDSEDNIK
Ljubomir Zlatković
Pirot
Lj.Zlatković s.r.o.

Tačnost prepisa za službenu upotrebu
overava:

DIREKTOR
Radničkog univerziteta
Hristifor Živković

RADNIČKI UNIVERZITET
Broj: 01-14/1-67
20.Januara 1967.g.
PIROT

SKUPŠTINI OPŠTINE PIROT
Odselu za obrazovanje i kulturu

PIROT

PREDMET: Obaveštenje o registra-
ciji Odjeljenja za osnovno obrazo-
vanje odraslih kod Skupštine areza
MIS

Ovim se obaveštavate da je RADNIČKI UNIVERZITET
u Pirotu registrovao kod Skupštine areza Mladi Odjeljenja za osnovno
obrazovanje odraslih.

Rešenje Skupštine areza MIS nosi broj 02-16812/1
od 12. januara 1967. godine.

U prilogu dostavljamo kopije rešenja.

S drugarskim pozdravom.

P r i l o g: rešenje br.
02-16812/1-66
od 12.1.1967.god.

DIREKTOR
Hristifor Živković

R A D N I Č K I U N I V E R Z I T E T
P I R O T

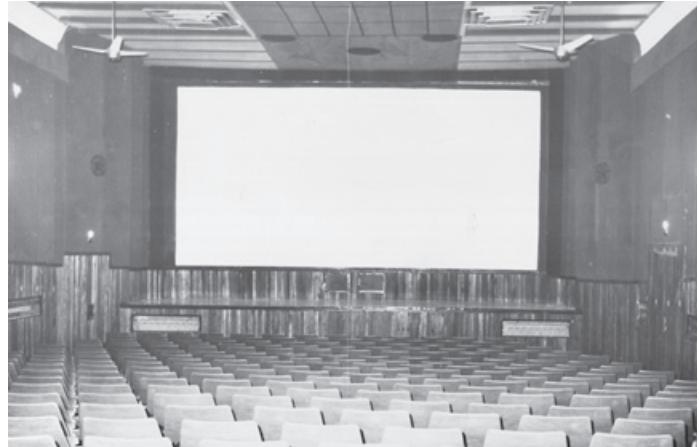
U P I S U J E
UČENIKE I POLAŽENIKE U SLEĐOĆE ŠKOLE I KURSEVE
U ŠKOLSKOJ 1967./68. GODINI

1. TROGODIŠNJA EKONOMSKA ŠKOLA ZA ODRASLE (knjigovodstveni i finansijski smjer)
2. TROGODIŠNJA I ČETVOROGODIŠNJA TEHNIČKA ŠKOLA ZA ODRASLE I OMLADINU (mačinski i gradjevinski smjer)
3. OSNOVNA ŠKOLA ZA OBRAZOVANJE ODRASLIH
4. JEDNOGODIŠNJI VIŠI ADMINISTRATIVNI KURS
5. JEDNOGODIŠNJI SREDNJI ADMINISTRATIVNI KURS
6. JEDNOGODIŠNJI STENODAKTILOGRAFSKI KURS
7. ŠESTOMESecišNI KURS ZA PRIUĆENE RADNIKE ELEKTROINSTALATORSKE STRUKE
8. ŠESTOMESecišNI KURS ZA STICANJE KLASE DAKTILOGRAPA
9. PRIPREMINI KURS ZA POLAGANJE STRUČNIH ISPITA ŠOFERA VOZĀCA
10. PRIPREMINI KURS ZA ZVANJE KW I VK RADNIKA U INDUSTRIJI, TRGOVINI I ZANATSTVU
11. KURSEVI STRAŠIH JEZIKA
12. PRIPREMANJE UČENIKA ZA POLAGANJE PRIVATNIH I POPRAVNIIH ISPITA U GIMNAZIJI

Upis i obaveštenja u Radničkom univerzitetu u Pirotu od 20. avgusta
do 10. septembra 1967. godine u vremenu od 7 do 14 i 15 do 18 čas.

RADNIČKI UNIVERZITET PIROT

НА ПРЕТХОДНОЈ СТРАНИ ЛЕВО

7/60. Решење Скупштине општине Пирот о припајању Културно-пропагандног центра Радничком универзитету, 25. август 1967.

7/61. Обавештење о регистрацији Одељења за основно образовање одраслих при Радничком универзитету у Пироту, 20. јануар 1967.

НА ПРЕТХОДНОЈ СТРАНИ ДЕСНО

7/62. Конкурс за упис нових ученика и полазника школа и курсева при Радничком универзитету, 10. септембар 1967.

7/63. Биоскоп „Младост“ на крову зграде Скупштине општине Пирот, 1963.

ГОРЕ

7/64-65. Биоскоп „Искра“ у Улици Војводе Степе бр. 1

ДОЛЕ

7/66-68. Филмски пропагандни плакати

4 REPAIR THE FRAME BEARING
THE WHEELS
OCT 11 1946

Radnički savet Preduzeća za izradu savremene konfekcije "PRVI MAJ" i z Firota, na svojoj sednici održanoj dana 19.1.1970 godine, doneo je sledeću

O D L U K U

Odobrava se osnivanje kulturno - umetničkog društva. Do osnivanja društva radiće inicijativni odbor koji će izvršiti sve pripreme do osnivačke skupštine.

O b r a z l o ž e n j e

Imajući u vidu bogat i složen život našeg Preduzećkog starosnog strukturu ljudi koji rade u njemu, došlo se na ideju da je potrebno osnovati kulturno - umetničko društvo u koje bi se uključili svi zainteresovani članovi kolektiva.

U Preduzeću ima mnogo mlađih ljudi. Od ukupnog broja radnika, 320 je ispod 27 godina, 107 učenika Škole za kvalifikovane radnike, koji bi, uključujući se u pojedine sekcije ovog društva ispunili svoje slobodnu vreme i obogatili svoj kulturno zavrnji život.

Pored ovoga imamo i uslova za ovakav poduhvat. Imamo veliku salku koju čemo uz malu adaptaciju moći da koristimo za potrebe ovog društva.

Ceneći gore navedene razloge, Radnički savet je doneo odluku kao u dispozitivu.

Tačnost prepisa overava,

Simonović Božana

Predsednik Radničkog saveta
Kraljević Mirkomir, s.r.

7/69. Одлука Радничког савета предузећа „Први Мај“ о оснивању Радничко културно-уметничког друштва, 19. јануар 1970.

РКУД „Први мај“

7/70.

Радничко културно-уметничко друштво „Први мај“ основао је Раднички савет Индустре одеће „Први мај“ на седници 19. јануара 1970. године са седиштем у Пироту. Осивачка скупштина друштва одржана је 5. марта 1970. године у сали фабрике „Први мај“. Циљ формирања овог друштва био је неговање извornog фолклора, изворне народне музике и песме. При формирању изабрани су органи: Скупштина, Управни одбор, Програмски совет и Надзорни одбор. При друштву су радиле следеће секције: фолклорна, музичка, драмска, ликовна, балетска, манекенска, група Ренесанс. Друштво је престало са радом 2003. године у оквиру припреме за приватизацију Индустре одеће „Први мај“.

7/71.

7. Установе күлтүре

7/72.

7/73.

7/74.

Види: попис илustrација

7/75.

7/76.

7/77.

8/1. Акције Пиротског електричног и индустријског друштва, 1934.

8/2. Меморандум домаће индустрије Браћа Гаротић

8. ПРИВРЕДА И БАНКАРСТВО

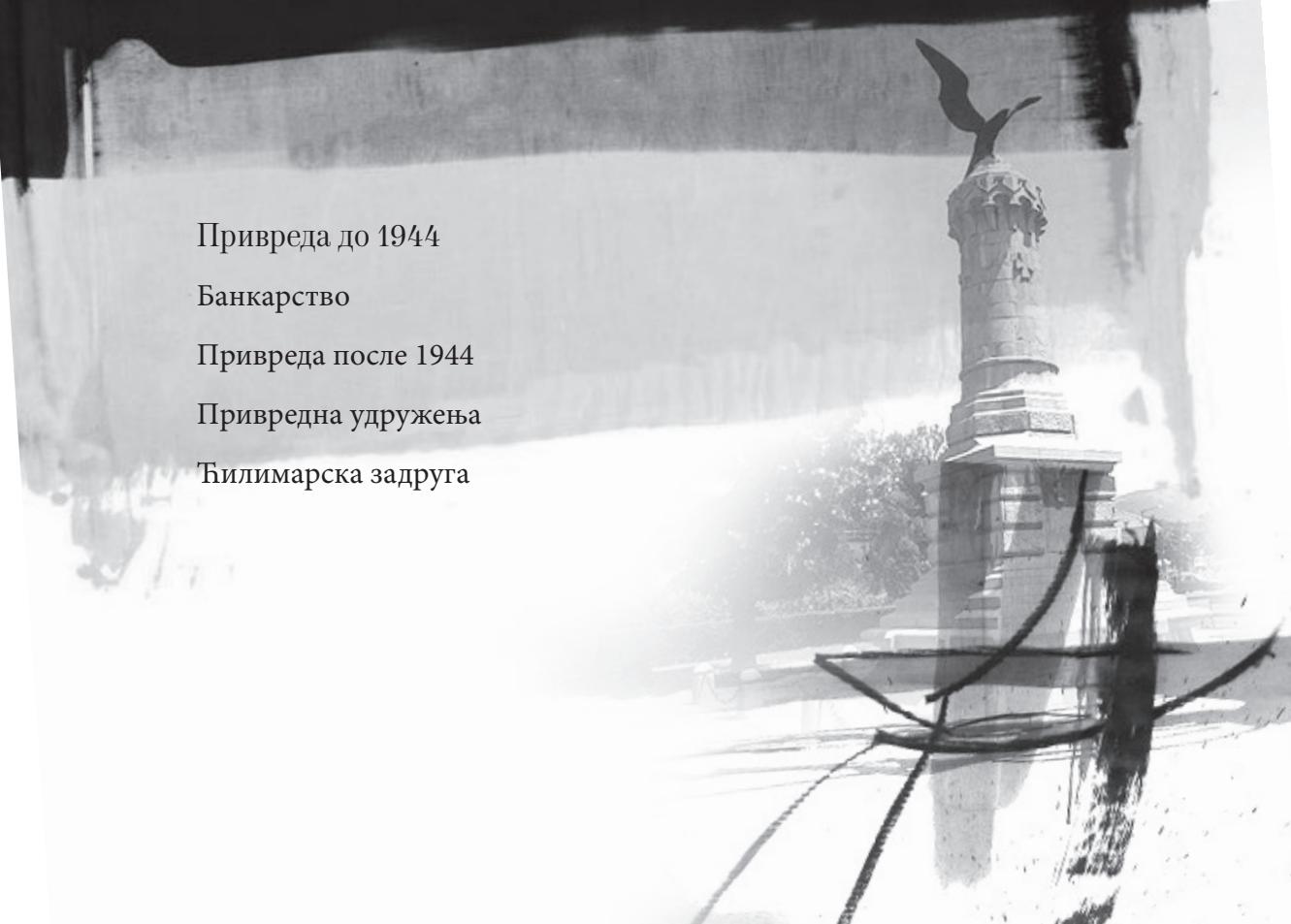
Привреда до 1944

Банкарство

Привреда после 1944

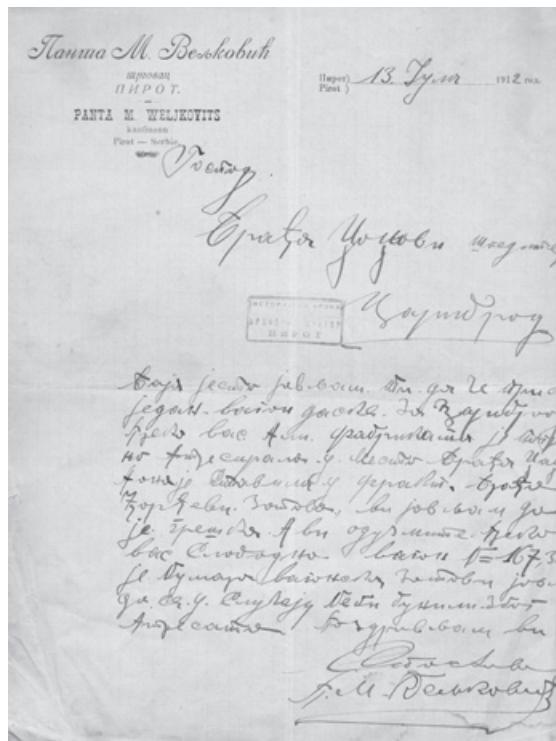
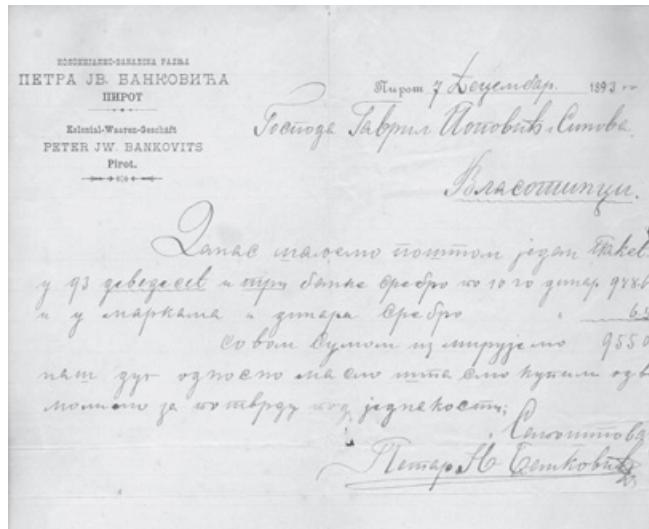
Привредна удружења

Билимарска задруга

8/3. Позив на збор потрошача електричне струје

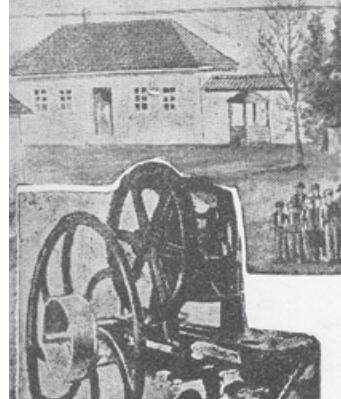

ГОРЕ
8/4.
Кореспонденција
трговца Петра
Банковића, 1893.

8/5.

Кореспонденција
трговца Панте
Вељковића, 1912.

ПРИВРЕДА ДО 1941.

Пиротски крај је пре, али и после ослобођења од Турака, био живо и полетно место развијене пољопривреде, где се развијала трговина и занатство, као и мануфактурна индустрија. Ови крајеви су уочи ослобођења имали јаке трговинске везе са Видином, Свиштовом, Софијом, Пловдивом, Једреном, Самоковом, Београдом, Нишом, Сливеном и другим местима где су прдавали вино и ракију, коже, овнове, суво месо, масло и лој, а дотеривали жито из Софије, гвожђе из Самокова. Пиротски крај је у времену караванско-саобраћаја представљао важну тачку и раскрсницу на Цариградском друму, појава железничке пруге 1887. године негативно је деловала на привредни развој. Овде су се путници одмарали и коначили, а тако је долазило до знатне трговинске размене и концентрације заната, а железница је одузела живост и улогу овог краја. На ову промену, треба надовезати и још једну, а то је непосредна близина границе. Пре тога велики турски простор је представљао обимно тржиште у којем се налазила снага за развој. Граница је не само одузела пиротском крају пространо турско тржиште, већ је и пресекла зону његове регионалне гравитације.

Стагнација трговине и занатства, споро увођење нових могућности рада (индустрије), довели су до тога да је улога пољопривреде у Пиротском крају порасла. Највише су се бавили ратарством и виноградарством, гајењем стоке и живине. Високопланински пашњаци у свим деловима гравитационог подручја Пирота пружали су одувек одличне услове за планинско сточарство. На

старопланинским пашњацима напасала су се стада оваца, коза и коња. Овакав положај омогућио је развијено прављење качкаваља, а потражња за овим производом довела је до пораста производње, па је у првој деценији 20. века радио 20 трговаца качкаваљем.

Криза у коју је запао пиротски крај некако је превазиђена захваљујући економском и културном уздизању Србије која је подигла своју куповну моћ. С обзиром на свеукупну ситуацију, ћилимарство је после ослобођења постало врло специфична и водећа грана привреде, а занатство је у одсуству индустрије, са трговином и пољопривредом, водећа функција овога периода.¹

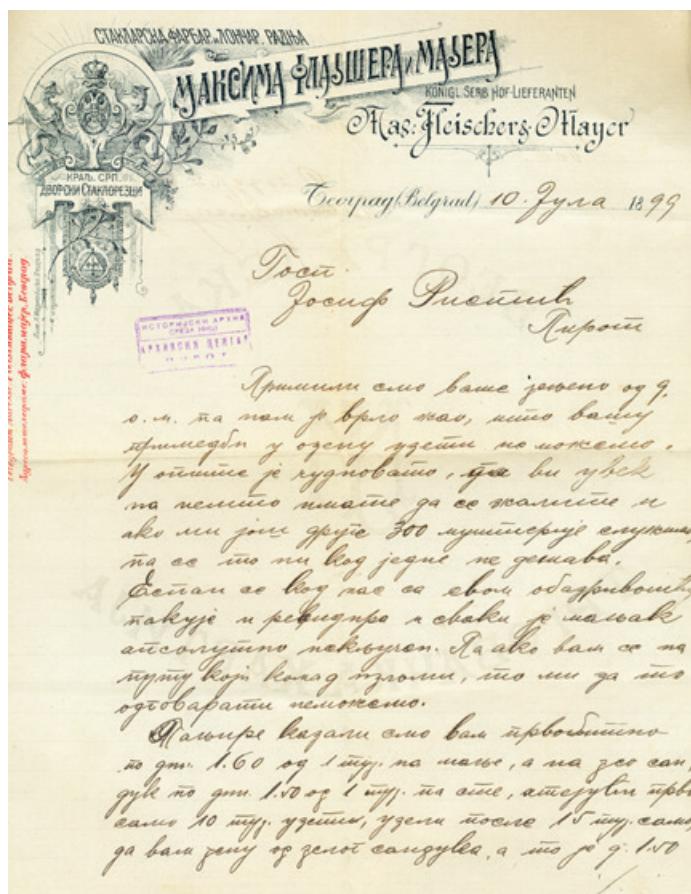
8/6. Кореспонденција трговца Јосифа Ристића, 1911.

8/7.

8/8.

8/11

Види: попис илустрација

8/13.

<p>Издавачка вида</p> <p><u>Декларација</u></p> <p>УДАЉЕ ВАРИСКЕ УПРАВЕ МИНИСТАРСТВА ОБОВЛЯЊА</p> <p>1) Рад првака у издавачкој индустрији под М. Гр. <u>826.</u> 21/05 (името) <u>Младен.</u></p>	<p>2) Декларација првака у издавачкој индустрији Уд. Гр. <u>49936</u> 23/11 (името) <u>Младен.</u></p> <p>3) Установе у правцу којем под К.Гр. (името)</p>
 <p>ФЕДЕРАТИВНА ДАЧИЈА</p>	
<h2>ДЕКЛАРАЦИЈА</h2> <p>(да увоз предмета, на који се поља популар, државна или општинска трошарина)</p> <p>Податкови првака/издавача:</p> <p>Споменик ће бити протрајати годину у <u>Србији</u> месецу</p> <p>и узима да <u>догодске</u> у Србији.</p> <p>За чланаку којом да се признаје: <u>Велики кнез</u></p> <p>22. Септембар 1905. год.</p> <p>4) Срокови и податаки са <u>Румуније</u> (името) <u>Младен.</u></p> <p>5) Адресовано прваку у <u>Србији</u> под К.Гр. (името) <u>Младен.</u></p> <p>6) Адресовано прваку у <u>Србији</u> под К.Гр. (името) <u>Младен.</u></p>	

8/14.

8/16.

МАГАЗИНЪ „ПИРОТЪ“
на
Найденъ К. Ковачевъ
ЦАРИБРОДЪ.

8/15.

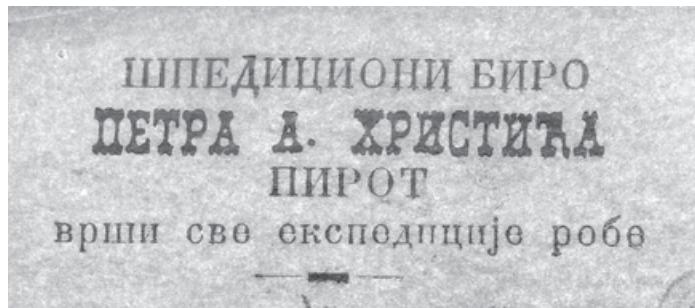
РЕД ВОЖЊЕ

АУТОБУСОМ

на линији:

Пирот - Блато - Горње Крњино - Бабушница - по потреби Љуберада -

8/17.

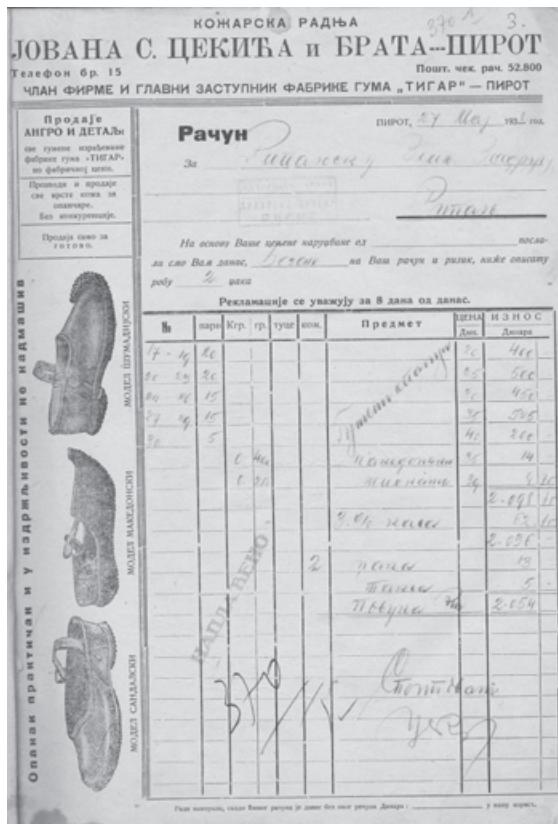

8/18.

8/19.

Види: попис илустрација

8/20.

8/21.

8/22.

Акције Привредне
банке у Пироту

8/23.

Акције Пиротске
централне банке

БАНКАРСТВО

У пиротском крају у првој половини 20. века банкарством¹, између осаталих, бавиле су се и:

Грађанска-занатска задруга за кредит и штедњу Цариброд, основана 1927. године са седиштем у Цариброду (Димитровграду). Није познато када је ликвидирана.

Царибродска банка основана 1922. године као акционарско друштво са седиштем у Цариброду (Димитровграду), одобрењем министра трговине и индустрије бр. 5496 од 21. децембра 1921. године, а законом о акционарским друштвима, члан 5 и 9 одобрено је оснивање ове банке. Основана је у циљу јачања трговине, привредног напретка и кредита у Цариброду и Срезу царибродском. Оснивачи су били браћа Џацић, Тодор Брзак и другови. За време свог постојања није мењала име. Престаје са радом 8. априла 1941. године окупацијом Цариброва (Димитровграда) од стране Бугарске. Коначно је ликвидирана након ослобођења, 1948. године.

Царибродска народна кооперативна банка основана 1941. године са седиштем у Цариброду (Димитровград). Банку су основале бугарске власти након што је територија Царибродског среза окупирана. Била је под контролом Бугарске централне банке у Софији. Банка је ликвидирана 1947. године.

Пиротска есконтна банка основана 1924. године са седиштем у Пироту. Основана је у циљу ојачања трговине, привреде и индустрије у Пироту и Пиротском округу. Вршила је банкарске,

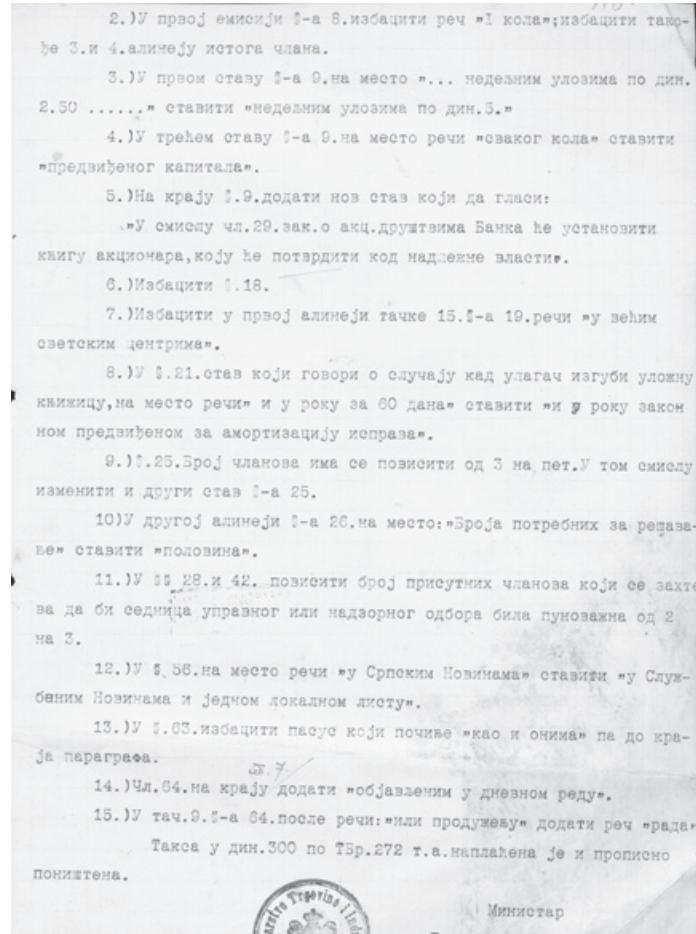
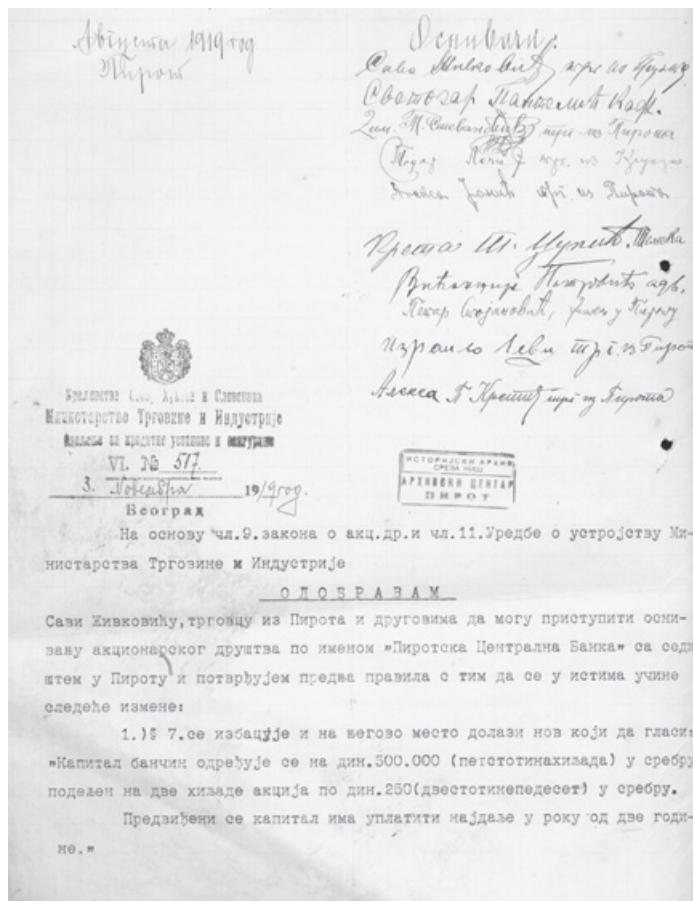
комисионарске, трговинске, предузимачке, привредне и индустријске послове. Органи банке су: Управни одбор, Надзорни одбор и Збор акционара. Пословала је све до почетка Другог светског рата. За време свог постојања није мењала име. Престаје са радом 8. априла 1941. године окупацијом Пирота од стране Бугарске. Коначно је ликвидирана након ослобођења 1946. године.

Пиротска окружна штедионица основана 1911. године са седиштем у Пироту. Штедионица је вршила банкарске, комисионарске, трговачке, предузимачке, привредне и индустријске послове. Пословала је до Другог светског рата, осим у периоду од 1915. до 1918. године када због окупације није радила. По други пут престаје са радом 8. априла 1941. године због окупације Пирота од стране Бугарске. Коначно је ликвидирана након ослобођења, 1946. године.

Пиротска трговачка занатлијска банка основана 1907. године са седиштем у Пироту. Главни послови банке били су да прима новац на штедњу, врши исплату и наплату налога, прима робу у комисиону продају, врши услуге чувања новца и драгоцености, врши послове куповине и продаје, даје зајмове на менице, зајмове по текућем рачуну и др. Током свог постојања име није мењала. Пословала је до Другог светског рата, осим у периоду од 1915. до 1918. године када због окупације није радила. По други пут престаје са радом 8. априла 1941. године због окупације Пирота од стране Бугарске. Коначно је

ликвидирана након ослобођења, 1946. године.

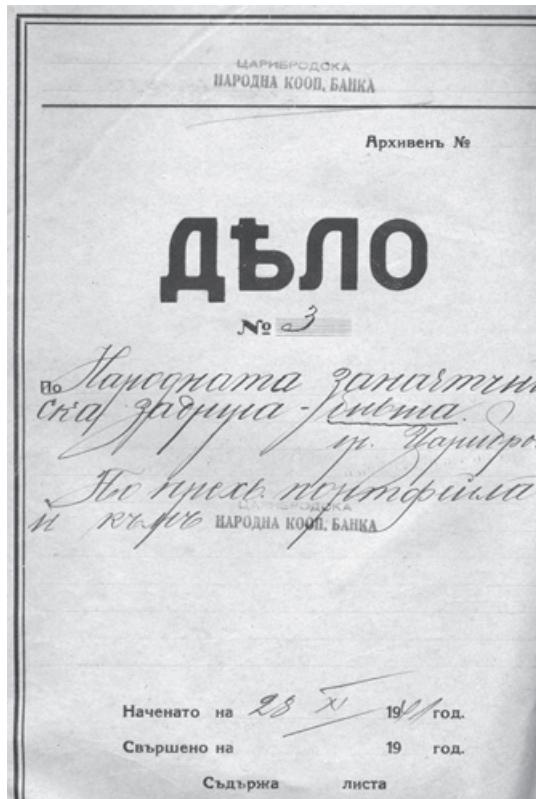
Пиротска централна банка основана 1919. године са седиштем у Пироту. Банка је основана у циљу ојачања трговине, привреде и индустрије у Пироту и округу Пиротском. Банка је вршила банкарске, комисионарске, трговинске, предузетничке, привредне и индустриске послове. Органи управљања банке били су: Управни одбор, Надзорни одбор, Збор акционара и чиновници као помоћници Управног одбора. За време постојања није мењала име. Није познато када је ликвидирана.

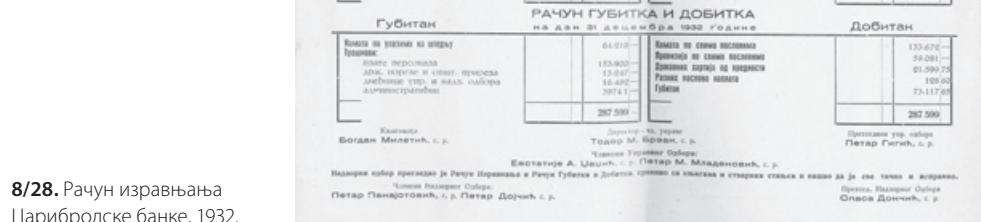
8/24. Одобрење Министарства трговине и индустрије о оснивању Пиротске централне банке, 3. новембар 1919.

8/25. Меморандум Пиротске есконтне банке

8/26. Акт Царибродске народне кооперативне банке, 1941.

8/28. Рачун изравњања Царибродске банке, 1932.

ОСНОВНА ПРАВИЛА

Пиротске Есконтне Банке

1. Шиль.

Чл. 1.

У циљу ојачања трговине, привреде и индустрије у Пироту и округу Пиротског створена је у Пироту *Пиротска Економска Банка*.

Чл. 2.

Пиротска Ескончна Банка је акционарско друштво, основано по закону о акционарским друштвима.

2. Име, седиште и трајање.

Чл. 3.

Име је овог друштва Пиротска Економска Банка.

Чл. 4.

Седиште је банке у Пироту где се

8/27. Основна правила Пиротске есконте банке

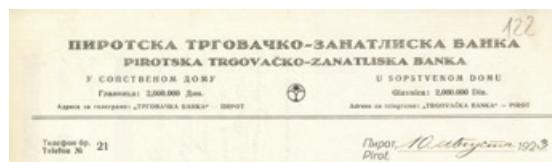
8/29.

8/30.

8/31.

8/32.

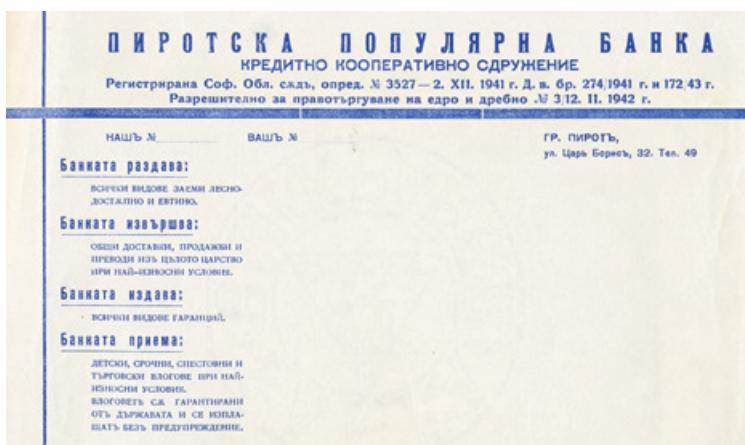
Види: попис илустрација

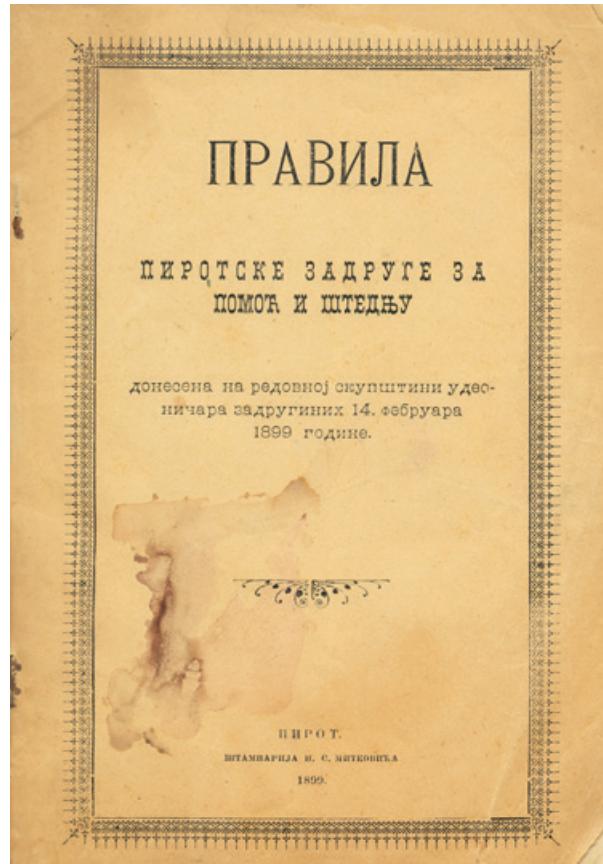
8/33.

8/34.

8/35.

8/36.

ПАРДА ОРГАНЗАЦИЈА ЗА ЗАВРШНЕ РАДОВЕ
У ТРАВЕИНСТВУ

Пирографија

УЛ. МОШЕ ПИЈАДЕ БР. 145 — ТЕЛ. 21-290, 22-825, — 010

ИЗВОДИ

1. ЗЛАТАРСКЕ
2. АДОБИЧА-ФАНАРОС
3. ФАСАДЕРСКЕ
4. КЕРАМИЧКЕ
5. ГАРДИЈАНСКЕ
6. ЕЛЕКТРОПРИСПОСОБЕ
7. ЕЛЕКТРОПРИСТАНОКЕ
8. ЕЛЕКТРОМЕХАНИЧАРСКЕ
9. ЕЛЕКТРОПРИСТАНОКИ
10. ВОЗНОСТИСАДАРЕЦЕ
11. ТЕРАЦЕРОС
12. ТРОБИВИЈА
13. ТРАНСФОРМЕРСКИ
14. ЦЕНТРИГРДИЈАМЕ

• *Ljuznica* •

HEMIJSKA INDUSTRIJA - BABUŠNICA

Žiro račun broj 42801-601-411
 kod SDK Pirot ili Jata Babušnica
 TELEFONI: 84-027, 84-060, 84-064,
 84-002, 84-062
 Telegram: „LUŽNICA“ Babušnica
 ZEL STANICA BELA PALANKA

Zaključnička broj _____

Tolet

DRUŠVENO PREDUZEĆE
DRVNI KOMBINAT

D.P. "RUKOTVORINE"

18330 Babušnica, ul. 7. Juli bb, Tel/fax. 010/ 85-040, Žiro račun 42801-601-9-16413

Naš znak:

PROIZVODI: KOMADNI KUĆNI NAMESTAJ I SPORTSKE ZABAVNE IGRE

FABRIKA NAMESTAJA SVASIL IVANOV — CILE

Tekuci radbeni kod Narodne banke — Domitrovgrad 42800-405-007 — Telefon (010) 81-038, 81-108

Skorost: _____
Naš broj: _____
Vaš broj: _____
Prezime: _____

Domitrovgrad — 19—
Bolik: Buho 2

ЗАНАТСКО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ИЗРАДУ КОНФЕКЦИЈЕ ЈОРГАНА ДУШЕКА И КАЛА СВИХ ВРСТА

»ПРВИ МАЈ«
УЛИЦА МОШЕ ПИЈАДЕ 184 — ПИРОТ

ЖИРО РН КОД КОМ. БАНКЕ 117-74-1-170 ТЕЛЕФОН 144 ТЕЛЕГРАМ: „ПРВИ МАЈ“ — ПИРОТ
БР. 1544 ПИРОТ 2.VIII.1960

ПРОИЗВОДИ
разне конфекције, мушкију жижку и дечју одјелу, мушко и дечје руке, мешовите руке, врсте обуће, врсте постоеће врсте.
ИЗРАБУЈЕ
мужска и женска обућа, мешовите обуће, врсте материјала за израду на крејен.
ПРОДАЈЕ
разне производе, као што су говедачки кречнији, већко и мало и тешки сирови прадавини.

ИНДУСТРИЈА СТОЛОВА »ПИРОТ«
ПИРОТ

ТЕЛЕГРАМ: ИС „ПИРОТ“ — ПИРОТ Жиро рачун код СДК — Пирот 62800-601-219

vesna

Fabrika dečje obuće

NAS ZNAK _____
VAS ZNAK _____

Telexogram
»VESNA« BELA PALANKA
Telefon 85-006, 85-170
Poštanski faks 22
Žiro račun 42800-405-007
UL. Obilišće 1

Bela Palanka 19 _____ god.

Galantex®
ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ИЗРАДУ КРZННО-КОЖНЕ, ТЕКСТИЛНЕ КОНФЕКЦИЈЕ И ГАЛАНТЕРИЈЕ — ПИРОТ

Tekuci radbeni 117-13-1-654 kod Narodne banke u Pirotu — Telefon 165, Pogon 490 — Telegram: „Galantex“ — Пирот — Poštanski faks 94

8/37-56 Меморандуми предузећа

ПРИВРЕДНА ПРЕДУЗЕЋА ПОСЛЕ 1944.

Завршетак Другог светског рата донео је промену државног и друштвеног система. Земља је уместо монархије постала република, а укинут је капитализам и уведен је социјализам као прелазно решење до комунизма. Законом о управљању државним привредним предузећима и вишим привредним удружењима од стране радних колективса који је ступио на снагу 1950. године уведено је радничко самоуправљање. Прекретницом у развоју пиротске привреде сматра се 1957. година, када је започет брзи напредак, при чему је индустријализација била основна развојна оријентација. Индустрија је имала највеће учешће у дохотку, а затим следе пољопривреда, трговина, саобраћај, грађевинарство и туризам и угоститељство. Доминантне гране су биле гумарска, текстилна и хемијска индустрија.

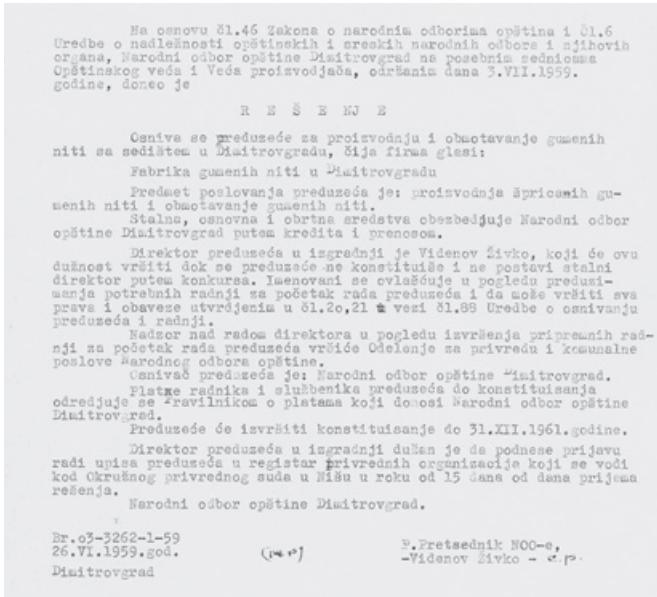
Привреда пиротског краја делила је судбину тадашње југословенске привреде, која се суочавала са све израженијом зависности од увозних сировина и техничко-технолошке заосталости за Европом. Циљ привредне реформе, започете променама у привредном систему 1964., а настављеном 1965. и 1966. године, био је увођење тржишних услова пословања. Међутим, уместо стварања услова за тржишно пословање, почeo је процес јачања самоуправљања у деловима предузећа и тако је пропао покушај привредне реформе који је довео до све већих криза, смањења обима производње и све веће зависности од државног буџета.

Потпуни колапс привреде у Србији, па и у пиротском крају, настао је деведесетих година 20. века, распадом

бивше Југославије, десетогодишњим ратовањем и увођењем санкција. Привреда је из годину у годину улазила у све већу кризу, губи се тржиште, ремети и заостаје у техничком и технолошком прилагођавању захтевима европске привреде. Такво стање није могло дugo да опстане, почињу отпуштања радника као технолошких вишкова. Предузећа без одговарајућег менаџмента не успевају да пронађу стратешког партнера, који је неопходан за опстанак, почиње постепено увођење стечајних управа, а затим и до саме ликвидације скоро целокупне привреде пиротског краја. На тржишту су опстала само она предузећа која су уз себе имала јачег и тржишно и технолошки напреднијег партнера.

8. Приреда и банкарство

8/57. Решење о оснивању Предузећа за производњу и обматавање
гумених нити са седиштем у Димитровграду, 26. јун 1959.

ПРИВРЕДНА УДРУЖЕЊА

Занатска удружења¹, раније еснафи, окупљају све занатлије једног заната, понекад и припаднике неколико сродних заната. Још у XIV веку, под византијским утицајем, у Пироту је организовано неколико еснафских удружења. Како се приближавао крај турске владавине, еснафи су јачали и бројно и економски. Међу најстарије спадају ткачки (основан 1790), абацијски (1790), лончарски (1840), терзијско-кројачки (1849) и бакалски (1856).

После ослобођења Пирота од турске власти крајем 1877, еснафи су реорганизовани у складу са јединственим прописима Уредбе о еснафима из 1847. године. За образовање еснафа било је потребно најмање 12 чланова. Оснивање еснафа одобравало је Министарство унутрашњих дела, касније Министарство финансија, а од 1882. године Министарство народне привреде. Непосредну контролу над сваким еснафом вршила је месна или надлежна полицијска власт. На челу еснафа налазио се старешина са својим помоћником, а бирала га је сваке године еснафска скупштина се састајала сваке године, а по потреби и више пута годишње, ради прегледа еснафске благајне, превођења калфи у мајсторе, ради пријема нових чланова и решавања свих осталих питања корисних за еснаф. Уредба из 1847. године допуњена је додатком од 29. јануара 1849. године и додатком од 30. априла 1853. године.

У ослобођеном пиротском крају оснивају се и нови еснафи: качарски (бачварски, 1877), пекарски (1880), поткивачки (1881), обућарско-сарачки и берберски (1881), столарско-зидарски (1882), бојацијски, мутавџијски,

ковачко-казанџијско-пушкарско-браварско-лимарски, коларски и механо-кафански (1883), мумџијско-чурутџијско-табачки (1890). Терзијско-кројачки еснаф поделио се 1894. године на терзијски и кројачки.

Прва еснафска правила у Пироту звала су се кондике, а на челу еснафа био је устабаша. До 1912. године сваки еснаф је радио засебно, а на основу Закона о радњама из 1910. године, сви еснафи се уједињују. У оквиру удруженih еснафа створени су услови за развој синдикалног покрета. На основу Закона о радњама из 1931, Правила о поступку при оснивању занатских удружења и Акта Занатске коморе из Београда почетком 30-тих еснафско организовање у Србији, уступа место занатлијском удруживању.

Удружења су након завршетка Другог светског рата наставила са радом у смањеном обиму. На основу Закона о занатству Народне Републике Србије из 1950. године, основане су Српске занатске коморе које преузимају имовину и обавезе Удружења занатлија.

8/58.

8/59.

8/60.

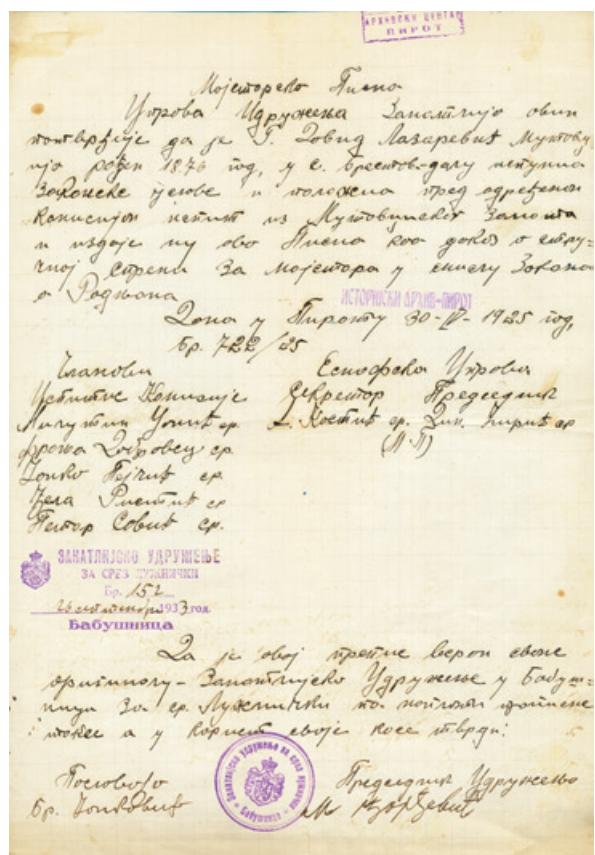

8/61.

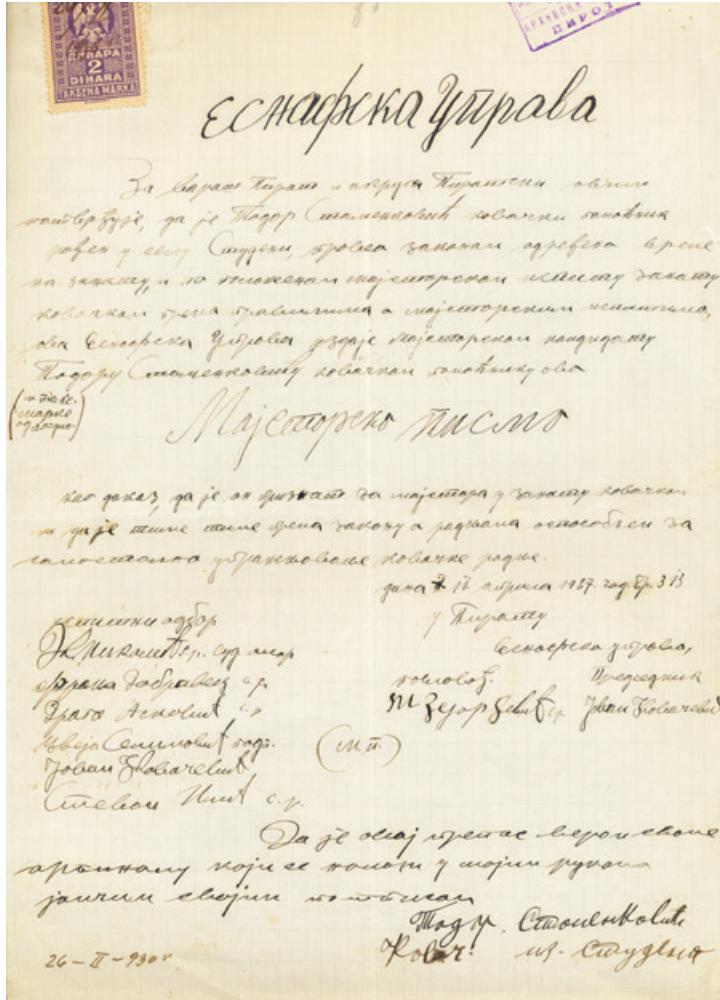
Види: попис илустрација

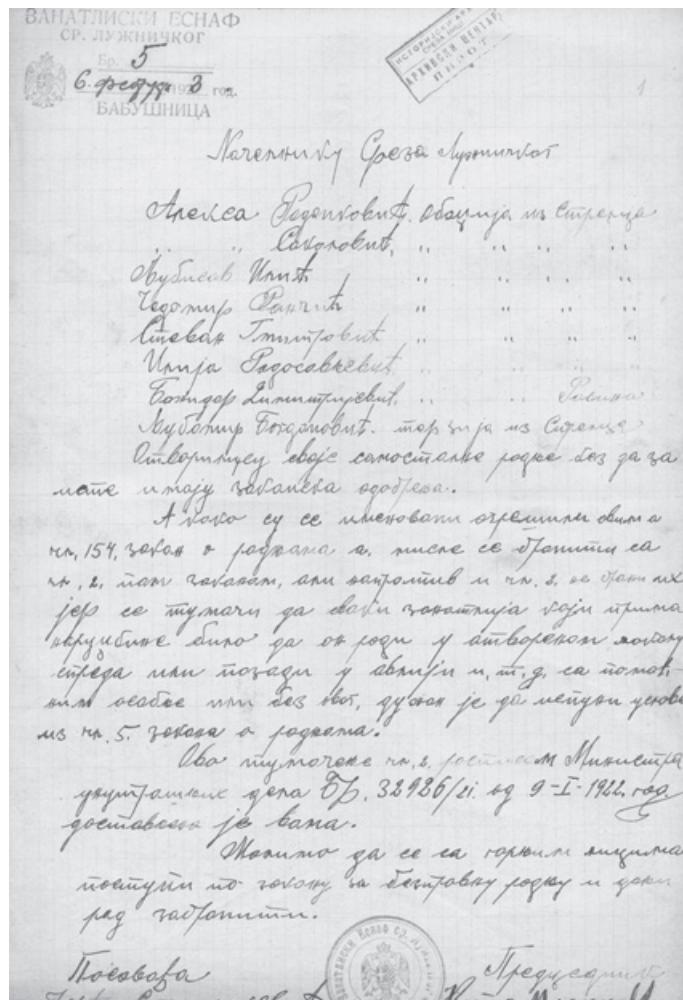

8/62.

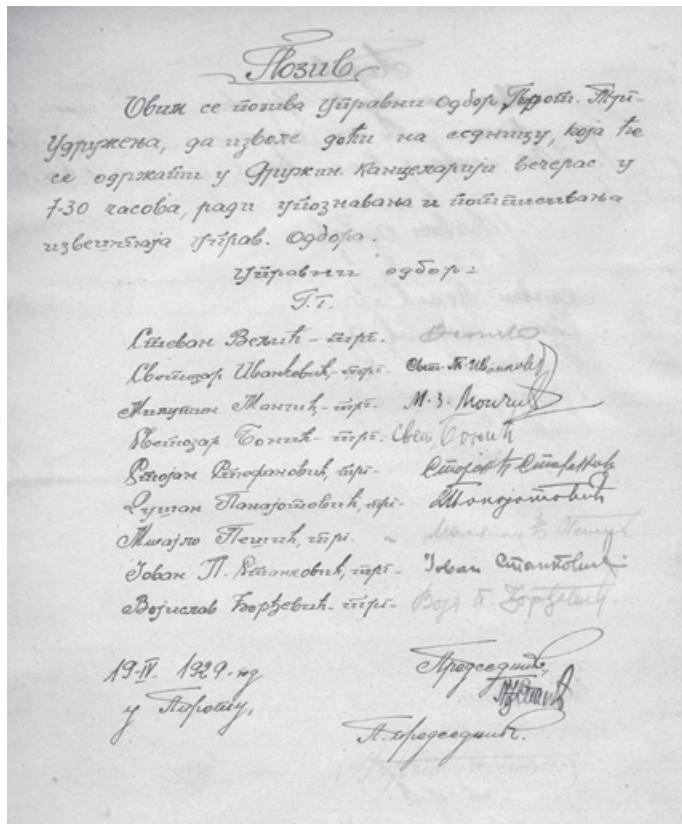

8/64.

8/65. Допис Начелнику Среза лужничког од стране Занатлијског еснафа Среза лужничког о отварњу бесправним радњама, 6. фебруар 1923.

8/66. Позив Управном одбору Пиротског
трговинског удружења на седницу, 19. април 1929.

Затиснік

са осмивачке сусашавице приведене код кнеза у Баробуј бор-
иса на дан 3. јула 1852. год у бјесправљеној градини кнез-
евог поседишта у Баробуј на имућиницу Чимбујанивог су-
бода српског цар-одбора у Баробуј.

Краснодарский 28 заселения и т.е. Троицкое име прерога бр. Егора, 2 зас.
Кинова - Егора, 1 засел., Мало-Троицкое 1 засел. С.Собес-Егора-1 зас.; деревня
Пр. - Бело-Богданка - 2 зас.; Кинова - Бело-Богданка 1 зас., 1 заселение. Некоторые
же, деревни Киновы, где деревни Шебекинские, где деревни Тело-Богданка, где зас.
Макея, где деревни Тамбовские, где деревни Плещеевы, где деревни Ашитковы,
где деревни Чубака Река, где деревни Долы, где деревни Сычевские, где деревни
Кошки, Соловьевские деревни, где деревни Соловьевские деревни, где деревни
Григорьева, где деревни Звонки, где деревни Касимовские, где деревни Коты
Макея, где деревни Рябцевы, где деревни Глебовы. Касимовы заселения
же 2 заселениями села села Белая Богданка и деревни Соловьевские
заселение 30 заселений. Поэтому в присутствии личных заселателей тесно
свободными ограждениями открытыми ^{сторонами}. Окружавшие заселателей
из 11 засел.

8/67. Записник са оснивчке скупштине
Трговинске коморе у Пироту, 3. август 1952.

Градско-среска занатска Комора-Пирот

Одржана у недељу на дан 26. фебруара 1956. године у Сали Народног позоришта у Пироту у улици Маршала Тита бр. 38.

ОСНИВАЧКУ СКУПЩИНУ

Са следејним дневним редом:

1. Отирате скушните и подавате приступни делегата
 2. Избор народен пратенически, верификационна комисија, кандидатско комитет, изборни комисии, заменичари и два сачара записника
 3. Домовината пословникама обзора о раду досадашњих занатских коронарија
 4. Извештај национализације обзора о раду досадашњих занатских коронарија који су узеле на скупшицу
 5. Дискусија по подметима извештаја и прашање истих
 6. Домовине Статута короне и Правилника суда чести
 7. Домовине предварни прихода и расхода за 1956 годину
 8. Избор органа короне: Управни и највишоке обзора и највиших заменици, као и баричне заслуге за скушните занатске короне и највиших заменици.
 9. Избор чланова суда чести
 10. Давање одговорности управнију обузору
 11. Питња и предизвици
 12. Заклучци (дан пак)

Почетак скупштине у 9 часова пре подне.

Моле се другови-це делегати да одређенога дана дођу у означеном времену, како би скупштина отпочела са радом у заказаном времену.

На канцеларије Градско среће заватске Коморе у Пироту Бр. 137
10 фебруара 1956 године.

ИНИЦІАТИВНИ ОДВОР

ДОВЕРЕНОСТЪ ЗА ФИНАНСИЯ
СРЕБРНОГ НАРОДНОГ ОДОМРА
бр.2655
од 26 марта 1951 године
у Димитрија вграду.

P.
2

На овако поднете приказе Српске Земаљске чубре у Димитровграду
Бр.120 од 21.ИII.1961 год. и приложених приказних документа, а у складу са
редом Министра за Животинију НМР бр.17977 од 31.VIII.1960 год. у регистар-
ским задужништвима организације, занатских радњи и радионици споменутим лист ће
БРС-ом до 16.III.1960 год. изверзенити за финансије Српског народног са-
обраћа у Димитровграду.

P R I M A B A :

Унисуле се у регистар замјужних организација на страни 12 регионских листа Орб1-12 под редним бројем 1 и Матичнијим кинеским издаваштвом Старкија, генералнијим издаваштвом и Радничкој Организацији.

Основавачка скулптурна група је израдена у дрворезу и кампу. Симболично је обележавајући 25. Јул као дан проглашења независности Србије и Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Основни мотив је кнез Милош Обреновић са љубашом на руци, који је уз помоћ српског војништва и народне масе угушио устанак Првог српског устанка и проглашио независност Србије. У склопу споменика је и спомен-обележје посвећено српском народном хероју Јануару Јовановићу Јадранцу.

Урганчи комара су скупштине

Україні одбір із народи був відмінно представлена комору та руководством. Пред державним виступом та третьим лицем комору у них українці. Од боря представлена та заступа претендентів, якісно у случаю

Задачи народних комитета су: отпоручи занатска организација, која има вакцини за чуму и за почињавање чуме.

Члакчики украпамаг ёдбара су: Екатерина Бицалев, Георгий Столяров, Ангелина Глов, Тризумка Дашибекова, Гера Илларионова и Степан Конев и Спасен Столяров.

Извѣд изврменог уписа у регистар, комора је дужна објавити у гласнику ОДМ области икакве сачине тројицу и ћедам примерак у коме је регистрација објављена датуме издавања извршенијству.

СМРТ ФАЙЗОВ - СЛУВОДА НАРОДУ

Референт,
проф. Ф. Ильин
Горд. Альбенов

Доверенкъ за финансите,
директор
Димитър Димитров

8/69. Решење о упису у регистар задружних организација Среске занатске коморе у Лимитровграду. 26. март 1951.

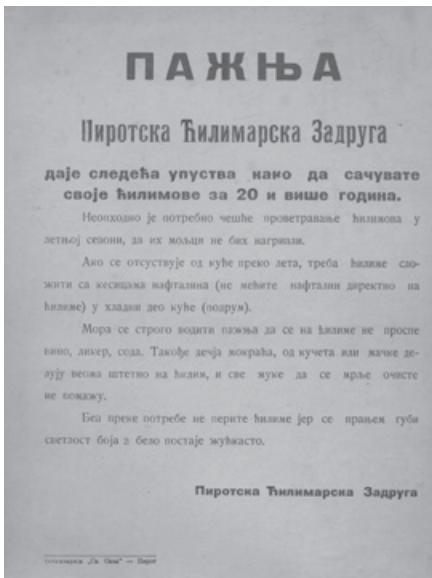
Из квисиље Градско среће заватске Коморе у Пироту Бр. 135
10 фебруара 1966 године.

ИНИЦИАТИВНЫЙ ОТВОР

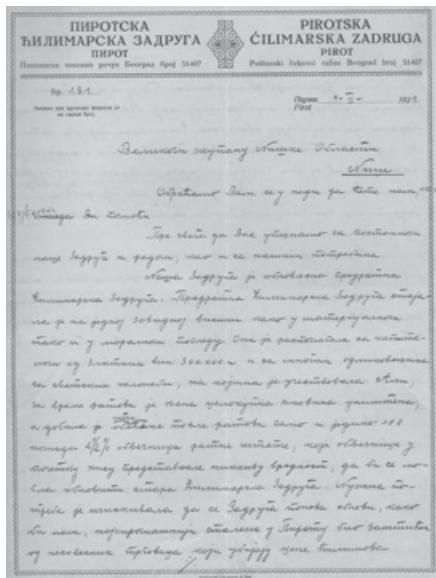
8/68. Пропагандни плакат о одржању оснивачке скупштине Градско-среске занатске коморе Пирот, 26. фебруар 1956.

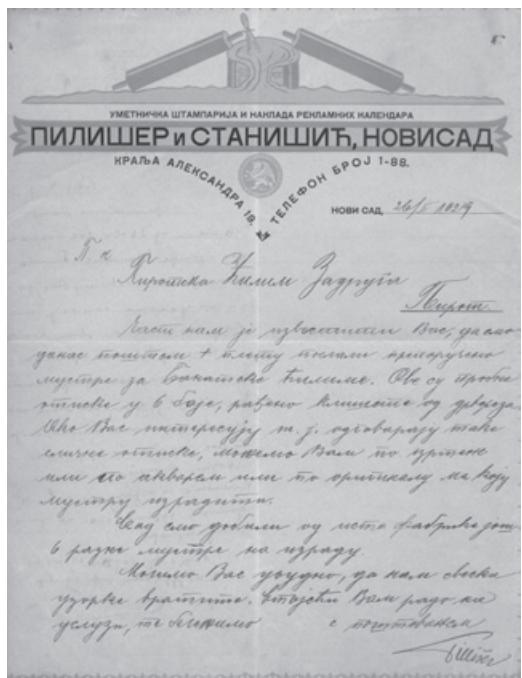
8/70.

8/71.

8/72.

8/73.

8/75. Види: попис илустрација

ЋИЛИМАРСКА ЗАДРУГА

Најпознатија пиротска задруга је Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“.¹ Основано је 1899. године као Задруга пиротских ћилимараки са седиштем у Пироту. Циљ задруге био је да унапреди и развија ћилимарску радиност и сачува старе шаре и природне боје. Имала је статут и правилник, управни и надзорни одбор. Задруга је 1902. године прерасла у Пиротску ћилимарску задругу, која је основана под заштитом Њеног величанства краљице Драге. Већ наредне године учествује на изложбама у земљи, а касније и у иностранству. У Лијежу је освојила Grand prix. На изложбама у Лондону 1907. и Торину 1911. године, осваја златне медаље. Од 1912. године Задруга је имала своје трговачке филијале у свим већим градовима Србије, али и ван ње, у Лондону и Женеви, а продавала је и у Бугарској, Аустроугарској, Турској и Румунији. У периоду између два светска рата Задруга је добила око педесет међународних награда, похвала и признања. Обнавља рад 1944. године, а наредне 1945. године регистрована је под именом Пиротска радничко прерађивачко ћилимарска задруга. Године 1955. реорганизована је у Производно- занатску задругу „Понишавље експорт“, а у саставу Задруге формирана је и трикотажа 1958. године. Од 1978. године пословала је као Радна организација за производњу ћилима, текиха и предива Понишавље, а од 1989. године као истоимено предузеће у друштвеној својини. Од 30. јуна 2005. године Ђилимарска задруга је приватизована под називом Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“ и бави се израдом ћилима, чворованих текиха и фарбањем предива.

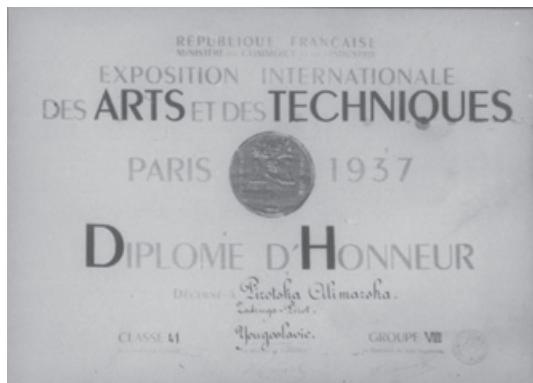

8/74. Диплома ћилимарској задрузи за учешће на изложби у Барију, 1932.

8. Приреда и банкарство

8/76.

8/77.

8/80.

8/78.

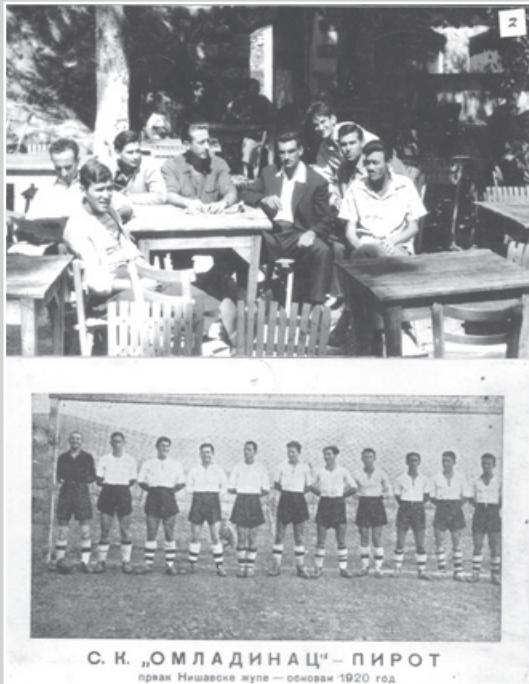

8/79.

Види: попис илустрација

9. СПОРТСКИ ЖИВОТ

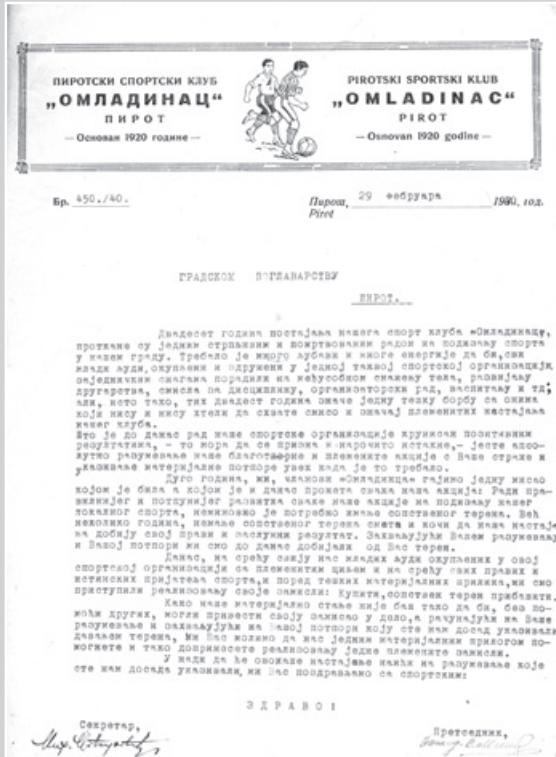

9/1. Спортско друштво „Омладинац“

9/2. Заједничка спортска управа обраћа се Градском поглаварству да не повећава цену закупа земљишта које они користе као заједничко игралиште, 1939.

9/3. Пиротски спортски клуб „Омладинац“ тражи финансијску помоћ од Градског поглаварства за куповину сопственог терена, 1940.

9/4. Пропагандни плакат фудбалске утакмице „Ботев“ из Софије и репрезентације Пирота,
24. децембар 1944.

ЗАЈЕДНИЧКА СПОРТИСКА УПРАВА
СПОРТИСКИХ КЛУБОВА
28 марта 1939 год.

у Пироту. ГРАДСКОМ ДОГЛАВАРСТВУ

DRAFT

Свако гаджине те Неглаварство имају под њиху најгеметним клубовима у које спадају и те: "Олимпијада", "Победа" и "Јединство", ~~а~~ десет земашта у ЕУРУПУ на кеме су земашту сви клубови Надигли своје јединичке игралнице, које су ~~а~~ највише.

Како је закуп за ово игралиште истекао, те молим у име ових клубова, даје преставници ових клубова у заједничкој управи, да се десадаше земаштиште на коме већ постоји заједничко игралиште, када у закуп за 1939 год. уз цену која је и до сада плаћена, кас закуп за ово земаштиште.

Заједничка управа ових клубова надаје да ће се овој мелби извршити на сусрет, на кому унапред благодарим Пеглаварству за велику важност према овим клубовима.

Секретар,
Радиовещание
22-го июня 1941

Секретар,
Домаљевић Радоје
сандуци

Претседник заједничке управе
И. Милутиновић
пред. обј. сређ.

СПОРТСКИ ЖИВОТ

Пиротски спортски савез¹ је велика породица која окупља више од педесет клубова у дадесет различитих спортских дисциплина. Нема званичних података о укупном броју спортиста, али када се има у виду да се у већини ових клубова ради са неколико старосних категорија (пионари, кадети, јуниори, сениори), јасно је колика је масовност и какву такмичарску базу сачињава наш крај.

За почетак настанка спортских друштава може се узети 1903. година, формирањем соколског друштва „Душан Силни“. Чланови су били углавном ученици Пиротске гимназије, а школске 1909/1910. у наставу је увршћен предмет гимнастика. У дворишту Гимназије, августа 1921. године, саграђена је фискултурна сала „Соколана“.

Павле Николић звани Француз, 1919. године донео је у Пирот прву фудбалску лопту, а већ наредне године формиран је први лоптачки клуб „Омладинац“ који је касније прерастао у спортско друштво. Када је 1928. године формиран лоптачки клуб „Јединство“ из Нове Мале, рођено је велико ривалство. Марта 1932. године створена је „Нишавска лоптачка жупа“ коју је сачињавало пет клубова: „Омладинац“, „Јединство“, „Победа“, „Напредак-Бела Паланка“ и „Гњилан“.

Интезиван развој спорта у пиротском крају уследио је након Другог светског рата. У марту 1945. године основано је фискултурно друштво „Црвена Звезда“ чији је фудбалски клуб формиран од бивших играча „Омладинца“ и „Победе“. Исте године у мају, формира се још једно спортско друштво „Раднички“, а поред фудбалске формиране су и секције за стони тенис, шах, атлетику, гимнастику и бициклизам. Због

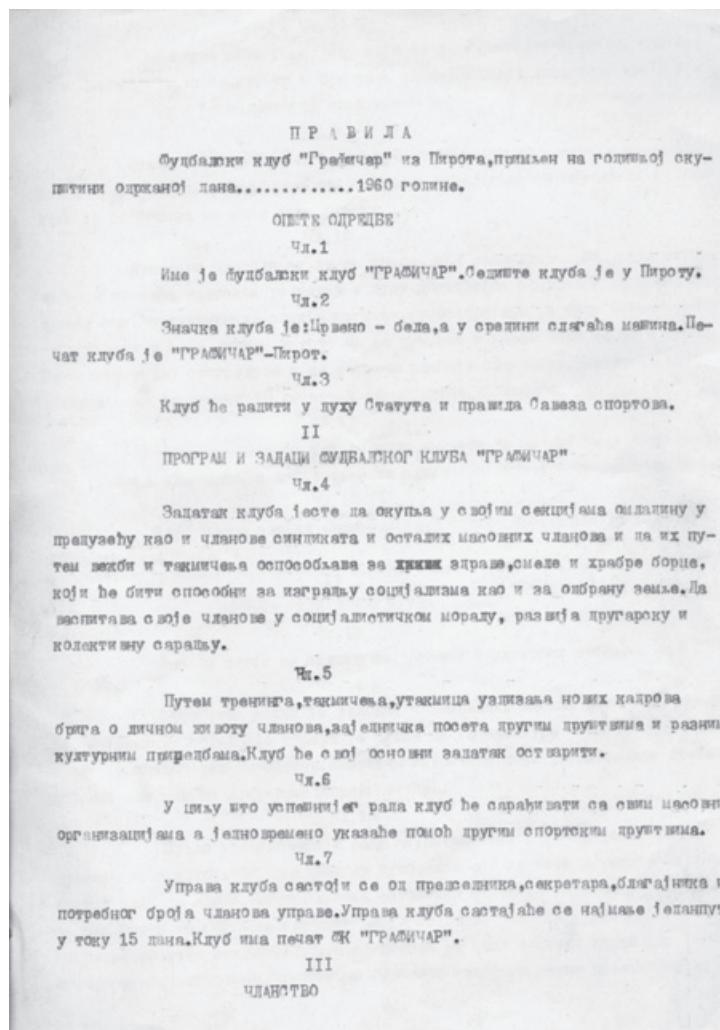
изузетно тешких услова за живот и рад, долази до фузије ових друштава, под називом Спротско друштво „Пролетер“, августа 1948. године. Фудбалском клубу враћено је име „Раднички“.

Поред фудбала полако се појављују и други спортиви. Почетком педесетих година дадесетог века, професори и ученици пиротске гимназије покренули су друштво телесног васпитања „Партизан“ које је имало секције за одбојку, стони тенис, атлетику, гимнастику и смучање.

Када је 1952. године група средњошколаца из Пирота учествовала на радиој акцији на Власини упознала се са кошарком. По повратку у Пирот почину да се баве овим спортом. Новембра 1954. године оснива се Кошаркашки клуб „Партизан“, који 1961. године мења име у Кошаркашки клуб „Пирот“. Поред кошарке у дворишту пиротске гимназије, почео је да се игра и рукомет. Прве утакмице одигране су 1956. године, а већ наредне године формирана је градска лига.

9. Сиортики живот

9/6. Правила фудбалског клуба „Графичар“ из Пирота, 1960.

ДЕСНО

9/7. Први тим „Раднички“ Пирот

9/8. Кошаркаши Пирота и Црвени Звезде, 1969.

9/9. Детаљ са кошаркашке утакмице, 1971.

9/10.

9/11.

9/12.

9/13.

9/14.

9. Спортивные мероприятия

9/15.

9/17.

9/16.

9/18.

9/19.

9/20.

9/21.

9/22.

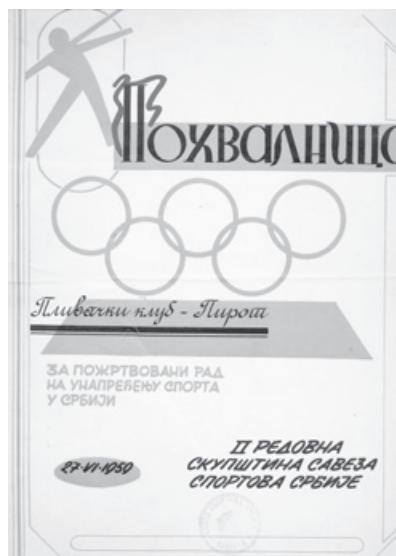
9/23.

9/24.

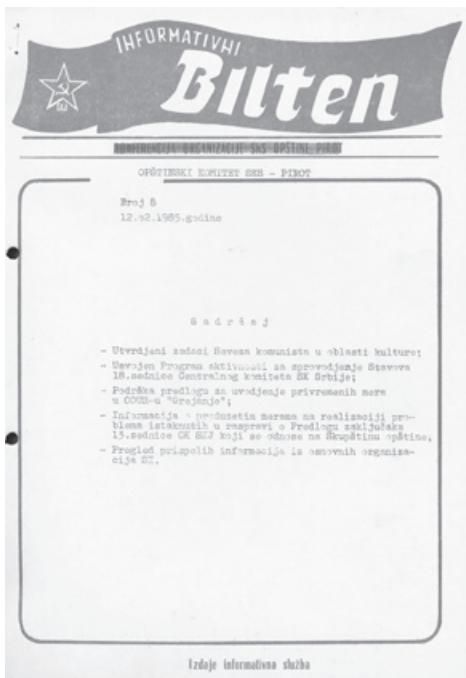

9/25.

9/26.

10. Политичке организације и стапаљешка удружења

SAVEZ SOCIJALISTIČKE OMLADINE SRBIJE
OPŠTINSKA KONFERENCIJA PIROT
OMLADINSKA RADNA AKCIJA
„PIROT '82“

10/1. Прва страна извештаја Општинског комитета Савеза комуниста општине Пирот, 1978.

10/2. Информативни билтен Општинског комитета Савеза комуниста општине Пирот, 1985.

10/3. Пропагандни плакат Градске конференције социјалистичког савеза, 1956.

10/4. Амблем Омладинске радне акције „Пирот '82“

10. ПОЛИТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И СТАЛЕШКА УДРУЖЕЊА

Политичке организације

Сталешка удружења

10/5. Пропагандни плакат Српског одбора Савеза бораца Народноослободилачког рата Среза лужничког

10/6. Амблем Општинског одбора Савеза удружења бораца народноослободилачког рата Пирот

10/7. Споменица Савеза бораца народноослободилачког рата

ПОЛИТИЧКЕ И ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Општинска конференција Савеза комуниста Србије Пирот¹ основана је у октобру 1943. године као Среско партијско поверилиште за Пиротско-нишавски срез. На слободној територији Ќрне Траве, одлуком Покрајинског комитета Комунистичке партије Југославије за Србију, формиран је марта 1944. године Окружни комитет Комунистичке партије Југославије Пирот, који је обухватао, поред Пиротског округа и један део територије власотиначког и црнотравског краја. До тог периода функцију Окружног комитета вршио је Окружни комитет Врање. Почетком маја 1944. године Окружни комитет Пирот формирао је Срески комитет за Срез нишавски. Окружни комитет је преко Комитета Среза нишавског интензивно радио на стварању народне власти и јачању постојећег нарођенослободилачког одбора и партизанског одреда. Власотиначки срез је био у надлежности Окружног комитета Пирот до октобра 1944, тако да је имао четири среска комитета: лужнички, нишавски, белопаланачки и царибродски. Поратни период је у органима Комунистичке Партије у Пироту био обележен врло честим кадровским променама на свим нивоима. После VI конгреса Комунистичке партије Југославије 1952. године, када је она постала Савез комуниста, утицај је стално растао. Укидањем Среза Пирот 1959. године укида се и Срески комитет, а остаје само Општински комитет Савеза комуниста Србије Пирот. Осамдесетих година 20. века постојале су партијске организације у свим предузећима, установама и месним заједницама пиротске општине. Више од 6000

чланова од тога било је организовано у 192 основне организације Савеза комуниста. Највиши орган је био Општински комитет, од 1980. године постала је Општинска конференција Савеза комуниста Србије Пирот, а Комитет је постао извршни орган.

Општинска конференција Савеза комуниста Србије Пирот престала је да постоји половином 1990. године када су се Савез комуниста Србије и Социјалистички савез радног народа Србије ујединили и основали Социјалистичку партију Србије.

Општинска конференција Савеза социјалистичке омладине Србије² формирана је 1943. године као Среско омладинско руководство Савеза комунистичке омладине Југославије а обновљена и проширена 1944. године, са седиштем у Пироту. Треба истаћи да су до 1948. постојале две омладинске организације чији је рад био чврсто испреплетан – Савез комунистичке омладине Југославије (СКОЈ) и Уједињени савез антифашистичке омладине Југославије (УСАОЈ) који од 1946. године делује под називом Народна омладина Југославије. После 1948. године ове две организације се уједињавају под називом Народна омладина Србије, која се 1963. преименује у Савез омладине Србије, а 1974. у Општинска конференција Савеза социјалистичке омладине Србије – Пирот.

Основни облик организовања звао се најпре актив, а касније је основана организација и формирана у свакој школи, предузећу, установи и месној заједници града и села. Рад основних организација на нивоу општине

координисао је орган који се звао општински комитет, а касније општинска конференција, док је на нивоу Среза нишавског, односно пиротског, док нису укинити, постојао срески комитет.

Омладинска организација је стално настојала да буде покретач културно-забавних и спорчких активности, а често је била и њихов непосредни организатор. Учествује у процесу политичког одлучивања о важним питањима на нивоу школе, предузећа, установе или насеља, као и на нивоу општине и среза.

После урушавања социјализма 1990. године, Савез социјалистичке омладине престаје да постоји, а његове активности преузима неполитичка и нестраница организација Омладински савет Пирота која се бавила културом, забавом, информисањем и спортом.

Општинска конференција Социјалистичког савеза радног народа Србије³ настала је за време Другог светског рата као Југословенски народноослободилачки фронт. По ослобођењу града, септембра 1944. године одржане су среска и градска конференција Народноослободилачког фронта на којима су изабрана руководства за срез и град.

Назив Југословенски народноослободилачки фронт промењен је 1945. године, у Народни фронт Југославије. Народни фронт Југославије је деловао као политичко-организациони облик класног савеза, најширих слојева радног народа, уједињених заједничким интересима на изградњи нових, социјалистичких друштвених односа.

На IV конгресу 1953. године у Београду добија назив Социјалистички савез радног народа Југославије.

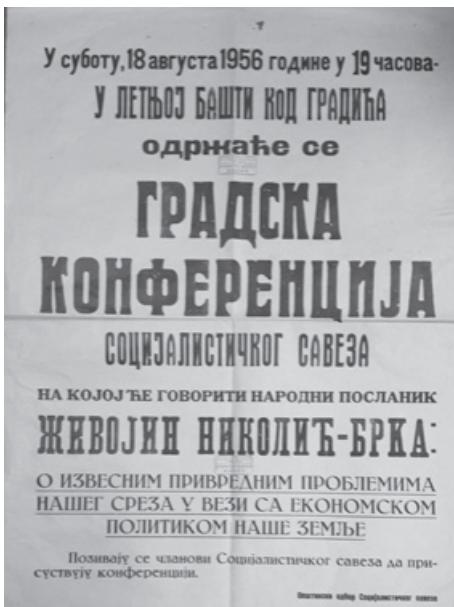
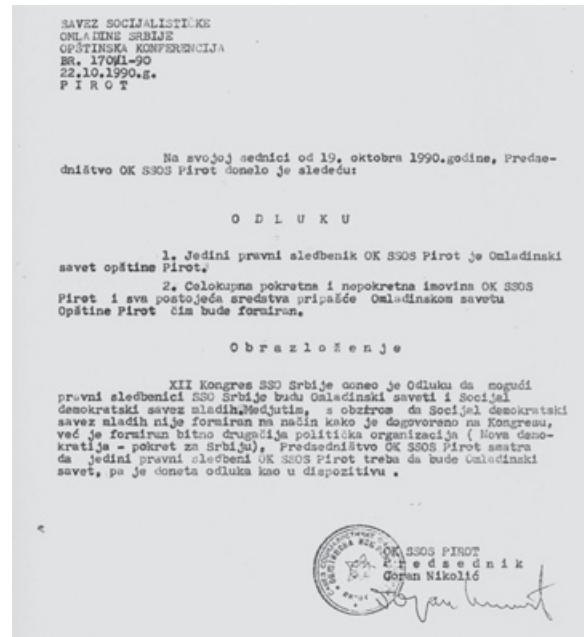
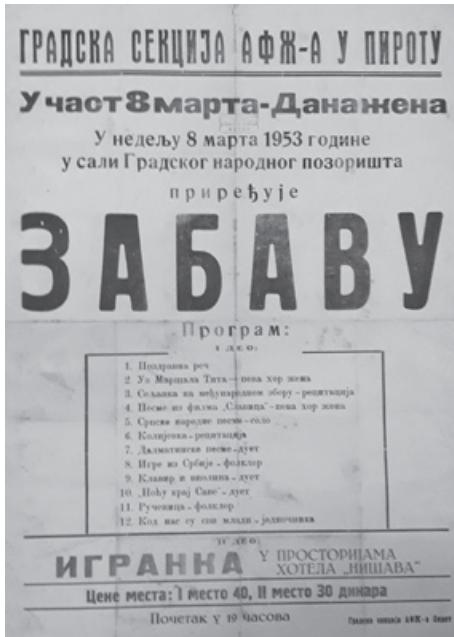
Свака месна заједница имала је своју месну конференцију. Општинска конференција Социјалистичког савеза радног народа конституисана је на делегатском принципу од делегата месних конференција.

Општинска конференција Социјалистичког савеза радног народа бирала је своје председништво, углавном од 9 до 13 чланова, састављено од представника друштвено политичких организација, месног одбора и друштвених социјално-хуманитарних организација. Недељни лист „Слобода“ је био орган Општинске конференције Социјалистичког савеза радног народа од почетка свога формирања све до престанка постојања

Општинске конференције Социјалистичког савеза радног народа. Општинска конференција Социјалистичког савеза радног народа престала је да постоји половином 1990. године када су са Савезом комуниста Србије основали Социјалистичку партију Србије.

Савез удружења бораца народноослободилачког рата Србије Општински одбор Пирот⁴ формиран је 1947. године као Срески одбор Савеза бораца народноослободилачког рата Србије са седиштем у Пироту. Савез је организација бораца народноослободилачког рата Србије 1941–1945 и у исто време друштвена, антифашистичка, нестраначка и хуманитарна организација. До септембра 1955. године постојала су три среска савеза бораца у Димитровграду, Бабушници и Пироту, али реорганизацијом народне власти и стварањем нових општина остаје само један одбор Савез бораца Среза Пирот у Пироту. Укидањем Среза Пирот 1959. године укида се и Срески одбор и остаје само Савез удружења бораца народноослободилачког рата Србије Општински одбор Пирот. У свом саставу има 42 месна удружења; пет секција: Првог пиротског партизанског одреда, 22. дивизије, 37. дивизије, 46. дивизије, као и пет комисија. Данас броји између 800 и 900 чланова, од којих су око 600 борци НОР-а 1941–1945, а преостало чланство чине потомци бораца НОР-а, поштоваоци традиције НОР-а, потомци ратника у ратовима Србије 1912–1918, учесници у одбрани СРЈ и Републике Србије од НАТО снага 1999, учесници ратова из 90-их и чланови њихових породица, цивилни и војни инвалиди рата и други.

Срески одбор Антифашистичког фронта жена Пирот⁵ формиран је 1944. године као одбор Антифашистичког фронта жена за Пирот са седиштем у Пироту. По ослобођењу формирају се месни одбори, градски и срески одбор. Формирањем Среског одбора приступа се организованом и масовном учешћу жена на свим задацима. Један од посебних периода у политичкој активности жена Пирота био је, у другој половини 1945. године, предизборна активност за избор посланика за Скупштину Србије и Уставотворну скупштину Југославије. То је период у коме жене први пут користе своје право гласа. Престао је са радом 1953. године на Четвртом конгресу АФЖЈ.

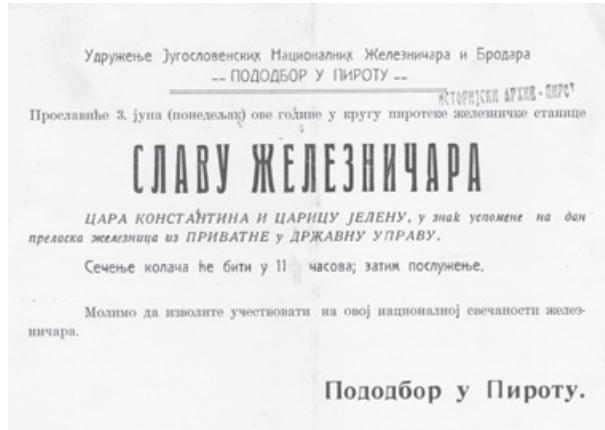
10/8. Пропагандни плакат Градске секције Антифашистичког фронта жена Пирот

10/9. Пропагандни плакат Социјалистичког савеза радног народа

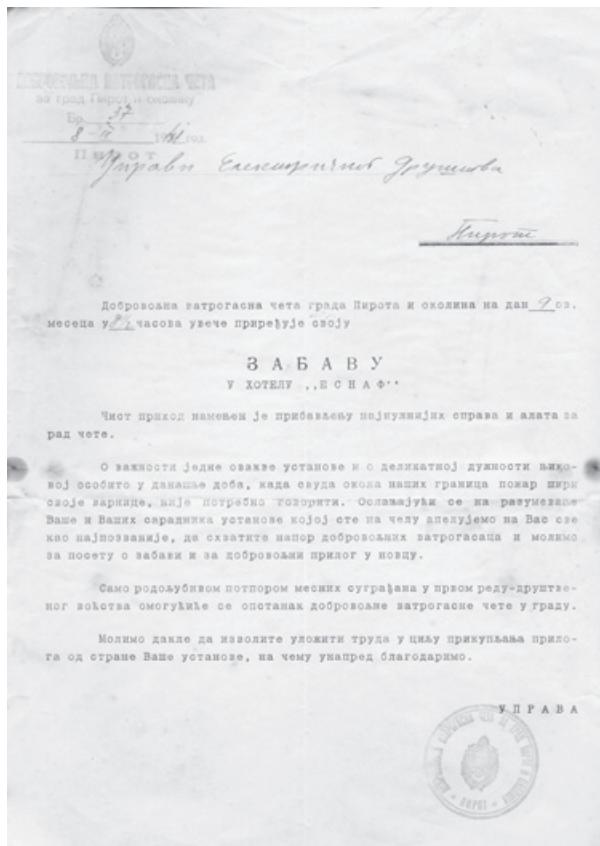
10/10. Одлука Општинске коференције Савеза социјалистичке омладине Србије да је њен једини правни наследник Омладински савет општине Пирот, 22. октобар 1990.

10/11. Пропагандни плакат Социјалистичког савеза радног народа

10. Политичке организације и стапаешка удружења

10/12.

10/13.

СТАЛЕШКА УДРУЖЕЊА

Одбор Народне одбране у Пироту¹ основан је 1908. године, са седиштем у Пироту. Народна одбрана основана је када је постало јасно да је рат између Аустроугарске и Србије само питање времена. Народна одбрана је брзо захватила све слојеве становништва не само у Србији, већ и у свим крајевима где га је било. Само у току октобра и новембра 1908. године широм Србије основане су 223 окружне и среске организације од којих су неке биле и у Пироту. Отпочело је образовање одбора и по селима. За време балканских ратова идеја Народне одбране привукла је многе борце националисте са свих страна, па и континентала. Кад је почeo Први светски рат, Аустроугарска је осумњичене за атентат на Франца Фердинада повезивала са овом организацијом. Међутим, показало се супротно, да нико од ових људи није био члан народне одбране. Након рата за доживотног председника изабран је војвода Степа Степановић. Циљ организације имао је стриктно културни циљ, да ради на културном препороду српског народа и да створи чврсту везу између свих Јужних Словена.

Одбор народне одбране у Пироту издавао је и свој лист „Момчиловац“. Према расположивој документацији пиротски одбор је био активан и радио је на спровођењу свих идеја које су биле зацртане у његовом програму. Такође, бавио се и хуманитарним радом и помагао своје чланове и њихове породице. Није познато када је Одбор ликвидиран.

Окружни ватрогасни савез Пирот² основан је 1934. године као Прва добровољна ватрогасна чета са седиштем

у Пироту. Основан је на основу Закона о организацији ватрогаства који је донела Народна скупштина Краљевине Југославије 12. јула 1933. године у Београду. Општина Пирот, извршавајући ову законску обавезу, поставља Јована Џунића за првог плаћеног ватрогасца у Пироту. Постављен од стране градског поглаварства 13. јануара 1934. године, добио је задатак да организује Прву добровољну ватрогасну чету, коју и формира 1. маја 1934. год.

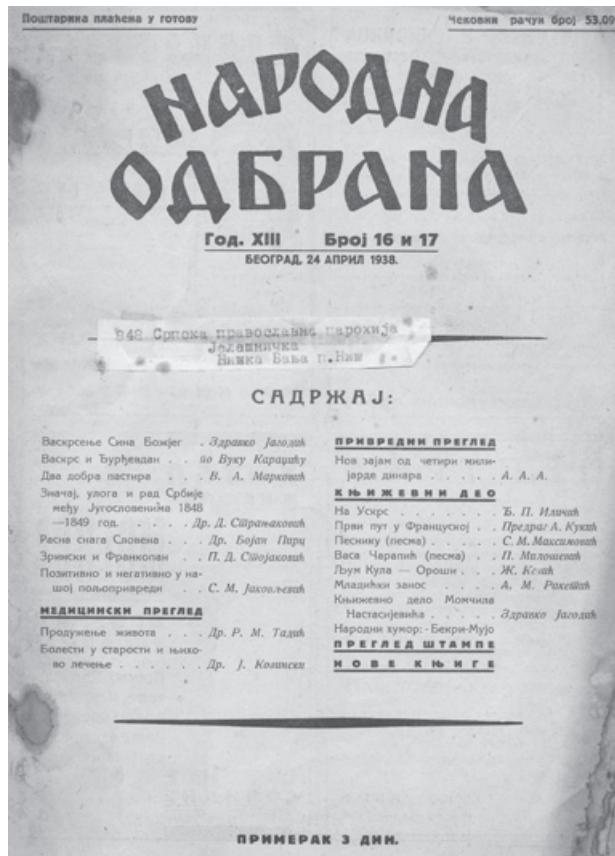
У Другом светском рату добровољна ватрогасна чета пружа отпор окупатору тако што обуставља свој рад. По ослобођењу града почињу да оживљавају многе делатности, па и ватрогаство. Јован Џунић добија задужење да поново оформи ватрогасну јединицу. Ватрогасној чети се додељује неколико милиционера те је тако оформљена екипа која представља прву професионалну ватрогасну јединицу, односно Ватрогасну милицију. Са тим долази и до честих промена у организацији. Срески савез добровољних ватрогасних друштава формиран је 1950. године, да би укидањем среза, био формиран Ватрогасни савез општине Пирот, 13. марта 1960. године.

Територијална Ватрогасна јединица од 1983. године прелази у састав СУП-а и зове се Ватрогасна чета Секретаријата унутрашњих послова Пирот. На инсистирање Ватрогасног савеза Србије покренута је иницијатива о формирању Окружног ватрогасног савеза Пирот, који би требало да обједини ватрогасне савезе Пирота, Бабушнице, Беле Паланке и Димитровграда. Када су се услови стекли, 7. септембра 1995. године одржана је оснивачка скупштина.

Општинска конференција Покрета горана³ оформљена је крајем 1960. године (када и у Србији) са седиштем у Пироту. Пирот је први у Србији организовао омладинске радне бригаде насељског типа у Широким Лукама 1961, а 1980. и Савезну омладинску радну акцију „Пирот“ ради пошумљавања и уређења простора око Завојског језера. За пола века пошумљено је бором, смрчом и листопадним дрвећем и затрављено око 20 000 хектара ерозијом захваћеног земљишта. Горанска организација Пирота одликована је Орденом заслуга за народ и добитник је „Панчићеве оморике“. Организација је и данас активна.

Општинска Конференција Феријалног савеза Србије Пирот⁴ формирана је 1952. године са седиштем у Пироту, под акционим геслом „Упознај своју домовину да би је више волео“. У то време при Економској школи у Пироту формиран је кошаркашки клуб, па му је, како је био слабих материјалних могућности, феријална организација омогућила повластицу за путовање. Од 1979. године организација је почела са активним радом и са својим најмлађим члановима, пионирима. Општинска конференција Феријалног савеза Србије Пирот добитник је бројних друштвених признања.

Савез ратних војних инвалида Југославије Општински одбор Пирот⁵ основан је 1945. године као Општински одбор Удружења ратних војних инвалида Југославије са седиштем у Пироту. Одбори су основани и за срезове: Нишавски, Џарибродски, Лужнички и Белопаланачки. Од 1948. године мења назив у Савез ратних војних инвалида Србије, а коначни назив Савез ратних војних инвалида Југославије добија 1956. године. Задаци Савеза били су да се бори за очување и даље развијање тековина Народноослободилачке борбе, да активно учествује у изградњи земље, негује традиције социјалистичке изградње, да се стара о решавању материјалних, здравствених и других питања својих чланова, стара се о васпитању, школовању и развоју деце палих бораца и деце умрлих ратних војних инвалида. Савез ратних војних инвалида Општински одбор Пирот радио је до 1961. године када је извршено спајање у Савез удружења бораца Народноослободилачког рата Југославије.

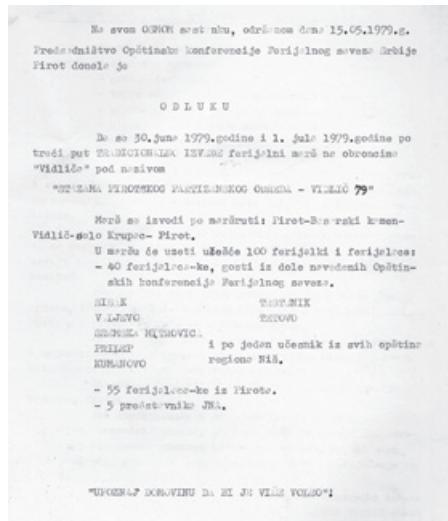
10/19. Одлука Председништва
Општинске конференције
Феријалног савеза да се изведе
феријални марш на обронцима
„Видлича“, 15. мај 1979.

10/20-21. Феријалци из Пирота

ДЕCHO

10/22. Пропагандни плакат
Окружног одбора ратних војних
инвалида у Пироту, 1948.

10/23. Подаци о оснивању Инвалидске набављачко- потребничке задруге за округ Пиротски

ПРЕТХОДНА СТРАНА

10/17. Лист Народна одбрана, 1938.

10/18. Чланска карта Народне одбране

Окружни одбор ратних војних инвалида у Пироту у својству Среског одбора рат. војног инвалида за град Пирот и Срез нишавски

возива све личне и породичне инвалиде из Пирота и Среза нишавског да дођу на редовну

СКУПШТИНУ ИНВАЛИДА

која ће се одржати у Пироту на дан 29. фебруара 1948. год.
у 9 сати пре полне

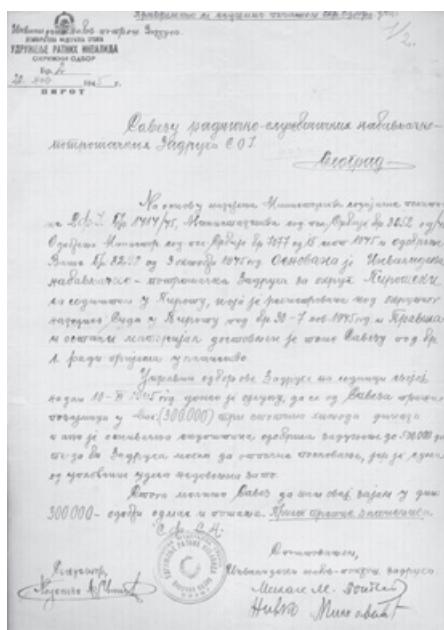
у сали основне школе на Пазару.

СА СЛЕДЕЋИМ ДНЕВНИМ РЕДОМ:

- 1) Избор претседника, секретара и два спроводчика записника;
 - 2) Извештај управе о раду у 1947. год.;
 - 3) Давање разрешење управе;
 - 4) Избор командаџијског одзобра;
 - 5) Избор управе на Српски одбор ратних војних инвалида за град Пирот и Срб љишаваши;
 - 6) Питанја и предлози.

Важност скупштине захтева да савиши инвалид дође, присуствује и учествује у раду исте.

Сроки отбора ратных воинов инвалида — Пирот.

11/1. Пиротско певачко друштво „Момчило“, 1918.

Пиротско Певачко Друштво „МОМЧИЛО“

АРХЕОЛОГИЈА
ДРУШТВО

Државе на дан 4. фебруара ове године у 9 сати пре подне у својој сали—кафана „Слога“ 36 редовну скупштину са следећим дневним редом:

1. Бирање переводе 2 члана за оверу записника и 3 члана за бројање гласоса.
2. Читање извештај управног одбора.
3. Извештај благајника о стању друштвене касе.
4. Питање и предлози.
5. Бирање председника, подпредседника, 7 чланова за управни одбор и 3 члана за замењенике.

Извештавају се Г. Г. чланови редовни, почасни, добротвори, утемељачи и помажући као и поштовано грађанство да изволе доћи.

Јануара 1923 год.
Пирот.

Управа

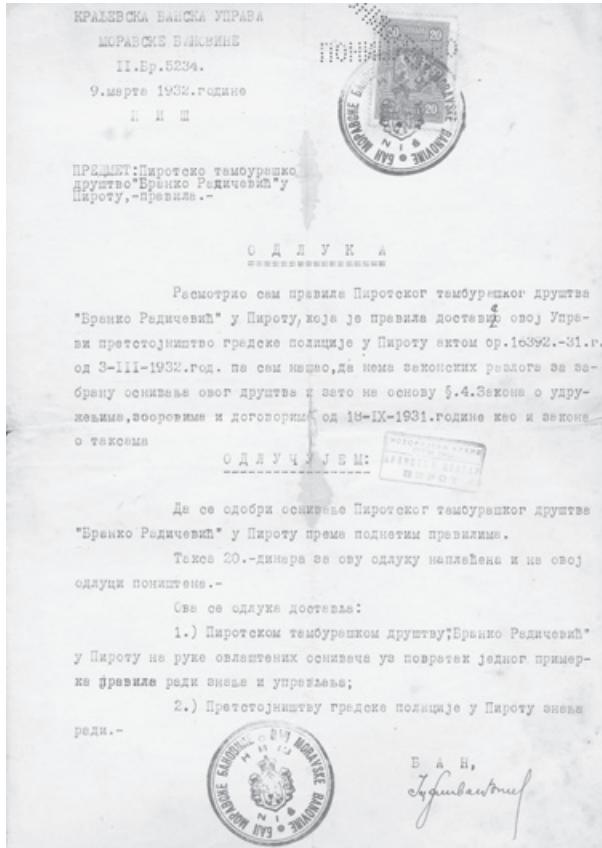
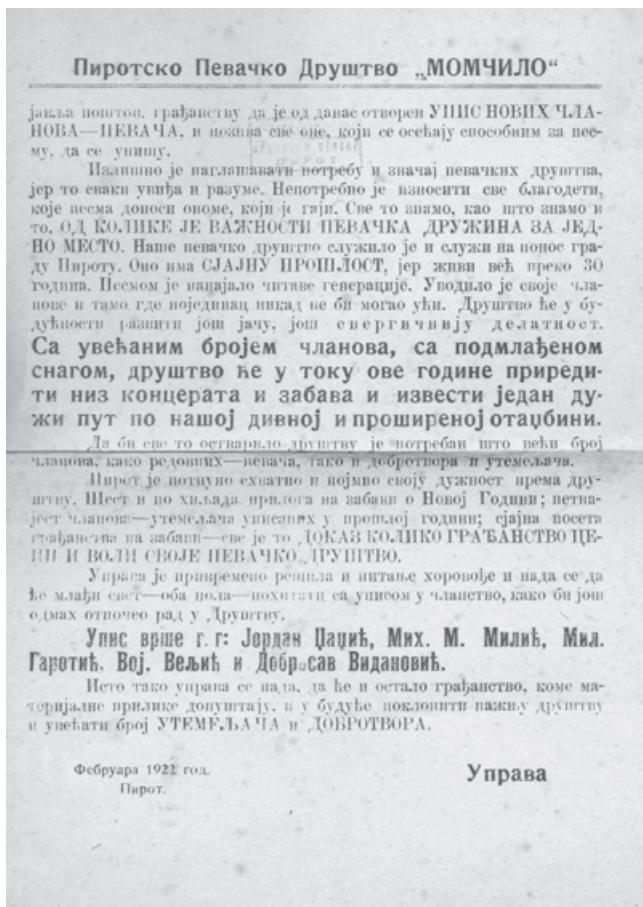
НЗ. Чланови почасни, добротвори, утемељачи и помажући имају право саветујућег гласа.

11/2. Позив за редовну Скупштину Певачког друштва „Момчило“, 1923.

11. КУЛТУРНО- УМЕТНИЧКА И ХУМАНИТАРНА ДРУШТВА И УДРУЖЕЊА

11. Културно-уметничка и хуманитарна друштва и удружења

11/5. Одлука Бана Моравске Бановине да се одобри оснивање Пиротског тамбурашког друштва „Бранко Радичевић“

ГОРЕ

11/3. Пиротско црквено певачко друштво „Успење Пресвете Богородице“ захваљује на прилогу

11/4. Пропагандни плакат Певачког друштва „Момчило“ за упис нових чланова, 1922.

КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКА И ХУМАНИТАРНА ДРУШТВА И УДРУЖЕЊА

Пиротско певачко друштво „Момчило“¹ основано је 2. априла 1888. године, са седиштем у Пироту. Као прво аматерско певачко друштво основано је на иницијативу кројачког радника Ђоке Поповића, а први чланови дружине постају занатски и трговачки помоћници. Циљеви овог Друштва били су: неговање српске и уопште словенске песме, старање да се код српске омладине развије и рашири вештина хармоничног певања, отварање школе за певање, скупљање и обрада ваљаних српских и словенских мелодија, приређивање друштвених наступа како у самом Пироту тако и у другим местима. Друштво се издржавало на основу чланарине чланова друштва, новчаних износа које је добијало од цркава за певање на литургијама, поклона и завештања добротвора, добровољних прилога грађана и др. На челу друштва налазио се председник, а имало је и благајника, секретара и библиотекара. Председник је имао улогу да заступа друштво, прати и организује његов рад и сазива годишње редовне скупштине. Певачко друштво имало је и своју заставу на којој се налазила лира и назив друштва, као и гусле са ликом св. Јована Крститеља. Као потврду квалитета, Певачко друштво „Момчило“ је у лето 1904. године добило позив да учествује на церемонији крунисања краља Петра I Карађорђевића у Београду. Након Великог рата, друштво је свој рад обновило 1919. године. Друштво је између два светска рата веома успешно радило, подмлађено новим члановима. Одржавало је честе концерте, чemu је посебно допринела и конкуренција која се огледала у постојању још неколико

певачких друштава у Пироту. Друштво је редовно наступало у хотелу „Национал“, а престало је са радом 1941. године, након почетка Другог светског рата.

Пиротско тамбурашко друштво „Бранко Радичевић“² основано је 1931. године са седиштем у Пироту. Основано је на иницијативу Владимира Тодоровића, који је био обућар по занимању. Задатак друштва био је да поучи и спреми омладину за жичане инструменте. Да би се овај задатак постигао, Друштво је организовало часове теорије и вежбања. Органи друштва су Главна скупштина, Управни и Надзорни одбор. Није познато када је Друштво престало са радом.

Пиротско црквено певачко друштво „Успење Пресвете Богородице“³ основано је 1919. године, са седиштем у Пироту. Идејни творац и оснивач првог пиротског црквеног хора био је Милан Џунић. Број чланова није био велики и углавном су то били верници који су били вољни да својим певањем употребују верску службу у Саборној цркви у Пироту. Сви чланови су били апсолутни аматери. Друштво је своје редовне концерте имало у хотелу „Еснаф“. Остао је запамћен наступ Друштва приликом посете краља Александра I Карађорђевића Пироту јуна 1927. године. Други светски рат и период након ослобођења нису донели ништа добро певачким друштвима у Пироту, па тако и за ово које је гајило црквено хорско певање. Није познато када је Друштво престало са радом.

Мисију коју је Црквено-певачко друштво Успење Свете Богородице започело, успешно је наставио Хор Свети

Јован Златоуст основан 1999. године.

Хуманитарне организације су удружења грађана која помажу немоћним, болесним, сиромашним, хендикепиранима, свима којима је помоћ неопходна. Пододбор Друштва Црвеног крста у Пироту образован је 22. јануара 1878. године, непуне две године после оснивања Српског друштва Црвеног крста. По томе он спада у ред најстаријих, и најбољих друштава Црвеног крста у Србији и Југославији до 1941. године. Образован је на иницијативу друштвеног комесара при моравском корпу српске војске Панте Срећковића, професора Велике школе, историчара, иначе другог по реду пиротског окружног начелника.

Становништво није у потпуности разумевало карактер Црвеног крста. Сматрали су да Друштво треба да постоји само у ратним данима. Страшни рат између Србије и Бугарске 1885. године, вођен углавном на територији пиротског округа, оставио је пустош иза себе. Становништво тада схвата потребу на непрекидним припремама Друштва Црвеног крста за рат и у мирнодопским условима.

Пиротски окружни одбор Црвеног крста имао је у свом саставу пододборе: срезова лужничког, нишавског и белопаланачког. Ратови 1912 – 1918, на жалост, нису затекли Србију доволно спремну да се супротстави појави заразних болести и епидемијама у српској војсци и грађанству. Епидемија пегавог тифуса захватила је само српску војску пиротских разервних болница, не и становништво Пирота. Али борба противу пегавца и пиротским резервним војним болницама била је изузетно тешка, скоро херојска. Многобројни болесници тражили су помоћ. Малобројни лекари и друго санитетско особље даноноћно се трудило да се спасу животи српских војника.

Друштво Црвеног крста Пирота⁴ постојало је све до уласка бугарских окупаторских трупа 1915. године. Бугари нису признавали постојање српског друштва Црвеног крста, па су сходно томе сву његову имовину запленили и користили. Имали су свој Црвени крст са Главним одбором у Софији. Тако је било до ослобођења земље 1918. године.

Званично рад пиротског Друштва Црвеног крста био је обновљен тек септембра 1923. године. Од тада па до 1941. године Окружни одбор Друштва имао је под собом среске одборе и пододборе: за срез белопаланачки, лужнички, нишавски и месни одбор Пирота, који је руководио радом Црвеног крста града. Сви су они били у саставу Обласног, доџије Бановинског одбора Црвеног крста са седиштем у Нишу, и Главног одбора Српског друштва са седиштем у Београду. Сваке године организовани су Летњи и Зимски дани Црвеног крста у сарадњи са управама свих основних школа, Женске радничке подружнице, Кола Српских Сестара, Колу девојака, Градске полиције, Певачком друштву „Момчило“, Соколском друштву, Скаутима, Спортском друштву Пирота. Организоване су свечаности, приредбе, утакмице, велике манифестационе шетње грађана кроз Пирот, организоване су приредбе, матинеа, течајеви прве помоћи за будуће мајке, Самарјански течaj који је имао за циљ да припреми грађанке за добровољне болничарке у случају рата. У свим тим акцијама Срески одбор Друштва Црвеног крста Пирота постизао је веома запажане резултате и прикупљао је значајна материјална средства.

Друштво Црвеног крста Пирота, између два рата, поносно је на чланове Подмлатка Црвеног крста. У свим пиротским школама, чланови Подмлатка уз помоћ својих наставника, добровољно је учествовало у многим акцијама.

А онда је 6. априла 1941. године дошао рат, бомбардовање наше земље и немачко-бугарска окупација овога краја, тако да је рад Црвеног крста Југославије и Пирота престао.

Након Другог светског рата Црвени крст није имао делокуг рада. Његова активност била је окренута коришћењу међународне (УНРИНЕ) помоћи која је распоређивана, или боље рећи дистрибуирана одговарајућим установама, интернатима, домовима за ратну сирочад и сл.

Југославија је и онда била у економској изолацији – до 1948. само са Запада, а онда и са Истока. Тек када су западне замље почеле да дижу блокаду, међународна помоћ почиње да стиже у већем обиму. Расподела је и

даље била централизована, све док 1952. године није прво усвојен савезни, а затим и републички закон о положају и овлашћењима Црвеног крста Југославије, односно Србије.

Поред редовних активности, општинска организација Црвеног крста у Пироту имала је и са успехом водила две ванредне акције, такорећи, једну за другом у 1963. години. Прва је била поводом потапања села Завој у нашој општини, која је прерасла општинске оквире, а друга је била поводом земљотреса у Скопљу, која је вођена на нивоу целе Југославије.

Елементарне непогоде наставиле су и даље да утичу на обим и садржај рада Црвеног крста. Спомињемо само земљотрес у Бања Луци, па у Книнској крајини и на Црногорском приморју, а онда су само у једној години дошли поплаве – Власотинце, Црна Трава, Бабушница и Пирот.

Године 1988. Пирот се нашао у двострукој улози: да помаже поплављеним ближним и даљим суседима и истовремено и сам себе од поплаве да спасава, па и да прима помоћ од других. Пружање ефикасне помоћи у 1988. години омогућено је тиме што су све организације Црвеног крста у земљи биле у могућности да такву помоћ пруже, пошто се још од 1980. сваке године организује и успешно спроводи акција „Солидарност на делу“, која има општејугословенски карактер.

Акција „Солидарност на делу“ добила је посебну тежину после распада СФРЈ због наглог прилива великог броја избеглица и због наглог пораста броја социјално узгјених. У Пироту се појављују народне кухиње за сиротињу.

Након 114 година рада и постојања, општинска организација Црвеног крста у Пироту добила је своје просторије. У ове просторије организација се уселила почетком јуна месеца 1991. године.

Већ 10. јуна организација Црвеног крста мења свој дотадашњи начин рада доласком прве породице избеглица, Стојанке Обрадовић са два унука из Боровог Села код Вуковара. Зато се овај датум може узети као дан почетка рада организације у ванредним условима.

За раднике и активисте Црвеног крста ово је био веома тежак период јер је захтевао, поред материјалног

збрињавања и пуно стрпљења, разумевања и уливања вере тим људима.

Коло српских сестара⁵ – не зна се тачно када је основано Коло Српских Сестара у Пироту, али из једне кратке белешке у „Вардару“, календару за 1906. годину сазнајемо да су Српкиње ван престонице образовале одборе и пододборе те у набројаним местима наводи се и Пирот. Од тада па наредне четири године Коло је радило, да би се после тога до 1918. године сасвим угасило. После Првог светског рата КСС Пирот није се огласило све до 21. марта 1929. године. Тога дана на оснивачкој скупштини, одржаној у Официрском дому, изабран је Надзорни одбор и Управни одбор. Председница обновљеног кола била је Јордана Божиловић Старчевић све до 1932, а до краја 1941. године била је почасни председник. Број чланова се стално повећавао и друштво је одржавало тесне везе са матицом и Главним одбором у Београду. Слава КСС-Пирот била је Мала Госпојина и свечано је прослављана сваке године.

Рад Кола су 1942. забранили Немци и одузели су имовину Колу, а 1946. су рад Кола забраниле и нове власти. Коло српских сестара је обновљено 15. маја 1990. године у Београду на начелима предратног Кола – да помаже људе у невољи, без обзира на веру, нацију и политичка уверења. Оно је самостално, добротворно удружење које се издржава од добровољних прилога људи који саосећају са туђом невољом.

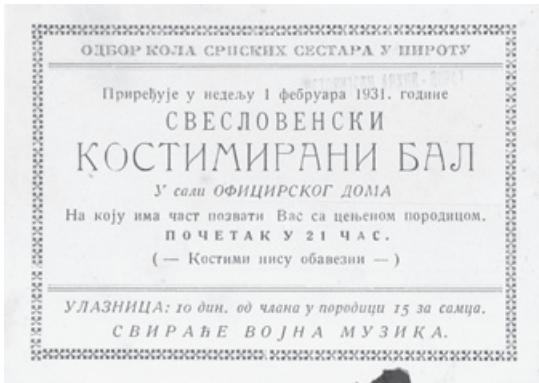
Трагичне судбине суграђана деведесетих година 20. века нагнали су племениту др мед. спец. Анђелку Милосављевић да окупи своје пријатељице и организује иницијативни одбор за обнову КСС у Пироту. Оснивачка Скупштина за обнављање Месног одбора КСС у Пироту одржана је у малој сали тадашњег Дома војске Југославије 24. маја 1997. године. Приступнице Колу потписало 82 жене. За председницу Кола у Пироту изабрана је др Анђелка Милосављевић, а образовани су и Управни и Надзорни одбор.

Хуманитарне акције, помоћ избеглицама, сиромашним суграђанима и ћацима, породицама са болесним члановима, помоћ ученицима и студентима, културно – просветна активност, неговање традиције и обичаја,

11. Културно-уметничка и хуманитарна друштва и удружења

едукативна предавања и трибине, доброворне приредбе и балови, вечери поезије и дечији маскенбали, само су неке од активности Кола које и данас трају несмањеним интензитетом, жаром и жељом за помоћи.

Хумано друштво „Добра Волја“, основано је 4. фебруара 1931. године са циљем да помаже сиромашну школску децу за време великих празника.

11/6. Позив одбора
Кола српских сестара у
Пироту на свесловенски
костимириани бал, 1931

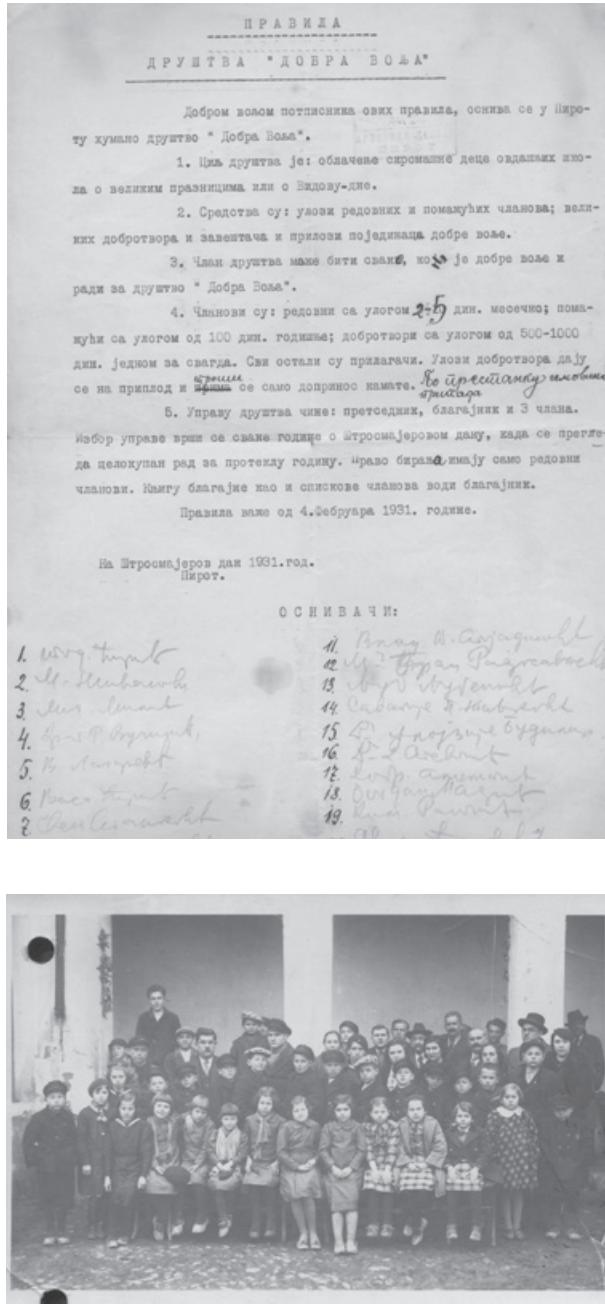
11/7. Позив за годишњу
Скупштину Друштва
Црвеног Крста, 1941.

ДЕСНО

11/8. Правила Друштва
„Добра Волја“, 1931.

11/9.

Друштво „Добра Волја“

12. ВЕРСКЕ УСТАНОВЕ И ОРГАНИЗАЦИЈЕ

12. Веске установе и организације

12/1.

12/4.

12/2.

12/5.

12/3.

12/6.

ВЕРСКЕ УСТАНОВЕ И ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Код Срба је утицај њихове паганске вере остао врло јак и дуго после званичног покрштавања. Религиозност становништва пиротског краја карактеришу дубоки трагови прасловенске, паганске религије, видни у обичајима, веровањима и празноверицама и јако израженом неговању култа предака. Вера и верски обичаји код Шопова и Торлака имали су већи утицај него код осталих у формирању њиховог карактера, менталитета и навика. Вера наших предака била је основана на поштовању природних сила, а добијала је свог израза у разним обредима, који су имали у себи много мистичних, патријахалних и наивно-побожних црта. Хумане црте словенске религије биле су необично развијене и истакнуте у веровањима нашега народа. Оне су биле главно обележје религиозног живота код Срба пре примања хришћанства.

Равој хришћанства на „торлачком“ и „шопском“ подручју не одваја се од осталог српства. Пиротски крај је у другој половини 12. века ушао у састав Немањићеве Србије. Свети Сава се као богоносац појавио међу Србима у преломному тренутку када се чинило да православни свет нагиње свијој пропasti. Он је дао онај садржај хришћанској ренесанси Срба који је најбоље одговарао природи и њиховим потребама. Везаност Пирота за свету лозу Немањића види се у одушевљеном дочеку Стефана Немање пролазивши кроз овај крај испраћајући Фридриха Барбаросу у крсташки поход. Са великим пијететом пиротски крај је 50 година доцније, дочекао и испратио тело Саве Немањића у манастир Милешево.

Та свечана поворка прошла је Цариградским друмом од Софије до Ниша, а Пироћанци су указали пуну почаст Савиним моштима. Становништво пиротског краја веома дуго живело је изоловано, без било какве чвршће организације, изузев породичних задруга. Тако изоловани, они су сигурност и ослонац тражили у вери и верским обичајима. У периоду вековне власти инородне и иноверне турске владавине, југоисточни крајеви Србије одликовали су се хришћанском верском ревношћу, ојачане традицијом српске Немањићке државе и црквеног култа Светосавског Православља. Пирот, као центар Понишавља предњачио је у томе.

Пиротски крај, у црквеном погледу, до друге половине 18. века била је засебна целина у саставу Софијске митрополије. Пиротска, односно Нишавска епархија Горње Мезије основана је 1761. год. са архиепископском столицом у Пироту, која је одвојена од софијске и нишке. Све до 1815. год. имала је свог архиепископа, кога је именовала Цариградска патријаршија. Због неприличног владања свога митрополита Самоила, Нишавска епархија је актом цариградског патријарха Кирила VI и Синода била сједињена с ратом опустошеном Нишком епархијом у једну, Нишку митрополију. Устанак хетриста 1821. изазвао је турску власт да се драстично обрачуна с побуњеницима и са Цариградском патријаршијом. Цариградски Синод поново одваја Нишавску епархију од Нишке и поставља јој за митрополита владику Јеронима.

Нишавска епархија са седиштем у Пироту, од своје обнове 1761. године, била је институција Цариградске

патријаршије. Њени митрополити, Грци по народности и фанариоти по образовању, у оквирима турског система и заједно са њим експлоатисали су и понижавали поробљено становништво Пирота и околине. Народ српски, а владике Грчке. Срби не знају грчки, владике не знају српски, и онда су владике прибегавале језику који они знају, турским, а који су језик многи по српским варошима разумевали. Тако је Бог кроз уста владичина слављен у православној цркви на језику мухамеданаца.

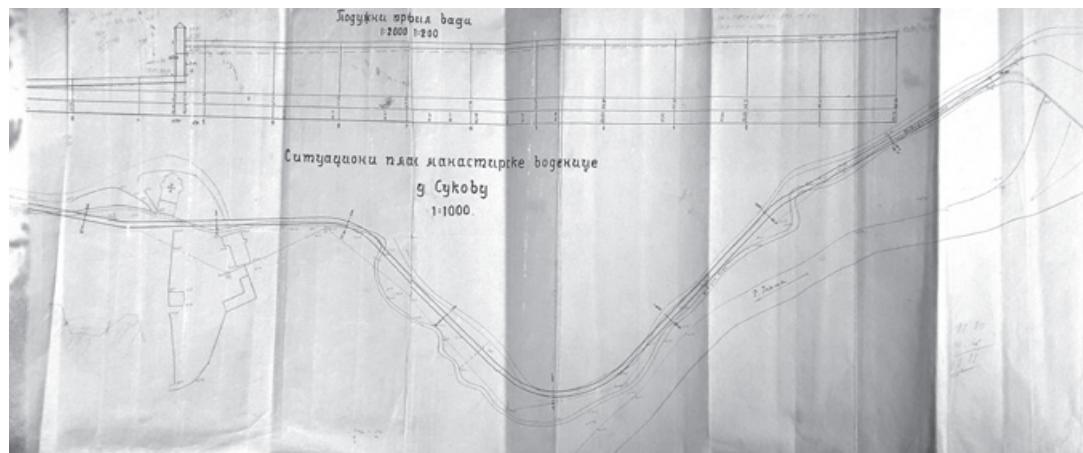
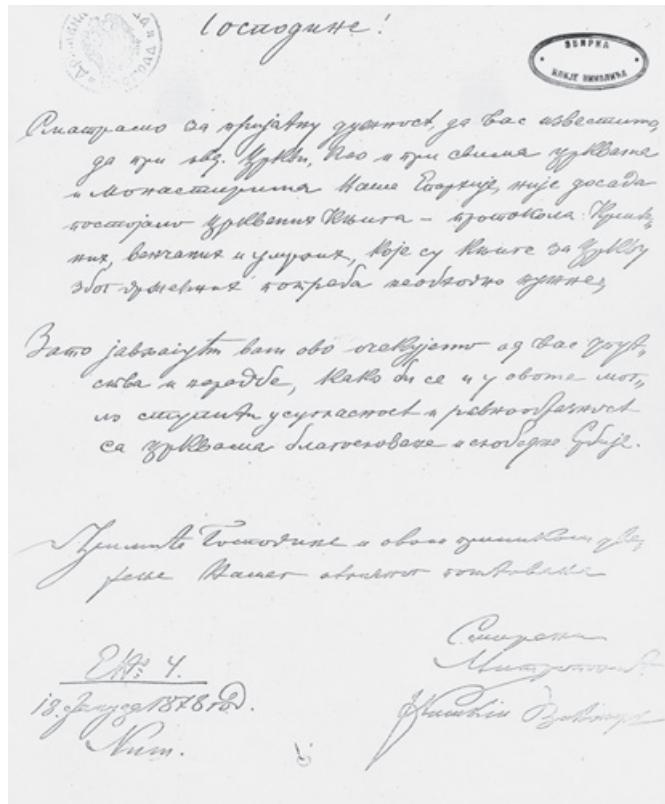
Након дуге доминације Цариградске патријаршије основана је Бугарска егзархија 1870. године, која је по султановом ферману обухватала и Нишавску епархију. У свим епархијама Егзархије, па и у Нишавској, фанариотски митрополити и епископи имали су да буду замењени Бугарима. Југоисточна Србија, па и Пирот, суочавају се са бугарским егзархијским пропагандистима, чији је главни циљ пропаганда бугарског националног духа у Понишављу, Поморављу и Македонији, тврдећи да је тамошње становништво бугарско.

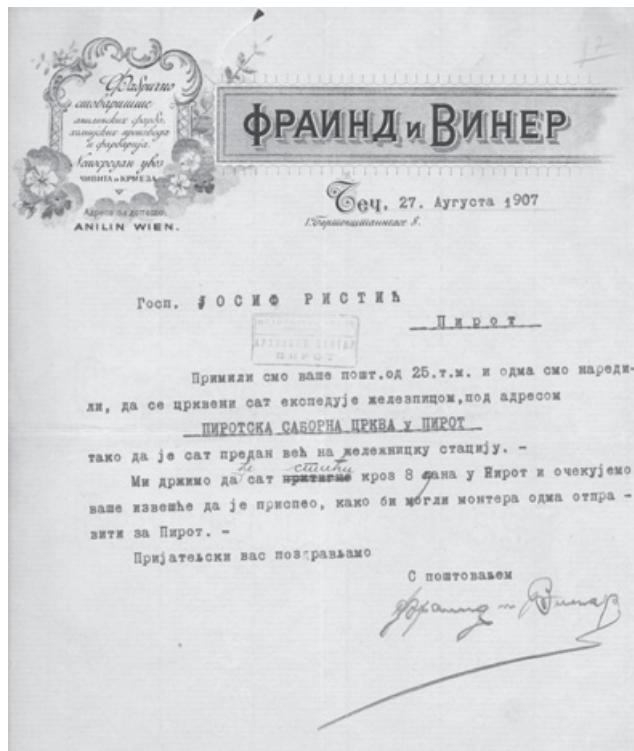
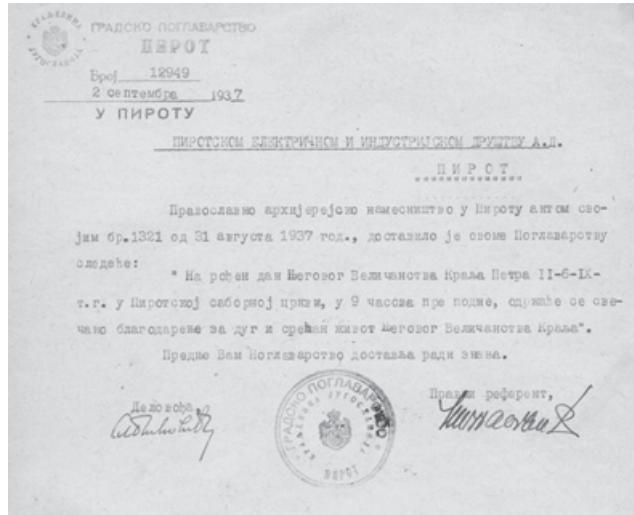
Краткотрајна власт Бугарске егзархије над Нишавском епархијом трајала је до ослобођења Пирота 1878. године. Нишавска епархија коначно је припојена Нишкој, те се, изузев у времену окупације, и данас налази у њеном саставу.

12/7. Допис Митрополита Нишког Василија којим извештава да у његовој епархији не постоје црквене књиге – протоколи крштених, венчаних и умрлих, 1878.

12/8.

Ситуациони план манастирске воденице у Скукову

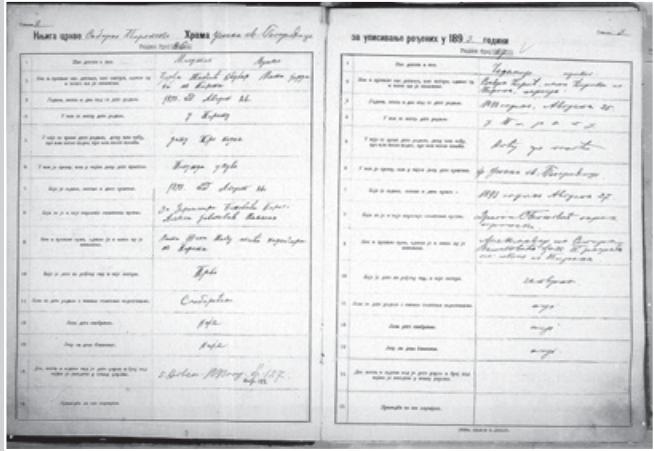
12/11. Матична књига рођених Цркве Рођење
Христово Пирот, 1878-1887.

ГОРЕ ЛЕВО

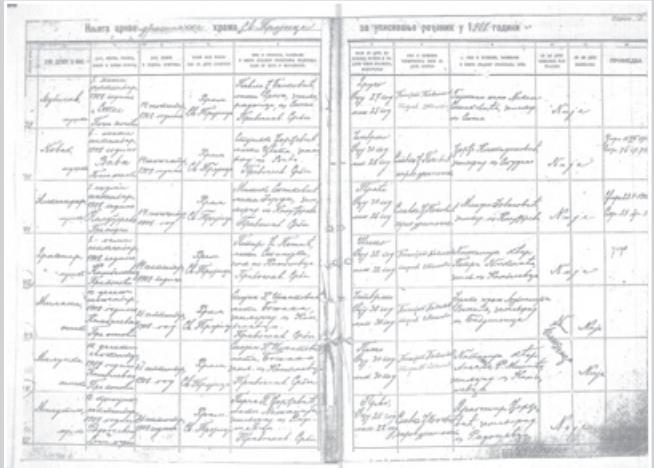
12/9. Православно архијереско намесништво у Пироту јавља да ће се на рођендан Његовог величанства Краља Петра у Пиротској саборној цркви одржати свечано благодарење, 1937.

12/10. Допис којим се јавља да је сат за Пиротску саборну цркву послат железницом, 1907.

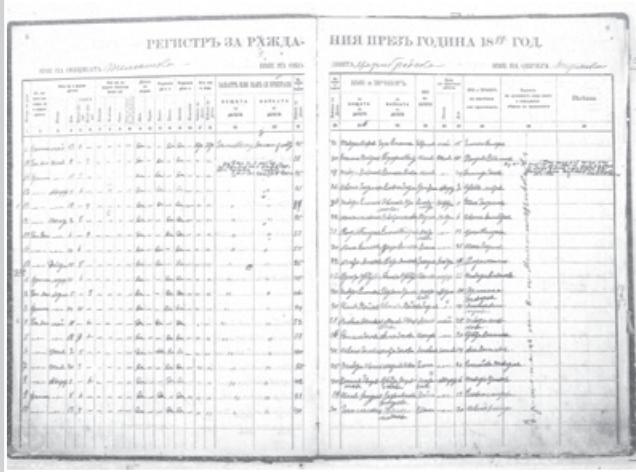
12. Верске установе и организације

12/12. Матична књига рођених Цркве Успење Пресвете Богородице Пирот, 1891-1893.

12/13. Матична књига рођених Цркве Свете Тројице Драгинац, 1908-915.

12/14. Матична књига рођених Пресвете Богородице Димитровград, 1883-1898.

12/15. Матична књига рођених Цркве Светог цара Константина и царице Јелене Црвена Јабука, 1879-1891.

13. НИШАВСКИ КЕЈ

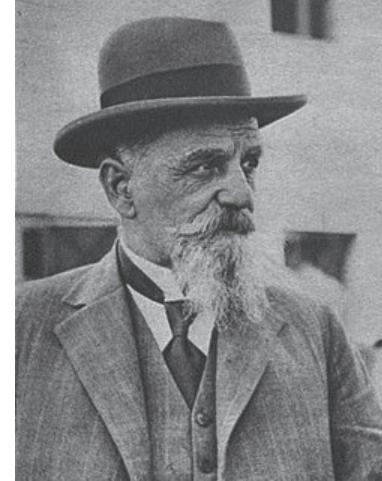
13/1. Регулација реке Нишаве, 1923.

НА НАРЕДНОЈ СТРАНИ

13/2. Велимир Вукићевић

13/3. Уређење кеја, шездесетих
година 20. века

13/4. Нишавски кеј пре уређења,
шездесетих година 20. века

НИШАВСКИ КЕЈ

Река Нишава правила је велике штете Пироту, изливањем при високом водостају. Иницијатива да се заштити град од поплава покренута је захваљујући професору Гимназије Велимиру Вукићевићу, дугогодишњем посланику Округа пиротског (1903-1930), министру грађевина (1920-1922) и министру поште и телеграфа (1922-1924). Регулација Нишаве почела је 1923. године, узводно од Големог моста, а упоредо са регулисањем корита реке грађен је Кеј са обе стране. Липе су засађене 1929. и 1930. године. Корито Нишаве уређено је 60-тих година 20. века, тада су подигнути насипи и продужен дрворед липа око стазе. Низводно од моста, липе су сађене 2010. године.

Кеј је прави драгуљ Пирота, место за људе свих генерација и узраста. Стаза здравља дуга три километра која спаја три моста на Нишави. Јединствена стаза и највећи спа центар на отвореном у Србији. На кеју су и стазе које користе спортисти и рекреативци. Због своје лепоте пиротски Кеј је незаобилазна дестинација свих туриста који посећују Пирот, готово да нема туристе који се није одушевио кад је видео да у центру града Пирот има овакву оазу мира и тишине. На кеју можете да шетате и уживате у миру и тишини, да се рекреирате, бавите спортом јер је у непосредној близини и стаза за ролере и терен за мале спортиве са вештачком травом, терени за кошарку, одбојку, фудбал, Хала „КЕЈ“, теретана на отвореном и бројни други садржаји. Кеј је доступан и особама са инвалидитетом, јер су изграђене рампе тако да заиста представља изузетну дестинацију.

18. 6. 1882. To Sarca 17. 6. 1882.
Romania
La yebajo spusor spusorul meu oborecile a sa va
poate sa eaga totușe înțeleptul mei, că o să jecăză și pe
trumul său. El să spună: "Bună trebă", Oba nu răspesc
său bătrâni români să se joace de la bună trebă
a u ~~șapte~~ ^{cinci} să spună că o să jecăză și pe
trumul său. A săbătă se "Bună trebă" să se alese yobă.
Zajus își face ~~șapte~~ ^{cinci} să se mențină a se voia jecă-
ză.

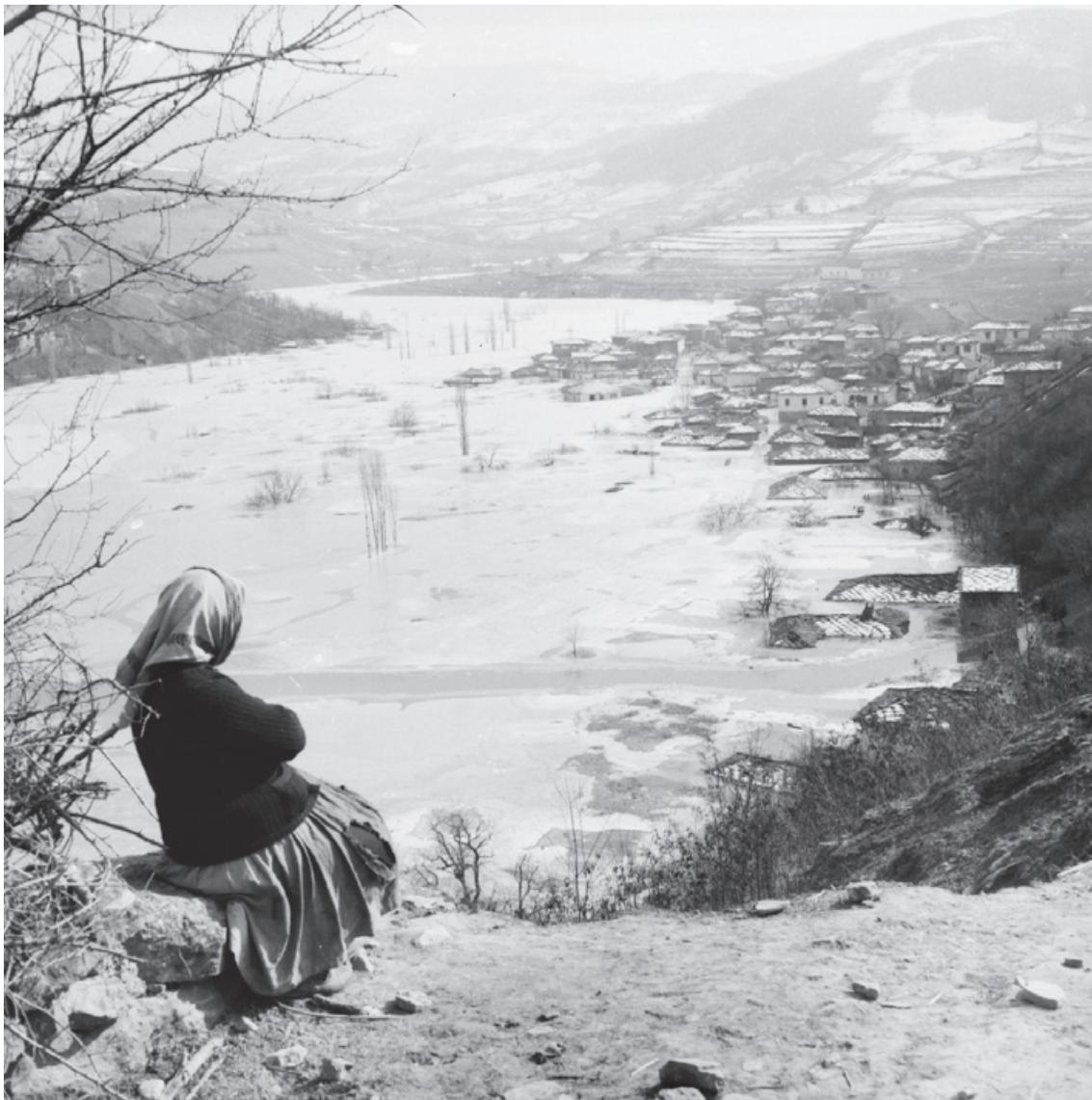
13/5. Записник продужене Седнице одбора општине Пиротске, тачка VII одлука да се изврши регулација реке Нишаве, 27. март 1923.

13/6. Записник одбора општине Пиротске, тачка IV решава да се новоподигнати кеј реке Нишаве назове „Велин Кеј“, 20. јун 1923.

13/7-13. Нишавски кеј

14. Завојска катастрофа

13. ЗАВОЈСКА КАТАСТРОФА

Predsednik Narodnog odbora opštine Pirot na osnovu ovlašćenja predsednika Narodnog odbora sreza Niš, a u smislu čl. 6 Zakona o obaveznom učeštu građana u otklanjanju oštete opasnosti (Sl. glasnik NRS br. 8/56) donosi sledeću

N A R E D B U

I

Usled elementarnih nepogoda, sva za rad sposobna lica od 18 do 50 godina pa području opštine Pirot, dužna su da učestvuju u otklanjanju neosrednje opasnosti.

Fizička i pravna lica sopstvenici ili držaoci tehničkih sprava, za regu, alat i materijale potrebnog za otklanjanje opasnosti, dužni su da isti stave na raspoloženje Stabu za obranu od elementarnih nepogoda pri Narodnom odboru opštine Pirot.

II

APARAJENI LISTA
NARODNI ODBOR
PIROT

Sva lica obavezna po ovoj naredbi da učestvuju u otklanjanju opasnosti, dužna su da se odazovu pozivu Štaba i da potrebna sredstva stave na raspoloženje oblašćenim licima i postupaju po njihovim naredbama.

III

Sopstvenici nepokretnosti na kojima se vrši otklanjanje opasnosti i soštvenici okolnih neokretnosti dužni su da dozvole na njihovo imovinu preduzimanje svih tehničkih mera koje naredi Štab preko oblašćenih lica, kao to su evakuacija, delimično ili potpuno rušenje objekata, uklanjanje materijala, sedu stabala i slično.

IV.

Fizička lica koja se bez opravданog razloga ne odazovu pozivu Štaba ili se u toku otklanjanja opasnosti ne pokoravaju naredbama Štaba ili na stave na raspoloženje svoja tehnička sredstva, zaprege, alat i materijal, kazniće se, na osnovu Zakona o obaveznom učeštu građana u otklanjanju opasnosti, novčanom kaznom od 10.000,- dinara ili zatvorom od mesec dana ukoliko radnja ne predstavlja krivično delo.

Pravno lice, koje ne stoji na raspoloženje tehničke slike, zaprege, alat i materijal radi otklanjanja opasnosti kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 200.000,- dinara a odgovorno lice novčanom kaznom od 10.000 dinara.

Naredba stupa na snagu odmah.

NARODNI ODBOR OPŠTINE PIROT, dana 18 februara 1963.
godine Br. 01-2196/63.

PREDSEDNIK NOO- Pirot
Branimir Ćirić

Z A P I S N I K

Sa sastanka održanog u Narodnom odboru opštine Pirot, dana 27 februara 1963. godine u vezi sa klijanjem terena kod sela Zavoj.

Sastanku prisustvuju: Milosav Janjić, profesor Rudarsko-geološkog fakulteta u Beogradu; Dimitrije Antić, inženjer; Bragan Lazarević, geolog; Petar Jevremović i Kosta Mijatović, pot-pukovnici JNA; Božidar Manić i Ivan Kostić, potpredsednici NOO-e Pirot; Vitoša Živković, predsednik i Dragoslav Vojdić, član OO SSRN; i Vitorin Gruić, šef Impozitave SUP- Pirot.

Svi prisutni su pre sastanka bili na licu mesta radi sagledavanja situacije na ugroženom terenu.

U kraćem izlaganju profesor Janjić je izneo da je neposredni uzrok klijanja sela seniljne teže koja je zavladala otpor trenažu a klijanje s predisponirane morfologije terena i znatne padinave. Da klijanje terena nije zajasnilo tok reke Visočice ne bi bilo tako opasno.

Profesor Janjić, a i inženjer Antić, su izneli da je klijanje teško i veliko i da smatraju da nema mesta preduzimanju bilo kakvih sanacionih mera. Klijiste treba smatrati samo umročnicom stvaranja akumulacije reke Visočice koja ugrožava poplavom naseljene mesta uzvodno od klijista a, eventualno probijanje stvorene brane u naseljeno mesto a objekte nizvodno od brane.

Fosile kratke diskusije na sastanku su jednoglasno usvojeni sledeći

Z A K L J U Č I :

1) Predložiti da, u roku od 5 do 7 dana, jedna stručna komisija sastavljena od geomorfologa, geologa, hidrotehničara, stručnjaka koji su bavili se projekcionim ispitivanjem seniljnih brana, geodeta, predstavnika inženjerskih službi JNA i nekoliko stručnjaka koji su učestvovali u sanaciji klijista Gradot u NR Makedoniji.

2) Odmah pristupiti snimanju uzdužnih profila klijista i više njegovih preopasnih profila.

3) Postaviti reperne tačke na nekretnom delu terena i sa njih pomatrati nekoliko tačaka na terenu koji klijisti.

4) Preduzeti mere za aerofotogrametrijsko snimanje terena u reonu klijista.

5) Odmah pristupiti merenju proteka vode na poplavljeno mesto nizvodno od mase. Merenje i ispitivanje mutnade vršiti nekoliko puta dnevno.

6) Hidrometriskim krilom vršiti merenje dotoka Visočice uzvodno kod sela Male Lukanci.

7) Na levoj zdravoj obali reke, u nivou danasnje vodenе mase, odmah poceti izgradnju kanala takve veličine da može propustiti priticanj vode koji se hidrometriskim krilom bude ismerio kod sela Male Lukanci. Kanal kopati uvodno prema stvorenoj brani. Ako dodje do satrpanja kanala pokriti ga kamjenom nabaćnjem.

8) Zaštititi svaki prelaz preko klijista.

9) Obveziti neposredno osmatranje vode i držati ~~xxx~~ u pripremnost sva naseljena mesta nizvodno od stvorene brane, a zbor mogućnosti probijanja brane.

10) Odmah isvršiti procesu nastale štete u poplavljenoj selu Zavoju.

11) Ako se udizanje brane nastavi intenzivnije nego do sada preduzeti odgovarajuće mere bezbednosti u selima uzvodno od brane.

./.

- 2 -

12) Ako dodje do povlačenja vode sve izvore koji su bili poplaveni duže vreme vrenesti a preduzeti i sve ostale sanitарне i protiv epidemiske mere radi zaštite stanovništva.

Fosile ovoga sastanak je završen.

SASTANKU PRISUSTVOVALI:

- ZAPISNIK VODIO
SEKRETAR NOO-e
M. Ćirić, s.r.
1) Dr. inž. M. Janjić, docent, s.r.
2) Inž. Dim. Antić, s.r.
3) P. Vojinović, s.r. - pot-pukovnik JNA
4) Kosta Mijatović, s.r. - pot-pukovnik JNA
5) Božidar Manić, s.r. - potpredsednik NOO,
6) J. Kostić, s.r. - potpredsednik NOO,
7) Vitoša Živković, s.r. - predsednik OO SSRN,
8) Dragoslav Vojdić, s.r. - član OO SSRN,
10) Vitorin Gruić, s.r. - šef Impozitave SUP.

Da je prepis veran originalu, tvrdi:

N A Ç E L I K
Odeljenje za opštu upravu f. un. posl.
J. Živković Petreyić

ЗАВОЈСКА КАТАСТРОФА

Завојска катастрофа¹ започела је те фебруарске ноћи 1963. године клизањем земљишта низводно од села, које је било узрок свих каснијих догађања. У понедељак, 25. фебруара 1963. године, почело је да клиза земљиште у месту Извор између брда Кучишко крајиште и Зли Дол, 1,5 km низводно од села. У корито реке Височице спустила се земља 1500 m дужине и 300-600 метара ширине. Преко 1 милион кубних метара земље зауставио је ток реке Височице и од ње направио језеро.

Општина Пирот је преко свог Штаба за одбрану од елементарних непогода од првог дана водили битку за спасавање и забрињавање људи и њихове имовине. Одмах је извршена мобилизација људства и технике из целе општине. Из фабрика, школа, других установа и органа, месних заједница града и села, фебруара, марта, априла и маја било је ангажовано око 29.000 људи, 2.500 запрежних и 1.050 моторних возила.

Држава је takoђе много чинила да се помогне људима и избегне катастрофа у случају неконтролисаног пробијања бране. Били су ангажовани војска, полиција (тадашња милиција), стручњаци специјализованих фирм и институција. За све ђаке из школе, њих 220, обезбеђен је смештај и услови за наставак школовања од почетка априла до kraja школске године на Митровцу на Тари.

Колико је била драматична ситуација говори и чињеница да је целокупна јавност тадашње Југославије пратила стање око села Завој преко штампе, Филмских новости и телевизије. На терену су били новинари из многих редакција и свакодневно извештавали и пратили

стање, разговарали са сељацима, радницима, стручњацима и свима другима који су се зателкли на терену. Најтиражнији лист у тадашњој држави, „Политика“, исцрпно је писао свакодневно од 27. фебруара до 3. априла 1963. године. Насловима из поменутог листа може се стечи увид у драму која се одвијала тих дана: „Клизање терена угрожава више села у пиротском крају“, „Читаво село Завој под водом“, „Тешка трагедија села Завој код Пирота“, „Село тоне у воду наочиглед немоћног становништва“, „Опасност код Пирота узима све шире размере“, „Вода руши брану“, „Убрзана евакуација становништва из насеља низводно од бране“, итд.

Помоћ читавог друштва је нуђена и давана са свих страна из целе државе, из околних општина, од предузећа, институција, школа и појединача, у материјалним добрима и новцу, а било је и оних који су нудили своје куће за смештај читавих породица.

ПРЕТХОДНА СТРАНА

14/2. Наредба Председника Народног одбора општине Пирот о дужностима свих за рад способних лица да учествују у отклањању непосредне опасности услед елементарних непогода, 18. фебруар 1963.

14/3. Записник са састанка у Народном одбору општине Пирот у вези са клизањем терена код села Завој, 27. фебруар 1963.

14. Завојска камасијрофа

ПРИМЉЕН ЈАЗВЕТАЈ 16.111.1963 године
и 6,20 басова. Јазветај поднео инжењер Додић
- Водостај опада, највећи је био око 2m. Садашњи ниво је ксао 15 3.1963 године у 2lh. Низводно од канала вода носи материјал. Потреб- на је сила за габионе и радна снага.
15.3.1963 године радници "Прогреса" су радили до 23 сата а радио тон и остали до 21h.
Механичарка је радила до 24 сата поште тоги стали због преносености лјудства и недостатка нафте.
Хидротехника nije радила према додису од синоћ /15.3.1963/ Треба организовати рад у 3 смене, као и да се обезбеди правова минира из Велике Лукаве.
Дежурни службеник Бранко Ђадовановић
16. МАРТА 1963. ГОД.
Ниво воде 15,3.1963. године и 0,6 басова износи 15,74, а 16. марта 1963. године и 0,6 басова износи 15,75. Рекаст на сат нешто око 3,5 mm. Од 0,5 басова нека приратјаја код бране. Тenden- ција спада.
Дежурни првомај за брански Штаб — басова

У 16,30 минута дежурни службеник са бране 1, Јован Панчић телефоном је пренео следећи извештај. Ставе на бранама су напретоване од јутра. Проток воде кроз канал је око 37 кубних метара у секунди. Водостај у Завоју у 12,14 минуте је пали и износ 53,16. У 10 часова водостај износ 53,15.
Данас је на бранама радио укупно 327 радника. Од тога ради- ло је из следећих села: Покровачки 75 лица, Конгревитиц 29, Веље 16, Пакланице 52, Гостуља 72, Вадима Лукаве 26, Мада Лукаве 10 и Рудари Бора и Хидротехника 17.
Мобилисани радници сима радија је из преносељу камена, и изради грабиона. Израдено је 7 грабиона, јакији ради поменутих села, сам Гостуља Чаковићици био је врло мали. Позадовре и инжењери у заједници са инженерском наставом су сима спрема да се ефект рада побољша или ишту успеши. У наредну ноћеви је предвиђено да се Покровачки и неки су наступима посвоји, тако да су кидам колонију и да због тога ишо могла да ради и остале села. Но мака ишеву до свакога става им реду дошло је, што је Владикава Станимир побуњио радника говорим да не ради. Предложен да се против овог друга имају рачана нерадника, покрене административно казнени поступак.

14/4. Извештај о водостају, 16.март 1963.

14/5. Извештај дежурног службеника са бране 1, 1963.

14/6. Преглед трошкова елементарних непогода
у селу Завој, 26.март 1963.

14/7. Попис становништва, зграда и стоке
настрадалих села, 1963.

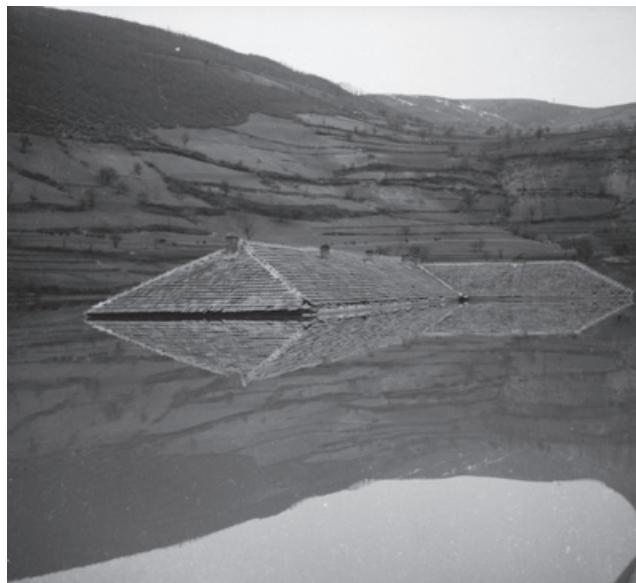
ПРЕГЛЕД		ТРОШКОВА ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА У ЗАВОЈУ, УСЛОВАНИХ НАБАВКОМ РАЗНОГ МАТЕРИЈАЛА И ИЗВРАЋЕНИХ УСЛУГА ОД СТРАНЕ ПРИМЉЕНИХ ОРГАНIZАЦИЈА И УСТАНОВА, ПРЕМА ДОСТАВЉЕНИМ РАЧУНИМА ЗАКЛУЧНО ДО 26 МАРТА 1963. ГОДИНЕ.											
— Укупно трошкови Ћијева		9,938.449.-											
1.Прихрамбени производи за исхрану људства		1,479.490.-											
2.Набављени првачки цакови за брану у вредности од Ћија.		200.000.-											
3.Бензин за превоза - транспортна средства		245.223.-											
4.Експлозивни материјал само са наше територије		1,177.000.-											
5.Осветљење		31.000.-											
6.Греће и даске за брану		491.800.-											
7.Гвожђе и ексери		27.000.-											
8.Транспортне услуге		3,836.549.-											
9.Гумене чизме за људство које је радио на брани		792.000.-											
10.Шефер булиде 3 комада		49.000.-											
11.Стручна радна снага узета од "Прогреса"		64.000.-											
12.Израда скица терена код бране		19.000.-											
13.Слема за преносната ауди код бране		72.000.-											
14.Сточна храна		164.865.-											
15.Путни рачуни службеника и радника који су слати на терен за организацију рада од стране Ћијева и мобилног		923.000.-											
16.Лекови узети код Апотеке "Карло скапел"		182.890.-											
17.Остале		183.632.-											
СВЕГА		9,938.449.-											
27. марта 1963. године													
Пирот													

Насеље	Датум	Дан						Седмица					
		пн	ср	чв	срд	јв	срб	пн	ср	чв	срд	јв	срб
БЕЛА	31	100	104	246	53	39	52	59	54	17	-	113	2
ВЕЛУЧАР СВАДИЋЕ	1.3.	246	326	646	122	98	420	24	484	56	29	238	2
ГОСТУЉА	2.3.	546	589	1.050	240	182	289	218	115	400	261	19	366.371.519
Мада Лукава	3.3.	72	78	159	39	26	56	26	27	15	3	6	56
Пакланице	1.3.	286	370	666	167	416	222	107	163	89	47	361	4
ЗАВОЈ	2.3.	630	675	1.235	270	181	746	277	237	265	54	659	11

662 2046 2023 4669 752 659 1411 509 870 553 583 1563 91 2135 2131 3652

14. Завојска кашаскија

15. JOLLI OBO

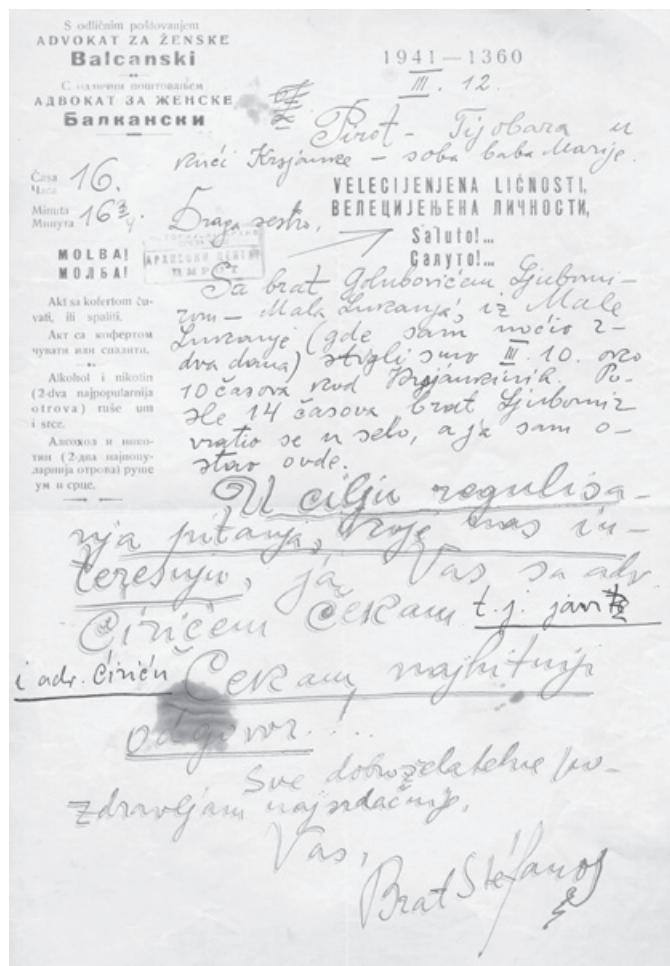

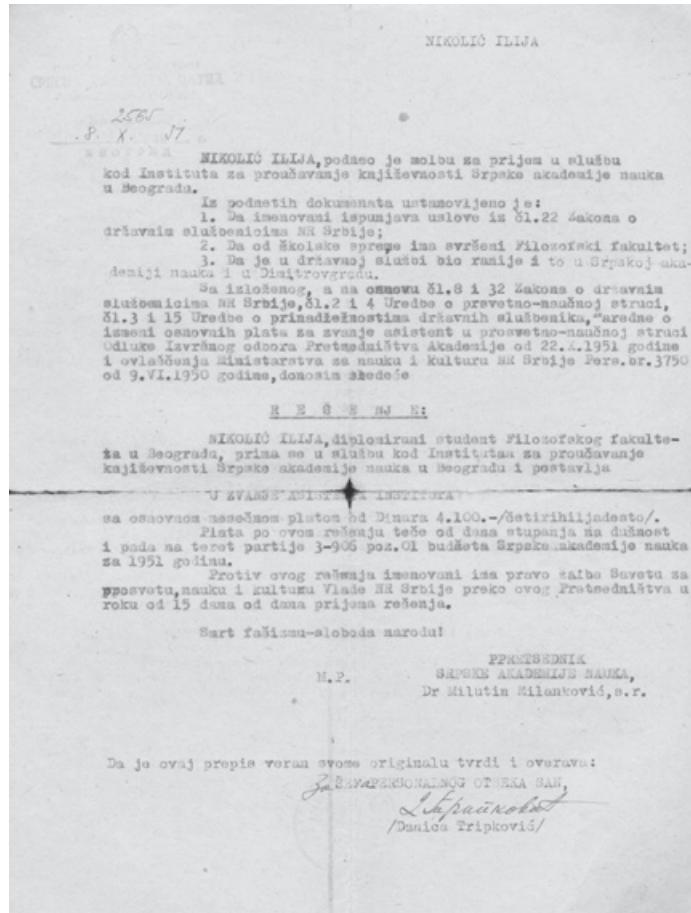
15/1. Полиса осигурања на име Петра Аранђеловића

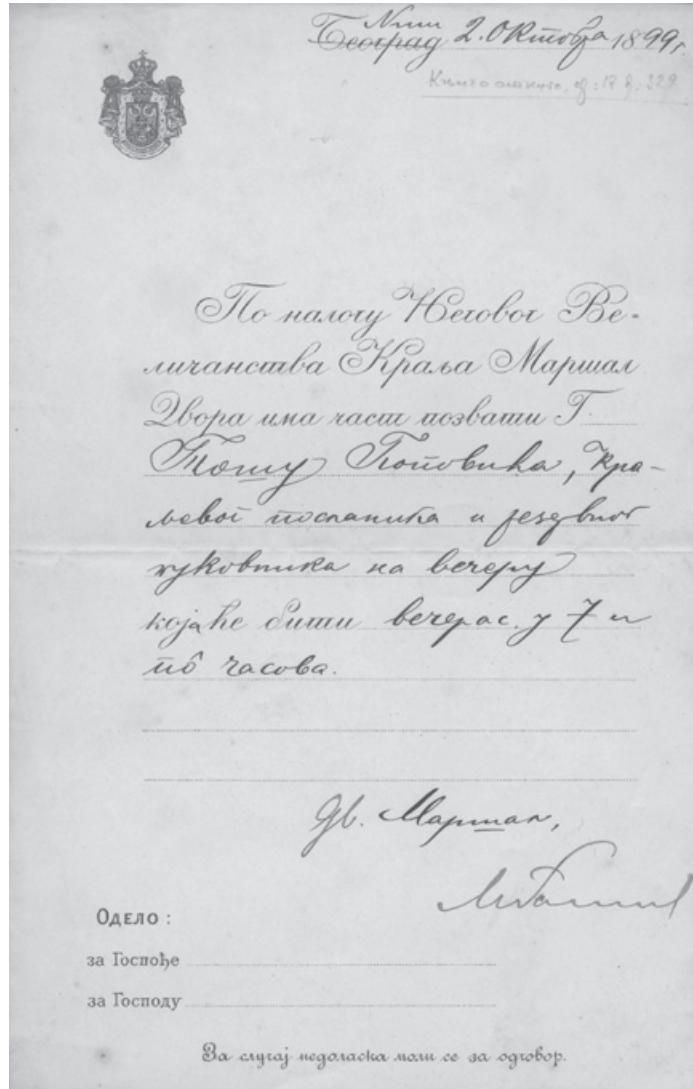
15/2. Удружење
српских четника „Петар
Мркоњић“ издаје
диплому Мијодрагу
Мијалковићу,
28. јануар 1933.

15/3. Писмо адвоката за женске, Балканског

15/4. Решење председника САНУ, Милутина Миланковића о
примању у службу Илије Николића

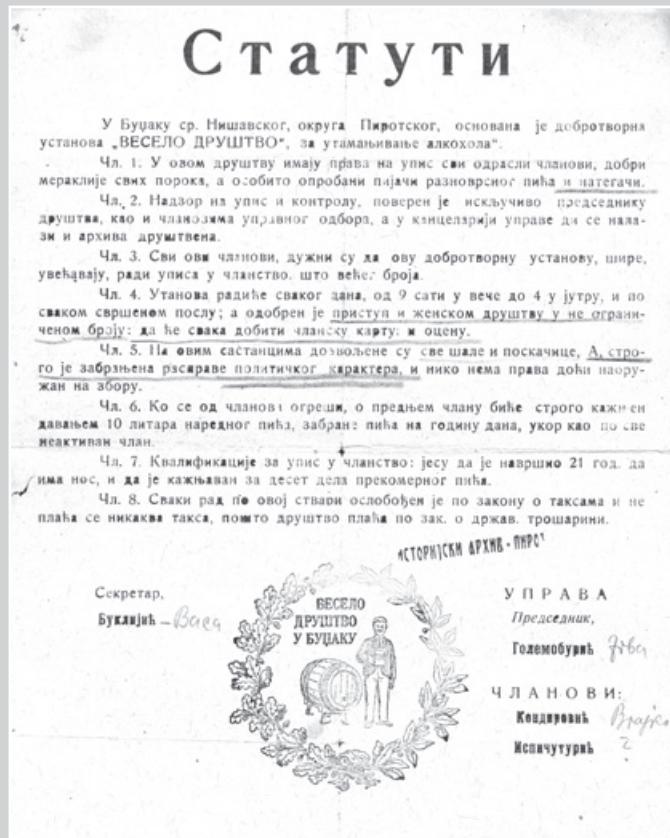
15/5. Наредба Војводе Петра Бојовића о одликовању Резервног пешадијског капетана прве класе Јована Поповића, 1919.

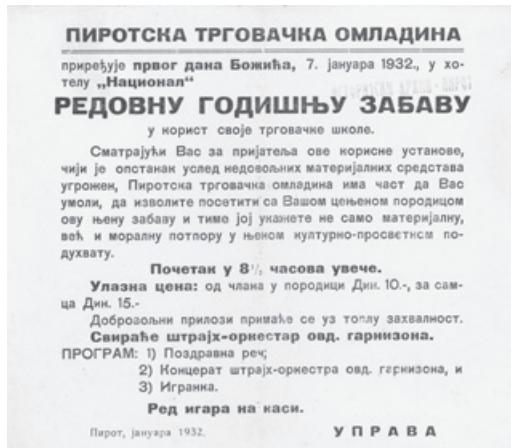
15/6. По налогу краља Милана, маршал двора позива Тодора Поповића на вечеру, 1899.

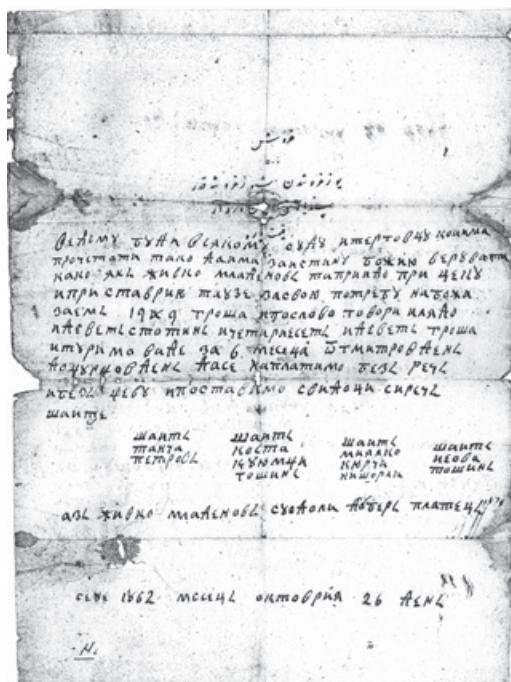
15/7. Указ краља Александра I о одликовању Станче Видановића Орденом Светог Саве IV реда, 1930.

15/8. Статут Веселог друштва у Буџаку

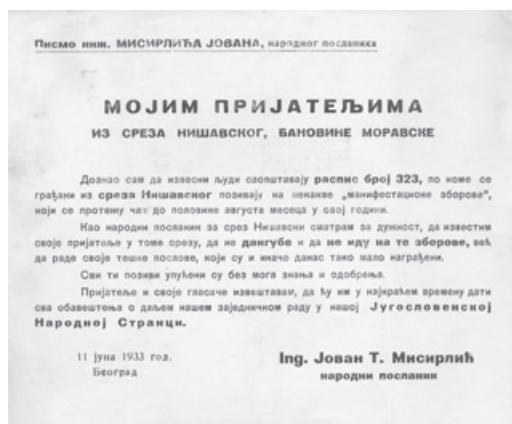
15/9. Пиротска трговачка омладина позива на редовну годишњу забаву, 1932.

15/11. Документ на старословенском језику

15/10. Документ на оријенталном језику

15/12.
Предизборно писмо
Јована Мисирлића,
народног
посланика, 1933.

15/13. Изградња бензинске пумпе на Калеу

15/15. Изградња Црвеног трга у Пироту

15/14. Аутобуско стајалиште у Пироту

15/16. Железничка станица у Пироту

15/17. Панорама Бабушнице, средином 20. века

15/18. Панорама Димитровграда, 1937.

15/19. Панорама Пирота

15/20. Особље железничке станице у Димитровграду, 1960.

15/21. Отворени базен на Калеу

15/25. Дочек Штафете младости у Пироту

15/26. Црвени трг, центар многих државних и градских манифестација

15/22-24. Јосип Броз Тито у Пироту, 27. септембар 1965

15/30. Изградња саобраћајног полигона поред Нишаве

15/31. Изградња новог моста „Газела“ на Нишави

15/27-29. Планинарски дом

15/32. Изградња Везног
тракта у Пироту, 1972.

15/33-34. Улица Добрице Милутиновића

15/35. Часовничарска радња испред Хотела „Пирот“

15/37. Хотел „Пирот“ у центру града

15/36. „Пиксла“ на некадашњем Црвеном тргу у Пироту

15/38. Панорама улице Саве Ковачевића у Пироту

ПОПИС ИЛУСТРАЦИЈА

1. ПИРОТ СА САРЛАХА

- 1/1. Пирот, 1887. (Коста Н. Костић, Историја Пирота, Пирот 1973)
1/2. Пирот, почетком 20. века (Историјски архив у Пироту (ИАП), Збирка фотографија)
1/3. Пирот, педесетих година 20. века (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
1/4. Пирот, осамдесетих година 20. века (ИАП, Збирка фотографија)
1/5. Пирот, деведесетих година 20. века (ИАП, Збирка фотографија)

2. ХИЛАНДАРСКО ПИСМО

- 2/1. Хиландарско писмо, 1842. (ИАП, Збирка Варда)
2/2. Печат хиландарског писма
2/3. Адреса хиландарског писма

3. РАТНА ВРЕМЕНА

- ОСЛОБОЂЕЊЕ ПИРОТА ОД ТУРАКА
3/1. Кarta нових крајева Србије, 1877. (Илија Николић, Пирот и Срез нишавски, грађа 1, Пирот 1981)
3/2. Запис на положају великог крста који је стајао више отпала у Темачком манастиру, 1884. (ИАП, Лични фонд Илије Николића)
3/3. Телеграм о ослобођењу Пирота, 17. децембар 1877. (ИАП, Лични фонд Илије Николића)
3/4. Ослобођење Пирота, 16. децембар 1877. (Коста Н. Костић, Историја Пирота)
3/5. Пирот, 18. век (Коста Н. Костић, Историја Пирота).

СРПСКО-БУГАРСКИ РАТ 1885.

- 3/6. Телеграм председника Владе Милутини Гарашанина са препоруком да се затвори граница према Бугарској, 11. октобар 1885. (ИАП, Лични фонд Тодора Поповића)
3/7. Уверење Суда Општине пиротске г. Тодору Поповићу да је у његовој кући боравио Књаз Милан, а након његовог одласка и уласка Бугара у Пирот, његова је кућа опљачкана, 7. јануар 1886. (ИАП, Лични фонд Тодора Поповића)
3/8. Списак прекум судом осуђених пиротанаца, 25. децембар 1885. (ИАП, Лични фонд Тодора Поповића)
3/9. Бурхратовић, пуковник, командант Тимочког кора са својим штабом (Илија Николић, Пирот и Срез нишавски, грађа 1)
3/10. Књаз Милан Обреновић одликује ћенерала Ђуру Хорватића Таковским крстом I степена са мачевима, 14. март 1886. (ИАП, Лични фонд Тодора Поповића).

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

- 3/11. Печат Пиротског комитетског одреда
3/12. Релације о борбама 2. батаљона 3. пешадијског пука, 1916. (ВАБ, ф. Војске Краљевине Србије)
3/13. Релације о раду 16. пешадијског пука, 1914. (ВАБ, ф.

Војске Краљевине Србије)

- 3/14. Наредба Пиротског пуковског војног округа за упис репргута, 1916. (Државни војноисторијски архив Велико Трново (ДВИА), ф. Пиротско војно окркје)
3/15. Извештај Јована Радовића, 1917. (Војни архив Београд (ВАБ), ф. Топлички устанак)
3/16. Наредба Пиротског војног команданта, 1916. (ДВИА, ф. Пиротско војно команданство)
3/17. Војници 1. Софијске дивизије, 1915. (Народна библиотека „Св. Кирило и Методиј“ Софија (НБКМ), Дигитална библиотека фотографија)
3/18. Битка на Дреновој Глави, 1915. (НБКМ, Дигитална библиотека фотографија)

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

- 3/19. Удружење Пиротанаца у Београду моле да се територије пиротског округа која је под бугарску окупацију изузме и поседне од стране Немачких власти, 31. мај 1941. (ИАП, Збирка Пирот и околина у народноослободилачкој борби 1941 – 1945)
3/20. Весник Христо Ботев, 1. октобар 1943. (ИАП, Збирка Пирот и околина у народноослободилачкој борби 1941 – 1945)
3/21. Пропусница, аувајс, Ивошевић Мана, 1944. (ИАП, Збирка Варда)

- 3/22. Меморандум Пиротског оконлиског управљења (ИАП, ф. Пиротско електрично и индустријско друштво)

- 3/23. Објава фелкомандантуре 809 у Нишу, 13. август 1941. (ИАП, Збирка Пирот и околина у народноослободилачкој борби 1941 – 1945)

- 3/24. Квитеца за управљање бициклином, 13. август 1941. (ИАП, Збирка Пирот и околина у народноослободилачкој борби 1941 – 1945)

- 3/25. Млади Борац, лист Јединијеног савеза антифашистичке омладине Србије, 1944. (ИАП, Збирка Пирот и околина у народноослободилачкој борби 1941 – 1945)

- 3/26. Пропагандни плакат против комуниста (ИАП, Збирка Пирот и околина у народноослободилачкој борби 1941 – 1945)

- 3/27. Печат Пиротске переске управе (ИАП, ф. Пиротско електрично и индустријско друштво)

- 3/28. Крштенница Бугарска егзархије, 14. фебруар 1944. (ИАП, Збирка Варда)

- 3/29. Сведочанство Основне школе Св. Кирило и Методије у Пироту, 21. јун 1942. (ИАП, Збирка Варда)

- 3/30. Акције Пиротске сконтске банке а.д. мај 1943. (ИАП, Збирка Варда)

4. УПРАВА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

ПЕРИОД ДО 1941. ГОДИНЕ

- 4/1. Милутин Гарашанин, председник српске владе и министар спољних послова, Начелнику округа пиротског у вези са обештећењем турских сопственика којима је порушена имовина ради регулације вароши, 20. децембар 1884. (ИАП, Лични фонд Тодора Поповића)

- 4/2. Меморандум Начелства округа пиротског (ИАП, ф. Начелство округа пиротског)

- 4/3. Командант Првог гардијског пешадијског батаљона тражи од Начелства округа пиротског 15 000 динара да

исплати лифераnte од којих је узео храну за војнике, 9. јул 1892. (ИАП, ф. Начелство округа пиротског)

4/4. Тодор Поповић, начелник округа пиротског од 1884-1886. (ИАП, Лични фонд Тодора Поповића)

4/5. Писмо Тодору Поповићу, благородни Пиротани, 1886. (ИАП, Лични фонд Тодора Поповића)

4/6. Захтев становника села Доњи Рињ за одвајање из општине Моклишке, 29. јануар 1911. (ИАП, ф. Начелство округа пиротског)

4/7. Суд општине Царибродске издаје талију на непокретност Основној школи „Доситеј Обрадовић“, 19. фебруар 1931. (ИАП, Збирка Варда)

4/8. Предрачун за израду варошког водовода, 24. новембар 1905. (ИАП, Лични фонд Ранђела Петровића)

4/9. План за израду осматрачице на згради државног надлежнштва у Пироту, 3. април 1944. (ИАП, ф. Градско поглаварство Пирот)

4/10. Статут Службеника Градског Поглаварства у Пироту, 1937. (ИАП, ф. Градско поглаварство Пирот)

4/11. Права страна статута, 1937. (ИАП, ф. Градско поглаварство Пирот)

4/12. Печат градског поглаварства у Пироту (ИАП, ф. Градско поглаварство Пирот)

4/13. Обавештење да је угнути општинска кобила Јуца, 11. октобар 1940. (ИАП, ф. Градско поглаварство Пирот)

ПЕРИОД ОД 1944. ГОДИНЕ

4/14. Записник са седнице Окружног народноослободилачког одбора града Пирота, 21. октобар 1944. (ИАП, ф. Окружни народни одбор Пирот)

4/15. Народни одбор среза Пирот установљава Септембарску награду која ће се додељивати на дан ослобођења Пирта, 10. септембра, за најбоље књижевне, уметничке и научне радове, 15. септембар 1956. (ИАП, ф. Народни одбор среза Пирот)

4/16. Одлука о организацији администрације Народног одбора Среза белопаланачког у Белој Паланци, 2. октобар 1952. (ИАП, ф. Народни одбор среза белопаланачког)

4/17. Права страна Статута општине Бабушница, 28. јул 1956. (ИАП, ф. Скупштина општине Бабушница)

4/18. Комисија за сужбијање недопуштене шпекулације и привредне сaborаже при Месном народном одбору у Цариброду, 26. април 1946. (ИАП, ф. Скупштина општине Цариброд)

4/19. Општински народноослободилачки одбор Пирот, одобрава програм који може да свира по кафанама, 10. април 1946. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)

4/20. Указ о промени назива града Цариброд у Царибровград и Среза царибродског у Срез Царибровград, 27. фебруар 1950. (Сл. Гласник 8/1950)

4/21. Скупштина општине Пирот доноси одлуку о уступању награде Осми септембар, 12. септембар 1967. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)

4/22. Урбанистички програм за град Пирот, 1970. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)

4/23. Права страна Статута Општине Бела Паланка, 5. март 1974. (Међуопштински службени лист Ниш, 12/1974)

4/24. Права страна Статута Града Пирота, 16. мај 2016. (Службени лист Града Ниша, 52/2016)

4/25. Обавештење да ће се на дан 10. септембра 1953.

године прослављати ослобођење града Пирота и одржаће се четврдодневни вајар, 3. септембар 1953. (ИАП, ф. Срчки савез Земљорадничких задруга Среза пиротског)

5. ПРОСВЕТНЕ УСТАНОВЕ

ЗАБАВИШТЕ

5/1. Права генерација деце Забавишта у Пироту са Катарином Пешић, 1926. (Миодраг Костић, Наших шест деценија)

5/2. Забавиште на Пазару са забавијом Ђаком Преда Митић, 1935. (Миодраг Костић, Наших шест деценија)

5/3. Забавиште у Тијабарима, 1940. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

5/4. Катарина Пешић, учитељица, била је прва забавиља у Забавишту, 1926. (Миодраг Костић, Наших шест деценија, Пирот 1981)

5/5. Забавиште, 1959. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

5/6. Са популарним Бранком Коцијем у Градићу, мај 1980. (Миодраг Костић, Наших шест деценија)

5/7. Колектив Дечијег вртића „Чика Јова Змај“ у Пироту, 1980. (Миодраг Костић, Наших шест деценија)

5/8. Изградња забавишта „Лане“, 1972. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

5/9. Отварање забавишта „Лане“, 8. септембра 1973. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

5/10. Отварање забавишта „Невен“, 29. новембар 1978. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

5/11. Забавиште „Првомајски цвет“ (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

5/12. Приредба деце предшколског узрасла, 1980. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

ШКОЛСТВО

5/13. Стара зграда Основне школе на Пазару, 1887. (Илија Николић, Вук Карапић 1815 – 1975, Пирот 1975).

5/14. Зграда Основне школе „Свети Сава“ у Пироту, разгледница из периода између два светска рата (ИАП, Збирка фотографија)

5/15. Књаз Милан Обреновић потписује одобрење ради отварања и издржавања најнижих и виших школа у ослобођеним пределима Србије, 14. јул 1878. (ИАП, Лични фонд Илије Николића)

5/16. Заклетва приликом ступања у наставничку службу, 20. јун 1930. (ИАП, ф. Срчки школски надзорник)

5/17. Обавештење да је Осмогодишња школа „Радоје Домановић“ и „Павле Крстић“ у Пироту, 27. јул 1957. (ИАП, ф. Гимназија Пирот)

5/18. Статистика народних школа, документ Српског школског надзорника, 30. јун 1939. (ИАП, ф. Срчки школски надзорник)

5/19. Решење о спајању Осмогодишњих школа „Радоје Домановић“ и „Павле Крстић“ у Пироту, 27. јул 1957. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)

5/20. Решење Народног одбора Среза Лужничког о примени Закона о обавезнном осмогодишњем школовању, 16. јун 1954. (ИАП, ф. Народни одбор среза Лужничког)

5/21. Решење Народног одбора општине Бела Паланка о оснивању матичних Осмогодишњих школа, 17. август

1957. (ИАП, ф. Скупштина општине Бела Паланка)
- 5/22. Решење Народног одбора општине Бабушница о спајању Осмогодишњих школа, 17. август 1957. (ИАП, ф. Скупштина општине Бабушница)
- 5/23. Предлог решења о оснивању Основне школе „Радоје Домановић“ у Пироту, 30. јун 1961. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
- 5/24. На истој седници донето је решење о оснивању Основне школе под називом „8. септембар“, 30. јун 1961. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
- 5/25. Зграда Основне школе „8. септембар“ (ИАП, ф. Основна школа „8. септембар“ Пирот)
- 5/26. Откривање бисте Вуку Каракићу (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 5/27. Решење Скупштине општине Пирот о оснивању Специјалне основне школе, 26. новембар 1971. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
- 5/28. Асфалтирање школског дворишта Основне школе „Вук Каракић“ у Пироту, 1974. (ИАП, ф. Основна школа „Вук Каракић“ Пирот)
- 5/29. Школски двориште Основне школе „Вук Каракић“, 1975. (ИАП, ф. Основна школа „Вук Каракић“ Пирот)
- 5/30. Зграда Основне школе у Темској, друга половина 20. века (ИАП, Збирка фотографија)
- 5/31. Ученици 13-тих Сусрета основних школа народа и народности СР Србије, мај 1975. (ИАП, ф. Основна школа „Вук Каракић“ Пирот)
- 5/32. Обавештење да је предавање у Трговачко-занатлијској школи почело 22. новембра 1878. 1. децембар 1878. (ИАП, Лични фонд Илије Николића)
- 5/33. Зграда Гимназије у Пироту, разгледница из периода између два светска рата (ИАП, Збирка фотографија)
- 5/34. Зграда Учитељске школе у Пироту, разгледница између два светска рата (ИАП, Збирка фотографија)
- 5/35. Печат Женске занатске школе у Белој Паланци, 12. март 1931. (ИАП, ф. Државна женска занатска школа Бела Паланка)
- 5/36. Клуб посланика Народне радикалне странке одобрава помоћи Женској занатској школи за завршетак зграде, 4. март 1925. (ИАП, ф. Државна женска занатска школа Бела Паланка)
- 5/37. Извештај Гимназије у Цариброду да гимназија не носи име ренгента Бугарске, кнеза Кирила, већ назове Јосип Борис Тито, 26. децембар 1946. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
- 5/38. Распоред часова Женске занатске школе у Пироту, 31. децембар 1945. (ИАП, ф. Женска стручна школа у Пироту)
- 5/39. Срески народни одбор Цариброд обавештава да се у Учитељској школи у Цариброду могу уписивати ученици бугарске народности, 12. септембар 1947. (ИАП, ф. Народни одбор среза Димитровградског)
- 5/40. Решење Скупштине општине Бела Паланка о поступном укидању економске школе „Тихомир Николић Вук“, 28. децембар 1967. (ИАП, ф. Скупштина општине Бела Паланка)
- 5/41. Зграда Млекарске школе, друга половина 20. века (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 5/42. Прављење качкања у Млекарској школи у Пироту (ИАП, ф. Млекарска школа „Др Обрен Пејић“ Пирот)

- 5/43. Решење Народног одбора среза Пирот о оснивању Средње економске школе у Пироту, 26. април 1956. (ИАП, ф. Народни одбор среза Пирот)
- 5/44. Решење Народног одбора среза Пирот да се гимназија у Димитровграду подели на осмогодишњу школу и вишу гимназију, 28. децембар 1955. (ИАП, ф. Народни одбор среза Пирот)
- 5/45. Зграда Техничке школе у Пироту, друга половина 20. века (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 5/46. Меморандум Педагошка академије за образовање васпитача предшколских установа. (ИАП, ф. Висока школа стручних студија за образовање васпитача Пирот)

6. ЗДРАВСТВЕНЕ И СОЦИЈАЛНЕ УСТАНОВЕ

ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

- 6/1. Допис Окружне болнице упућен Начелнику округа пиротског, 6. јун 1907. (ИАП, ф. Начелство Округа пиротског)
- 6/2. Списак чиновника и службеника Бановске болнице у Пироту, 23. јул 1931. (ИАП, ф. Градско поглаварство Пирот)
- 6/3. Меморандум апотеке „Св. Никола“ у Пироту власнику Карла Скацаја (ИАП, Лични фонд Карла Скацаја)
- 6/4. Оглас апотеке „Код Српског гроба“ у Пироту власнику Урошу Волићу, 1905. (Покрет, радикалски лист)
- 6/5. Решење о оснивању Здравствене станице у Бабушници, 1. октобар 1952. (ИАП, ф. Народни одбор среза Лужничког)
- 6/6. Зграда болнице у Пироту, друга половина 20. века (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 6/7. Зграда старе болнице у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 6/8. Зграда некадашњег Хигијенског завода, данас Службе хитне помоћи (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 6/9. Зграда здравствене станице у Пазару (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 6/10. Решење о спајању Здравствене станице, општинске болнице и дечијег диспансера у Дом народног здравља у Белој Паланци, 27. и 28. децембар 1958. (ИАП, ф. Скупштина општине Бела Паланка)
- 6/11. Решење о одобрењу новчаних средстава за адаптацију зграде за Здравствену станицу у Тија Бари, 26. април 1957. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
- 6/12. Решење о припајању апотеке у Темској, апотеци „Карло Скацај“ у Пироту, 30. јун 1961. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
- 6/13. Зграда Дечијег диспансера у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 6/14. Изградња нове болнице у Пироту, 1980. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

СОЦИЈАЛНЕ УСТАНОВЕ

- 6/15. Подаци о Дому ученика у привреди у Пироту, 3. септембар 1949. (ИАП, ф. Дом ученика у привреди Пирот)
- 6/16. Изградња школске кухиње у дворишту гимназије, 24. фебруар 1960. (ИАП, ф. Средњошколски интернат „Предраг Костић“ Пирот)
- 6/17. Пријава за регистрацију и упис у регистар Средњошколски интернат „Предраг Костић“ у Пироту (ИАП, ф. Средњошколски интернат „Предраг Костић“)

Пирот

- 6/18. Решење о регистрацији „Дома ученика гимназије“, 28. јул 1955. (ИАП, ф. Средњошколски интернат „Предраг Костић“ Пирот)
- 6/19. Решење о промени назива Дома ученика гимназије у Дом за децу и омладину, 26. фебруар 1957. (ИАП, ф. Средњошколски интернат „Предраг Костић“ Пирот)
- 6/20. Примјења школске кухиње Средњошколском интернату, 30. јул 1959 (ИАП, ф. Средњошколски интернат „Предраг Костић“ Пирот).
- 6/21. Решење о упису у регистар ликвидације Средњошколског интерната „Предраг Костић“ у Пироту, 3. новембар 1960. (ИАП, ф. Средњошколски интернат „Предраг Костић“ Пирот)

7. УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ

ГАЛЕРИЈА „ЧЕДОМИР КРСТИЋ“ У ПИРОТУ

- 7/1. Галерија „Чедомир Крстић“ у Пироту (ИАП, Збирка фотографија)
- 7/2. Изложбени простор галерије (ИАП, Збирка фотографија)
- 7/3. Детаљ са изложбе (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 7/4. Детаљ са изложбе (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 7/5. Детаљ са изложбе (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 7/6. Детаљ са изложбе (ИАП, Збирка фотографија)

ДОМ КУЛТУРЕ ПИРОТ

- 7/7. Одлука Скупштине општине Пирот о оснивању установе Дом културе Пирот, 7. фебруар 1991. (ИАП, ф. Дом културе Пирот)
- 7/8. Уговор између Југоконцерта и Дома културе Пирот о одржавању концерта Стефана Миленковића, 19. октобар 1989. (ИАП, ф. Дом културе Пирот)
- 7/9. Камен темељац Дома ЈНА и Дома културе у Пироту, 24. фебруар 1977. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 7/10. Изградња Дома културе у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 7/11. Амблем Дома културе Пирот (ИАП, ф. Дом културе Пирот)
- 7/12. Насловна страна програма рада Дома културе за 1999. годину (ИАП, ф. Дом културе Пирот)
- 7/13. Насловна страна билтене Лемека (ИАП, ф. Дом културе Града Пирота)
- 7/14. Пропагандни плакат IV салона књиге и графике, фебруар 2003. (ИАП, ф. Дом културе Пирот)
- 7/15. Представа у Терјави у оквиру Лемека (ИАП, ф. Дом културе Пирот)

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПИРОТУ

- 7/16. Зграда Историјског архива у Пироту (ИАП, Збирка фотографија)
- 7/17. Депо Архива (ИАП, Збирка фотографија)
- 7/18. Пропагандни плакат поводом одржавања Недеља архива, новембар 1959. (ИАП, Збирка Варзи)
- 7/19. Пропагандни плакат поводом одржавања Недеља архива, новембар 1960. (ИАП, Збирка Варзи)
- 7/20. Решење Народног одбора Среза Пирот о оснивању

- Државне архиве Среза Пирот, 14. новембар 1956. (ИАП, ф. Народни одбор среза Пирот)
- 7/21. Насловна страна првог броја информативног билтене о раду Архива, новембар 2017.

КУЛТУРНО УМЕТНИЧКО ДРУШТВО „ПРЕДРАГ БОШКОВИЋ ПАВЛЕ“ ПИРОТ

- 7/22. Пропагандни плакат поводом дочека Нове године, децембар 1950. (ИАП, Збирка плаката)
- 7/23. Списак одржаних приредби у 1949. години (ИАП, ф. Културно уметничко друштво „Предраг Бошковић Павле“ Пирот)
- 7/24. Чланска карта Културно-уметничког друштва „Абрашевић“ Пирот (ИАП, ф. Културно уметничко друштво „Предраг Бошковић Павле“ Пирот)
- 7/25. Амблем Културно-уметничког друштва „Предраг Бошковић Павле“ Пирот (ИАП, ф. Културно-уметничко друштво „Предраг Бошковић Павле“ Пирот)
- 7/26. Пропагандни плакат поводом дочека КУД-а, 2. новембар 1973. (ИАП, ф. Културно-уметничко друштво „Предраг Бошковић Павле“ Пирот)
- 7/27. Манифестије и акције у којима учествује КУД, 11. март 1977 (ИАП, ф. Културно-уметничко друштво „Предраг Бошковић Павле“ Пирот)
- 7/28. Пропагандни плакат о учешћу КУД-а на Дан младости у Минхену, 25. мај 1984. (ИАП, ф. Културно-уметничко друштво „Предраг Бошковић Павле“ Пирот)

МУЗЕЈ ПОНИШАВЉА ПИРОТ

- 7/29. Молба Народног музеја Градском народном одбору да му се пиротски градић уступи за музејске потребе, 2. април 1951. (ИАП, ф. Збирка Варзи)
- 7/30. Уговор о купопродаји плаца са кубом између Народног одбора градског општине и Александру Христића, 21. јул 1953. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
- 7/31. Зграда Музеја Понишавља (ИАП, Збирка фотографија)
- 7/32. Завод за заштиту споменика културе Ниш, археолошки радови у пиротском градићу, 1973. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
- 7/33. Документ Градског народног одбора о потреби конзервације градића и старије куће Христића, 24. март 1953. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
- 7/34. Решење којим се пиротска тврђава ставља под заштиту државе, 16. фебруар 1953. (ИАП, Збирка Варзи)
- 7/35. Решење којим се кућа породице Христић у Пироту ставља под заштиту државе, 14. септембар 1953. (ИАП, Збирка Варзи)
- 7/36. Решење Народног одбора општине Пирот о оснивању Народног музеја у Пироту као самосталне установе, 19. октобар 1961. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)

МУЗИЧКА ОМЛАДИНА

- 7/37. Молба за регистровање Музичке омладине Пирот, 28. јун 1972. (ИАП, ф. Музичка омладина Пирот)
- 7/38. Решење о одобрењу новог назива Музичка омладина Србије општинске организација Пирот, 13. септембар 1976. (ИАП, ф. Музичка омладина Пирот)
- 7/39. Записник са оснивачке скупштине Музичке

омладине, 28. новембар 1970. (ИАП, ф. Музичка омладина Пирот)
7/40. Подаци о активностима Музичке омладине, 1976-1977. (ИАП, ф. Музичка омладина Пирот)
7/41. Потврда гостовања Београдске филхармоније у Пироту, 26. септембар 1977. (ИАП, ф. Музичка омладина Пирот)
7/42. Пропагандни флајер за квиз Музичко виђење Војислава Вучковића, 1974-1975. (ИАП, ф. Музичка омладина Пирот)
7/43. Програм манифестације Културно-уметничког стваралаštва младих општине Пирот, КУСТОМ, 1977. (ИАП, ф. Музичка омладина Пирот)
7/44. Уговор о коришћењу сале за физичко васпитање Педагошке академије ради одржавања концерта групе Леб и сол, 23. фебруар 1982. (ИАП, ф. Музичка омладина Пирот)

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА У ПИРОТУ

7/45. Градска библиотека, 1951. (ИАП, Збирка фотографија)
7/46. Читаоница Градске библиотеке, 1951. (ИАП, Збирка фотографија)
7/47. Промоција књиге у читаоници библиотеке, 2018. (ИАП, Збирка фотографија)
7/48. Читаоница библиотеке данас (ИАП, Збирка фотографија)
7/49. Допис Градске библиотеке Народном одбору општине Пирот о потреби за проширењем библиотечких просторија, 12. октобар 1956. (ИАП, ф. Народна библиотека у Пироту)
7/50. Решење Народног одбора општине Пирот о оснивању Народне библиотеке у Пироту као самосталне установе, 19. октобар 1961. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ПИРОТУ

7/51. Решење Народног одбора општине Пирот о оснивању Народног позоришта у Пироту као самосталне установе, 7. септембар 1961. (ИАП, ф. Скупштина Града Пирота)
7/52. Позоришна представа у згради Еснафа (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Жолија)
7/53. Припрема представе у згради Еснафа (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Жолија)
7/54. Позоришна сала у Дому Културе Пирот (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Жолија)
7/55. Позоришна сала у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Жолија)
7/56. Фајзе Народног позоришта у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Жолија)
7/57. Детаљ из позоришне представе (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Жолија)
7/58. Пропагандни пано за 18. сусрете професионалних позоришта СР Србије „Јоаким Вујић“, 1982. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Жолија)

РАДНИЧКИ УНИВЕРЗИТЕТ

7/59. Захтев за регистрацију Радничког универзитета, 22. фебруар 1961. (ИАП, ф. Раднички универзитет у Пироту)
7/60. Решење Скупштине општине Пирот о припајању Културно-пропагандног центра Радничком универзитету,

25. август 1967. (ИАП, ф. Раднички универзитет у Пироту)
7/61. Обавештење о регистрацији Одељења за основно образовање одраслих при Радничком универзитету у Пироту, 20. јануар 1967. (ИАП, ф. Раднички универзитет у Пироту)
7/62. Конкурс за упис нових ученика и полазника школа и курсева при Радничком универзитету, 10. септембар 1967. (ИАП, ф. Раднички универзитет у Пироту)
7/63. Биоскоп „Младост“ на крову зграде Скупштине општине Пирот, 1963. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Жолија)
7/64. Биоскоп „Искра“ у Улици Војводе Степе бр.1 (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Жолија)
7/65. Сана биоскопа „Искра“ (ИАП, ф. Раднички универзитет у Пироту)
7/66, 67, 68. Филмски пропагандни плакати (ИАП, Збирка плаката)

РАДНИЧКО КУЛТУРНО - УМЕТНИЧКО ДРУШТВО „ПРВИ Мај“ ПИРОТ

7/69. Одлука Радничког савета предузећа „Први Мај“ о оснивању Радничко културно-уметничког друштва, 19. јануар 1970. (ИАП, ф. Радничко културно-уметничко друштво „Први Мај“ Пирот)
7/70. Амблем РКУД-а (ИАП, ф. Радничко културно-уметничко друштво „Први Мај“ Пирот)
7/71. Оркестар РКУД-а (ИАП, ф. Радничко културно-уметничко друштво „Први Мај“ Пирот)
7/72. Кореографија РКУД-а (ИАП, ф. Радничко културно-уметничко друштво „Први Мај“ Пирот)
7/73. Кореографија РКУД-а (ИАП, ф. Радничко културно-уметничко друштво „Први Мај“ Пирот)
7/74. Обележавање 15 година рада РКУД-а (ИАП, ф. Радничко културно-уметничко друштво „Први Мај“ Пирот)
7/75. Кореографија РКУД-а (ИАП, ф. Радничко културно-уметничко друштво „Први Мај“ Пирот)
7/76. Фолклорна секција РКУД-а (ИАП, ф. Радничко културно-уметничко друштво „Први Мај“ Пирот)
7/77. Помладак РКУД-а са Славишином Јовановићем дугогодишњим уметничким руководиоцем (ИАП, ф. Радничко културно-уметничко друштво „Први Мај“ Пирот)

8. ПРИВРЕДА И БАНКАРСТВО

ПЕРИОД ДО 1944.

8/1. Акције Пиротског електричног и индустријског друштва, 1934. (ИАП, ф. Певачко друштво Момчило)
8/2. Меморандум домаће индустрије Браћа Гаротић (ИАП, Збирка Варина)
8/3. Позив на збор потрошача електричне струје (ИАП, ф. Пиротско електрично и индустријско друштво)
8/4. Кореспонденција трговца Петра Банковића, 1893. (ИАП, Збирка Варина)
8/5. Кореспонденција трговца Панте Вељковића, 1912. (ИАП, Збирка Варина)
8/6. Кореспонденција трговца Јосифа Ристића, 1911. (ИАП, ф. Трговачка радња Јосифа Ристића)
8/7. Дозвола Земљорадничко набављачко задружи из Моклишта за узгредну малопродају дувана, 1937. (ИАП,

Збирка Варина)
8/8. Меморандум трговачке куће Браћа Гаротић (ИАП, Збирка Варина)
8/9. Повластица за право трговања с дуваном Васку Лазаревићу, 1884. (ИАП, ф. Дуванџијска радња Васка Лазаревића)

8/10. Кореспонденција трговца Јосифа Ристића, 1899. (ИАП, ф. Трговачка радња Јосифа Ристића)
8/11. Кореспонденција Михајла Аранђеловића који са 19. годином одлази на рад у Бугарску, где ради по разним софијским хотелима, 1903. (ИАП, Лични фонд Михајло Аранђеловић)
8/12. Меморандум Пловлађашне књижаре и трговине књижарског материјала Петра Живковића Мармара (ИАП, ф. Пловлађашна књижара и трговина канцеларијског материјала Петра Живковића Мармара)

8/13. Кореспонденција Фабрике машина и ливница Браће Станковић из Великог Бонинца, 1946. (ИАП, Збирка Варина)

8/14. Декларација за увоз предмета, 1906. (ИАП, ф. Трговачка радња Јосифа Ристића)

8/15. Меморандум Магацина „Пирот“ Најдена Ковачева из Цариброда (ИАП, Збирка Варина)

8/16. Општински сточни пасош, 1921. (ИАП, Збирка Варина)

8/17. Ред вожње аутобусом превозника Миодрага Милутиновића, 1940. (ИАП, Збирка Варина)

8/18. Меморандум Шпецационарног бироа Петра Христића (ИАП, Збирка Варина)

8/19. Кореспонденција књижара Петра Живковића, 1911. (ИАП, ф. Пловлађашна књижара и трговина канцеларијског материјала Петра Живковића Мармара)

8/20. Рачун Јована С. Цекића и брата, 1938. (ИАП, Збирка Варина)

8/21. Оглас новоотворене Капациске радње Милисава Митића (ИАП, Збирка Варина)

БАНКАРСТВО

8/22. Акције Привредне банке у Пироту (ИАП, Збирка Варина)
8/23. Акције Пиротске централне банке (ИАП, ф. Пиротска централна банка)
8/24. Одобрење Министарства трговине и индустрије о оснивању Пиротске централне банке, 3. новембар 1919. (ИАП, ф. Пиротска централна банка)

8/25. Меморандум Пиротске есконтне банке (ИАП, ф. Пиротска есконтна банка)

8/26. Акт Царибродске народне кооперативне банке, 1941. (ИАП, ф. Царибродска народна кооперативна банка)

8/27. Основна правила Пиротске есконтне банке (ИАП, ф. Пиротска есконтна банка)

8/28. Рачун изравњања Царибродске банке, 1932. (ИАП, ф. Царибродска банка)

8/29. Меморандум Царибродске банке (ИАП, ф. Царибродска банка)

8/30. Књига Дневник Пиротске трговачко занатлијске банке (ИАП, ф. Пиротска трговачко занатлијска банка)

8/31. Уложка књижица Пиротске трговачко занатлијске банке (ИАП, ф. Пиротска трговачко занатлијска банка)

8/32. Меморандум Пиротске трговачко занатлијске банке (ИАП, ф. Пиротска трговачко занатлијска банка)

8/33. Акције Пиротске окружне штедионице (ИАП, ф. Пиротска окружна штедионица)

8/34. Меморандум Пиротске окружне штедионице (ИАП, ф. Пиротска окружна штедионица)

8/35. Меморандум Пиротске популарне банке (ИАП, Збирка Варина)

8/36. Правила Пиротске задруге за помоћ и штедњу (ИАП, Збирка Варина)

ПРИВРЕДА ПОСЛЕ 1944.

8/37-56 Меморандуми предузећа

8/57. Решење о оснивању Предузећа за производњу и омотавање гумених нити са седиштем у Димитровграду, 26. јун 1959. (ИАП, ф. Акционарско друштво за израду гумених производа „Гид“ Димитровград)

ПРИВРЕДНА УДРУЖЕЊА

8/58. Есафско писмо Шустерско-папујског есафа Ставрији Мишићу, 12. септембар 1882. (ИАП, ф. Удружење занатлија у Пироту)

8/59. Капенеко писмо од стране Есафа за Срез Лужнички Бранку Пешићу и изученом обућарском занату, 11. децембар 1933. (ИАП, ф. Занатлијско удружење за Срез лужнички)

8/60. Капенеко писмо изученом Линчарском занату Радомиру Ђерићу, 23. августа 1909. (ИАП, ф. Удружење занатлија у Пироту)

8/61. Диплома Градског народног одбора у Пироту Алексију Борисаву о положеном мајсторском испиту из ковачког заната, 25. мај 1951. (ИАП, ф. Удружење занатлија у Пироту)

8/62. Сведочанство Видејевић Томиславу о положеном испиту за занатског помоћника из кројачког заната, 10. јул 1958. (ИАП, ф. Занатлијско удружење за Срез лужнички)

8/63. Есафска управа о заједничкој Пирот издаје Мајсторско писмо Тодору Стаменковићу као доказ да је признат за мајстора у занату ковачком, 26. фебруар 1930. (ИАП, ф. Удружење занатлија у Пироту)

8/64. Управа Удружења занатлија за Срез лужнички издаје Мајсторско писмо Давиду Лазаревићу о положеном испиту из мутавијског заната, 30. април 1925. (ИАП, ф. Занатлијско удружење за Срез лужнички)

8/65. Допис Начелнику Среза лужничког од стране Занатлијског есафа Среза лужничких отварну бесправним радњама, 6. фебруар 1923. (ИАП, ф. Занатлијско удружење за Срез лужнички)

8/66. Позив Управном одбору Пиротског трговинског удружења на седницу, 19. април 1929. (ИАП, ф. Трговинска комора Среза Пирот)

8/67. Записник са оснивачке скупштине Трговинске коморе у Пироту, 3. август 1952. (ИАП, ф. Трговинска комора Среза Пирот)

8/68. Пропагандни плакат о одржњању оснивачке скупштине Градско-српске занатске коморе Пирот, 26. фебруар 1956. (ИАП, Збирка плаката)

8/69. Решење о упису у регистар задружних организација Српске занатске коморе у Димитровграду, 26. март 1951. (ИАП, ф. Српска занатска комора у Димитровграду)

ЋИЛИМАРСКА ЗАДРУГА

8/70. Правила Пиротске ћилимарске задруге с.о.ј. 1939. (ИАП, ф. Акционарско друштво Ћилимарска задруга „Понишавље“)

8/71. Упутства Пиротске Ћилимарске задруге како сачувати своје Ћилимове (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)
8/72. Допис Пиротске Ћилимарске задруге Пирот Великом жупану Нишке области, 9. март 1929. (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)
8/73. Пословна кореспонденција Пиротске Ћилимарске задруге, 26. јануар 1929. (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)
8/74. Диплома Ђилимарској задрузи за учешће на изложби у Баршују, 1932. (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)
8/75. Пропагандни плакат за учешће Ђилимарске задруге на изложбу у Паризу, 1937. (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)
8/76. Диплома спрског польоврредног друштва Ђилимарској задрузи, 1930. (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)
8/77. Диплома Пиротске Ђилимарској задрузи на Међународној изложби уметности и технике у Паризу, 1937. (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)
8/78. Изложба интернационалног женског удружења у Бечу, 1930. (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)
8/79. Чешљање вуне и ткање (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)
8/80. Пиротске Ђилимарке (ИАП, ф. Акционарско друштво Ђилимарска задруга „Понишавље“)

9. СПОРТСКИ ЖИВОТ

9/1. Спортско друштво „Омладинац“ (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/2. Заједничка спортска управа обраћа се Градском поглаварству да не повећава цену закупа земљишта које они користе као заједничко игралиште, 1939. (ИАП, ф. Градско поглаварство)
9/3. Пиротски спортски клуб „Омладинац“ тражи финансијску помоћ од Градског поглаварства за куповину сопственог терена, 1940. (ИАП, ф. Градско поглаварство)
9/4. Пропагандни плакат фудбалске утакмице „Ботев“ из Софије и презентације Пирота, 24. децембар 1944. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/5. Детаљ са фудбалске утакмице на градском стадиону (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/6. Правила фудбалског клуба „Графичар“ из Пирота, 1960. (ИАП, Збирка Варда)
9/7. Први тим „Раднички“ Пирот (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/8. Кошаркаши Пирота и Црвене Звезде, 1969. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/9. Детаљ са кошаркашке утакмице, 1971. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/10. Детаљ са одбојкашким утакмицама (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/11. Детаљ са женске кошаркашке утакмице на Омладинском стадиону (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/12. Детаљ са рукometне утакмице на још незавршеном Омладинском стадиону (ИАП, Збирка фотографија

,Божидара Манића Јолија)
9/13. Први тим рукometног клуба „Раднички“ Пирот (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/14. Детаљ са рукometне утакмице (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/15. Пиротске одбојкашице (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/16. Детаљ са одбојкашке утакмице, 1978. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/17. Детаљ са турнира у стоном тенису, 1978. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/18. Детаљ са шаховског турнира (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
9/19. Амблем фудбалског клуба „Раднички“ Пирот
9/20. Амблем смичарског клуба „Мицор“ Пирот
9/21. Насловна страна билтене „Цицибацијада“ Пирот, 1985. (ИАП, ф. Савез организације за физичку културу)
9/22. Амблем Атлетског клуба Пирот
9/23. Амблем Стрељачке дружине „Милорад Манић – Лукањац“ Пирот
9/24. Амблем Геничког клуба Пирот
9/25. Организациони одбор шампионата Југославије у шашу као пионире и пионирке добија признавање СОФК-и, 1984. (ИАП, ф. Савез организације за физичку културу)
9/26. Похвалница Гливарчком клубу Пирот, 1950. (ИАП, ф. Савез организације за физичку културу)

10. ПОЛИТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И СТАЛЕШКА УДРУЖЕЊА

ПОЛИТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
10/1. Права страна извештаја Општинског комитета Савеза комуниста општине Пирот, 1978. (ИАП, ф. Општинска конференција Савеза комуниста Србије, Пирот)
10/2. Информативни билтен Општинског комитета Савеза комуниста општине Пирот, 1985. (ИАП, ф. Општинска конференција Савеза комуниста Србије, Пирот)
10/3. Пропагандни плакат Градске конференције социјалистичког савеза, 1956. (ИАП, Збирка плаката)
10/4. Амблем Омладинске радне акције „Пирот '82“ (ИАП, ф. Општинска конференција Савеза социјалистичке омладине Србије)
10/5. Пропагандни плакат Среског одбора Савеза бораца Народноослободилачког рата Среза лужничког (ИАП, Збирка плаката)
10/6. Амблем Општинског одбора Савеза удружења бораца народноослободилачког рата Пирот
10/7. Слимаџић Савеза бораца народноослободилачког рата Србије Општински одбор Пирот
10/8. Пропагандни плакат Градске секције Антифашистичког фронта жена Пирот (ИАП, Збирка плаката)
10/9. Пропагандни плакат Социјалистичког савеза радног народа (ИАП, Збирка плаката)
10/10. Одлука Општинске коференције Савеза социјалистичке омладине Србије да је њен једини правни наследник Омладински савет општине Пирот, 22. октобар 1990. (ИАП, ф. Општинска коференција Савеза социјалистичке омладине Србије)

10/11. Пропагандни плакат Социјалистичког савеза радног народа (ИАП, Збирка плаката)
СТАЛЕШКА УДРУЖЕЊА
10/12. Позивница Удружења Југословенских националних железничара и бродара, пододбор у Пироту на славу железничара и бродара (ИАП, Збирка Варда)
10/13. Позив Доброзвољне ватрогасне чете града Пирота на забаву, 1941. (ИАП, ф. Пиротско електрично и индустриско друштво)
10/14. Дефиле Доброзвољног ватрогасног друштва (ИАП, ф. Окружни ватрогасни савез Пирот)
10/15. Подмладак ватрогасног друштва (ИАП, ф. Окружни ватрогасни савез Пирот)
10/16. Дефиле ватрогасних јединица (ИАП, ф. Окружни ватрогасни савез Пирот)
10/17. Лист Народна одбрана, 1938. (ИАП, ф. Одбор народне одбране у Пироту)
10/18. Чланак карта Народне одбране (ИАП, ф. Одбор народне одбране у Пироту)
10/19. Одлука Председништва Општинске конференције Ферјанјаног савеза да се изведе феријални марш на обронцима „Видлича“, 15. мај 1979. (ИАП, ф. Општинска конференција феријалног савеза Србије Пирот)
10/20. Феријалци из Пирота (ИАП, ф. Општинска конференција феријалног савеза Србије Пирот)
10/21. Феријалци из Пирота (ИАП, ф. Општинска конференција феријалног савеза Србије Пирот)
10/22. Пропагандни плакат Окружног одбора ратних војних инвалида у Пироту, 1948. (ИАП, Збирка плаката)
10/23. Подаци о оснивању Иванчијске набављачко-потрошачке задруге на округ Пиротски (ИАП, ф. Савез ратних војних инвалида Југославије Општински одбор Пирот)

11. КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКА И ХУМАНИТАРНА ДРУШТВА И УДРУЖЕЊА

11/1. Пиротско певачко друштво „Момчило“, 1918. (ИАП, ф. Пиротско певачко друштво „Момчило“)
11/2. Позив за редовну Скупштину Певачког друштва „Момчило“, 1923. (ИАП, ф. Пиротско певачко друштво „Момчило“)
11/3. Пиротско црквено певачко друштво „Успење Пресвете Богородице“ захваљује на прилогу (ИАП, ф. Пиротско црквено певачко друштво „Успење Пресвете Богородице“)
11/4. Пропагандни плакат Певачког друштва „Момчило“ за упис нових чланова, 1922. (ИАП, ф. Пиротско певачко друштво „Момчило“)
11/5. Одлука Бана Моравске Бановине да се одобри оснивање Пиротског тамбурашког друштва „Бранко Радичевић“ (ИАП, ф. Тамбурашко друштво „Бранко Радичевић“ у Пироту)
11/6. Позив одбора Кола спрских сестара у Пироту на свесловенски kostimiringani bal, 1931 (ИАП, Збирка Варда)
11/7. Позив за годишњу Скупштину Друштва Црвеног Крста, 1941. (ИАП, Збирка Варда)
11/8. Правила Друштва „Добра Волја“, 1931. (ИАП, Збирка Варда)

11/9. Друштво „Добра Волја“ (ИАП, Збирка Варда)

12. ВЕРСКЕ УСТАНОВЕ И ОРГАНИЗАЦИЈЕ

12/1. Црква Успење Пресвете Богородице у Пироту (ИАП, Збирка фотографија)
12/2. Црква Рођење Христово у Пироту (ИАП, Збирка фотографија)
12/3. Црква Светог Јована Богослова, Погановски манастир (ИАП, Збирка фотографија)
12/4. Темачки манастир (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
12/5. Темачки манастир (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
12/6. Црква Светог Ђорђа, Темачки манастир (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
12/7. Допис Митрополита Нишког Василија којим извештава да у његову епархију не постоје цркве књиге – протоколи крштених, венчаних и умрлих, 1878. (ИАП, Збирка Илије Николића)
12/8. Ситуациони план манастирске воденице у Сукову (ИАП, Збирка Варда)
12/9. Православно архијерејско намесништво у Пироту јавља да ће се на обједан Његовог величанства Краљ Петар у Пиротској саборној цркви одржати свечано благодарење, 1937. (ИАП, ф. Пиротско електрично и индустриско друштво)
12/10. Допис којим се јавља да је сат за Пиротску саборну цркву послат железницом, 1907. (ИАП, ф. Трговачка радиња Јосифа Ристића)
12/11. Матична књига рођених Цркве Рођење Христово Пирот, 1878 – 1887. (ИАП, ф. Црква Рођење Христово Пирот)
12/12. Матична књига рођених Цркве Успење Пресвете Богородице Пирот, 1891 – 1893. (ИАП, ф. Црква Успење Пресвете Богородице Пирот)
12/13. Матична књига рођених Цркве Свете Тројице Драгиница, 1908 – 1915. (ИАП, ф. Црква Свете Тројице Драгиниџа)
12/14. Матична књига рођених Пресвете Богородице Димитровград, 1883 – 1898. (ИАП, ф. Црква рођења Пресвете Богородице Димитровград)
12/15. Матична књига рођених Цркве Светог цара Константина и царице Јелене Црвена Јабука, 1879 – 1891. (ИАП, ф. Црква Светог цара Константина и царице Јелене Црвена Јабука)

13. НИШАВСКИ КЕЈ

13/1. Регулација реке Нишаве, 1923. (ИАП, Збирка Варда)
13/2. Велимир Вукићевић (ИАП, Збирка фотографија)
13/3. Јређење кеја, шездесетих година 20. века (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
13/4. Нишавски кеј пре уређења шездесетих година 20. века (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
13/5. Записник продужене Седмице одбора општине Пиротске, тачка VII одлука да се изврши регулација реке Нишаве, 27. март 1923. (ИАП, ф. Градско поглаварство Пирот)
13/6. Записник одбора општине Пиротске, тачка IV решава

- да се новоподигнути кеј реке Нишаве назове „Велин Кеј“, 20. јун 1923. (ИАП, ф. Градско поглаварство Пирот)
- 13/7. Нишавски кеј, 1969. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија).
- 13/8. Нишавски кеј, 1969. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија).
- 13/9. Нишавски кеј (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 13/10. Нишавски кеј (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 13/11-13. Нишавски кеј (Александар Ђирић, Портал Пиротске вести)

14. ЗАВОЈСКА КАТАСТРОФА

- 14/2. Наредба Председника Народног одбора општине Пирот о дужностима свих за рад способних лица да учествују у отпакивању непосредне опасности услед елементарних непогода, 18. фебруар 1963. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)
- 14/3. Записник са сastанка у Народном одбору општине Пирот у вези са клизашем терена код села Завој, 27. фебруар 1963. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)
- 14/4. Извештаји о водостају, 16. март 1963. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)
- 14/5. Извештај дежурног службенника са бране 1, 1963. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)
- 14/6. Преглед трошкова елементарних непогода у селу Завој, 26. март 1963. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)
- 14/7. Потпис становништва, зграда и стоке настрадалих села, 1963. (ИАП, ф. Скупштина града Пирота)
- 14/1, 14/8 – 15. Завојска катастрофа (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

15. ЈОШ И ОВО

- 15/1. Полиса осигурања на име Петра Аранђеловића (ИАП, л.ф. Ранђел Петровић)
- 15/2. Удружење спрских четника „Петар Мркоњић“ издаје диплому Мијордагу Мијалковићу, 28. јануар 1933. (Збирка Варина)
- 15/3. Писмо адвоката за женске, Балканског (ИАП, л.ф. Стеван Пејић)
- 15/4. Решење председника САНУ, Милутина Миланковића о примању у службу Илије Николића (ИАП, л.ф. Илија Николић)
- 15/5. Наредба Војводе Петра Бојовића о одликovanju Резервног пешадијског капетана прве класе Јована Поповића, 1919. (ИАП, л.ф. Јован Поповић)
- 15/6. По налогу краља Милана, маршал двора позива Тодора Поповића на вечеरу, 1899. (ИАП, л.ф. Тодор Поповић)
- 15/7. Указ краља Александра I о одликovanju Станче Видановића Орденом Светог Саве IV реда, 1930. (ИАП, Збирка Варина)
- 15/8. Статут Веселог друштва у Буџаку (ИАП, Збирка Варина)
- 15/9. Пиротска трговачка омладина позива на редовну годишњу забаву, 1932. (Збирка Варина)
- 15/10. Документ на оријенталном језику (ИАП, Збирка документата на оријенталним језицима)

- 15/11. Документ на старословенском језику (ИАП, Збирка документата на оријенталним језицима)
- 15/12. Предизборно писмо Јована Мисирлића, народног посланика, 1933. (ИАП, л.ф. Јован Поповић)
- 15/13. Изградња бензинске пумпе на Калеу (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/14. Аутобуско стајалиште у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/15. Изградња Црвеног трга у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/16. Железничка станица у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/17. Панорама Бабушнице, средином 20. века (ИАП, Висока школа стручних студија за образовање васпитача Пирот)

- 15/18. Панорама Димитровграда, 1937. (ИАП, Збирка фотографија)
- 15/19. Панорама Пирота (ИАП, Збирка фотографија)
- 15/20. Осочье железнничке станице у Димитровграду, 1960. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/21. Отворени базен на Калеу (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

- 15/22, 23. и 24. Јосип Броз Тито у Пироту, 27. септембар 1965 (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/25. Дочек Штафете младости у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/26. Црвени трг, центар многих државних и градских манифестација (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

- 15/27. Пут за Планинарски дом (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/28. и 29. Планинарски дом (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/30. Изградња саобраћајног полигона поред Нишаве (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

- 15/31. Изградња новог моста „азела“ на Нишави (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/32. Изградња Вензог траке у Пироту, 1972. (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

- 15/33. и 34. Улица Добрице Минутиновића (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/35. Часовничарска радиња испред Хотела „Пирот“ (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија).
- 15/36. „Ликси“ на некадашњем Црвеном тргу у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/37. Хотел „Пирот“ у центру града (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)
- 15/38. Панорама улице Саве Ковачевића у Пироту (ИАП, Збирка фотографија Божидара Манића Јолија)

ФУСНОТЕ

РАТНА ВРЕМЕНА

ОСЛОБОЂЕЊЕ ПИРОТА ОД ТУРАКА

- 1) Борислава Лилић, Историја Пирота и околине, I део, Пирот у периоду турске власти 1804 – 1878, Пирот 1994,

206-214

СРПСКО-БУГАРСКИ РАТ 1885.

- 1) Борислава Лилић, Историја Пирота и околине, II део, Пирот у саставу српске државе 1878-1918. године, Пирот 1994, 307-308

- 2) Јуриј Шешум, Пирот у Српско-Бугарском рату 1885-1886. и преки суд за округ пиротски, Зборник радова

- Пирот од турске касабе до модерног града, преко Берлина и Версаја, Пирот 2018, 200; 3) Исто, 202; 4) Исто, 208-215

- ДРУГИ СВЕЦКИ РАТ

- 1) Предраг М. Видановић, Антифашистичко деловање у Пироту до краја 1942. године, Запис 7, Пожаревац 2018.

- 2) Пиротски лексикон, 75-76

УПРАВА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

ПЕРИОД ДО 1944. ГОДИНЕ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, приредио Предраг М. Видановић, Пирот 2019, 29-32; 2) Исто, 33

ПЕРИОД ОД 1944. ГОДИНЕ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 35-36; 2) Исто, 37-38; 3) Исто, 58-60; 4) Исто, 112-113; 5) Исто, 46-47

ПРОСВЕТНЕ УСТАНОВЕ

ЗАБАВИШТЕ

- 1) Наши шест деценија, Пирот 1981

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ/СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

- 1) Драгосав Војчић, Народне школе у пиротском округу 1878-1914. Пирот 2003.

- 2) Драгосав Војчић, Народне школе у пиротском округу 1819-1941. Београд 1998.

ЗДРАВСТВЕНЕ И СОЦИЈАЛНЕ УСТАНОВЕ

ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 179

- 2) Исто, 178

СОЦИЈАЛНЕ УСТАНОВЕ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 175

- 2) Исто, 176-177

УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ

ГАЛЕРИЈА „ЧЕДОМИР КРСТИЋ“ У ПИРОТУ

- 1) Пиротски лексикон, 334

ДОМ КУЛТУРЕ ПИРОТ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 168

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ У ПИРОТУ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 9-16

- КУЛТУРНО УМЕТИЧКО ДРУШТВО „ПРЕДРАГ БОШКОВИЋ ПАВИЋ“ ПИРОТ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 169

МУЗЕЈ ПОНИШАВЉА ПИРОТ

- 1) Саша Велковић и Мила Панајотовић,

И некад и сад приче о предметима,

Пирот 2016, 11-13

- 2) Пиротски лексикон, 162

МУЗИЧКА ОМЛАДИНА

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 169-170

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА У ПИРОТУ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 170

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ПИРОТУ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 170

РАДНИЧКИ УНИВЕРЗИТЕТ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 172-173

РАДНИЧКО КУЛТУРНО - УМЕТИЧКО ДРУШТВО

„ПРВИ Мај“ ПИРОТ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 172-173

ПРИВРЕДА И БАНКАРСТВО

ПЕРИОД ДО 1944.

- 1) Борислава Лилић, Историја Пирота и околине, II део, Пирот у саставу српске државе 1878-1918. године, 287-300

БАНКАРСТВО

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 181-188

ПРИВРЕДА ПОСЛЕ 1944.

- 1) Томислав Г. Панајотовић, Пирот кроз векове, Друго прошире и допуњено издање, Пирот 2016, 245

Пиротски лексикон, 225

- 2) Томислав Г. Панајотовић, Пирот кроз векове, 246-248

ПРИВРЕДНА УДРУЖЕЊА

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 189-190

ЋИЛИМАРСКА ЗАДРУГА

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 201-202

СПОРТСКИ ЖИВОТ

- 1) Пирот калија истока, калија запада/спорт/Историјат

ПОЛИТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И СТАЛЕШКА УДРУЖЕЊА

ПОЛИТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 287-288

- 2) Исто, 289; 3) Исто, 290-291; 4) Исто, 291-292;

- 5) Исто, 290-291; 6) Исто, 291-292

СТАЛЕШКА УДРУЖЕЊА

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 294

- 2) Исто, 295; 3) Исто, 296; 4) Исто, 297; 5) Исто, 298

КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКА И ХУМАНИТАРНА ДРУШТВА И УДРУЖЕЊА

- 1) Водич Историјског архива у Пироту, 300

- 2) Исто, 301; 3) Исто, 301-302

- 4) У служби хуманости 120 година Црвеног крста Пирот 1878-199. Пирот 1998.

- 5) Илија Николић и Негица Пејић, Коло српских сестара Месни одбор Пирот 1906-2004, Пирот 2004.; Петковић, Милица: Жене Понишавља, Пирот 2008.

ВЕРСКЕ УСТАНОВЕ И ОРГАНИЗАЦИЈЕ

- 1) Ђоко Слијечевић, Историја Српске Православне Цркве, прва књига, од покрштавња Срба до краја 18. века, Београд 1991; Борислава Лилић, Однос Срба Понишављана вери и традицији, Ниш 2000; Томислав Г. Панајотовић, Пиробанци (прилог карактерологији становништва пиротског краја), Пирот 2007.

НИШАВСКИ КЕЈ

- 1) Пиротски лексикон, 175

ЗАВОЈСКА КАТАСТРОФА

- 1) Из говора Боже Јовановића приликом отварања изложбе Историјског архива у Пироту „50 година завојске катастрофе“, 25. фебруара 2013.

CIP Каталогизација...

ISBN